

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Πάτρα 30 Σεπτεμβρίου 2016

Αριθ.Πρωτ.: 243671/380

Ταχ.Δ/ση: ΝΕΟ Πατρών-Αθηνών 32
& Αμερικής - 264 41 ΠΑΤΡΑ
Τηλέφωνο :2613-613536
Πληροφορίες: Β.Μολφέση
FAX : 2613-613538
e-mail: grammateia.ps.pde@pde.gov.gr

ΠΡΟΣ : 1. Γραφείο Αντιπεριφερειάρχη
Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλ/νίας
κ. Χριστίνας Σταρακά
2. Γενική Διεύθυνση Αναπτυξιακού Προγραμματισμού
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΚΟΙΝ: 1. Γραφείο Περιφερειάρχη
2. Εκτελεστική Γραμματέα
Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

ΘΕΜΑ : Διαβίβαση της αριθμ. **111 /28-09-2016** απόφασης του Περιφερειακού Συμβουλίου.

ΣΧΕΤ: Η υπ. αριθ. 242468/1143/22-09-2016 εισήγηση της Αντιπεριφερειάρχη Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλ/νίας κ.Χριστίνας Σταρακά

Σας διαβιβάζουμε την υπ. αριθμ. **111/28-09-2016** απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα «**Έγκριση Στρατηγικού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) για άλλες χωρικές στρατηγικές, στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού**» και παρακαλούμε για τις περαιτέρω δικές σας ενέργειες.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ. ΤΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ακολουθεί απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

17^η ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ 17^ο

Στην Πάτρα σήμερα στις 28/9/2016, ημέρα Τετάρτη και ώρα 15.00' στην αίθουσα του Περιφερειακού Συμβουλίου στο ισόγειο του κτιρίου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Ν.Ε.Ο. Πατρών – Αθηνών 32 & Αμερικής) προσήλθε σε Συνεδρίαση το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας, ύστερα από την υπ' αριθ. πρωτ. 243668/377/22-9-2016 γραπτή πρόσκληση της Προέδρου του η οποία εκδόθηκε νομότυπα και δόθηκε σε όλους τους κ.κ. Περιφερειακούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3852/2010 (άρθρ.167 παρ. 2).

Στη Συνεδρίαση παρευρέθησαν επί του συνόλου πενήντα ένα (51) μελών, τα παρακάτω μέλη :

- 1)Τογιοπούλου Αναστασία-Πρόεδρος , 2) Κανέλλης Γεώργιος –Αντιπρόεδρος,
- 3)Κούστας Κωνσταντίνος- Γραμματέας, 4) Αγγελόπουλος Γεώργιος,
- 5)Αγιομυργιαννάκης Εμμανουήλ, 6)Αρβανιτάκης Ιωάννης , 7)Αριστειδόπουλος Χαράλαμπος,
- 8)Αυγέρης Σάββας, 9)Γαβριηλίδης Κωνσταντίνος, 10)Δριβίλας Δημήτριος,
- 11)Ευθυμίου Απόστολος, 12)Ζαχαροπούλου-Στούμπου Αδαμαντία,
- 13)Καπράλος Σπυρίδων, 14)Καρδάρα Ευσταθία, 15)Καρπέτας Κωνσταντίνος,
- 16)Κατσακούλης Ευάγγελος, 17) Κοκκότη Γεωργία-Αρετή, 18)Κοτσιλιάνος Κωνσταντίνος,
- 19)Κωνσταντοπούλου Αναστασία, 20)Κωσταριάς Δημήτριος,
- 21)Λαλιώτης Παναγιώτης, 22)Λύτρας Ιωάννης, 23)Μαυρόγιαννης Διονύσιος,
- 24)Μητρόπουλος Κωνσταντίνος, 25)Μπούνιας Χρήστος, 26)Μπράμος Παναγιώτης,
- 27)Νασιώτης Θεόδωρος, 28)Παπαναγιώτου-Μαρτζάκλη Γεωργία,
- 29)Παρασκευόπουλος Γεράσιμος, 30)Πετρόπουλος Κωνσταντίνος, 31)Πλατανιάς Παναγιώτης,
- 32)Ρήγας Χρήστος, 33)Σιαμπλής Δημήτριος, 34)Σώκος Ευθύμιος,
- 35)Τσόγκας Γεώργιος, 36)Υφαντής Νικόλαος, 37)Φωτόπουλος Τρύφων ,

38))Χαμηλάκη Αικατερίνη, 39)Χαροκόπος Αντώνιος, 40)Χατζηλάμπρου Βασίλειος και 41)Χήνος Γεώργιος.

Στη συνεδρίαση δεν προσήλθαν καίτοι προσκλήθηκαν τα μέλη του Περιφερειακού Συμβουλίου κ.κ. Βεργοπούλου Παρασκευή, Ζαφειρόπουλος Ιωάννης, Κατσανιώτης Ανδρέας, Κελεπούρης Ανδρέας (δικαιολογημένα απών), Κοκκινοβασίλης Πολυδεύκης (Τάκης) (δικαιολογημένα απών), Κολοβός Ιωάννης (δικαιολογημένα απών), Κοτοπούλης Σπυρίδων (δικαιολογημένα απών), Μπαλαμπάνης Νικόλαος, Σύρμος Γεώργιος και Φαρμάκης Νεκτάριος.

Ήταν παρόντες και συμμετείχαν ο Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας κ.Απόστολος Κατσιφάρας, οι κ.κ. Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενοτήτων Αιτωλ/νίας κα Χριστίνα Σταρακά, Αχαΐας κ. Γρηγόρης Αλεξόπουλος και Ηλείας κ.Γεώργιος Γεωργιόπουλος.

Επίσης στη συνεδρίαση παρευρέθησαν: Η Εκτελεστική Γραμματέας της Π.Δ.Ε κ.Διονυσία Μαράτου, ο Δήμαρχος του Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας κ. Κοτζάς Ευθύμιος, οι κ.κ. Αντιδήμαρχοι του ιδίου Δήμου Γιαννακόπουλος Πέτρος, και Μαρούντας Νικόλαος, ο Αντιδήμαρχος του Δήμου Ι. Π. Μεσολογγίου κ.Διαμαντόπουλος Σπύρος, ο Γενικός Γραμματέας του ιδίου Δήμου κ. Σολδάτος Νικόλαος, ο Ειδικός Σύμβουλος του Δήμου Αρχαίας Ολυμπίας κ. Γιαννόπουλος Χρήστος, ο Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου-Τμ. Δυτικής Ελλάδας κ.Γιανναδάκης Αθανάσιος, ο Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Πέρσαινας Νομού Ηλείας κ. Νικολόπουλος Ηλίας, ο κ. Κυριακίδης Δημήτρης εκπρόσωπος του Βουλευτή Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας κ. Ιάσωνα Φωτήλα, οι κ.κ.Καραθάνος Γιώργος και Σταμούλης Γιώργος συνεργάτες της Βουλευτού Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας κας Μαρίας Τριανταφύλλου, η Προϊσταμένη Ε.Υ.Δ.Ε.Π./Π.Δ.Ε (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας) κ. Άλκηστις Σταθοπούλου, ο επιστημονικός συνεργάτης του Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε Ηλείας κ. Καραχάλιος Ευάγγελος, η υπάλληλος της Π.Δ.Ε κα Σταθοπούλου Βασιλική, λοιποί υπηρεσιακοί παράγοντες, πολίτες και δημοσιογράφοι.

Χρέη γραμματέων άσκησαν οι υπάλληλοι της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας Θεοδωροπούλου Δήμητρα και Μολφέση Βασιλική.

Αφού διαπιστώθηκε νόμιμη απαρτία, η Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη της συνεδρίασης.

Αριθ.Αποφ. 111/2016

Στη συνέχεια η Πρόεδρος εισάγει προς συζήτηση το 1^ο θέμα ημερήσιας διάταξης με τίτλο : « Έγκριση Στρατηγικού Σχεδίου Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) για άλλες χωρικές στρατηγικές, στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού », δίνοντας το λόγο στην Αντιπεριφερειάρχη Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλ/νίας κ.Χριστίνα Σταρακά, που είναι εισηγήτρια του θέματος και που αναφέρεται στην αριθ. πρωτ. 242468/1143/22-09-2016 γραπτή εισήγησή της, που λέει τα εξής:

«Έχοντας υπόψη:

1. Τον Ν. 3852/2010, (ΦΕΚ Α' 87/07-06-2010): «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης».
2. Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2014-2020), όπως έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
3. Το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014-2020
4. Το Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας.
5. Την με Α.Π. 40134/ΕΥΘΥ 373/12-4-2016 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού «Οδηγίες για την διαχείριση και εφαρμογή των Στρατηγικών Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης»
6. Την με Α.Π. 81166/ΕΥΣΣΑ 1778/28-7-2015 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού για τον «Σχεδιασμό, υλοποίηση και παρακολούθηση των εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των ΕΠ της ΠΠ 2014-2020»
7. Τη Μελέτη για την Εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014 – 2020
8. Την υπ' αριθμ. 53/2016 Απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας με θέμα «Έγκριση Συμφώνου Συνεργασίας μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού».
9. Την υπ' αριθμ. 99/2016 Απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ι.Π. Μεσολογγίου με θέμα « Έγκριση Συμφώνου Συνεργασίας μεταξύ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, για την Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού»».
10. Την υπ' αρ. 218564/3104/24-8-2016 απόφαση Περιφερειάρχη με την οποία τροποποιήθηκε η υπ' αρ. 168931/2355/27-06-2016 απόφαση του για Ορισμό Τεχνικού Υπευθύνου – Συντονιστή για τη διαμόρφωση Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για άλλες χωρικές στρατηγικές στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού
11. Την με Α.Π. 2720/05-07-2016 (όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Α.Π. 3497/26-8-2016) Πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για υποβολή στρατηγικών σχεδίων ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης

Και εκτιμώντας:

- i. το γεγονός ότι στο πλαίσιο κατάρτισης του Στρατηγικού Σχεδίου πραγματοποιήθηκαν πληθώρα συναντήσεων διαβούλευσης με φορείς και κοινωνικούς εταίρους σχετικούς με το αντικείμενο της ΟΧΕ
- ii. το γεγονός ότι η διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς, τις επιχειρήσεις και τους Δήμους συνέβαλε καθοριστικά στη διαμόρφωση του Στρατηγικού Σχεδίου.
- iii. το γεγονός ότι τα κύρια συμπεράσματα - αποτελέσματα της διαβούλευσης, που επηρέασαν καθοριστικά και διαμόρφωσαν τις στοχεύσεις του στρατηγικού προγράμματος είναι απολύτως ευθυγραμμισμένα με τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα του ΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020
- iv. ότι το Στρατηγικό αυτό Σχέδιο αποτελεί την εξειδίκευση του πλαισίου μέσα στο οποίο θα υπηρετηθεί το όραμα της ΟΧΕ
- v. το γεγονός η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας - ως Στρατηγικός Φορέας - πρέπει να υποβάλλει Στρατηγικό σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) στα πλαίσια του Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα» 2014 – 2020, για την Περιοχή Παρέμβασης της Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου Αιτωλικού σύμφωνα με το πρότυπο σχέδιο Στρατηγικής καθώς και τα αναφερόμενα στον Οδηγό για την υποβολή Στρατηγικών Σχεδίων Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) της πρόσκλησης
- vi. ότι τα προαναφερόμενα ενσωματώθηκαν στις κατευθύνσεις, στους άξονες προτεραιότητας και στους στόχους, διαμορφώνοντας την στρατηγική και τις δράσεις του σχεδίου

Πιο συγκεκριμένα,

Το ευρύτερο σύμπλεγμα υγροτόπων λιμνοθάλασσας Μεσολογίου- Αιτωλικού αποτελεί τον μεγαλύτερο σε έκταση υγρότοπο στην Ελλάδα και έναν από τους μεγαλύτερους της Μεσογείου. Το τεράστιας σημασίας υδάτινο σώμα διαμορφώνεται από τα δύο μεγάλα ποτάμια της περιοχής, τον Αχελώο και τον Εύηνο, καθιστώντας το υδάτινο στοιχείο το βασικό χαρακτηριστικό, όχι μόνο του περιβάλλοντος, αλλά και της οικονομίας και της κοινωνίας της περιοχής.

Παραδοσιακά, η οικιστική και παραγωγική οργάνωση της περιοχής κυριαρχείται από το υδάτινο στοιχείο με τους σημαντικότερους οικισμούς να είναι παράκτιοι/ παραλίμνιοι και με έντονη αλιευτική και ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα, αλλά και τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή στην «ενδοχώρα» να οργανώνεται με βάση το ανάγλυφο, την πορεία των δύο ποταμών της περιοχής και τη διαθεσιμότητα ύδατος κατά μήκος τους.

Παρά την αφθονία φυσικών πόρων, η περιοχή ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία η οποία καταγράφεται κυρίως στη μείωση και γήρανση του πληθυσμού και ειδικά του οικονομικά ενεργού τμήματος αυτού. Στην περιοχή καταγράφονται επίσης φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης.

Η ιστορική σημασία της περιοχής τόσο στα αρχαία/ ρωμαϊκά χρόνια όσο και το ειδικό βάρος της διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους και ο προσιτός χαρακτήρας της την καθιστά σημαντικό πόλο έλξης για εγχώριο τουρισμό. Στην Αιτωλοακαρνανία καταγράφεται μικρός αριθμός διεθνών αφίξεων, αλλά υψηλότερος αριθμός αφίξεων ημεδαπών με υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής. Τα περιθώρια ανάπτυξης τόσο σε ότι αφορά το εγχώριο όσο και το διεθνή τουρισμό φαίνεται να είναι σημαντικότερα, αν και εφόσον αντιμετωπιστούν ελλείψεις τόσο ως προς τις υποδομές όσο και ως προς την οργάνωση της αγοράς προς την κατεύθυνση των μοναδικών και ανταγωνιστικών της πλεονεκτημάτων.

Στα πλεονεκτήματα αυτά συγκαταλέγεται και ο χαρακτηρισμός του συμπλέγματος ως οικότοπου προτεραιότητας. Ο χαρακτηρισμός επιβεβαιώνεται από την ποικιλία ενδιαιτημάτων και ειδών χλωρίδας και πανίδας, πολλά εκ των οποίων σπάνια ενδημικά και απειλούμενα. Ειδικότερα, ο πλούτος της περιοχής ως προς την ορνιθοπανίδα (διαχείμαση, φώλιασμα, μετανάστευση) την καθιστά ένα διεθνούς ενδιαφέροντος σημείο, όπου καταγράφονται σχεδόν 300 είδη πουλιών, μεταξύ των οποίων το σύνολο σχεδόν των ημερόβιων αρπακτικών αρπακτικών της Ελλάδας και πολύ μεγάλος αριθμός υδρόβιων και παρυδάτιων ειδών εκ των οποίων τουλάχιστον 65 από αυτά είναι απειλούμενα. Η προστασία και ανάδειξη του πλούτου αυτού βρίσκεται στον πυρήνα της νέας προσέγγισης για την ανάπτυξη του τόπου.

Συνοπτικά, το όραμα της στρατηγικής ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων στην περιοχή του συμπλέγματος λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου - Αιτωλικού, διατυπώνεται ως εξής:

«Η καθιέρωση ενός νέου οικο-αναπτυξιακού και χωροταξικού προτύπου βασισμένου στο ενδογενές ανθρώπινο, φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, αναγνωρίζοντας τη θεμελιώδη συμβολή του υδάτινου στοιχείου στην ταυτότητα και οικονομία της περιοχής»

Η λογική της παρέμβασης, **ξεκινάει από τη σχέση της πόλης με το νερό** και το πως το Μεσολόγγι προσδιορίζεται από το υγρό στοιχείο. Στα πλαίσια μίας στρατηγικής που θεωρεί το ανθρωπογενές και το φυσικό οικοσύστημα ως αδιαίρετο σύνολο προτείνονται χειρισμοί σε όλες τις κλίμακες που επιδιώκουν την αποκατάσταση της ισορροπίας αυτού του συνόλου.

Αναμφίβολα, λοιπόν το γύρω **υγρό στοιχείο αποτελεί τον πυρήνα** από το οποίο διαμορφώνεται και η στρατηγική εφαρμογής ΟΧΕ στην περιοχή, **με κύριες κατευθύνσεις:**

- ✓ τη διαμόρφωση ενός εξωστρεφούς και ανταγωνιστικού παραγωγικού ιστού, στους τομείς περιφερειακής προτεραιότητας και ειδικά στον τομέα της αγροδιατροφής και του πολιτισμού - τουρισμού.
Σε ότι αφορά την αγροδιατροφή, η στρατηγική περιλαμβάνει το σύνολο του πρωτογενούς τομέα, καλύπτοντας γεωργικά, κτηνοτροφικά και αλιευτικά προϊόντα. Σε ότι αφορά τον πολιτισμό και τον τουρισμό, επιδιώκεται συντονισμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού με έμφαση τόσο στον πολιτιστικό-αρχαιολογικό όσο και στον αθλητικό, ναυταθλητικό τουρισμό και τον οικοτουρισμό.
- ✓ τη διασφάλιση καλής ποιότητας των υδάτων της λιμνοθάλασσας, ως το θεμελιώδες ζήτημα επιβίωσης και ανάπτυξης της περιοχής, σε ότι αφορά παραδοσιακές και νέες αγροτικές, αλιευτικές και τουριστικές δραστηριότητες, οι οποίες στο σύνολο τους βασίζονται στην απρόσκοπτη παροχή των οικοσυστημικών υπηρεσιών της λιμνοθάλασσας αλλά και των ποταμών Αχελώου και Εύηνου.
- ✓ την κατοχύρωση και ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής ως χώρο διαμονής και επίσκεψης.
- ✓ την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, πολλά από τα οποία είναι χρόνια.

Σήμερα, η **ισορροπία του συστήματος «πόλη και νερό», έχει διαταραχθεί**. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι η πόλη εξελίχθηκε χωρίς να ληφθούν υπόψη οι παράμετροι και τα χαρακτηριστικά του τοπίου. Οι συνεχείς επιχωματώσεις που πραγματοποιούνται από το 1874 μέχρι και σήμερα απομάκρυναν τη θάλασσα από την πόλη. Αποτέλεσμα αυτών είναι η δημιουργία μιας ζώνης, στο παραθαλάσσιο μέτωπο, με μεγάλης κλίμακας οικοδομικά τετράγωνα η οποία, αποτελεί ένα φράγμα, ένα εμπόδιο. Η πόλη φαίνεται να στρέφει την πλάτη της προς τη θάλασσα.

Η σχέση των κατοίκων της με το νερό έχει αλλοιωθεί. Καθώς εισέρχεται κανείς στην πόλη, δεν αντιλαμβάνεται ότι το σημείο αναφοράς της, είναι η λιμνοθάλασσα γιατί, δεν μπορεί να προσανατολιστεί με βάση αυτήν. Η κίνηση είναι έμμεση και μπλοκαρισμένη από το «τείχος - φράγμα». Η πόλη είναι αποκομμένη από το λιμάνι. Αποκομμένη από τον πλουτοπαραγωγικό της τουριστικό και πολιτιστικό της πόρο.

Θέλοντας να αποκατασταθεί αυτή τη σχέση και να επαναπροσδιοριστεί η ταυτότητα της πόλης και ταυτόχρονα η αναπτυξιακή δυναμική του υγρού στοιχείου ως πόλος ανάπτυξης (τουριστικός και πολιτιστικός), εντοπίζονται τα νευραλγικά σημεία όπου παρεμβαίνοντας κάποιος, η εικόνα της περιοχής αρχίζει να αλλάζει. Στόχος, είναι η αποκατάσταση της ισορροπίας των δύο πόλων του οικοσυστήματος, του ανθρωπογενούς και του φυσικού, με την εισχώρηση του ενός μέσα στο άλλο.

Σήμερα η Περιφέρεια αναγνωρίζει ως αγαθό της Λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου-Αιτωλικού, ως "αναπτυξιακό πόλο" μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης, που μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την ανάδειξη ενός brand name για την πόλη, για τον Νομό και για την Περιφέρειας, με εθνικό και διεθνή χαρακτήρα, δεμένο με τη θάλασσα, τον πολιτισμό, τον τουρισμό και την ιστορία της. Φιλοδοξία είναι η σχεδιαζόμενη στρατηγική να σηματοδοτήσει το άνοιγμα της πόλης στη λιμνοθάλασσα και να αποτελέσει μια καινοτόμο παρέμβαση που αποβλέπει στην κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής.

Στο πλαίσιο της Ο.Χ.Ε. η σύνδεση Τοπικής Παραγωγής βασισμένης στο υγρό στοιχείο, του Πολιτισμού και της στόχευσης σε εναλλακτικές μορφές του Τουρισμού προωθεί και προγραμματίζει αμφίδρομα την ενίσχυση των αποτελεσμάτων και των θετικών επιπτώσεων από μια μελλοντική μεγέθυνση της τουριστικής οικονομίας στην Περιφέρειας στην πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη.

Οδηγεί δηλαδή από τον Τουρισμό στον Πολιτισμό (με υπόβαση τον πρωτογενή τομέα) και ανατροφοδοτεί έτσι έναν αναπτυξιακό κύκλο που θα κινηθεί αντίθετα από τον υφιστάμενο φαύλο κύκλο της ύφεσης που δημιουργεί η σημερινή οικονομική συγκυρία. Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, αν όχι αναγκαία σήμερα, υπό το καθεστώς περιορισμένων πόρων για τομείς όπως ο Πολιτισμός και το Περιβάλλον οι οποίοι αν και έχουν καθοριστικό ρόλο για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη δεν παρουσιάζουν άμεσα οικονομικά αποτελέσματα.

Υπό το πρίσμα αυτό **καθοριστικές στρατηγικές επιλογές** της πρότασης είναι:

1. η υλοποίηση έργων **προστασίας και αποκατάστασης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας** και του τοπικού οικοσυστήματος
2. **η διευθέτηση του ορίου στη ζώνη του μικτού οικοσυστήματος**, εκεί δηλαδή που το ανθρωπογενές οικοσύστημα συναντά το φυσικό, σε μία προσπάθεια ομαλής μετάβασης και φιλτραρίσματος απο τον έναν στον άλλο πόλο , μέσω της δημιουργίας ενός «πράσινου ποδηλατόδρομου» που συναντά το λιμάνι και δικτυώνεται με την Τουρλίδα και την «ενδοχώρα» της Λιμνοθάλασσας.
3. **η με κάθε τρόπο ενδυνάμωση της σχέσης πόλης και θάλασσας**, διασφαλίζοντας λειτουργική και φυσική συνέχεια. Σχέση που υλοποιείται αμφίδρομα και συμβολικά, με τη διείσδυση των αστικών οδών στο μέτωπο της πόλης στη λιμνοθάλασσα, τη δικτύωση μέσω ποδηλατικών-πολιτιστικών-τουριστικών διαδρομών και εμπειριών
4. **η διείσδυση της θάλασσας στη πόλη** μέσω της ανάπλασης του καναλιού που από φυσικό όριο γίνεται σημείο εισόδου σε αυτήν
5. η **ρύθμιση των δικτύων κυκλοφορίας** πεζών και οχημάτων από και προς την πόλη και τη λίμνη
6. **η προστασία και ανάδειξη** του τοπικού οικιστικού, πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και **της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.**
7. η **στήριξη, βελτίωση και ανάπτυξη επιχειρηματικότητας** στους τομείς εξυπηρέτησης της στρατηγικής της ΟΧΕ
8. **η βελτίωση της τουριστικής ικανότητας της περιοχής** - ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, με έμφαση στη ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και επικέντρωση στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ διαφορετικών τομέων επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία τοπικής τουριστικής ταυτότητας – συνέργεια με πρωτογενή τομέα, τη δημιουργία συνθηκών πολυαπασχόλησης και διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας, τη δημιουργία προδιαγραφών ποιότητας κ.α. ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων και πόλων έλξης με άξονα το νερό, το πολιτισμό και τον τουρισμό-οικοτουριστικές και πολιτιστικές δράσεις

Κατόπιν αυτών,

Εισηγούμαστε

- 1. Την έγκριση υποβολής του κειμένου (ως συνημμένο κείμενο) του «Στρατηγικού Σχεδίου της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) για άλλες χωρικές στρατηγικές, στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού» στην με Α.Π. 2720/05-07-2016 (όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Α.Π. 3497/26-8-2016) πρόσκληση για υποβολή στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π.*
- 2. Την εξουσιοδότηση στην Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, Σταρακά Χριστίνα, για την υποβολή του τελικού κειμένου Στρατηγικής καθώς και τις όποιες άλλες τυχόν - από το πρόγραμμα- ενέργειες απαιτηθούν».*

Κατά τη συζήτηση του θέματος αυτού αποχώρησαν οι Περιφερειακοί Σύμβουλοι κ.κ.Ρήγας Χρήστος και Χαμηλάκη Αικατερίνη.

Το Περιφερειακό Συμβούλιο αφού άκουσε τον εισηγητή, την πρόεδρο και τους λοιπούς ομιλητές που ανέπτυξαν τις απόψεις τους επί του ανωτέρω θέματος, κατόπιν διαλογικής συζήτησης αποφασίζει τα εξής τροποποιώντας χωρίς επί της ουσίας να μεταβάλει τα εισηγούμενα της Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Αιτωλ/νίας κ.Χριστίνας Σταρακά και

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ κατά πλειοψηφία

- Εγκρίνει τη Στρατηγική με θέμα «Στρατηγικό Σχέδιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (Ο.Χ.Ε.) για άλλες χωρικές στρατηγικές, στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού» με το εξής περιεχόμενο:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ
ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ
για άλλες χωρικές Στρατηγικές
στην Περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» 2014 - 2020

Πάτρα, Σεπτέμβριος 2016

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	1
1.1 Στοιχεία Φορέα Στρατηγικής	1
1.2 Στοιχεία Εμπλεκόμενων Φορέων.....	1
2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	5
2.1 Παρουσίαση Περιοχής Εφαρμογής Στρατηγικής.....	9
2.1.1 Προσδιορισμός της περιοχής εφαρμογής.....	10
2.1.2 Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής.....	37
Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά περιοχής	37
Οικονομία και απασχόληση	42
Λοιπό αναπτυξιακό δυναμικό και πόροι.....	47
Σύνοψη υφιστάμενων στρατηγικών και πολιτικών που επηρεάζουν την περιοχή	59
Σύνθεση ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης	81
3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	83
3.1 Όραμα Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης	83
3.2 Η Λογική της Παρέμβασης.....	86
3.3 Χωρικό Μοντέλο Παρέμβασης	89
3.4 Ανάλυση της Στρατηγικής.....	91
3.5 Δομή της Στρατηγικής.....	97
4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ	109
4.1 Ανάλυση Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ	112
4.2 Χρονικός Προγραμματισμός Υλοποίησης Στρατηγικής ΟΧΕ.....	115
4.3 Ωριμότητα Στρατηγικής ΟΧΕ.....	117
4.4 Συμπληρωματικότητα και συνέργεια των Πράξεων ΟΧΕ με Στρατηγικές και Στόχους της Π.Δ.Ε.....	120
5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	126
6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ	130
6.1 Ενέργειες Διαβούλευσης	130
6.2 Λοιπές Ενέργειες Ενημέρωσης	132
7. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ	133
7.1 Η Δημοσιότητα για το Στρατηγικό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2014-2020	135
7.2 Υποχρεωτικά στοιχεία δημοσιότητας του Στρατηγικού Σχεδίου ΟΧΕ.....	135
7.3 Κρίσιμες επισημάνσεις	137
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	138

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1 . Βασικοί Πόλοι Ανάπτυξης και Ενδεδειγμένα Εργαλεία Χωρικών Επενδύσεων	15
Πίνακας 2 Κατευθύνσεις ανάπτυξης ενδοπεριφερειακών ΑΧΕ στο τρίπολο Αγρινίου – Μεσολογγίου - Αστακού.....	17
Πίνακας 3 Άξονες και Μέτρα Προτεραιότητας - Στρατηγικό Σχέδιο Δήμου ΙΠ Μεσολογγίου 2014-2019.....	36
Πίνακας 4 Πληθυσμός Δ. Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, 1991-2011	37
Πίνακας 5 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, 2001-2011	39
Πίνακας 6 Πληθυσμός ανά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, 2011.....	40
Πίνακας 7 Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα (%), 2001-2011	44
Πίνακας 8 Επιχειρήσεις ανά κλάδο, 2011.....	44
Πίνακας 9 Εξέλιξη της ανεργίας, 2001-2014.....	45
Πίνακας 10 Παραγωγή των Μισθωτών Συνεταιρισμών της λιμνοθάλασσας, 2006-2013	48
Πίνακας 11 Περιοχές δικτύου Ν2000 του Εθνικού Πάρκου	51
Πίνακας 12 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα, 2014	53
Πίνακας 13 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε campings, 2014.....	53
Πίνακας 14 Ξενοδοχειακό Δυναμικό, ανά κατηγορία, 2015	55
Πίνακας 15 Μη Κύρια Καταλύματα (Ενοικιαζόμενα Δωμάτια- Διαμερίσματα) ανά κατηγορία, 2015.....	55
Πίνακας 16 Καταλύματα Camping στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, 2015.....	55
Πίνακας 17 Στοιχεία επισκεψιμότητας Μουσείων/ Αρχαιολογικών Χώρων ΠΕ Αιτ/νιας, 2013-2014.....	56
Πίνακας 18 Τουριστικοί λιμένες (μαρίνες) στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής Ιονίου Πελάγους.....	57
Πίνακας 19 Διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού σε Άραξο και Άκτιο, 2013-2014	58
Πίνακας 20 Στρατηγικοί και Θεματικοί Στόχοι ΠΕΠ ΠΔΕ 2014-2020	59
Πίνακας 21 Βαρύτητα Αξόνων Προτεραιότητας Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) 2014- 2020 Δυτικής Ελλάδας.....	60
Πίνακας 22 Αναπτυξιακοί Άξονες και Μέτρα Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΕ (2014-2020)	62
Πίνακας 23 Στρατηγικές Επιλογές, Άξονες & Κατηγορίες Παρέμβασης Εθνικής RIS3.....	66
Πίνακας 24 Στρατηγικές Επιλογές και Θεματικές Προτεραιότητες Έξυπνης Ειδίκευσης (RIS3) Δυτικής Ελλάδας	67
Πίνακας 25 Στρατηγικοί και Ειδικοί Στόχοι ΠΑΑ 2014-2020.....	68
Πίνακας 26 Προτεραιότητες και Ειδικοί Στόχοι Ε.Π. Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ)	71
Πίνακας 27 Στρατηγικοί Στόχοι και Προτεραιότητες της ΠΕΣΚΕ ΠΔΕ	74
Πίνακας 28 Περιβαλλοντικοί Στόχοι για Επιφανειακά και Υπόγεια Ύδατα	78
Πίνακας 29 Άξονες Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ περιοχής Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου	91
Πίνακας 30 Άξονες Προτεραιότητας ΟΧΕ Μεσολογγίου - Αιτωλικού.....	97

Πίνακας 31 Ειδικοί Στόχοι της ΟΧΕ Μεσολογγίου-Αιτωλικού	97
Πίνακας 32 Πυλώνες Παρέμβασης της ΟΧΕ Μεσολογγίου-Αιτωλικού	97
Πίνακας 33 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Θεματικό Στόχο / Επενδυτική Προτεραιότητα / Ειδικό Στόχο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	99
Πίνακας 34 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Ειδικό Στόχο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας.....	101
Πίνακας 35 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Άξονα Προτεραιότητας / Μέτρο / Ειδικό Στόχο του Ε. Π. Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.....	102
Πίνακας 36 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Στρατηγικούς Στόχους και με Θεματικές περιοχές της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης.....	104
Πίνακας 37 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Στρατηγικούς Στόχους και Κατευθύνσεις Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ).....	105
Πίνακας 38 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) περιοχής Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού	107
Πίνακας 39 Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Πράξεις 1ου Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής..	113
Πίνακας 40 Ανάλυση Σχεδίου Πράξεις σε Ενδεικτικές Πράξεις 2ου Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής..	114
Πίνακας 41 Εκτιμώμενο Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ	115
Πίνακας 42 Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ	117
Πίνακας 43 Συμβολή πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ στην επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ Π.Δ.Ε. 2014 - 2020 .	121
Πίνακας 44 Χρηματοδοτικός Πίνακας ανά Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Πράξη της ΟΧΕ	127

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1 Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην περιοχή αναφοράς, 2011	38
Διάγραμμα 2 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, 2001-2011	39
Διάγραμμα 3 Κατανομή πληθυσμού ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2011	41
Διάγραμμα 4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές.....	42
Διάγραμμα 5 ΑΕΠ σε εκατ. Ευρώ σε τρέχουσες τιμές	42
Διάγραμμα 6 Μεταβολή της απασχόλησης ανά τομέα, 2001-2011.....	44
Διάγραμμα 7 Εξέλιξη της ανεργίας, 2001-2014.....	45
Διάγραμμα 8 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα ΠΕ Αιτ/νίας, 2003-2014.....	54
Διάγραμμα 9 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε campings ΠΕ Αιτ/νίας, 2003-2014.....	54
Διάγραμμα 10 Αφίξεις σε αεροδρόμια Άραξου και Ακτίου, 2004-2014.....	58

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΧΑΡΤΩΝ

Χάρτης 1 Περιοχές αναφοράς Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	16
Χάρτης 2 Περιοχή Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στην Περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού	1
Χάρτης 3 Αιτήσεις ΜΥΗΕ στη λεκάνη απορροής Αχαλώου, 2015	32
Χάρτης 4 Προοπτικές ΟΧΕ Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου	35
Χάρτης 5 Προστατευόμενες περιοχές και περιβαλλοντικοί στόχοι οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα.....	80

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό αποτυπώνονται τα στοιχεία επικοινωνίας των φορέων που εμπλέκονται στο σχεδιασμό, διαμόρφωση και την υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης για άλλες χωρικές στρατηγικές στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού.

1.1 Στοιχεία Φορέα Στρατηγικής

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία επικοινωνίας του φορέα που διαμορφώνει και υποβάλλει τη χωρική στρατηγική (**Φορέας Στρατηγικής**).

Σημειώνεται ότι ο Στρατηγικός Φορέας στην περίπτωση του Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 δεν αναλαμβάνει καθήκοντα Ενδιάμεσου Φορέα.

Γενικά Στοιχεία			
1. Επωνυμία Φορέα:	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας		
2. Διεύθυνση Επικοινωνίας :	Ν.Ε.Ο. Πατρών – Αθηνών 32 & Αμερικής, 26441, Πάτρα		
3. Τηλέφωνο:	2613-613501/502	4. E-mail:	grafeio.pde@pde.gov.gr
5. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου :	Κατσιφάρας Απόστολος (Περιφερειάρχης Δυτικής Ελλάδας)		

Στοιχεία Αρμόδιου Επικοινωνίας			
1. Ονοματεπώνυμο:	Σταρακά Χριστίνα		
2. Θέση στον Φορέα:	Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας		
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Κύπρου 30 (Διοικητήριο), 30200, Μεσολόγγι		
4. Τηλέφωνο εργασίας:	26313-61603/602	5. E-mail:	anti@aitnia.pde.gov.gr

1.2 Στοιχεία Εμπλεκόμενων Φορέων

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει τα στοιχεία επικοινωνίας των εμπλεκόμενων στο σχεδιασμό και την υλοποίηση φορέων της χωρικής στρατηγικής.

Για τις ανάγκες του παρόντος ως εμπλεκόμενοι Φορείς νοούνται εκείνοι οι **Φορείς που συμμετείχαν στη διαμόρφωση της χωρικής στρατηγικής**, με τη διατύπωση προτάσεων υιοθέτησης παρεμβάσεων/έργων που περιλαμβάνονται στη χωρική στρατηγική, ή **Φορείς που αναλαμβάνουν την υλοποίηση και λειτουργία έργων** που προτείνονται στη χωρική στρατηγική.

1^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία		
1. Επωνυμία Φορέα:	Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας	
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Κύπρου 30 (Διοικητήριο), 30200, Μεσολόγγι	
4. Τηλέφωνο:	26313-61603/602	5. E-mail: anti@aitnia.pde.gov.gr
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Σταρακά Χριστίνα (Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας)	

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας		
1. Ονοματεπώνυμο:	Σταθοπούλου Βασιλική	
2. Θέση στον Φορέα:	Υπάλληλος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Ν.Ε.Ο. Πατρών – Αθηνών 32 & Αμερικής, 26441, Πάτρα	
4. Τηλέφωνο:	2613-613506	5. E-mail: v.stathopoulou@pde.gov.gr

2^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία		
1. Επωνυμία Φορέα:	Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Σταυροπούλου 31, 30200, Μεσολόγγι	
4. Τηλέφωνο:	26313-60900 / 903	5. E-mail: nkarapanos@1426.syzefxis.gov.gr
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Καραπάνος Νικόλαος (Δήμαρχος Ι.Π. Μεσολογγίου)	

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας		
1. Ονοματεπώνυμο:	Διαμαντόπουλος Σπυρίδων	
2. Θέση στον Φορέα:	Αντιδήμαρχος Τεχνικών Υπηρεσιών	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Σταυροπούλου 31, 30200, Μεσολόγγι	
4. Τηλέφωνο:	26313-63330	5. E-mail: sdiamanto@gmail.com

¹ Οι ρόλοι στη χωρική στρατηγική συμπληρώνονται ως ακολούθως (μια επιλογή):

- Φορέας Υποβολής Πρότασης (αφορά στους Φορείς που κατά αρμοδιότητα υπέβαλαν πρόταση που υιοθετήθηκε από τη χωρική στρατηγική και δεν περιλαμβάνονται στις επόμενες περιπτώσεις)
- Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)
- Φορέας Λειτουργίας (αφορά στους Φορείς συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση και που κατά αρμοδιότητα θα αναλάβουν τη λειτουργία του έργου που θα παραχθεί)

3^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία		
1. Επωνυμία Φορέα:	Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας	
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Μεσολόγγι	
4. Τηλέφωνο:	26310 55654	5. E-mail: ovikatu@culture.gr
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Βικάτου Ολυμπία (Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας)	

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας		
1. Ονοματεπώνυμο:	Βικάτου Ολυμπία	
2. Θέση στον Φορέα:	Προϊσταμένη Εφορείας Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Μεσολόγγι	
4. Τηλέφωνο:	26310 55654	26310 55654

4^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία		
1. Επωνυμία Φορέα:	Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας	
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Παπαστράτου 53 & Σμύρνης , Αγρίνιο, 301 31	
4. Τηλέφωνο:	2641 074500	5. E-mail: contact@epimetol.gr
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Τσιχριτζής Παναγιώτης (Πρόεδρος Επιμελητηρίου Αιτωλοακαρνανίας)	

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας		
1. Ονοματεπώνυμο:	Ρόμπολας Γεώργιος	
2. Θέση στον Φορέα:	Προϊστάμενος Τμήματος Εμποροβιομηχανικών Θεμάτων	
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Παπαστράτου 53 & Σμύρνης , Αγρίνιο, 301 31	
4. Τηλέφωνο:	2641074531	5. E-mail: grombol@epimetol.gr

5^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία	
1. Επωνυμία Φορέα:	Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδας
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Δικαιούχος (Φορέας που αναλάβει την υλοποίηση της Πράξης ως Δικαιούχος συγχρηματοδοτούμενης Πράξης)
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Μαιζώνος 17, 262 23 Πάτρα
4. Τηλέφωνο:	2610 225186
5. E-mail:	grapandreou@culture.gr
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Παπανδρέου Γέωργιος (Προϊστάμενος Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Νότιου Ιονίου)

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας	
1. Ονοματεπώνυμο:	Κολώνας Χρήστος
2. Θέση στον Φορέα:	Υπάλληλος Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδας, Πελοποννήσου και Νότιου Ιονίου
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Μαιζώνος 17, 262 23 Πάτρα
4. Τηλέφωνο:	2610 225186
5. E-mail:	ynmde@culture.gr

6^{ος} Εμπλεκόμενος Φορέας

Γενικά Στοιχεία	
1. Επωνυμία Φορέα:	Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου
2. Ρόλος στη χωρική Στρατηγική ¹ :	Φορέας Λειτουργίας (αφορά στους Φορείς συμμετείχαν στη δημόσια διαβούλευση και που κατά αρμοδιότητα θα αναλάβουν τη λειτουργία του έργου που θα παραχθεί)
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Αιτωλικό, 304 00
4. Τηλέφωνο:	26320 55094
5. E-mail:	26320 55094
6. Ονοματεπώνυμο Νόμιμου Εκπροσώπου:	Φώτης Περγαντής (Πρόεδρος Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου)

Στοιχεία αρμόδιου Επικοινωνίας	
1. Ονοματεπώνυμο:	Σελιμάς Ιωάννης
2. Θέση στον Φορέα:	Συντονιστής Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου
3. Διεύθυνση Επικοινωνίας:	Αιτωλικό, 304 00
4. Τηλέφωνο:	26320-55094
5. E-mail:	26320-55094

2. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Για τη διαχείριση των στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης και των επί μέρους δράσεών τους, όπως για τη διαχείριση όλων των τύπων δράσεων, εφαρμόζονται οι διαδικασίες διαχείρισης και ελέγχου συγχρηματοδοτούμενων πράξεων του ΣΔΕ 2014-2020, κρίνεται σκόπιμο να προσδιορισθεί και να αναφερθεί το γενικό θεσμικό πλαίσιο για την εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων, το οποίο διαμορφώνεται και διέπεται από τους κάτωθι Κανονισμούς και Νομοθετικές Διατάξεις:

1.Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης}

Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006.

- **Άρθρο 15 (παρ. 2) - Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ)** περί του ορισμού της χρήσης των ΟΧΕ στο (εθνικό) σύμφωνο εταιρικής σχέσης εφαρμογής των ΕΔΕΤ 2014 - 2020.
- **Άρθρο 36 - Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ)** για τα Ευρωπαϊκά Επενδυτικά και Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ), δηλαδή για τη νομική βάση της χρήσης των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (Ο.Χ.Ε.).
- **Άρθρο 96 (παρ. 3) - Κανονισμός Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ)** περί των γενικών κανονιστικών προβλέψεων για την έγκριση των επιχειρησιακών προγραμμάτων, στη διαμόρφωση του περιεχομένου των οποίων απαιτείται η εξέταση της χρήσης των ΟΧΕ.
- **Άρθρο 123 (6) (7)** περί ορισμού Ενδιάμεσου Φορέα Παράρτημα Ι (3.3) ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων.
- **Παράρτημα Ι (3.3)** ενθάρρυνση ολοκληρωμένων προσεγγίσεων
- **Παράρτημα Ι (6)** ρυθμίσεις για να αντιμετωπιστούν καίριες εδαφικές προκλήσεις

2. Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης}

Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με τον στόχο «Επενδύσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006.

3.Το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2014—2020), όπως έχει εγκριθεί από τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υιοθετεί πλήρως νέα προσέγγιση για την Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη, ορίζοντας ως στρατηγικούς στόχους την επίτευξη της απασχόλησης, της κοινωνικής

συνοχής και της διατήρησης των πόρων, εστιάζοντας στη φέρουσα δυνατότητα και τις ιδιαίτερες ανάγκες των επιμέρους χωρικών ενοτήτων και χρησιμοποιώντας ως κινητήρες της, την ανταγωνιστικότητα και την τοπική επιχειρηματικότητα. Νόμος 4314/2014, για τη «Διαχείριση, τον έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020» - Άρθρο 13, παρ. 7α, στα πλαίσια του οποίου εξειδικεύεται η εφαρμογή των ΟΧΕ (ΦΕΚ 265 Α/23-12-2014).

4. Νόμος 4314/2014, για τη «Διαχείριση, τον έλεγχο και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020» - Άρθρο 13, παρ. 7α, στα πλαίσια του οποίου εξειδικεύεται η εφαρμογή των ΟΧΕ (ΦΕΚ 265 Α/23-12-2014).

5. Εγκύκλιος ΟΧΕ, αριθμ. πρωτ. 81168/ΕΥΣΣΑ 1796/30-07-2015 (Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων ως εργαλείων Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού).

Ειδικότερα, σύμφωνα με:

- i. Τους **Κανονισμούς ΕΔΕΤ**, διευκρινίζεται ότι στο πλαίσιο των ανωτέρω κανονισμών, η χωρική εστίαση των ΕΔΕΤ σε υποπεριφερειακές περιοχές περιλαμβάνει και την «Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων» (τοπική ανάπτυξη Leader) η οποία υποστηρίζεται από το ΕΓΤΑΑ, αλλά μπορεί να υποστηρίζεται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ ή το ΕΤΘΑ, αποτελώντας αντικείμενο συντονισμού μεταξύ τους και υλοποιείται βάσει μιας ή περισσότερων προτεραιοτήτων του σχετικού προγράμματος ή των σχετικών προγραμμάτων (Άρθρα 32, 33 και 34 του ΚΚΔ). Τέλος, στο πλαίσιο του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας^{4,5} διευκρινίζεται ότι η διαχείριση και εφαρμογή ΟΧΕ γίνεται είτε από νομικό πρόσωπο το οποίο έχει συσταθεί από δημόσιες αρχές ή φορείς τουλάχιστον δύο συμμετεχουσών χωρών, είτε από ευρωπαϊκό όμιλο εδαφικής συνεργασίας (ΕΟΕΣ), σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- ii. Το **Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ 2014 -2020)**, η Ολοκληρωμένη Χωρική Ανάπτυξη επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στο ορισμένο χωρικό επίπεδο, εκεί δηλαδή όπου εκδηλώνονται οι ανισότητες, δρουν οι μακροπρόθεσμοι παράγοντες δημιουργίας τους και υπάρχει το ενδογενές δυναμικό για την αντιστροφή τους.

Το ΕΣΠΑ ορίζει τρία βασικά «εργαλεία εφαρμογής», όπως προβλέπονται στους σχετικούς κανονισμούς:

- ◆ Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (ΤΑΠΤΟΚ)
- ◆ Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΒΑΑ)
- ◆ Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ)

Πέραν των ΤΑΠΤΟΚ και ΒΑΑ, οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) εφαρμόζονται σε άλλες περιοχές που αντιμετωπίζουν τις ακόλουθες προκλήσεις:

- **Πρώθηση της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας** με τελικό στόχο την επίτευξη απασχόλησης, κοινωνικής συνοχής και διατήρησης των πόρων.
- **Παραγωγική ανασύνταξη** στις ζώνες εκτεταμένης αποδιάρθρωσης των τοπικών ή περιφερειακών παραγωγικών συστημάτων.
- **Εξισορρόπηση των ενδο-περιφερειακών ανισοτήτων** και της μονοκεντρικότητας του ελληνικού οικονομικού και κοινωνικού χώρου, καταπολέμηση της ανοργάνωτης αστικής διάχυσης και των παραδοσιακών ανισοτήτων που σχετίζονται με τα ειδικά γεωγραφικά χαρακτηριστικά/μειονεκτήματα, αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των ειδικών προκλήσεων σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, ανάσχεση στην καταλληλότερη κλίμακα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι σχετικοί Θεματικοί Στόχοι είναι κατά σειρά προτεραιότητας:

- ✓ (ΘΣ3) βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ).
- ✓ (ΘΣ6) προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων.
- ✓ (ΘΣ7) προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων.
- ✓ (ΘΣ8) προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας,

και συνοδευτικά, κατά σειρά προτεραιότητας, οι:

- ✓ (ΘΣ1) ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας,
- ✓ (ΘΣ4) υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς,
- ✓ (ΘΣ2) βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών,
- ✓ (ΘΣ5) προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνων.

Οι ΟΧΕ μπορεί να περιλαμβάνουν μεγαλύτερο αριθμό Θεματικών Στόχων και Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, εφόσον η στρατηγική τους τεκμηριωμένα τους υποδεικνύει ως αναγκαίους και κατάλληλους.

Η εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων προκρίνεται σε τρεις χωρικούς τύπους:

- ◆ **Υποπεριφερειακές περιοχές** με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις, όπου την πρωτοβουλία του σχεδιασμού αναλαμβάνει η Περιφέρεια,

- ♦ **Δια-περιφερειακές περιοχές** με ομοιογενή χαρακτηριστικά και κοινές προκλήσεις, αλλά και προβλήματα που απαντώνται στις μειονεκτικές γεωγραφικές περιοχές του ελληνικού χώρου, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας ή διαπεριφερειακό συντονιστικό όργανο,
- ♦ **Περιοχές επιρροής τομεακών παρεμβάσεων και δράσεων** που εντάσσονται σε ολοκληρωμένη τοπική στρατηγική/ σχέδιο, όπου το σχεδιασμό αναλαμβάνει κεντρικός φορέας, ιδιαίτερα αν αυτές ορίζονται συγκεκριμένα στα Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης ή σε τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα.

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής εφαρμογής της χωρικής στρατηγικής βάσει των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών της (παραγωγική εξειδίκευση, παραγωγικό και επιστημονικό δυναμικό και υποδομές, φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα, αναπτυξιακές προκλήσεις κλπ). Αποτυπώνονται συνοπτικά οι προβλέψεις του χωροταξικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού εθνικού και περιφερειακού επιπέδου σε ότι αφορά την περιοχή. Επίσης εντοπίζονται τα «δυνατά» και «αδύνατα» σημεία καθώς και οι «ευκαιρίες» και «απειλές» (SWOT Analysis) εστιάζοντας στα προβλήματα και προκλήσεις που θα αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης στρατηγικής.

Για την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης της περιοχής εφαρμογής της χωρικής στρατηγικής **αξιοποιήθηκαν** τα ειδικά ευρήματα της μελέτης² που εκπονήθηκε για λογαριασμό της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας με τίτλο: «**Μελέτη για την εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2014-2020**».

Ειδικότερα, ακολουθεί η παρουσίαση της περιοχής εφαρμογής της στρατηγικής ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων για άλλες χωρικές στρατηγικές στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού.

² http://dytikiellada.gr/wp-content/uploads/2016/03/ΜΕΛΕΤΗ-ΟΧΕ_ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ-ΑΙΤΩΛΙΚΟ.pdf

2.1 Παρουσίαση Περιοχής Εφαρμογής Στρατηγικής

Στην Ενότητα αυτή προσδιορίζεται η περιοχή εφαρμογής της χωρικής στρατηγικής και γίνεται ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, προσαρμοσμένη στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αυτής (παραγωγική εξειδίκευση, παραγωγικό και επιστημονικό δυναμικό και υποδομές, φυσικό και πολιτιστικό απόθεμα, αναπτυξιακές προκλήσεις κλπ).

2.1.1 Προσδιορισμός της περιοχής εφαρμογής

Ο αρχικός προσδιορισμός των περιοχών εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας βασίζεται τόσο στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014 – 2020, όσο και στο Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ).

Πιο συγκεκριμένα :

ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020

Το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 ³, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ⁴, εστιάζει στην αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων αλλά και την αξιοποίηση επενδυτικών προτεραιοτήτων και θεματικών στόχων που παρουσιάζουν καινοτόμο χαρακτήρα σε συνδυασμό με τις τοπικές ανάγκες και τις επιλογές της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης. Πρόσθετο ζητούμενο αποτελεί η μέγιστη δυνατή μόχλευση οικονομικών πόρων και αποδοτικότητα των διαθέσιμων δημόσιων πόρων, δεδομένου ότι ενεργοποιείται, μέσω του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 το σύνολο των διαθέσιμων εργαλείων χωρικής ανάπτυξης, προβλέποντας χρηματοδότηση των παρεμβάσεων, τόσο μέσω ΕΤΠΑ, όσο και μέσω ΕΚΤ.

Ως κύριος χωροταξικός πυλώνας ανάπτυξης και αναβάθμισης τίθενται οι περιοχές που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα έντονες οικονομικές, κοινωνικές, περιβαλλοντικές, δημογραφικές και φυσικές προκλήσεις, οι οποίες, μέσω ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων, καθορίζονται σε υποπεριφερειακές περιοχές με κοινή αναπτυξιακή στόχευση.

Με βάση την ανωτέρω προσέγγιση ως ολοκληρωμένη χωρική επένδυση προτείνεται η ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη του άξονα Κατάκολο – Αρχαία Ολυμπία, με αναφορά στο σύνολο των Αξόνων Προτεραιότητας του ΠΕΠ (πλην του Άξονα 5) και σε πλήθος διαθέσιμων επενδυτικών προτεραιοτήτων.

³ Η ενότητα 4.3 του ΠΕΠ έχει τον τίτλο «Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις (ΟΧΕ) (κατά περίπτωση)». Είναι προφανές αναφέρεται στο εργαλείο που εκ των υστέρων (στο Ν. 4314 και στη εγκύκλιο 1796) ονοματίστηκε «άλλες χωρικές στρατηγικές».

⁴ Έκδοση 1.4 του επιχειρησιακού προγράμματος 2014GR16M2OP005, 13 Δεκεμβρίου 2014.

Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ)

Πέραν του Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2014-2020, το βασικό κείμενο αναφοράς για την υλοποίηση Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων αποτελεί το Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ).

Το ισχύον ΠΠΧΣΑΑ έχει θεσπιστεί από την 25297 ΥΑ (ΦΕΚ 1470 Β/09.10.2003), ενώ, όπως και το σύνολο των ΠΠΧΣΑΑ της χώρας, βρίσκεται σε διαδικασία αναθεώρησης, η οποία έχει ξεκινήσει το 2012. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, η Αξιολόγηση, Αναθεώρηση και Εξειδίκευση του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας⁵ γίνεται σε δύο φάσεις, εκ των οποίων η Α φάση έχει ολοκληρωθεί και έχει γίνει αποδεκτή από το Περιφερειακό Συμβούλιο Δυτικής Ελλάδας με βάση και την από 6/3/2013 απόφαση με αριθμό 50384/246 (ΒΕΔΦ7Λ6-4ΥΩ). Η Β Φάση της μελέτης αναθεώρησης των ΠΠΧΣΑΑ έχει τεθεί σε διαβούλευση (Φεβρουάριος 2014) χωρίς όμως να έχει ολοκληρωθεί (με την έκδοση ΥΑ) για καμία περιφέρεια της χώρας. Συνεπώς, στο πλαίσιο του παρόντος γίνεται χρήση των συμπερασμάτων της Α Φάσης (διαγνωστική), ενώ οι προτάσεις της Φάσης Β παρατίθενται με επιφύλαξη μέχρι την τελική έγκριση από το Περιφερειακό Συμβούλιο και την έκδοση ΥΑ. Ιδιαίτερη σημασία για την εξειδίκευση των ΟΧΕ έχει το γεγονός ότι η Α Φάση του νέου ΠΠΧΣΑΑ ενσωματώνει και αναλύει τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αφορούν την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Συνεπώς, στο πλαίσιο του παρόντος γίνεται αποτύπωση/ χρήση των συμπερασμάτων της Α Φάσης (διαγνωστική), ενώ οι προτάσεις της Φάσης Β παρατίθενται με επιφύλαξη μέχρι την τελική έγκριση από το Περιφερειακό Συμβούλιο και την έκδοση ΥΑ. Ιδιαίτερη σημασία για την εξειδίκευση των ΟΧΕ έχει το γεγονός ότι η Α Φάση του νέου ΠΠΧΣΑΑ ενσωματώνει και αναλύει τις κατευθύνσεις του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης που αποτυπώθηκαν συνοπτικά και ανωτέρω. Ως προς το τελευταίο σημείο επισημαίνεται ότι τόσο η Α Φάση της αναθεώρησης καθώς και η απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου εντοπίζουν κρίσιμα σημεία ασυμβατότητας μεταξύ των ειδικών πλαισίων (σε εθνικό επίπεδο) γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία για την προετοιμασία των ΟΧΕ στο πλαίσιο της περιόδου 2014-2020.

Μετά από τη διαδικασία διαβούλευσης και, ειδικά τις παρατηρήσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου Δυτικής Ελλάδας, κατά τη Β Φάση της Αναθεώρησης του ΠΠΧΣΑΑ, η πρόταση εξειδίκευσης, η εισηγητική

⁵ Με την υπ.αρ. ΓΓ 231/1.2.2012 Απόφαση ΓΓ Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος το σχετικό έργο ανετέθη στην Σύμπραξη «ΦΙΛΩΝ» (Α. Πανατζής – Παν. Κυριοπούλου και Συν. Ο.Ε. -Ιατρού Αλέξανδρος)

έκθεση της ΥΑ και ίδια η πρόταση ΥΑ τροποποιούν τους στρατηγικούς στόχους σύμφωνα με τα παρακάτω (τα οποία παρατίθενται με κάθε επιφύλαξη μέχρι την τελική υιοθέτηση του ΠΠΧΣΑΑ).

Οι **στρατηγικοί στόχοι και κατευθύνσεις του αναθεωρημένου Περιφερειακού Πλαισίου**, λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές αναπτυξιακές επιλογές της πρότασης της Π.Δ.Ε. για το Πρόγραμμα ΕΣΠΑ 2014-2020, είναι οι ακόλουθοι:

1. Αναβάθμιση της **χωρικής ένταξης της περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο** ως:

- α) κεντρικής περιοχής ανάπτυξης στην μακροπεριφέρεια Αδριατικής - Ιονίου και νοτιοδυτικής πύλης της χώρας προς την κεντρική Μεσόγειο και την Ε.Ε., λειτουργώντας συμπληρωματικά με την περιφέρεια της Ηπείρου (Ηγουμενίτσα), που αποτελεί τη βορειοδυτική πύλη,
- β) κόμβου συνδυασμένων διεθνών μεταφορών και κέντρου ανάπτυξης νέων τεχνολογιών στο χώρο της ΝΑ Ευρώπης,
- γ) διεθνούς πολιτιστικού προορισμού, με επίκεντρο την Αρχαία Ολυμπία και την Ήλιδα, σε συνδυασμό με άλλους σημαντικούς πολιτιστικούς και τουριστικούς προορισμούς (Επίδαυρος, Μυκήνες, Δελφοί, Δωδώνη κ.α.),
- δ) ενεργειακού παραγωγικού πόλου μέσω της αξιοποίησης των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, του πλούσιου υδάτινου δυναμικού και των ΑΠΕ,
- ε) περιοχή σύγκλισης έξι διευρωπαϊκών διαδρόμων ανάπτυξης.

2. Αναπτυξιακή αναδιάρθρωση και βελτίωση της **ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας της Π.Δ.Ε.** στους κρίσιμους παραγωγικούς τομείς ως εξής:

- α) ανταγωνιστική λειτουργία του πρωτογενούς τομέα, ως σημαντικού παραγωγικού πόρου και μέσου προστασίας των φυσικών τοπίων, με ενίσχυση και διάδοση της βιολογικής γεωργίας, κτηνοτροφίας και υδατοκαλλιέργειας,
- β) ανάπτυξη προηγμένων υπηρεσιών στην έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία, με έμφαση στις Πανεπιστημιακές Σχολές (Πατρών και Αγρινίου), τα ΤΕΙ της Περιφέρειας, το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών και ενίσχυση της συνεργασίας των επιχειρήσεων της περιφέρειας με τους ερευνητικούς φορείς,
- γ) ανάπτυξη του εμπορίου, της διαμετακόμισης και των μεταφορικών υπηρεσιών εν γένει,
- δ) ανάπτυξη του ποιοτικού τουρισμού στα παράλια της Π.Δ.Ε., καθώς και ειδικών και ήπιων μορφών τουρισμού σε πολιτιστικά και περιβαλλοντικά δίκτυα (τουρισμός κρουαζιέρας, ορεινός, οικολογικός, πολιτιστικός τουρισμός, θαλάσσιος, κ.α.),
- ε) ενδοπεριφερειακή σύγκλιση μέσω της σταδιακής συγκρότησης διαπεριφερειακών και ενδοπεριφερειακών αναπτυξιακών χωρικών ενότητων.

3. **Οικιστική διάρθρωση και ανάδειξη της εταιρικής σχέσης πόλης – υπαίθρου** προς όφελος της αειφόρου ανάπτυξης.

4. Προστασία και ανάδειξη του **φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος της Π.Δ.Ε.**

5. Ανάδειξη των **βιώσιμων μεταφορών** με προτεραιότητα των ΔΕΔ- Μ και των φιλικών στο περιβάλλον δικτύων.
6. Χωρική αναβάθμιση **κρίσιμων ζωνών του ενδοπεριφερειακού χώρου** (παράκτιες και ορεινές περιοχές).
7. Εκσυγχρονισμός και αναδιάρθρωση της **Διοίκησης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης**.

Στο πλαίσιο της διάγνωσης των χωρικών πολιτικών (εθνικού και περιφερειακού επιπέδου) και της αξιολόγησης προοπτικών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, το υπό διαμόρφωση ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας εντοπίζει τέσσερα (υφιστάμενα) πολυπολικά συμπλέγματα ανάπτυξης ως εξής:

1. Πάτρα– Ναύπακτος – Κ. Αχαΐα (εθνικής – διαπεριφερειακής εμβέλειας)
2. Αγρίνιο– Μεσολόγγι– Αιτωλικό– Αστακός (ΝΑΒΙΠΕ)– Θέρμο (εθνικής– διαπεριφερειακής εμβέλειας)
3. Πύργος – Αμαλιάδα – Αρχαία Ολυμπία – Ζαχάρω
4. Αίγιο – Ακράτα – Καλάβρυτα

Επιπλέον, τα ανωτέρω εξειδικεύονται στο πλαίσιο της Β Φάσης (Τεύχος Β1) σε βασικούς πόλους και άξονες ανάπτυξης της Π.Δ.Ε. ως εξής:

ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 1:

Ο αναπτυξιακός πόλος της ευρύτερης περιοχής Πατρών, ο πιο σημαντικός πρωτεύων εθνικός πόλος ανάπτυξης σε ολόκληρο το δυτικό διαμέρισμα της χώρας και νότια/δυτική πύλη της, με συγκριτικά πλεονεκτήματα στις μεταφορές, στις υπηρεσίες – τεχνολογία - καινοτομία, στην παραγωγή ενέργειας (προσδοκώμενο κοίτασμα υδρογονανθράκων στον Πατραϊκό Κόλπο) και στον ειδικό και ποιοτικό τουρισμό (συνεδριακός και αστικός τουρισμός, αναβάθμιση παράκτιου τουρισμού).

ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2:

Το αναπτυξιακό τρίπολο της ευρύτερης περιοχής Αγρινίου (αποτελεί λοιπόν εθνικό πόλο και το μεγαλύτερο σε πληθυσμό και δραστηριότητες πολεοδομικό συγκρότημα της Αιτωλοακαρνανίας) – Μεσολογγίου (πρωτεύων περιφερειακός πόλος, έδρα της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας) – Αστακού (δευτερεύων περιφερειακός πόλος), με συγκριτικά πλεονεκτήματα στο διαμετακομιστικό εμπόριο (λιμάνι - ελεύθερη ζώνη ΝΑΒΙΠΕ Πλατυγιαλίου Αστακού, σε συμπληρωματική σχέση με τα λιμάνια Πατρών και Ηγουμενίτσας), στον ειδικό και εναλλακτικό τουρισμό (θαλάσσιος, αλιευτικός, οικοτουρισμός, ορεινός τουρισμός) και με δυνατότητες εξειδίκευσης στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία.

ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 3:

Ο αναπτυξιακός πόλος της ευρύτερης περιοχής Πύργου – Αμαλιάδας (πρωτεύοντες περιφερειακοί πόλοι, χαρακτηρισμένο δίπολο οικισμών από το Γενικό ΠΧΣΑΑ) με συγκριτικά πλεονεκτήματα στον πολιτισμό, στον ειδικό και εναλλακτικό τουρισμό, στον αθλητισμό (διεθνούς σημασίας μνημεία: Αρχαία Ολυμπία, Αρχαία Ήλιδα, Επικούρειος Απόλλων, σημαντικοί λιμένες: Κατάκολου (κρουαζιέρα), Κυλλήνης που ανήκει στο εκτεταμένο δίκτυο ΔΕΔ-Μ, διεθνούς σημασίας υγράτοποι, προστατευόμενα τοπία διεθνούς και εθνικής σημασίας, ιαματικές πηγές κλπ.), στη γεωργία (εύφορες πεδινές εκτάσεις Ηλείας) και με δυνατότητες εξειδίκευσης στη βιολογική γεωργία και στην παραγωγή ενέργειας (βεβαιωμένο κοίτασμα υδρογονανθράκων στη θαλάσσια περιοχή Κατάκολου καθώς και αξιοποίηση ΑΠΕ και βιοαερίου).

Καθορίζοντας τις γενικές και στρατηγικές κατευθύνσεις, καθώς και συμπλέγματα/πόλους ανάπτυξης, το υπό αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ ουσιαστικά οριοθετεί και το πεδίο υλοποίησης ΟΧΕ στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας την περίοδο 2014-2020 ως εξής:

- για το σύμπλεγμα (i)/βασικό πόλο 1 (πόλη και ευρύτερη περιοχή Πάτρας), το οποίο αφορά αστικό κέντρο 2ου επιπέδου, ενδείκνυται η εφαρμογή της προσέγγισης της Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης. (Η προσέγγιση αυτή έχει ήδη υιοθετηθεί από το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020).
- το σύμπλεγμα (iii)/βασικός πόλος 3 (ευρύτερη περιοχή Πύργου – Αμαλιάδας) ενδείκνυται για την εφαρμογή της προσέγγισης ΟΧΕ της κατηγορίας «Υποπεριφερειακές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις, όπου την πρωτοβουλία του σχεδιασμού αναλαμβάνει η Περιφέρεια».
- το σύμπλεγμα (ii)/ βασικός πόλος 2 (αναπτυξιακό τρίπολο Αγρινίου – Μεσολογγίου- Αστακού), αποτελεί επίσης ενδεδειγμένη περιοχή για την εφαρμογή της προσέγγισης ΟΧΕ της κατηγορίας «Υποπεριφερειακές περιοχές με ειδικά χαρακτηριστικά και προκλήσεις, όπου την πρωτοβουλία του σχεδιασμού αναλαμβάνει η Περιφέρεια».

Το εν λόγω τρίπολο, εκτός από βασικό αναπτυξιακό πόλο αποτελεί ταυτόχρονα και σύμπλεγμα εθνικής-διαπεριφερειακής εμβέλειας⁶.

Συνεπώς, με βάση το ΠΠΧΣΑΑ η προσέγγιση ΟΧΕ (άλλες χωρικές στρατηγικές) μπορεί να εφαρμοστεί, εκτός από την ευρύτερη περιοχή Πύργου - Αμαλιάδας, αλλά και στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας.

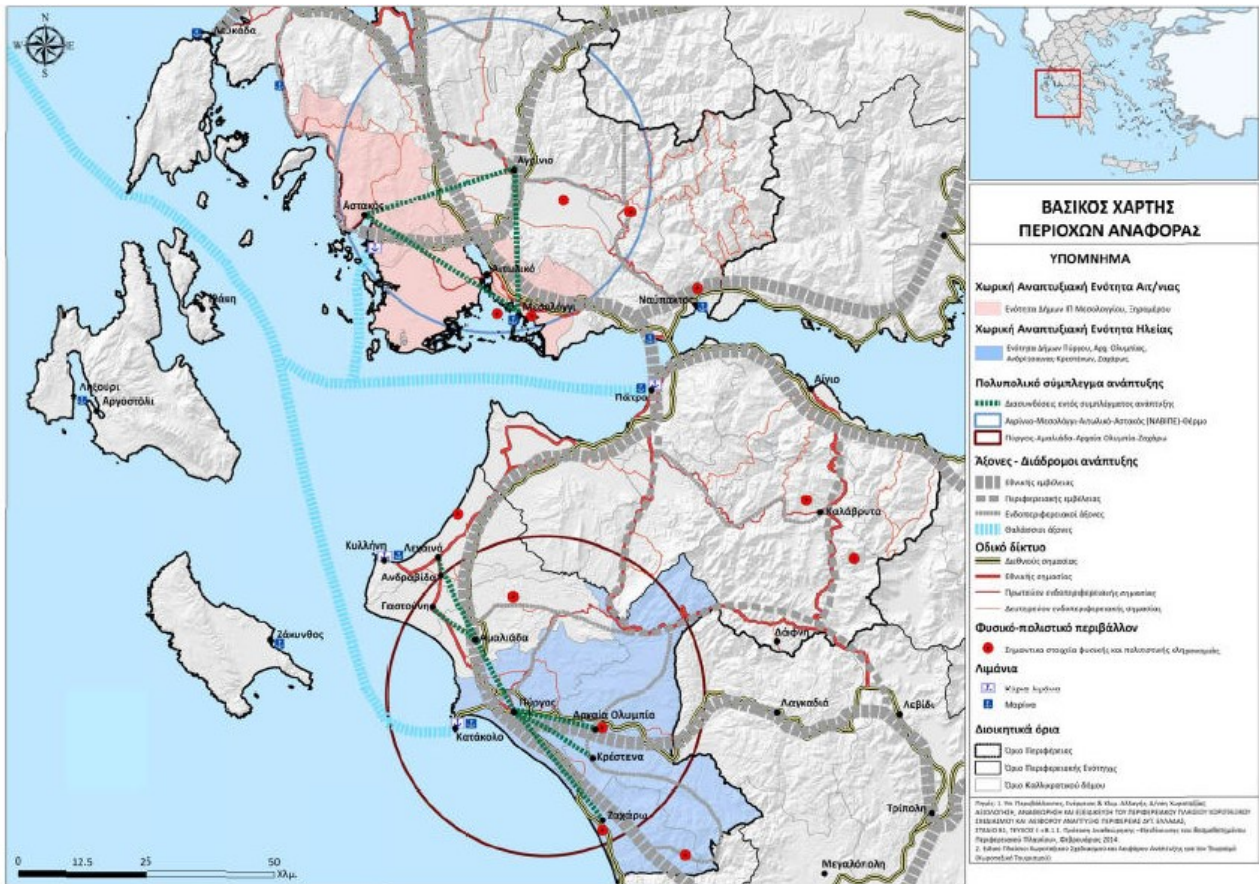
Είναι σαφές όμως, ότι οι πεπερασμένοι πόροι της Περιφέρειας επιβάλλουν την περαιτέρω χωρική ή θεματική στόχευση, προκειμένου να αποφευχθεί η διάχυση και διασπορά επενδύσεων που ενδέχεται να προκαλέσει την μειωμένη αποτελεσματικότητά τους.

⁶ Με βάση την από 29/10/2015 σύμβαση, σκοπός «Σκοπός είναι η εφαρμογή ΟΧΕ σε δύο (2) υποπεριφερειακές περιοχές (χωρικές ενότητες) της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και ειδικότερα στον Άξονα Κατάκολο – Αρχαία Ολυμπία (προσδιορισμένη από το ΠΕΠ περιοχή εφαρμογής ΟΧΕ) και σε μια (1) επιπλέον περιοχή που περιλαμβάνεται στα εθνικής-διαπεριφερειακής εμβέλειας πολυπολικά συμπλέγματα της Περιφέρειας».

Πίνακας 1 . Βασικοί Πόλοι Ανάπτυξης και Ενδεδειγμένα Εργαλεία Χωρικών Επενδύσεων

ΒΑΣΙΚΟΙ ΠΟΛΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΟΛΥΠΟΛΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ) κατά πρόταση ΠΠΧΣΑΑ		ΕΝΔΕΔΕΙΓΜΕΝΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΧΩΡΙΚΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ Κατά ΠΕΠ
ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ 1: ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΑΤΡΑΣ		
<i>Πάτρα– Ναύπακτος – Κ. Αχαΐα</i> <i>(εθνικής – διαπεριφερειακής εμβέλειας)</i>	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (λειτουργική περιοχή Πάτρας)	
<i>Αίγιο – Ακράτα – Καλάβρυτα</i>	CLLD/LEADER (Αίγιο– Ακράτα– Καλάβρυτα)	
ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ 2: ΕΥΡΥΤΕΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΤΡΙΠΟΛΟ ΑΓΡΙΝΙΟΥ-ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-ΑΣΤΑΚΟΥ		
<i>Αγρίνιο– Μεσολόγγι– Αιτωλικό– Αστακός– Θέρμο (εθνικής– διαπεριφερειακής εμβέλειας)</i>	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (Αγρίνιο) ΟΧΕ (Μεσολόγγι, Αιτωλικό) CLLD/LEADER (Θέρμο, Μεσολόγγι, Αιτωλικό)	
ΒΑΣΙΚΟΣ ΠΟΛΟΣ 3: ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΥΡΓΟΥ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ		
<i>Πύργος – Αμαλιάδα – Αρχαία Ολυμπία – Ζαχάρω</i>	ΟΧΕ (Κατάκολο- Πύργος- Αρχ. Ολυμπία) CLLD/LEADER (σύνολο περιοχής)	

Στον επόμενο χάρτη (Χάρτης 1) παρουσιάζονται οι περιοχές αναφοράς για την εφαρμογή των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Χάρτης 1 Περιοχές αναφοράς Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Η Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας καλείται να αντιμετωπίσει πρόσθετες προκλήσεις σε ότι αφορά το χωροταξικό σχεδιασμό και αναπτυξιακό προγραμματισμό. Οι προκλήσεις σχετίζονται με την ανάγκη περαιτέρω θεματικής αλλά και χωρικής εξειδίκευσης, προκειμένου να αντιμετωπιστεί και το ζήτημα της διαθεσιμότητας πόρων.

Σημείο αφετηρίας αποτελεί ο προσδιορισμός ενδοπεριφερειακών αναπτυξιακών χωρικών ενότητων από το ίδιο το ΠΠΧΣΑΑ:

- αναπτυξιακή χωρική ενότητα Δήμων Ι.Π. Μεσολογγίου και Ξηρόμερου (εκτός ΔΕ. Φυτειών) (**ΑΧΕ Μεσολογγίου**)
- αναπτυξιακή χωρική ενότητα Δήμων Αγρινίου και Θέρμου και η ΔΕ. Φυτειών του Δήμου Ξηρόμερου (**ΑΧΕ Αγρινίου**)

Οι δύο ΑΧΕ εμφανίζουν διαφορετικά χαρακτηριστικά, εξειδικεύσεις και ανάγκες, οι οποίες οδηγούν και στη διατύπωση διαφορετικών προβλέψεων οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω (Πίνακας 2).

Πίνακας 2 Κατευθύνσεις ανάπτυξης ενδοπεριφερειακών ΑΧΕ στο τρίπολο Αγρινίου – Μεσολογγίου - Αστακού

		Χωρική Ενότητα Δήμων Ι.Π. Μεσολογγίου και Ξηρόμερου (εκτός ΔΕ. Φυτειών)	Χωρική ενότητα Δήμων Αγρινίου και Θέρμου και η ΔΕ. Φυτειών του Δ. Ξηρόμερου
ΧΩΡΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΖΩΝΕΣ ΤΟΠΙΟΥ	ΑΑ1 (Μεσολογγίου)	ΑΑ2 (Αγρινίου-Θέρμου)
	ΠΑΡΑΚΤΙΟΣ ΧΩΡΟΣ	Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου (2)	-
	ΟΡΕΙΝΟΣ ΧΩΡΟΣ	-	Λιμνών Αιτωλοακαρνανίας (2)
	ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	Μεσολογγίου – Αιτωλικού (3)	Λιμνών Αιτωλοακαρνανίας (5)
ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΣΗΜΕΙΑΚΕΣ Ή ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ		ΣΟΑΠ Μεσολογγίου ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ (υπό ανάθεση) Επιχ/κό πάρκο Μεσολογγίου ΝΑΒΙΠΕ Αστακού Τουριστικές επενδύσεις (Μεσολόγγι)	ΣΟΑΠ Αγρινίου ΓΠΣ/ΣΧΟΟΑΠ (Ολοκληρωμένο) Δύο Επιχ/κά πάρκα (Αγρίνιο)

Πηγή: Υπ. Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιμ. Αλλαγής, Δ/ση Χωροταξίας ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ, ΣΤΑΔΙΟ Β1, ΤΕΥΧΟΣ Ι: «Β.1.1. Πρόταση Αναθεώρησης – Εξειδίκευσης του θεσμοθετημένου Περιφερειακού Πλαισίου», Φεβρουάριος 2014

Οι δυο ενότητες παρουσιάζουν, εκ του χαρακτήρα τους, μια σχετική στρατηγική εξειδίκευση, η οποία συνίσταται συνοπτικά:

- στην **ανάδειξη του ρόλου της πόλης του Αγρινίου** και τη λειτουργική διασύνδεση του με την ενδοχώρα της Αιτωλοακαρνανίας σε όλους τους παραγωγικούς τομείς, και ειδικά τον πρωτογενή τομέα.
- στην **ολοκληρωμένη και ήπια τουριστική ανάπτυξη της παραλιακής ζώνης του Μεσολογγίου** και τη ανάδειξη του προφίλ και των προϊόντων του πρωτογενή τομέα, και μάλιστα ως διακριτή χωρική ενότητα από τη ΝΑΒΙΠΕ Αστακού.

Σε ότι αφορά τις προοπτικές ανάπτυξης των δύο χωρικών ενότητων, πρέπει να σημειωθεί ότι και οι δύο σχετίζονται έντονα και άμεσα με τον πρωτογενή τομέα, ο οποίος στην περίπτωση του Μεσολογγίου περιλαμβάνει και την αλιεία/ ιχθυοκαλλιέργεια.

Η ενότητα Αγρινίου περιλαμβάνει ένα αστικό κέντρο εθνικής σημασίας, ενώ η ενότητα Μεσολογγίου υπερέχει ως προς τη συμβολή της στον κεντρικό στρατηγικό στόχο της αναβάθμισης της περιφέρειας ως νότιας-δυτικής πύλης της χώρας. Και για τις δύο ενδοπεριφερειακές ενότητες η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί σημαντικό παραγωγικό πόρο, τόσο ως προς τη συνέχιση των βασικών παραγωγικών δραστηριοτήτων (ύδατα σε σχέση με γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία) όσο και για τη

διαφοροποίησή τους (τουρισμός). Στο επίπεδο αυτό, η **ΑΧΕ Αγρινίου εμφανίζει μεγαλύτερες προοπτικές δικτύωσης με τη Στερεά Ελλάδα (ορεινός τουρισμός), ενώ η ΑΧΕ Μεσολογγίου με τα Ιόνια Νησιά και το διεθνοποιημένο τουριστικό ρεύμα θαλάσσιου τουρισμού**. Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται ως προς τις προοπτικές στήριξης της καινοτομίας, όπου, σύμφωνα με το ΠΠΧΣΑΑ, η **ενδοπεριφερειακή ενότητα Μεσολογγίου εμφανίζει δυναμική στον τουρισμό, την ιχθυοκαλλιέργεια, τη βιολογική καλλιέργεια και τη βιολογική κτηνοτροφία**, η οποία απουσιάζει στην περίπτωση της ενότητας Αγρινίου.

Επιπλέον, σε ότι αφορά την ΑΧΕ Αγρινίου, στο επίπεδο προγραμματισμού ΟΧΕ άλλων χωρικών στρατηγικών στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ, παρουσιάζονται αντικειμενικές δυσκολίες διαμόρφωσης στρατηγικής οι οποίες προκύπτουν συνδυαστικά από τις προβλέψεις του ΠΠΧΣΑΑ και τους περιορισμούς του ΕΣΠΑ:

Η συνύπαρξη των έντονα αστικών και έντονα αγροτικών χαρακτηριστικών της περιοχής του Αγρινίου αποτελεί στοιχείο της αναπτυξιακής της στρατηγικής (κατά την έννοια και του ΠΠΧΣΑΑ). Εντούτοις, σε επίπεδο διαχείρισης των ΕΔΕΤ της ΕΕ, όπως προσδιορίζονται στο ΕΣΠΑ, οι δύο διαθέσιμες στρατηγικές (ΤΑΠΤΟΚ και ΒΑΑ) εμπλέκουν διαφορετικά εργαλεία από αυτά που εξετάζονται στο πλαίσιο του παρόντος, δηλαδή τις ΟΧΕ για άλλες χωρικές στρατηγικές.

Τα ανωτέρω χαρακτηριστικά δημιουργούν διαχειριστικές δυσκολίες, οι οποίες καθιστούν τη *διατύπωση (άλλης χωρικής) ενδοπεριφερειακής στρατηγικής για τη ΑΧΕ Αγρινίου με πρωτοβουλία της περιφέρειας εξαιρετικά επισφαλής στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ*. Κατά συνέπεια, για τη διασφάλιση της έγκρισης και της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης (ΟΧΕ) προτείνεται η **επικέντρωση στην περιοχή Μεσολογγίου-Αιτωλικού** με γνώμονα και τη σταδιακή διαμόρφωση και λειτουργία του αναπτυξιακού τριπόλου Αγρίνιο – Μεσολόγγι – ελεύθερη ζώνη εμπορίου Πλατυγαλιού – Αστακού για την βιώσιμη ανάπτυξη και ενίσχυση της εξωστρέφειας. Οι βασικές κατευθύνσεις για τις χωρικές επενδύσεις στην ενδοπεριφερειακή ενότητα δίνονται από το ΠΠΧΣΑΑ, και αποτελούν και το βασικό πλαίσιο για την εξέταση της συνδρομής του ΠΕΠ (μέσω ΕΤΠΑ και ΕΚΤ) στην αναπτυξιακή προσπάθεια. Θεματικά (τομεακά) οι σχετικές κατευθύνσεις εστιάζουν στον τουρισμό και την πρωτογενή παραγωγή, με έμφαση στην εφαρμογή καινοτομίας. Επιπλέον, **οι κατευθύνσεις του ΠΠΧΣΑΑ περιλαμβάνουν την αξιοποίηση του υδάτινου δυναμικού περιφέρειας, ως ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της περιφέρειας, κατεύθυνση, η οποία ενσωματώνει και την προστασία του**.

Ειδικότερα, για τη χωρική ενότητα Ι.Π. Μεσολογγίου και Ξηρόμερου (πλην της Δ.Ε. Φυτειών) τα βασικά χαρακτηριστικά αποτυπώνονται ως εξής:

Το κύριο αστικό κέντρο της ενότητας είναι η **πόλη του Μεσολογγίου** (έδρα της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, που ανήκει στα “λοιπά κέντρα περιφερειακών ενότητων” - οικιστικό κέντρο 5^{ου} επιπέδου, με βάση το

ΓΠΧΣΑΑ). Σημαντικότερη είναι η λειτουργία του **λιμένα στο Πλατυγιάλι** Αστακού, ως διεθνούς ελεύθερης ζώνης εμπορίου και της ΝΑΒΙΠΕ Αστακού. Η **πόλη του Μεσολογγίου ως έδρα της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας** και του πρώην νομού συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό υπηρεσιών και αστικών λειτουργιών/εξυπηρετήσεων, με εκτατική εμβέλεια πέραν του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, σε ολόκληρο το Δήμο Αστακού (πλην της Δ.Ε. Φυτειών που “έλκεται” από το Αγρίνιο) και σε τμήματα του Δήμου Ναυπακτίας (κυρίως της Δ.Ε. Γαβρολίμνης).

Η χωρική ενότητα παρουσιάζει ένα υψηλό βαθμό ομοιογένειας (ανάμεσα στους δύο Καλλικρατικούς Δήμους) σε όλους σχεδόν τους παραγωγικούς τομείς, με ιδιαίτερο συγκριτικό πλεονέκτημα την **ιχθυοκαλλιέργεια** (εντατική σε ορισμένα σημεία των ακτών του Δ. Ξηρόμερου και εκτατική, καθώς και την αλιεία στη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου), αλλά και την **βιοκαλλιέργεια** και **βιολογική κτηνοτροφία**, καθώς και τις μεγάλες αλλά ελάχιστα αξιοποιήσιμες μέχρι σήμερα δυνατότητες για **θαλάσσιο τουρισμό** στην περιοχή των δυτικών ακτών της Αιτωλ/νίας.

Επιπρόσθετα, η χωρική ενότητα της Π.Ε. Αιτωλ/νίας έχει ορατές προοπτικές ανάπτυξης **δικτυώσεων και συνεργασιών με τα γειτονικά Ιόνια Νησιά και κυρίως με την Κεφαλονιά, την Ιθάκη και τη Λευκάδα, σε τομείς όπως ο τουρισμός** (με τις διάφορες εναλλακτικές μορφές του), η **ιχθυοκαλλιέργεια** (λόγω της εγγύτητας των Εχινάδων νήσων), η **βιολογική καλλιέργεια** και **βιολογική κτηνοτροφία**, καθώς και η **καινοτομία** σε σύνδεση με τους προηγούμενους τομείς.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της περιοχής είναι τα αξιόλογα τοπία (ορισμένα διεθνούς σημασίας), τα οποία αποτελούνται από δύο πολύ ενδιαφέρουσες ζώνες:

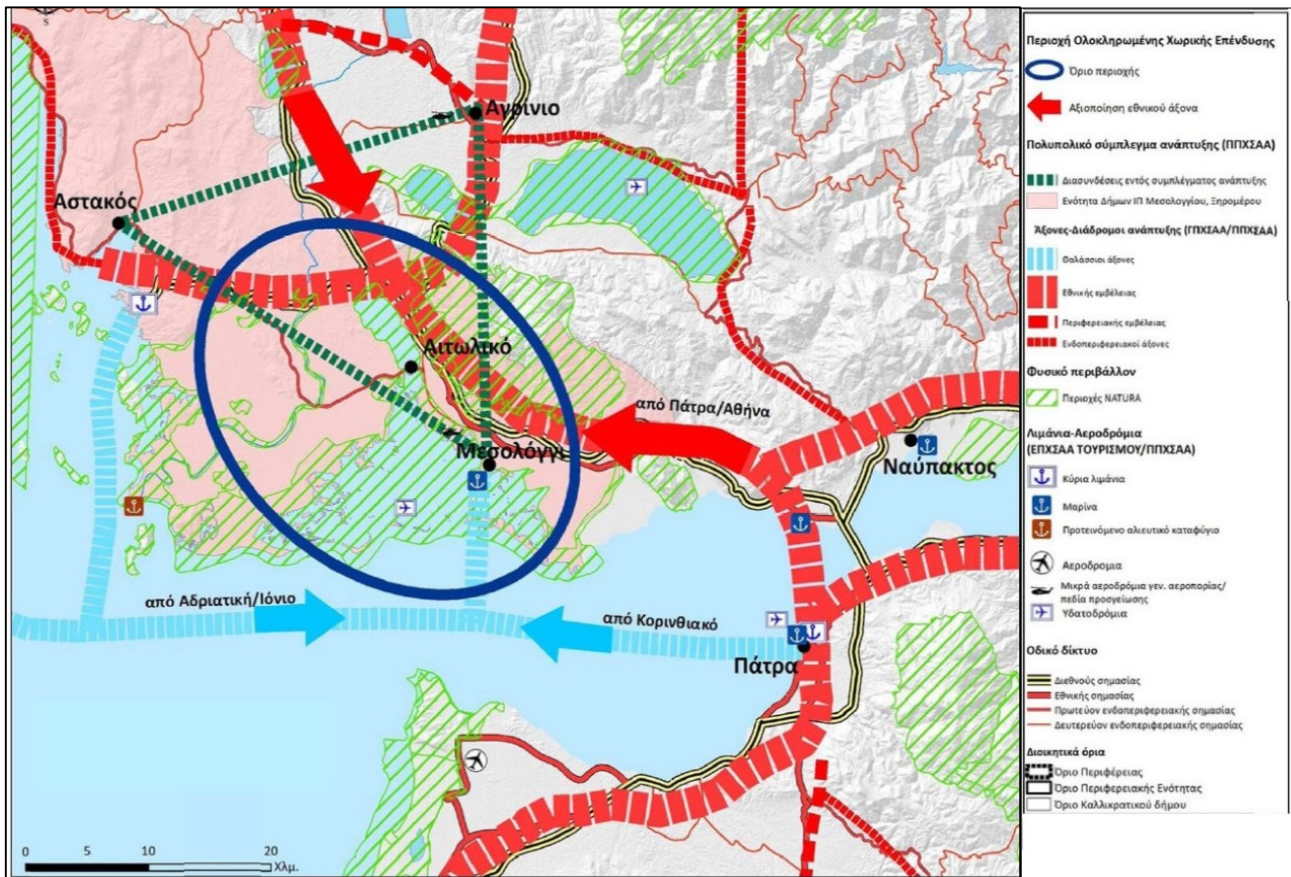
- τη ζώνη που εκτείνεται στην **περιοχή Natura της λιμνοθάλασσας (ΑΑ1)** και
- τη ζώνη του Δήμου Ξηρομέρου, που περιλαμβάνει όλη την έκταση των Δ.Ε. Αστακού και Κανδήλας, όπως και την Δ.Ε. Κεκροπίας του Δ. Ακτίου – Βόνιτσας.

Είναι σκόπιμο να σημειωθεί, ότι είναι επιβεβλημένη η σταδιακή διαμόρφωση και λειτουργία του αναπτυξιακού τριπόλου Αγρίνιο – Μεσολόγγι – ελεύθερη ζώνη εμπορίου Πλατυγιαλίου – Αστακού για την βιώσιμη ανάπτυξη και ενίσχυση της εξωστρέφειας, όχι μόνο των δύο χωρικών ενότητων, αλλά και ολόκληρης της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, με την υποσημείωση ότι οι δύο αυτές περιοχές έχουν πολλά κοινά συγκριτικά πλεονεκτήματα και βασικά προβλήματα, σε σημείο που μπορούν προοπτικά να αποτελέσουν μία ενιαία χωρική ενδοπεριφερειακή ενότητα.

Σε χωρικό επίπεδο, λοιπόν, η ΟΧΕ θα εστιάζει στην περιοχή λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού και με προοπτικές διεύρυνσης προς το σύνολο του αναπτυξιακού τριπόλου Αγρίνιο – Μεσολόγγι – Αστακός, εφόσον υπάρξουν συμπληρωματικοί (πλην του ΠΕΠ) πόροι. Αντιστοίχως, και θεματικά, η προτεινόμενη ΟΧΕ θα εστιάζει στον τουρισμό, την προστασία του περιβάλλοντος και των υδάτων και την καινοτομία στους παραπάνω τομείς. Εφόσον, υπάρξουν οι σχετικοί πόροι (πλην ΠΕΠ) θα συμπεριληφθούν και επενδύσεις του πρωτογενούς τομέα, ξεκινώντας από τον πυρήνα Μεσολογγίου-Αιτωλικού και καλύπτοντας και άλλα τμήματα του υπό εξέταση αναπτυξιακού τριπόλου.

Συνεπώς, ο **πυρήνας** της παρέμβασης (Χάρτης 2) αφορά το σύνολο της έκτασης του Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, όπως περιγράφεται και εντάσσεται στην ενδοπεριφερειακή χωρική ενότητα (ΑΧΕ) χωρική Ενότητα Δήμων Ι.Π. Μεσολογγίου και Ξηρόμερου (εκτός ΔΕ Φυτειών) σύμφωνα με την πρόταση αναθεώρηση ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδας (2014).

Κρίνεται, όμως, απαραίτητο να αναφερθεί ότι υπό προϋποθέσεις ωριμότητας και διαθεσιμότητας πόρων, η στρατηγική μπορεί να περιλαμβάνει σημειακές ή αξονικές παρεμβάσεις, εκτός του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου, εφόσον έχουν θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα των υδάτων και της βιοποικιλότητας (πράσινοι διάδρομοι και υποδομές) ή/και και στην επισκεψιμότητα της περιοχής. Η ευρύτερη περιοχή αναφοράς μπορεί να περιλαμβάνει την ευρύτερη περιοχή του Εθνικού Πάρκου, τον ποταμό Αχελώο και το τμήμα της λεκάνης απορροής του που βρίσκεται εντός της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας. Κατά αντιστοιχία, τα όρια της περιοχής μπορεί να επεκταθούν εντός της θαλάσσιας ζώνης προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργική ένταξη περιοχής στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής Ιουνίου Πελάγους και Κορινθιακού Κόλπου αλλά και η απρόσκοπτη παροχή των υπηρεσιών των οικοσυστημικών προς όφελος της τοπικής οικονομίας.

Χάρτης 2 Περιοχή Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης στην Περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού

Για τον προσδιορισμό, όμως, των περιοχών εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη, ταυτόχρονα, όλες οι σχετικές προβλέψεις του εθνικού και περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού, οι οποίες διαμορφώνονται σύμφωνα με το επίπεδο εξειδίκευσης, τους στρατηγικούς στόχους, τις κατευθύνσεις του εκάστοτε πλαισίου, επηρεάζοντας ή/και δεσμεύοντας την περιοχή αναφοράς.

Ως εκ τούτου, θεωρείται αναγκαία η συνοπτική περιγραφή του εκάστοτε πλαισίου, εντός του οποίου διαμορφώνεται και θα υλοποιηθεί η ολοκληρωμένη χωρική επένδυση στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας και πιο συγκεκριμένα στην ευρύτερη περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού, αποτυπώνοντας τις στρατηγικές κατευθύνσεις του σχεδιασμού τους. Ειδικότερα:

Γενικό Πλαίσιο (2008)

Οι προβλέψεις και κατευθύνσεις του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (2008),⁷ σε ότι αφορά την ενδοπεριφερειακή αναπτυξιακή ενότητα Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου οργανώνονται ακολουθώντας τη γενική διάταξη του πλαισίου.

Ως προς τη **χωρική οργάνωση των κύριων εθνικών πόλων και αξόνων ανάπτυξης, καθώς και των διεθνών και διαπεριφερειακών εισόδων- πυλών και συνδέσεων της χώρας** (άρθρο 5), η περιοχή εκτείνεται κατά μήκος του δυτικού άξονα ανάπτυξης της χώρας (ένας εκ των έξι κύριων αξόνων) μεταξύ των εθνικών αναπτυξιακών πόλων (Πάτρας και Ιωαννίνων σε συνδυασμό με την Ηγουμενίτσα), ενώ βρίσκεται την απόληξη του διαγώνιου (οδικού) άξονα Λαμία- Αντίρριο – Πάτρα (διεθνές λιμάνι). Αν και η περιοχή δεν περιλαμβάνει κάποιον εθνικό πόλο εθνικής σημασίας, **η πόλη του Μεσολογγίου αποτελεί τμήμα του διπόλου Αργινίου - Μεσολογγίου όπου «ενισχύεται η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας».**

Σε ότι αφορά τη **χωρική διάρθρωση των στρατηγικής σημασίας δικτύων υποδομών και υπηρεσιών μεταφορών, ενέργειας και επικοινωνιών** (άρθρο 6), η περιοχή επηρεάζεται από τις παρακάτω κατευθύνσεις:

- i. Ως προς τις οδικές υποδομές η περιοχή εκτείνεται κατά μήκος της Ιόνιας Οδού (Αντίρριο – Αργίνιο – Ιωάννινα – Κακαβιά), ενώ προβλέπεται η αναβάθμιση της σύνδεσης όλων των πρωτεύουσών νομών ή άλλων σημαντικών για τις μεταφορές περιοχών, πλησίον του ως άνω οδικού άξονα.
- ii. Ως προς τις λιμενικές υποδομές και υπηρεσίες, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κυριαρχεί ο διεθνής ρόλος του λιμένα της Πάτρας (με σκοπό την εδραίωσή του ως κύρια θαλάσσια πύλη της χώρας), ενώ στα βόρεια της περιοχής βρίσκεται η Ναυτική Βιομηχανική Περιοχή Αστακού, η οποία «διατηρείται ως βιομηχανικό πάρκο, σε συνδυασμό με τη δημιουργία ελεύθερης ζώνης και την επέκταση των δραστηριοτήτων της και σε υπηρεσίες κόμβου προσωρινής εναπόθεσης εμπορευματοκιβωτίων (hub)». Βορειότερα, ο λιμένας της Ηγουμενίτσας αποτελεί επίσης σημαντικό λιμένα εξυπηρέτησης οχηματαγωγών- επιβατικών πλοίων, ο οποίος «μπορεί να αναβαθμιστεί σε σύνθετο λιμένα εξυπηρέτησης και μοναδοποιημένων εμπορευμάτων (εμπορευματοκιβώτια), ιδίως εν όψει και της διερευνώμενης λειτουργικής σιδηροδρομικής σύνδεσής του με άλλες περιοχές της ηπειρωτικής χώρας.
- iii. Σε ότι αφορά τις αερολιμενικές υποδομές και υπηρεσίες προβλέπεται η επέκταση δύο πρώην στρατιωτικών αερολιμένων (κρατικού αερολιμένα Αράξου για εξυπηρέτηση της Πάτρας) και η

⁷ Βουλή των Ελλήνων, Απόφαση 6876/4871 Έγκριση του Γενικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (ΦΕΚ 128 Α/03.07.2008)

μετατροπή του στρατιωτικού αερολιμένα της Ανδραβίδας σε πολιτικό, κυρίως για την εξυπηρέτηση της ταχύτατα αναπτυσσόμενης τουριστικής παράκτιας περιοχής της Ηλείας και της Αρχαίας Ολυμπίας. Ομοίως, για την υποστήριξη της προδιαγραφόμενης αυξημένης κίνησης ενός αριθμού τουριστικών περιοχών της χώρας, προτείνεται η *ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών σε μικρό αριθμό επιλεγμένων αερολιμένων μεταξύ των οποίων και του Ακτίου.*

- iv. Για τον κλάδο των επιβατικών μεταφορών συνολικά, οι στρατηγικές κατευθύνσεις περιλαμβάνουν την εφαρμογή των πλέον σύγχρονων προτύπων ασφάλειας (σε υποδομές και μέσα) και την εισαγωγή πιο «καθαρών» μέσων (προώθηση των μέσων σταθερής τροχιάς). Στις αστικές μεταφορές, οι σχετικές προβλέψεις περιλαμβάνουν την εισαγωγή μηχανισμών διαχείρισης, και παρακολούθησης συγκοινωνιακών μεγεθών, τη διευκόλυνση της χρήσης του ποδηλάτου, ενώ στις οδικές επιβατικές μεταφορές αστικού ή υπεραστικού τύπου, περιλαμβάνουν την αύξηση της συνολικής κυκλοφοριακής ικανότητας του αστικού οδικού δικτύου, την προώθηση έργων παράκαμψης αστικών κέντρων, την προώθηση μέτρων και έργων που ενισχύουν την ελκυστικότητα και την ποιότητα των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς.
- v. Ως προς τις ενεργειακές υποδομές κυρίαρχη κατεύθυνση αποτελεί η ολοκλήρωση του δικτύου φυσικού αερίου στο οποίο περιλαμβάνεται και ο αγωγός Πάτρας – Πύργου και η συνολικότερη προώθηση της ενεργειακής εξοικονόμησης (ενεργειακή διαχείριση, βιοκλιματικός σχεδιασμός κτιρίων, ανακύκλωση). Για την ευρύτερη περιοχή, προβλέπεται αξιοποίηση για παραγωγή ενέργειας των ιδιαίτερων ενεργειακών πλεονεκτημάτων συγκεκριμένων περιοχών, στα οποία περιλαμβάνεται το υδάτινο δυναμικό της Δυτικής Ελλάδας (βλ. και παρακάτω ΑΠΕ).
- vi. Σε ότι αφορά τη *χωρική διάρθρωση, εξειδίκευση και συμπληρωματικότητα των παραγωγικών τομέων* (άρθρο 7) δίνεται **ιδιαίτερο βάρος στη διατήρηση της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, με παράλληλη προστασία της γεωργικής γης, ιδιαίτερα στις γόνιμες πεδινές περιοχές, μεταξύ των οποίων ονοματίζονται οι κάμποι Αργινίου και ένθεν και ένθεν του Αμβρακικού.** Για τις προβλέψεις για τουρισμό και βιομηχανία (βλ. αμέσως επόμενες ενότητες).
- vii. Σε ότι αφορά τη *διατήρηση, προστασία και ανάδειξη του εθνικού φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, διατήρηση και ανάδειξη της ποικιλομορφίας της υπαίθρου, καθώς και βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων* (Άρθρο 10), η περιοχή αποτελεί κατεξοχήν «περιοχή προτεραιότητας φυσικού πλούτου», καθώς αποτελεί υγρότοπο RAMSAR, περιοχή του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου NATURA2000 και Εθνικό Πάρκο. Ιδιαίτερως επισημαίνεται η αναγνώριση εντός του Γενικού Πλαισίου ότι «την κυριότερη απειλή κατά της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς αποτελεί η κατανάλωση χώρου από την άναρχη οικιστική ανάπτυξη», δίνοντας και ακόλουθες κατευθύνσεις

για την αντιμετώπισή της οι οποίες περιλαμβάνουν την προώθηση της αρχής της «συμπαγούς πόλης», τη λήψη μέτρων στο πλαίσιο Ρυθμιστικών – Πολεοδομικών Σχεδίων και τον περιορισμό της εκτός σχεδίου δόμησης και ενίσχυση της συγκέντρωσης παραγωγικών μονάδων σε οργανωμένους υποδοχείς.

Για τις περιοχές φυσικού πλούτου, προβλέπονται (μεταξύ άλλων):

- Η ενσωμάτωση ειδικών μέτρων για την αντιμετώπιση τυχόν επιπτώσεων στα οικοσυστήματα και τα είδη της περιοχής από τις κλιματικές αλλαγές (π.χ. θερμοκρασιακές αλλαγές, μείωση υδάτινων πόρων, άνοδος στάθμης της θάλασσας).
- Ανάδειξη και προστασία των μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την αξιοποίησή τους ως πόλων έλξης επισκεπτών με την κατάλληλη υποδομή πρόσβασης, τη λειτουργική σύνδεσή τους με τον περιβάλλοντα χώρο τους και τη σύνδεση των μνημείων μεταξύ τους ανά χωρική ενότητα.
- Προώθηση της δημιουργίας ενιαίων δικτύων φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, οργάνωση χώρων και διαδρομών και εν γένει ανάδειξη και αξιοποίησή τους
- Διεύρυνση της προστασίας των αρχαιολογικών χώρων, με την ένταξη σε αυτούς της διαφύλαξης των τοπίων.
- Διατύπωση όρων και προϋποθέσεων για την προστασία των, μικρής κλίμακας, τοπίων που αφθονούν στον αγροτικό και τον αστικό χώρο, σε συνδυασμό με την επιδίωξη ήπιας και ποιοτικής τουριστικής ανάπτυξης.

Τέλος, διατυπώνονται ρητώς οι βασικές κατευθύνσεις για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος (βλ. σχέδια διαχείρισης υδάτων), την προστασία του εδάφους (διαχείριση αποβλήτων, αποφυγή διάβρωσης και απερίμωσης μέσω φυσικής αναγέννησης και αναδασώσεων, έλεγχος αντλήσεων από υπόγειους υδροφορείς), την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (παρακολούθηση ρύπανσης, επέκταση και ενίσχυση αστικού και περιαστικού πρασίνου), την αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών (ταχεία προώθηση χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμηση ενέργειας, πρόληψη δασικών πυρκαγιών, ενίσχυση φυσικών αναδραστικών μηχανισμών και της βιοποικιλότητάς κλπ), τα δάση και δασικές εκτάσεις, καθώς και την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών.

Τουρισμός (2009, 2013)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό (Χωροταξικό Τουρισμού) εγκρίθηκε το 2009⁸ και τροποποιήθηκε το 2013⁹. Πολύ πρόσφατα (Οκτώβριος 2015), εκδόθηκε ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί της τροποποίησης. Αν και κατά τη στιγμή συγγραφής του παρόντος, σε ισχύ είναι το πλαίσιο του 2009, στην παρούσα ενότητα καταγράφονται οι κατευθύνσεις και των δύο κειμένων. Σημειώνεται ότι η τροποποίηση κρίθηκε και ακυρώθηκε επί της διαδικασίας και όχι επί των προβλέψεων και θα χρειαστεί σε εύλογο χρονικό διάστημα να επανυποβληθεί σε κάποια μορφή στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης. Υπό το πρίσμα αυτό είναι κρίσιμο τυχόν διαφωνίες επί του περιεχομένου εκ μέρους των φορέων της Αιτωλοακαρνανίας Π.Δ.Ε. να διατυπωθούν άμεσα προς τις αρμόδιες υπηρεσίες, ειδικά ως προς τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα σύμφωνα και με τις στρατηγικές κατευθύνσεις του ΠΠΧΣΑΑ.

Το Χωροταξικό Τουρισμού (2009) κατατάσσει την ΝΔ παραλιακή ζώνη της Αιτωλοακαρνανίας στις **αναπτυσσόμενες τουριστικά περιοχές**, οι οποίες εμφανίζουν τα εξής γενικά χαρακτηριστικά:

- Συγκέντρωση ιδιαίτερων χαρακτηριστικών φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Αξιόλογη κατά περίπτωση ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων.
- Περιορισμένη αξιοποίηση πόρων που ενδιαφέρουν τον τουρισμό.
- Δυνατότητα μεγαλύτερης διαφοροποίησης και εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος σε σύγκριση με τις ήδη αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές.
- Ύπαρξη ή προγραμματιζόμενη ανάπτυξη αποδεκτού επιπέδου υποδομών.

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τρεις υποκατηγορίες: (Β1) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης μαζικού τουρισμού (Β2) Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ήπιου και εναλλακτικού τουρισμού και (Β.3) Αναπτυγμένοι πυρήνες μαζικού τουρισμού εντός ευρύτερων αναπτυσσόμενων περιοχών με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού.

Σύμφωνα με την τυπολογία του ΕΠΧΣΑΑΑ Τουρισμού, η περιοχή του Μεσολογγίου εντάσσεται στις περιοχές της κατηγορίας Β2 (εντασσόμενη στις περιοχές Β.2.10 Ξηρόμερο και Β.2.12 Αράκυνθος)¹⁰.

Οι αναπτυξιακές κατευθύνσεις για τον συγκεκριμένο τύπο περιοχών περιλαμβάνουν:

⁸ ΑΠΟΦΑΣΗ 24208 Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 1138Β, 11 Ιουνίου 2009)

⁹ ΑΠΟΦΑΣΗ 67659 Έγκριση τροποποίησης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού. (ΦΕΚ 3155Β, 12 Δεκεμβρίου 2013)

¹⁰ Σε ότι αφορά τη λιμνοθάλασσα ο συγκεκριμένος προσδιορισμός είναι απολύτως άστοχος καθώς αναδεικνύει περιοχές με «ορεινό» προφίλ αλλά μειωμένη αναγνωρισιμότητα, παρακάμπτοντας την προοπτική συνδυασμένης ανάπτυξης ήπιων και εναλλακτικών μορφών τουρισμού (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου/ ναυταθλητικού) με επίκεντρο το υφιστάμενο κέντρο της περιοχής, ήτοι την πόλη του Μεσολογγίου.

- Διατήρηση, προστασία και ανάδειξη των φυσικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών, κ.α., σημείων του χώρου με «μοναδικά» χαρακτηριστικά καθώς και του χαρακτήρα, της κλίμακας και των χαρακτηριστικών των οικισμών.
- Λήψη μέτρων για την έγκαιρη πρόληψη φαινομένων υποβάθμισης της ποιότητας των φυσικών και ανθρωπογενών πόρων και συνδυασμένη προβολή τους.
- Συγκρότηση τοπικών πολυθεματικών δικτύων και βελτίωση της προσβασιμότητας μεταξύ των πόλων και των πόρων που τα συγκροτούν με περιβαλλοντικά ήπιες παρεμβάσεις στις οδικές συνδέσεις.
- Κατασκευή νέων, συμπλήρωση και αναβάθμιση υφιστάμενων τεχνικών, κοινωνικών (περίθαλψης και αθλητισμού), περιβαλλοντικών και πολιτιστικών υποδομών (μουσεία, τεχνολογικά – θεματικά πάρκα, κ.λπ.).
- Περιορισμός της δόμησης νέων υποδομών φιλοξενίας, εστίασης και λοιπών σχετικών με τον τουρισμό υποδομών, στον Ηπειρωτικό χώρο, εντός οικισμών καθώς και σε μια ζώνη πλάτους 500 μέτρων από τα όριά τους στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται σχετικός κορεσμός (ποσοστό αδόμητων γηπέδων <40%).
- Ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει: α) Για την επέκταση υφισταμένων εγκαταστάσεων για λόγους βιωσιμότητας των μονάδων, β) για τη δημιουργία ειδικών τουριστικών υποδομών με ή χωρίς υποδομές φιλοξενίας που από τη φύση τους συνδέονται με την αξιοποίηση πόρων με έντονη χωρική εξάρτηση π.χ. (ιαματικές πηγές) και γ) για τη δημιουργία ενός μικρού αριθμού ολοκληρωμένων τουριστικών αναπτύξεων του άρθρου 9 του παρόντος για την υποστήριξη των ευρύτερων περιοχών στις οποίες εντάσσονται.
- Προσαρμογή της τυπολογίας των καταλυμάτων (μορφολογικοί περιορισμοί, δυναμικότητα, τάξεις) και άλλων σχετικών με τον τουρισμό υποδομών σύμφωνα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής και των ειδικών μορφών που υποστηρίζουν.
- Προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της βιοποικιλότητας και του τοπίου.
- Επανάχρηση αξιόλογων κτιρίων ή συνόλων.
- Αξιοποίηση των εκάστοτε τοπικών πόρων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού (αγροτουρισμού, περιηγητικού, πεζοπορικού, πολιτιστικού τουρισμού, κ.α.)
- Στήριξη δραστηριοτήτων που συμβάλλουν στην αναβάθμιση της εικόνας και γενικότερα στην ανάδειξη και προβολή των χαρακτηριστικών και της φυσιογνωμίας του αγροτικού χώρου.
- Δημιουργία δικτύων μονοπατιών (εθνικών, ευρωπαϊκών) και διαδρομών («δρόμοι» καπνού, αμπέλου, ελιάς κ.α.) περιβαλλοντικής ευαισθησίας και εκπαίδευσης.
- Δημιουργία υποδομών στήριξης, προώθηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και πιστοποίησης απασχολούμενων σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Eco-Management and Audit Scheme-EMAS).

- Προώθηση προγραμμάτων στήριξης αγροτικών ή και παραδοσιακών μεταποιητικών δραστηριοτήτων φιλικών προς το περιβάλλον (στήριξη ολοκληρωμένης ή βιολογικής γεωργίας, προϊόντων ονομασίας προέλευσης, παραδοσιακών τεχνικών, κ.ά).
- Ενίσχυση του προσανατολισμού των συνεχιζόμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων για τον αγροτικό χώρο (Leader+, ΟΠΑΑΧ) προς μια ολοκληρωμένη αγροτική ανάπτυξη, πέραν της αποκλειστικής χρηματοδότησης καταλυμάτων.
- Προώθηση τοπικών συμφώνων ποιότητας.

Η περιοχή εντάσσεται σε «**ενότητα θαλάσσιου τουρισμού¹¹**», με επίκεντρο την Πάτρα και ακτίνα επιρροής τις ακτές του Κορινθιακού και Πατραϊκού Κόλπου, της Δυτικής Ελλάδας και νήσων του Ιονίου. Συμπληρωματικά αποτελεί μέρος της ενότητας Κέρκυρας και Λευκάδας, με ακτίνα επιρροής τις ακτές της Δυτικής Ελλάδας συμπεριλαμβανομένου και του Αμβρακικού κόλπου, της ΒΔ Πελοποννήσου και των νησιών του Ιονίου.

Με την **τροποποίηση του 2013**, το Χωροταξικό Τουρισμού διευρύνει αλλά και εξειδικεύει τις ειδικές-εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Άρθρο 6), με τρόπο ο οποίος ανταποκρίνεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό στην υφιστάμενη κατάσταση αλλά και της προοπτικές της περιοχής.

Ο **τουρισμός με σκάφη αναψυχής** ορίζεται επίσης ως διακριτή υποκατηγορία του θαλάσσιου τουρισμού με αναδιοργάνωση των θαλάσσιου χώρου σε Ζώνες Ναυσιπλοΐας Αναψυχής (ΖΝΑ). Το Ιόνιο Πέλαγος ορίζεται ως ενιαία Ζώνη (ΖΝΑ9) η οποία περιλαμβάνει και το υποσύστημα ΖΝΑ 9α Κορινθιακός. Η πύκνωση του δικτύου τουριστικών λιμένων (μαρίνες, αγκυροβόλια, καταφύγια) αποτελεί την κύρια στρατηγική κατεύθυνση και στον **κατάλογο χωροθετημένων τουριστικών λιμένων μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται ρητά και το Μεσολόγγι**, στο πλαίσιο της εξασφάλισης συνθηκών ικανοποιητικής εξυπηρέτησης και ανεφοδιασμού των τουριστικών σκαφών σε ενδεικτικές αποστάσεις 30 ν.μ. μεταξύ μαρίνων και 15 ν.μ. μεταξύ μαρίνων και καταφυγίων ή αγκυροβολίων.

Στις σχετικές κατευθύνσεις περιλαμβάνονται επίσης;

- i. η βελτίωση και εκσυγχρονισμός των λιμενικών υποδομών (μαρίνες, αγκυροβόλια, καταφύγια), και ειδικότερα:
 - Ολοκληρωμένες και επαρκείς υπηρεσίες στους ελλιμενιζόμενους (καύσιμα, νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, χώροι υγιεινής, συλλογή και διαχείριση απόβλητων, τεχνική υποστήριξη, κ.λπ.).
 - - Σχεδιασμός, ανάπτυξη και λειτουργία, με βάση τα χαρακτηριστικά των κύριων ομάδων στόχου (τύποι σκαφών/μέγεθος, διακύμανση εποχικότητας, διαφοροποίηση επισκεπτών ανά εποχή, μακροχρόνιος ελλιμενισμός, κ.λπ.).

¹¹ Ο θαλάσσιος τουρισμός προσδιορίζεται από τη δυνατότητα χρήσης ιδιόκτητων και εκμισθωμένων σκαφών αναψυχής διαφορετικών μεγεθών και εμβέλειας ταξιδίων, με ή άνευ πληρώματος και με ποικίλους τρόπους κίνησης (Άρθρο 6: Ειδικές μορφές τουρισμού).

- - Εφαρμογή διαδικτυακής ενημέρωσης, πληροφόρησης, κράτησης, παροχή υπηρεσιών διαδικτύου στις λιμενικές υποδομές, εφαρμογή ηλεκτρονικών έξυπνων συναλλαγών (διακίνηση εγγράφων, καταβολή τελών και άλλες χρήσεις).
 - - Εφαρμογή εξοπλισμού και μεθόδου διαχείρισης φιλικών προς το περιβάλλον.
- ii. Ενσωμάτωση – ένταξη των λιμένων στον ευρύτερο σχεδιασμό για την ολοκληρωμένη διαχείριση του παράκτιου χώρου και της γειτονικής ενδοχώρας, με στόχο την ανάπτυξη συναφών – συγγενών δράσεων σε θεματικές ενότητες.
 - iii. Αξιοποίηση τουριστικών λιμένων που έχουν παραμείνει ημιτελείς και ολοκλήρωση των απαιτούμενων υποδομών για άμεση ένταξή τους στο υφιστάμενο δίκτυο.
 - iv. Ενθάρρυνση δημιουργίας τουριστικών λιμένων με διάνοιξη εσωτερικών λιμενολεκανών ή/και διαμόρφωση προστατευτικών νησίδων.
 - v. Αναβάθμιση αργούντων και σχολαζόντων κρηπιδωμάτων με προσθήκη των απαιτούμενων υποδομών και ένταξή τους στο δίκτυο τουριστικών λιμένων.
 - vi. Συνδυασμός της λειτουργίας επιλεγμένων τουριστικών λιμένων με κατά περίπτωση συναφείς χρήσεις, όπως ναυταθλητισμός, υδατοδρόμια, σταθμοί θαλάσσιων «ταξί», ημερόπλοια κ.λπ.
 - vii. Ανάπτυξη «περιβαλλοντικών υποδομών» (ενέργεια, διαχείριση απορριμμάτων κ.λπ.).
 - viii. Ανάπτυξη και λειτουργία ενιαίου συστήματος ηλεκτρονικής ενημέρωσης για διαθεσιμότητα θέσης, κόστος κ.λπ. σε όλες τις κατηγορίες τουριστικών λιμένων.

Τέλος η τροποποίηση του 2013 περιλαμβάνει στρατηγικές κατευθύνσεις για πλήθος άλλων ειδικών μορφών τουρισμού συμπεριλαμβανομένου του **αλιευτικού, πολιτισμικού, θρησκευτικού και αθλητικού**. Παρά τις όποιες βελτιώσεις σε ότι αφορά τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού η αναθεώρηση του 2013 εμπεριέχει **σημαντική αστοχία ως προς την κατηγοριοποίηση της περιοχής την οποία κατατάσσει στις περιοχές της (νέας) κατηγορίας Β2 «Πόλοι εντατικής ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού» όπου προωθούνται κατά προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, και τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα. Διαγραμματικά, η περιοχή περιλαμβάνει το σύνολο της ακτογραμμής από το Κρουονέρι μέχρι τον Αστακό, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου της λιμνοθάλασσας. Η αστοχία επισημαίνεται και από την πρόταση αναθεώρησης του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης (2014): ανεξάρτητα από τη βιωσιμότητα τέτοιου τύπου επενδύσεων, η ευρύτερη σκοπιμότητά τους στο πλαίσιο και του Εθνικού Συστήματος Προστατευόμενων Περιοχών είναι εξαιρετικά αμφίβολη ενώ το ΕΠΧΣΑΑ δημιουργεί αχρειαστες ρυθμιστικές επιπλοκές.**

Ο ορεινός χώρος (ενδοχώρα) συνεχίζει να κατατάσσεται στις Περιοχές με περιθώρια ανάπτυξης ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού (Β.1.10: Ξηρόμερο και Β.1.12: Αράκυνθος) αναπαράγοντας τις τυπολογικές αδυναμίες του αρχικού Πλαισίου.

Βιομηχανία (2009)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τη Βιομηχανία ¹² (Χωροταξικό Βιομηχανίας) αναγνωρίζει την σχετικά περιορισμένη συμβολή της βιομηχανίας στην περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας, δίνοντας μεγάλη έμφαση στη λειτουργία της NABΙΠΕ Αστακού.

Σε επίπεδο Π.Δ.Ε., οι προοπτικές της βιομηχανίας χαρακτηρίζονται ως γενικά περιορισμένες, αλλά η ύπαρξη της Πάτρας και ερευνητικής υποδομής δημιουργούν προϋποθέσεις εντοπισμένης χωρικά ανάπτυξής της, ενώ η σχετική εγγύτητα με τη Μητροπολιτική Περιοχή της Αθήνας επιτρέπει μια στρατηγική απορρόφησης πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων. Η περιοχή των Πατρών λόγω και της ύπαρξης λιμενικής πύλης εισόδου, χαρακτηρίζεται ως «ευρεία περιοχή στήριξης», ήτοι περιοχή με «αναπτυγμένη βιομηχανική βάση παραδοσιακού χαρακτήρα που υφίσταται πιέσεις», χωρίς σαφείς εναλλακτικές δυνατότητες ειδίκευσης και της οποίας η ευρύτερη ζώνη υφίσταται πιέσεις και σε άλλους τομείς και ειδικότερα στη γεωργία. Για την περιφέρεια στο σύνολό της υπάρχει και αρκετά υψηλή, με απόλυτους όρους, ανάγκη νέων οργανωμένων υποδοχέων, τόσο για την υποδοχή νέων μονάδων όσο και για μετεγκαταστάσεις, ενώ δίνονται και πολύ συγκεκριμένες κατευθύνσεις για τις χρήσεις γης:

- (α) Αποτροπή της παρόδιας ανάπτυξης μονάδων μεταποίησης στους μη-κλειστούς αυτοκινητόδρομους και το λοιπό βασικό οδικό δίκτυο των ισχυρών στοιχείων της χωρικής οργάνωσης της βιομηχανίας.
- (β) Η χωροθέτηση νέων μονάδων με βάση τις γενικές διατάξεις της νομοθεσίας περί εκτός σχεδίου δόμησης είναι μη αποδεκτή στην περιοχή του υπό εκπόνηση Ρυθμιστικού Σχεδίου Πάτρας και στις περιαστικές ζώνες των μεγαλύτερων κέντρων.
- (γ) Η στήριξη της επιβίωσης/μετασχηματισμού των υπάρχουσών μονάδων στις σημερινές τους θέσεις είναι σκόπιμη.

Τέλος, σημειώνεται ότι «λόγω της πιθανής συρρίκνωσης της απασχόλησης στη μεταποίηση σε ορισμένες περιοχές, θα απαιτηθούν παρεμβάσεις για την απορρόφηση των εργαζόμενων σε άλλους κλάδους».

Σε ότι αφορά την ευρύτερη περιοχή της Αιτωλοακαρνανίας καταγράφεται σημειακή εστίαση της μεταποίησης στα τρία οικιστικά κέντρα (Αγρίνιο, και λιγότερο σε Μεσολόγγι και Ναύπακτο) αλλά και η έλλειψη κλαδικής εξειδίκευσης. Ως προς τις στρατηγικές κατευθύνσεις επισημαίνεται κλαδικά «πρέπει να στηριχθούν οι κλάδοι/κατηγορίες μονάδων που προσελκύονται από θαλάσσιο μέτωπο και/ή από ελεύθερες ζώνες» καθώς η ανάπτυξη δραστηριοτήτων διαμετακόμισης μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τη μεταποίηση. Αντίστοιχα, ως προς το χωροταξικό πρότυπο της βιομηχανίας αναδεικνύεται κατά κύριο λόγο η λειτουργία της NABΙΠΕ Αστακού ενώ για τον υπόλοιπο χώρο έμφαση δίνεται στη **στήριξη της αναδιάρθρωσης της υφιστάμενης βάσης της μεταποίησης στις σημερινές θέσεις**. Επισημαίνεται επίσης η **ανάγκη λεπτομερούς σχεδιασμού για την αποφυγή συγκρούσεων χρήσεων γης**

¹² ΑΠΟΦΑΣΗ 11508 Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τη βιομηχανία και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ Αναγκαστικών Απαλλοτριώσεων Και Πολεοδομικών Θεμάτων 151, 13 Απριλίου 2009)

μεταξύ μεταποίησης, τουριστικών επενδύσεων και ήπιας τουριστικής ανάπτυξης, καθώς οι δύο τελευταίες εμφανίζουν σημαντικές προοπτικές.

Αντίστοιχα, ως προς τη βιομηχανική πολιτική εντοπίζεται η ανάγκη γεωγραφικής επιλεκτικής πολιτικής μερικής διεύρυνσης της βιομηχανικής βάσης. Επιπλέον, καταγράφονται οι πιέσεις στην αγορά εργασίας (οι οποίες έχουν έκτοτε ενταθεί) προκρίνοντας μια πολιτική απασχόλησης (για τους εργαζομένους στη βιομηχανία), η οποία βραχυ-μεσοπρόθεσμα στηρίζεται σε μέτριας έντασης μέτρα για εργαζομένους/ανέργους χαμηλής απασχολησιμότητας, δράσεις κατάρτισης καθώς και έκτακτα μέτρα λόγω αποβιομηχάνισης. Επισημαίνεται ειδικά ότι η προοπτικές απασχόλησης σε άλλους τομείς ήδη από την περίοδο συγγραφής (2009) ήταν αρνητικές.

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (2008)

Το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας¹³ (Χωροταξικό ΑΠΕ) εξετάζει τη χωροθέτηση μη ορυκτών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως η αιολική ενέργεια, η ηλιακή ενέργεια, η ενέργεια από βιομάζα, ή άλλα αέρια που εκλύονται από χώρους υγειονομικής ταφής και από εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού, βιοαέρια, η γεωθερμική ενέργεια κλπ.

Πέραν της καταρχήν διαθεσιμότητας (κάθε πηγής), από τη χωροθέτηση εγκαταστάσεων επιμέρους ΑΠΕ και συνοδών εγκαταστάσεων αποκλείονται:

- α. κηρυγμένα διατηρητέα μνημείων της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και άλλα μνημεία μείζονος σημασίας, καθώς και οριοθετημένες αρχαιολογικές ζώνες προστασίας Α (ν. 1892/1991 και ν. 3028/2002)
- β. περιοχές απολύτου προστασίας της φύσης και προστασίας της φύσης (ν. 1650/1986).
- γ. όρια Υγροτόπων Διεθνούς Σημασίας (Υγρότοποι Ραμσάρ).
- δ. πυρήνες εθνικών δρυμών και των κηρυγμένων μνημείων της φύσης και αισθητικών δασών.
- ε. τόποι κοινοτικής σημασίας του δικτύου ΦΥΣΗ 2000 (απόφαση 2006/613/ΕΚ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής)

Συνεπώς, ως υγρότοπος RAMSAR, η περιοχή αποκλείεται εκ των προτέρων από την ανάπτυξη ΑΠΕ μεγάλης κλίμακας. Εντούτοις, πρέπει να σημειωθεί ότι προβλέπεται αξιοποίηση για παραγωγή ενέργειας των ιδιαίτερων ενεργειακών πλεονεκτημάτων συγκεκριμένων περιοχών. Στη δυτική Ελλάδα εντοπίζεται μεγάλη πυκνότητα εκμεταλλεύσιμου δυναμικού, ευνοώντας την ανάπτυξη Μικρών Υδροηλεκτρικών Έργων (Μ.ΥΗ.Ε.).

Το Ειδικό πλαίσιο περιλαμβάνει πλήθος ειδικών κριτήρια την αδειοδότηση/ χωροθέτηση Μ.ΥΗ.Ε., μεταξύ των οποίων:

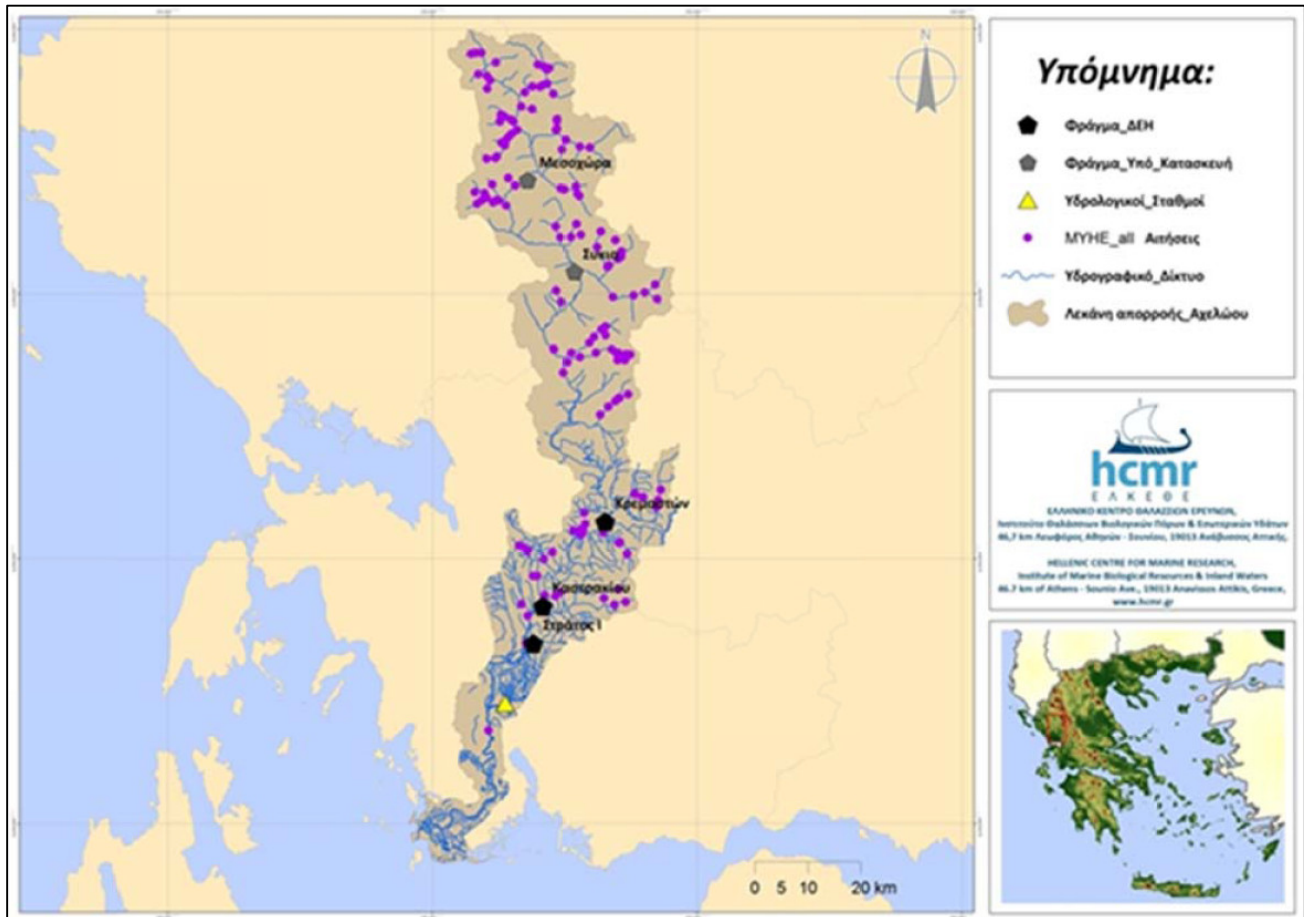
- η διασφάλιση ελάχιστης απαιτούμενης οικολογικής παροχής 30% της μέσης παροχής Ιουνίου – Ιουλίου – Αυγούστου ή 50% της μέσης παροχής του μηνός Σεπτεμβρίου ή 30 lt/sec σε κάθε περίπτωση (όποιο είναι μεγαλύτερο)²²¹⁴.
- η εκτίμηση και αντιμετώπιση των συνολικών και συσσωρευτικών επιπτώσεων των Μ.ΥΗ.Ε., σε απόσταση 10 χλμ. φυσικής κοίτης ανάντη και κατόντη των άκρων του προτεινόμενου έργου.

Οι ανωτέρω προβλέψεις δεν φαίνεται να καλύπτουν τις ειδικές ανάγκες της λιμνοθάλασσας. Εντός της λεκάνης απορροής του Αχελώου, έχουν υποβληθεί αιτήσεις παραγωγής για περισσότερες από 70 ΜΥΗΕ.

¹³ Απόφαση 49828 Έγκριση ειδικού πλαισίου χωροταξικού σχεδιασμού και αειφόρου ανάπτυξης για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ Β 2464, 3 Δεκεμβρίου 2008).

¹⁴ Κριτήριο το οποίο ισχύει μέχρι τον καθορισμό κριτηρίων ελάχιστης απαιτούμενης οικολογικής παροχής ανά λεκάνη απορροής (σε εκκερεμότητα από το 2003)

Αν και οι άδειες λειτουργίας και εγκατάστασης είναι πολύ λιγότερες (περίπου 20 στο σύνολο της Π.Δ.Ε.), είναι σαφές ότι χωρίς τη ρύθμιση του ζητήματος της οικολογικής παροχής, **ο συντονισμός και η επιλογή επενδύσεων καθίσταται ιδιαίτερος προβληματικός και μπορεί να συνιστά απειλή για το σύστημα της λιμνοθάλασσας**, το οποίο ήδη υφίσταται υφαλμύρωση.

Χάρτης 3 Αιτήσεις ΜΥΓΕ στη λεκάνη απορροής Αχελώου, 2015

Πηγή: Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ), 2015 (στο πλαίσιο του έργου EcoFlow)

Υδατοκαλλιέργειες (2011)

Η χωροταξική οργάνωση των υδατοκαλλιεργειών ρυθμίζεται από το σχετικό ειδικό πλαίσιο (2011)¹⁵.

Η οικονομία της Αιτωλοακαρνανίας είναι στενά συνδεδεμένη με την υδατοκαλλιέργεια, η οποία συγκεντρώνεται στις δυτικές ακτές της Περιφερειακής Ενότητας:

- στην ιδιαίτερα αναπτυγμένη περιοχή Α3 Δυτ. Ακτές αιτ/νίας – Σύμπλεγμα Εχινάδων Νήσων και
- στην «περιοχή με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον» Δ2 Αμβρακικός Κόλπος

Οι ανωτέρω περιοχές χαρακτηρίζονται ως Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (Π.Α.Σ.Μ.), όπου προτείνεται η λήψη μέτρων, προκειμένου να εξυγιανθούν / αναγνωρισθούν ως Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ).

Η Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού δεν εντάσσεται στις ανωτέρω κατηγορίες, αλλά στη γενική κατηγορία των φυσικών υφάλμυρων οικοσυστημάτων. Αναγνωρίζεται ότι «οι Λιμνοθάλασσες είναι φυσικά, ανοικτά, ευαίσθητα, παράκτια υδάτινα οικοσυστήματα και λειτουργούν ως μονάδες υδατοκαλλιέργειας εκτατικής και ημιεντατικής μορφής». Χαρακτηρίζονται για τα υφάλμυρα ύδατά τους και τις ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης ορισμένων υδρόβιων οργανισμών, κυρίως ευρύαλων υδρόβιων οργανισμών που εισέρχονται σε αυτές συγκεκριμένη χρονική περίοδο από την ανοικτή θάλασσα, ιδιότητα που τις καθιστά «φυσικά ιχθυοτροφεία».

Οι περισσότερες υπάγονται σε διάφορα (και διεθνή) καθεστώτα προστασίας που επιβάλλουν η υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα να «ασκείται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το καθεστώς προστασίας τους, ιδιαίτερα όσον αφορά στις επιτρεπόμενες παρεμβάσεις -κατασκευή των απαιτούμενων εγκαταστάσεων μόνιμων ή μη-, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα οικολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τους».

Το Ειδικό Πλαίσιο δεν καθορίζει ΠΑΥ στα φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα, επισημαίνοντας ότι η **ορθολογική αλιευτική και υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα, αποτελεί βασικό διαχειριστικό εργαλείο**. Η απουσία ΠΑΥ δεν περιορίζει, ωστόσο, τη δυνατότητα δημιουργίας ΠΟΑΥ, ειδικά στις περιοχές με συγκέντρωση μονάδων.

Η ομαλή λειτουργία των λιμνοθαλασσών, βασίζεται στην εξασφαλίζουν συνεχής λειτουργίας των ιχθυοσυλληπτικών εγκαταστάσεων και διαρκούς επικοινωνίας τους με τη θάλασσα. Στις γενικές κατευθύνσεις περιλαμβάνονται:

¹⁵ Απόφαση 31722 « Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού» (ΦΕΚ 2505/ Β / αριθμ. 31722 / 04-11-2011)

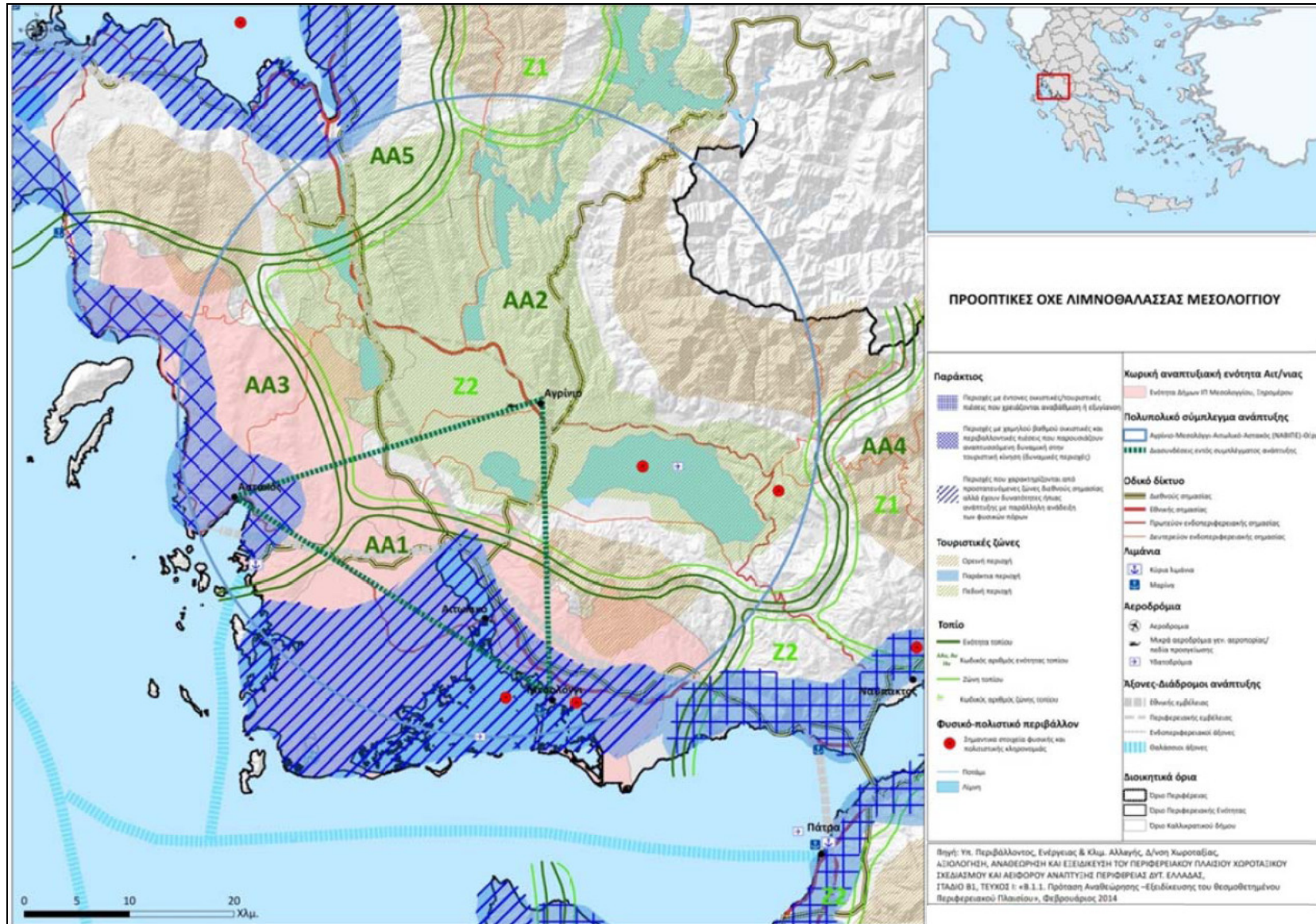
- διευκόλυνση της εισόδου των ιχθυδίων στη λιμνοθάλασσα.
- προστασία των ιχθυδίων από τους θηρευτές τους
- ικανοποίηση των βιολογικών απαιτήσεων των εκτρεφόμενων ψαριών.
- απαραίτητες επεμβάσεις απαιτούν βασικές κατασκευές για την εσόδευση του γόνου, τη δημιουργία νηπιακών περιοχών (τάφροι προπάχυνσης γόνου) για την προστασία των εισερχομένων ιχθυδίων και τη βελτίωση των συνθηκών εκτροφής (κανάλια κυκλοφορίας νερού, τάφροι διαχείμασης).
- εξαλίευση σε ιχθυοσυλληπτικές εγκαταστάσεις, που λειτουργούν και ως διαλογείς των συλλαμβανόμενων ιχθύων ανάλογα με το μέγεθός τους.
- ύπαρξη βοηθητικών κτισμάτων για την εξυγίανση του προϊόντος και τη διαφύλαξη της υγείας του καταναλωτή, τη διακίνηση και εμπορία του τελικού προϊόντος και τα κτίσματα που προορίζονται για την παραμονή του προσωπικού και τη φύλαξη των εγκαταστάσεων.

Τέλος διευκρινίζεται ότι **«σε κάθε περίπτωση οι αναπτυξιακές προοπτικές [των λιμνοθαλασσών] αφορούν κυρίως την αξιοποίηση των ιδιαίτερων οικολογικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών τους, έτσι ώστε σε συνδυασμό με την υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα να υπάρξει δυνατότητα παράλληλης ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού (αλιευτικός τουρισμός – ιχθυοτουρισμός), σύμφωνα και με τυχόν καθεστώς προστασίας που τις διέπει».**

ΓΠΣ / ΣΧΟΟΑΠ

Αν και κατά το παρελθόν είχαν γίνει προκατακτικές ενέργειες για την εκπόνηση ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ από τους Καποδιστριακούς Δήμους (νυν Δημοτικές Ενότητες) Ι.Π. Μεσολογγίου και Οινιάδων, επί του παρόντος στον Καλλικρατικό Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου δεν υφίσταται ΓΠΣ/ ΣΧΟΟΑΠ.

Η προετοιμασία των σχετικών μελετών ως εργαλείου προστασίας της βιοποικιλότητας και της γεωργικής γης αλλά και χωροθέτησης και διευκόλυνσης επενδύσεων προτείνεται να αποτελέσει μέρος της ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης στην περιοχή.

Χάρτης 4 Προοπτικές ΟΧΕ Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου

Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα – Στρατηγικό Σχέδιο Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου (Α΄ Φάση)

Ο Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου βρίσκεται στη διαδικασία εκπόνησης Επιχειρησιακού Σχεδίου 2014 – 2019, το οποίο αφορά τόσο την τοπική, όσο και την οργανωτική - λειτουργική ανάπτυξη καλύπτοντας τις αναπτυξιακές υποδομές και επενδύσεις, καθώς και στη βελτίωση της υφιστάμενης λειτουργίας του Δήμου και των νομικών προσώπων του. Κατά την περίοδο συγγραφής του παρόντος έχει ολοκληρωθεί το Στρατηγικό Σχέδιο¹⁶ και βρίσκεται σε εξέλιξη η ετοιμασία του Επιχειρησιακού Σχεδίου.

Το **όραμα** του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου αποτυπώνεται στη φράση: **«Έχουμε οραματιστεί ένα δήμο για τα παιδιά μας, Οργάνωση του Δήμου ώστε να αποτελέσει πρότυπο Δήμο για τα παιδιά μας.»**

Με βάση το όραμα και την ανάλυση των κρίσιμων ζητημάτων του Δήμου προκύπτουν τέσσερις (4) Άξονες Προτεραιότητας που εξειδικεύονται σε δεκατέσσερα (14) Μέτρα (Πίνακας 3).

Πίνακας 3 Άξονες και Μέτρα Προτεραιότητας - Στρατηγικό Σχέδιο Δήμου ΙΠ Μεσολογγίου 2014-2019

Άξονες Προτεραιότητας		Μέτρα
1	Περιβάλλον και Ποιότητα Ζωής	1.1 Η Ποιότητα της Αστικής Ζωής , Υποδομές, Περιβάλλον Επίλυση θεμάτων χωροταξικού – πολεοδομικού χαρακτήρα
		1.2 Διαχείριση Αξιοποίηση των Υδάτινων Οικοσυστημάτων
		1.3 Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα
2	Κοινωνική Πολιτική - Υγεία - Πολιτισμός, Παιδεία - Αθλητισμός	2.1 Η προστασία, η Προβολή και η Ανάδειξη της Ιστορικής - Αρχαιολογικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
		2.2 Κοινωνική Πολιτική – Υγεία
		2.3 Παιδεία -Αθλητισμός
		2.4 Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα
3	Τοπική Οικονομία- Απασχόληση	3.1 Τουριστική Αξιοποίηση
		3.2 Έξοδος στο Θαλάσσιο Άξονα
		3.3 Οικονομικοί τομείς και παραγωγικότητα
		3.4 Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα
4	Βελτίωση της διοικητικής Ικανότητας και της Οικονομικής κατάστασης του Δήμου	4.1 Οργάνωση του Δήμου
		4.2 Ανθρώπινο Δυναμικό
		4.3 Τα Μεγάλα χρηματοδοτούμενα έργα

¹⁶ Απόφαση υπ' αρ. 264/10.11.2015 (Ω27ΝΩΡΖ-ΝΧ3) Δημοτικού Συμβουλίου Δ.ΙΠ Μεσολογγίου

2.1.2 Αναπτυξιακό Δυναμικό της περιοχής

Το αναπτυξιακό δυναμικό της περιοχής εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων (ΟΧΕ) βάσει των υφιστάμενων δεδομένων και στοιχείων περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο το ανθρώπινο δυναμικό, την παραγωγική βάση, τις υποδομές, κλπ.. Ειδικότερα :

Δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά περιοχής

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Π.Δ.Ε.) καλύπτει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και το δυτικό της Στερεάς Ελλάδας, συνολικής έκτασης 11.336 τ.χλμ.. Με πληθυσμό 676.670 κατοίκων η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας είναι η τέταρτη πολυπληθέστερη περιφέρεια της χώρας. Ο πληθυσμός της Π.Δ.Ε. παρουσιάζει πτωτική τάση μετά το 2001, η οποία έχει ενταθεί μετά το 2010, και στις τρεις Περιφερειακές Ενότητες, οι οποίες την απαρτίζουν. Ο πληθυσμός της Αιτωλοακαρνανίας ανήρθε το 2014 σε περίπου 210 χιλιάδες κατοίκους, δηλαδή το 30% της Π.Δ.Ε..

Η περιοχή αναφοράς εστιάζει στον Δήμο Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου. Ο πληθυσμός του Δήμου ανέρχεται σε περίπου 35.000 κατοίκους, έχοντας μειωθεί ελαφρά (-2%) σε σχέση με το 1991. Στο Δήμο συγκεντρώνεται το 5% του πληθυσμού της Π.Δ.Ε. ή το 16% της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας. Σημειώνεται ότι στην τελευταία έχει σημειωθεί πληθυσμιακή μείωση της τάξης του 5,9%, διπλάσια σε σχέση με το Δ. ΙΠ Μεσολογγίου.

Πίνακας 4 Πληθυσμός Δ. Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, 1991-2011

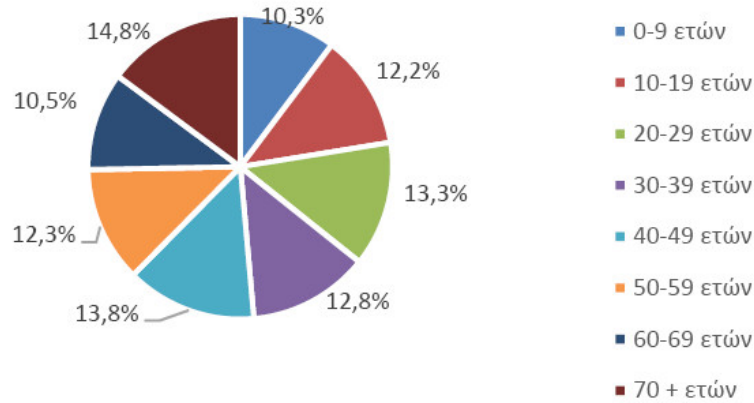
Καλλικρατικός Δήμος	Καποδιστριακός Δήμος	1991		2001		2011	
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	(ΔΕ) Ι.Π. Μεσολογγίου	16.859	35.289	18.354	35.805	18.482	34.416
	(ΔΕ) Αιτωλικού	7.744		7.348		6.591	
	(ΔΕ) Οινιάδων	10.686		10.10316		9.373	
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		223.982		219.092		210.802	
Π.Δ.Ε.		695.044		721.751		679.796	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

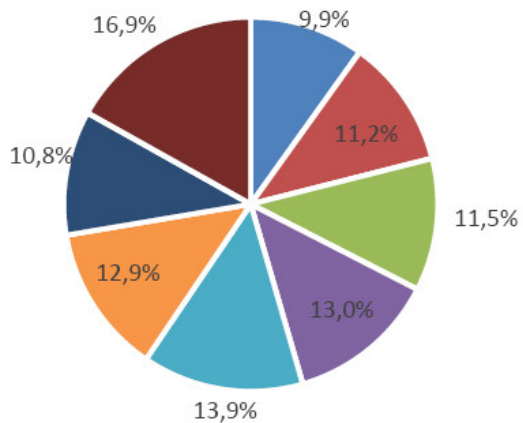
Σε ότι αφορά τη δημογραφική σύνθεση, στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου καταγράφεται σχετική γήρανση του πληθυσμού αν και το πρόβλημα είναι λιγότερο οξύ από ότι στην Π.Δ.Ε. συνολικά: οι ηλικίες 60+ ετών συγκεντρώνουν το 25,3% του πληθυσμού (έναντι 27,6% στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και 25,6% στην Π.Δ.Ε.). Οι ηλικιακές ομάδες μέχρι 20 ετών αποτελούν το 22,4% του πληθυσμού (έναντι 21% στην Αιτωλοακαρνανία και 20,7% στην Π.Δ.Ε.).

Διάγραμμα 1 Ηλικιακή σύνθεση του πληθυσμού στην περιοχή αναφοράς, 2011

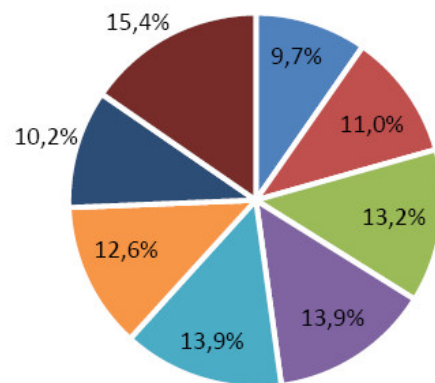
ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

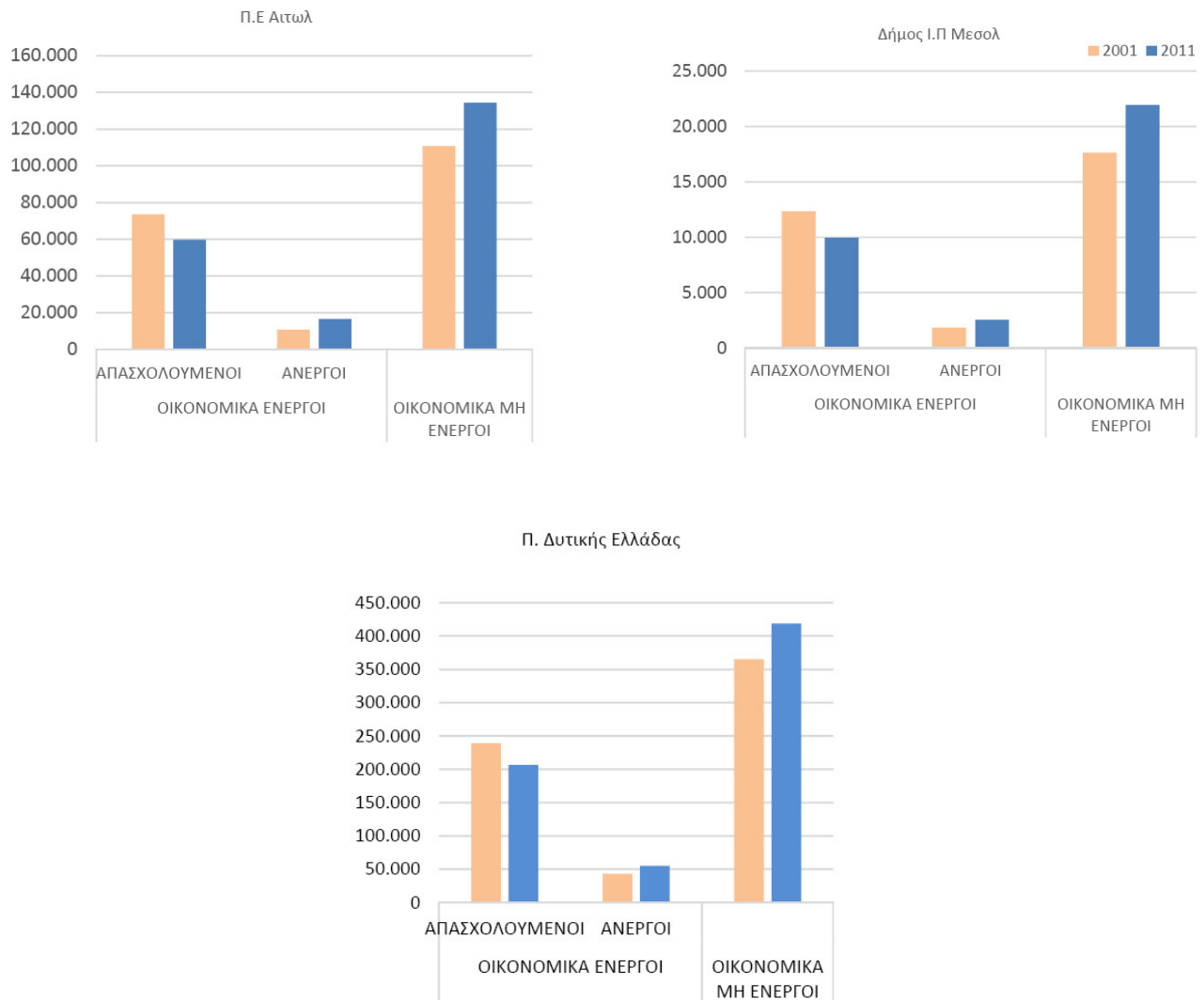
Η γήρανση του πληθυσμού αντικατοπτρίζεται και στα στοιχεία εξέλιξης του οικονομικά μη ενεργού πληθυσμού, ο οποίος το διάστημα 2001-2011 αυξάνεται σε επίπεδο Π.Δ.Ε., Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας αλλά και Δήμου ΙΠ Μεσολογγίου. **Ο οικονομικά μη ενεργός πληθυσμός του Δ. ΙΠ Μεσολογγίου ανήρθε σε σχεδόν 22.000 άτομα ή 64% του συνόλου** (έναντι περίπου 17.600 ή 55% του συνόλου το 2001). Η αύξηση αυτή αντιστοιχεί σε 24% έναντι 21,3% σε επίπεδο Π.Ε. ή 14,7% σε επίπεδο Π.Δ.Ε..

Πίνακας 5 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, 2001-2011

«ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗΣ»	«ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΙ						ΜΗ ΕΝΕΡΓΟΙ		
		Σύνολο		Απασχολούμενοι		Άνεργοι		2001	2011	
		2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	Ι.Π. Μεσολογγίου	6.851	12.492	5.897	9.948	954	1.823	2.544	17.626	21.924
	Αιτωλικού	2.637		2.271		366		3.868		
	Οινιάδων	4.664		4.161		503		4.184		
Π.Ε. Αιτωλ/νίας	Ν.ΑΙΤΩΛΙΑΣ & ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	84.180	76.371	73.509	59.738	10.671	16.633	110.803	134.431	
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας		281.946	261.175	238.831	206.343	43.115	54.832	364.966	418.621	

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Διάγραμμα 2 Οικονομικά ενεργός πληθυσμός, 2001-2011

Αντίστοιχη οξύτητα εμφανίζει η συρρίκνωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού. **Το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού στο Δ. ΙΠ Μεσολογγίου ανήρθε το 2011 σε σχεδόν 12.500 άτομα, μειωμένος κατά 1.660 άτομα ή σχεδόν 12% σε σχέση με το 2001, έναντι αντίστοιχου ποσοστού μείωσης 9,4% στην ΠΕ και 7,4% στην Π.Δ.Ε..** Δραματική σε όλα τα επίπεδα είναι και η μείωση των απασχολούμενων: το σύνολο των απασχολούμενων στην Αιτωλοακαρνανία έχει μειωθεί από 73.709 άτομα σε 59.738 (-18,7%) και στην Δυτική Ελλάδα από 238.831 σε 206.343 απασχολούμενους (-13,6%). Στο Δήμο ΙΠ Μεσολογγίου, η μείωση ανέρχεται σε άνω του 19% ή περίπου 2.300 απασχολούμενους (από 12.329 σε 9.948).

Το σύνολο των ανέργων στον Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αυξήθηκε από το 2001 έως το 2011 κατά σχεδόν 40% αριθμώντας 2.544 άνεργους (το 2011). Η αύξηση αυτή είναι ηπιότερη σε σχέση με την ΠΕ (+56% σε σχέση με το 2001) αλλά αρκετά οξύτερη σε σχέση με την Π.Δ.Ε. (+27% σε σχέση με το 2001). Η αύξηση της ανεργίας έχει οξυνθεί περαιτέρω σε σχέση το 2011.

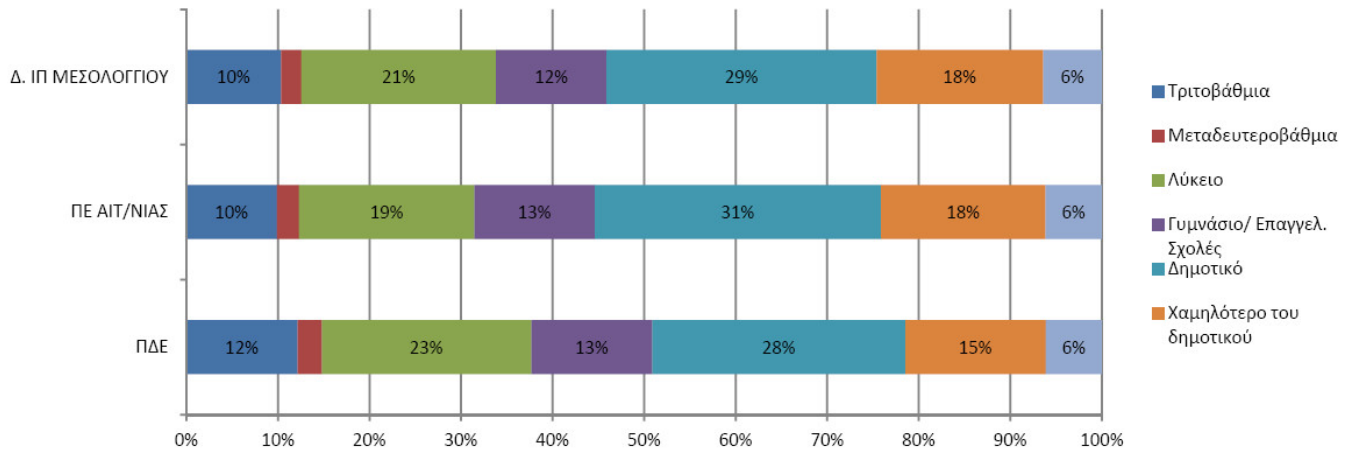
Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, η πολυπληθέστερη ομάδα στην περιοχή αναφοράς είναι οι απόφοιτοι δημοτικού (περίπου 10.000 άτομα), ακολουθούμενοι από τους αποφοίτους λυκείου (περίπου 7.300 άτομα). Οι πτυχιούχοι κάτοικοι ανέρχονται σε περίπου 3.500 άτομα. Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης ανά φύλο, οι γυναίκες πτυχιούχοι είναι ελαφρά περισσότερες από τους άνδρες αλλά και πολύ περισσότερες στο επίπεδο χωρίς απολυτήριο δημοτικού.

Πίνακας 6 Πληθυσμός ανά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης, 2011

Τόπος	Φύλο	Σύνολο	Τριτοβάθμια	Μετα- δευτεροβάθμια	Λύκειο	Γυμνάσιο /Επαγγελ- . Σχολές	Δημοτικό	Χαμηλότερ ο του Δημοτικού	Γεν. μετά την 1/1/2005
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	Άνδρες	17.180	1.722	332	3.713	2.407	5.330	2.524	1.152
	Γυναίκες	17.236	1.836	435	3.606	1.750	4.820	3.732	1.057
	Σύνολο	34.416	3.558	767	7.319	4.157	10.150	6.256	2.209
Π.Ε. Αιτ/νίας	Άνδρες	105.423	10.260	2.199	21.185	16.626	34.180	14.267	6.706
	Γυναίκες	105.379	10.635	2.831	19.244	11.085	31.687	23.640	6.257
	Σύνολο	210.802	20.895	5.030	40.429	27.711	65.867	37.907	12.963
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας	Άνδρες	339.310	40.221	7.910	79.051	52.987	94.683	43.010	21.448
	Γυναίκες	340.486	42.298	10.237	76.384	37.005	93.168	61.188	20.206
	Σύνολο	679.796	82.519	18.147	155.435	89.992	187.851	104.198	41.654

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή 2011

Διάγραμμα 3 Κατανομή πληθυσμού ανά επίπεδο εκπαίδευσης, 2011

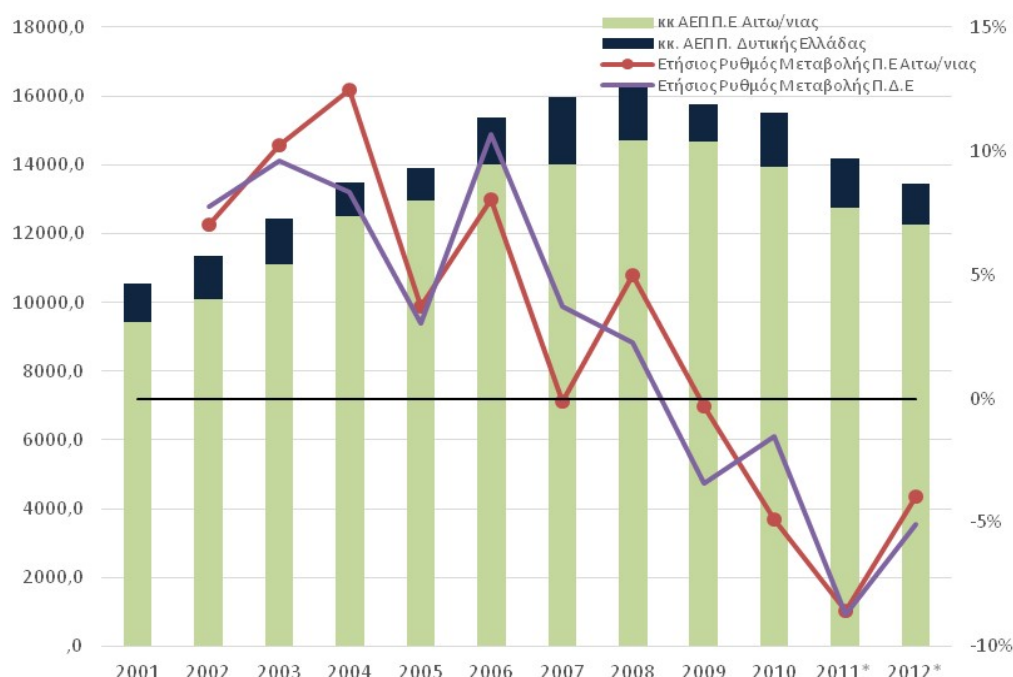
Στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου καταγράφεται σημαντικός αριθμός πληθυσμού περίπου 2.000 Ρόμα. Για την διευκόλυνση της ένταξης του πληθυσμού προβλέπονται στοχευμένες παρεμβάσεις τόσο στο πλαίσιο Περιφερειακού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη των ΡΟΜΑ της Π.Δ.Ε., αλλά και της «Περιφερειακής Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας» (Ιούνιος 2015).

Οικονομία και απασχόληση

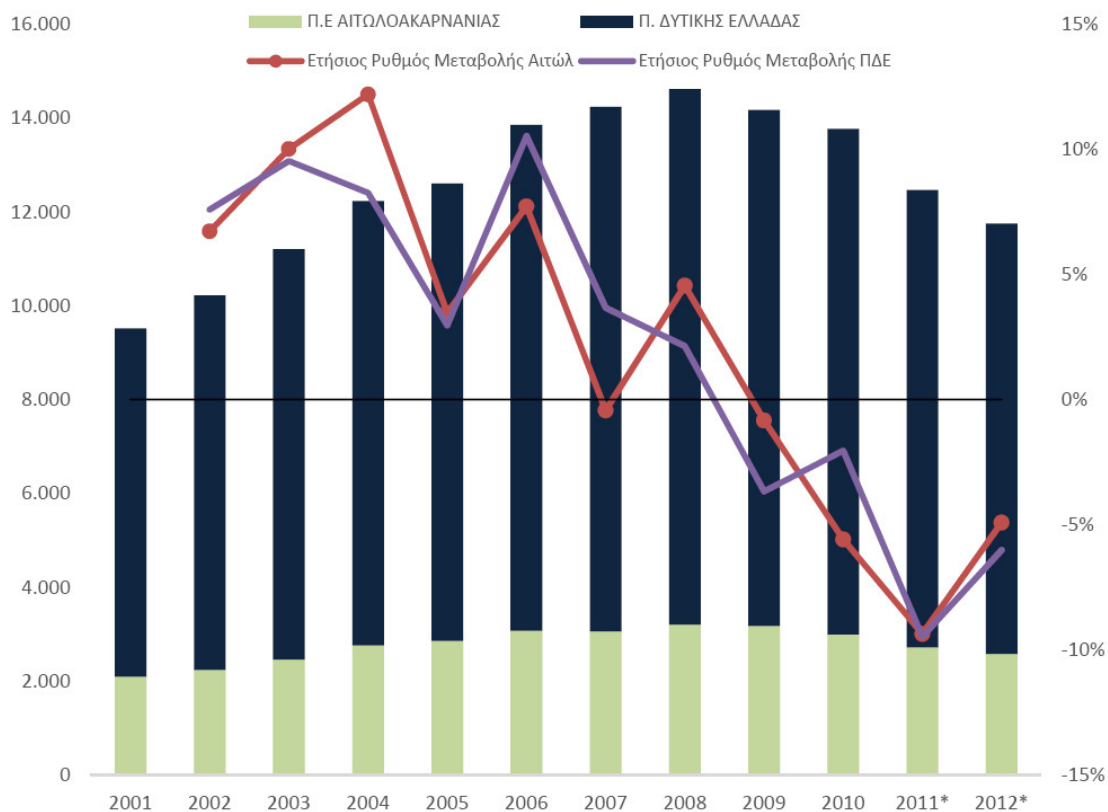
Η Π.Δ.Ε. είναι η δεύτερη φτωχότερη περιφέρεια της χώρας. Ακολουθώντας τη γενικότερη οικονομική πορεία της χώρας, η οικονομία της Π.Δ.Ε. παρουσιάζει ανοδική πορεία έως και το 2008, οπότε και το ΑΕΠ (σε τρέχουσες τιμές έφθασε) στην υψηλή τιμή των 11,41 δις. €. Κατά το διάστημα 2001-2006 η οικονομία της Περιφέρειας αναπτύχθηκε με ρυθμούς άνω του 8% ετησίως, ο οποίος επιβραδύνθηκε από το 2007 και ακολούθησε της υφεσιακή πορεία της χώρας από το 2008. Με βάση τα προσωρινά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2012, μεταξύ 2008 και 2012 το ΑΕΠ της Π.Δ.Ε. μειώθηκε κατά 20% σε 9,16 δις. €. **Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας αποτελεί περίπου το 27-29% της περιφερειακής οικονομίας: το ΑΕΠ αυξήθηκε από 2,1 δις το 2001 σε 3,2 δις το 2008 για να μειωθεί σε 2,6 δις. € το 2012 (προσωρινά στοιχεία).** Κατά το 2012, το ΑΕΠ κατά κεφαλή στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας διαμορφώθηκε στο 91% περίπου του αντίστοιχου περιφερειακού (12.243 € έναντι 13.451€).

Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας αποτελεί περίπου το 27-29% της περιφερειακής οικονομίας: από 2,1 δις το 2001, αυξήθηκε σε 3,2 δις το 2008 για να μειωθεί σε 2,6 δις. € το 2012 (προσωρινά στοιχεία). Η εξέλιξη αυτή ακολουθεί σε γενικές γραμμές την πορεία της περιφερειακής οικονομίας: το διάστημα 2001-2008 ο μέσος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ στην ΠΕ ήταν 6,3% (έναντι 6,4% για την Π.Δ.Ε.) ενώ το διάστημα 2008-2012 το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 19,3% (έναντι 19,7 στην Π.Δ.Ε.) με μέσο ετήσιο ρυθμό μείωσης 5,2% (έναντι 5,3% για την Π.Δ.Ε.). Κατά το 2012, το ΑΕΠ κατά κεφαλή στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας διαμορφώθηκε στο 91% περίπου του αντίστοιχου περιφερειακού (12.243 € έναντι 13.451€).

Διάγραμμα 4 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές

Διάγραμμα 5 ΑΕΠ σε εκατ. Ευρώ σε τρέχουσες τιμές

Ελλείπει στοιχείων σύνθεσης του ΑΕΠ σε επίπεδο κατώτερο από αυτό της Περιφέρειας, η ανάλυση της κλαδικής οργάνωσης της οικονομίας της ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας και ειδικότερα του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου βασίζεται στα στοιχεία σύνθεσης της απασχόλησης (ΕΛΣΤΑΤ, απογραφές). Με βάση τα στοιχεία αυτά, συνολικά, η απασχόληση στον πρωτογενή τομέα στην Αιτωλοακαρνανία, ξεπερνά κατά πολύ το αντίστοιχο περιφερειακό ποσοστό (30% έναντι 23,5%) ενώ αντίστοιχα χαμηλότερο ποσοστό απασχολούμενων καταγράφεται στον τομέα των υπηρεσιών (50% έναντι 57%).

Στο Δήμο ΙΠ Μεσολογγίου το 50% των απασχολούμενων απασχολείται στον τριτογενή τομέα (υπηρεσίες) ενώ σημαντικότερο είναι το ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα (σχεδόν 32%), ενώ ο δευτερογενής τομέας φαίνεται να απασχολεί το μικρότερο μερίδιο του πληθυσμού.

Σε απόλυτα μεγέθη, **το σύνολο των απασχολούμενων στο Δήμο το 2011 ήταν σχεδόν 10.000 εκ των περίπου 5.000 στις υπηρεσίες και σχεδόν 3.200 στον πρωτογενή τομέα.** Σε ότι αφορά τη σύνθεση της απασχόλησης, μεταξύ 2001 έως το 2011, παρατηρείται μια έντονη μείωση στον πρωτογενή τομέα κατά 1.800 εργαζόμενους, η οποία ξεπερνά το μέσο όρο της Π.Δ.Ε. (-37% έναντι -21%). Για το ίδιο διάστημα, παρατηρείται σημαντική σταθερότητα σε απόλυτα μεγέθη στο δευτερογενή και στον τριτογενή τομέα (περίπου 1.700 και 5.000 εργαζόμενοι αντίστοιχα). Συνεπώς, **η συνολική μείωση των απασχολούμενων μπορεί να αποδοθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου στη συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα.** Από την άλλη μεριά

πρέπει να επισημανθεί ότι με δεδομένη την περιορισμένη τουριστική κίνηση στην περιοχή αλλά και τα αντίστοιχα περιορισμένα μεγέθη των σχετιζόμενων κατασκευών, τόσο ο δευτερογενής όσο και ο τριτογενής τομέας της οικονομίας συνδέονται άμεσα με τον υφιστάμενο πρωτογενή (μεταποίηση και εμπόριο αγροτικών/αλιευτικών προϊόντων, σχετικά εφόδια και προμήθειες, μεταφορές κλπ.).

Διάγραμμα 6 Μεταβολή της απασχόλησης ανά τομέα, 2001-2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	Πρωτογενής			Δευτερογενής			Τριτογενής			Σύνολο		
	2001	2011	% Μετ.	2001	2011	% Μετ.	2001	2011	% Μετ.	2001	2011	% Μετ.
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	5.013	3.169	-36,8	1.707	1.737	1,8	4.917	5.042	2,5	11.637	9.948	-14,5
Π.Ε. Αιτ/νίας	27.033	17.726	-34,4	12.084	11.800	-2,4	31.124	30.211	-2,9	70.241	59.737	-14,9
Π.Δ.Ε.	61.149	48.502	-21%	42.298	40.993	-3	119.579	116.858	-2	238.831	206.353	-3

Πηγή: Eurostat, 2015; ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί 2011. (Επεξεργασία)

*Σημειώνεται ότι τα σύνολα απασχολούμενων (2001) δεν αποτελούν το άθροισμα των απασχολούμενων στους επιμέρους οικονομικούς κλάδους, καθώς περίπου 7% των ερωτηθέντων απασχολούμενων δεν έδωσαν κάποια απάντηση.

Πίνακας 7 Κατανομή της απασχόλησης ανά τομέα (%), 2001-2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	Πρωτογενής		Δευτερογενής		Τριτογενής	
	2001	2011	2001	2011	2001	2011
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	40,66%	31,86%	13,85%	17,46%	39,88%	50,68%
Π.Ε. Αιτ/νίας	36,78%	29,67%	16,44%	19,75%	42,34%	50,57%
Π.Δ.Ε.	25,60%	23,50%	17,71%	19,87%	50,07%	56,63%

Πηγή: Eurostat, 2015; ΕΛΣΤΑΤ, Περιφερειακοί Λογαριασμοί 2011. (Επεξεργασία)

*Σημειώνεται ότι το σύνολο απασχολούμενων (2001) δεν αποτελεί το άθροισμα των επιμέρους οικονομικών κλάδων, καθώς περίπου 7% των ερωτηθέντων απασχολούμενων δεν έδωσε κάποια απάντηση.

Με επιφυλάξεις, παρατίθενται συμπληρωματικά στοιχεία κατανομής επιχειρήσεων ανά κλάδο που αντλούνται από ΠΠΧΣΑΑ της Π.Δ.Ε.. Στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2011) δραστηριοποιούνταν 50.879 επιχειρήσεις, εκ των οποίων σχεδόν 16.000 στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας (31%). Στο Δήμο ΙΠ Μεσολογγίου συγκεντρώνονται περίπου 2.600 επιχειρήσεις (5% του συνόλου της ΠΕ ή 17% της ΠΕ). Αξίζει να σημειωθεί ότι η κλαδική κατανομή των επιχειρήσεων διαφοροποιείται σημαντικά από τη γενικότερη κατανομή της απασχόλησης, με το αντίστοιχο ποσοστό να είναι ιδιαιτέρως μειωμένο τόσο στον πρωτογενή όσο και στο δευτερογενή τομέα.

Πίνακας 8 Επιχειρήσεις ανά κλάδο, 2011

ΠΕΡΙΟΧΗ	Γεωργία Κτηνοτροφία	Βιομηχανία Μεταποίηση	Τουρισμός	Υπηρεσίες	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ

	Αρ.Επιχ.	% συν.	Αρ.Επιχ.	% συν.	Αρ.Επιχ.	% συν.	Αρ.Επιχ.	% συν.	Αρ.Επιχ.	% συν.	
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	74	2,80	155	5,90	689	26,20	651	24,70	1.062	40,40	2.631
Π.Ε. Αιτ/νίας	381	2,40	1.127	7,10	4.612	29,05	3.228	20,33	6.530	41,13	15.878
Π.Δ.Ε.	1.275	2,51	4.678	9,19	13.136	25,82	10.736	21,10	21.054	41,38	50.879

Πηγή: Πρόταση αναθεώρησης ΠΠΧΣΑΑ Δυτικής Ελλάδος, 2014

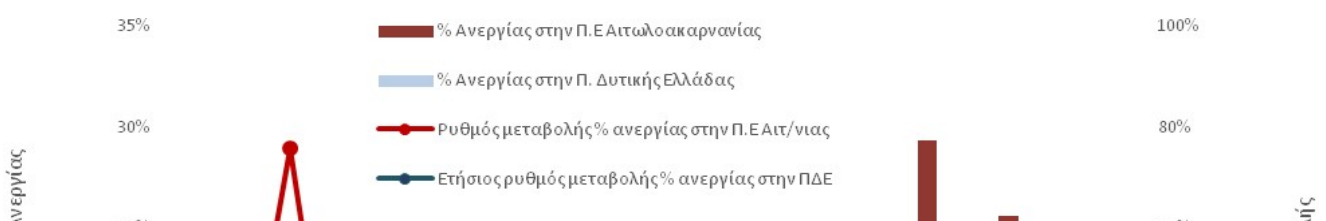
Σε ότι αφορά την οργάνωση και εξέλιξη της τοπικής οικονομίας δεν μπορεί να παραγνωρισθεί η οξύτατη ύφεση της περιόδου μετά το 2011. Αν και τα σχετικά μεγέθη σε επίπεδο ΠΕ δεν έχουν δημοσιοποιηθεί από την ΕΛΣΤΑΤ, είναι γνωστό ότι το ΑΕΠ της Π.Δ.Ε. μειώθηκε κατά 23,8% σε σχέση με το 2008. Το ποσοστό ανεργίας στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας από 9,4% (2008) ανήλθε σε 29,3% το 2013 και υποχώρησε σχετικά στο 23,1% το 2014 (έναντι ποσοστού άνω του 25% στην Π.Δ.Ε.). Ο αριθμός των ανέργων στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας ξεπερνά τους 16.600 εκ των οποίων άνω των 2.500 στο Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου.

Πίνακας 9 Εξέλιξη της ανεργίας, 2001-2014

Έτος	% ανεργίας ΠΕ Αιτ/νίας	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής	% ανεργίας ΠΔΕ	Ετήσιος ρυθμός μεταβολής
2001	10,2		9,7	
2002	10,3	0,47%	9,6	-1,01%
2003	8,9	-13,74%	8,7	-9,24%
2004	15,6	75,79%	12,4	43,16%
2005	11,2	-28,56%	10,2	-17,81%
2006	9,5	-15,14%	9,2	-10,02%
2007	10,5	11,33%	9,7	5,62%
2008	9,4	-10,60%	9,7	0,20%
2009	9,5	0,34%	9,5	-1,88%
2010	11,9	26,23%	11,4	19,25%
2011	18,6	55,76%	16,8	47,58%
2012	29,3	57,73%	24,0	43,08%
2013	25,6	-12,67%	26,1	8,37%
2014	23,1	-9,90%	25,2	-3,47%

Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι, παρά τη συνολική οικονομική μεγέθυνση της περιόδου 2001-2008, το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε ελάχιστα κατά το διάστημα αυτό, ενώ σε αρκετές χρονιές εμφανίζεται σημαντικά αυξημένο. Η δυναμική αυτή οφείλει να ληφθεί υπόψη σε οποιαδήποτε τοπική στρατηγική.

Διάγραμμα 7 Εξέλιξη της ανεργίας, 2001-2014

Λοιπό αναπτυξιακό δυναμικό και πόροι**Αλιεία / Υδατοκαλλιέργειες¹⁷**

Η Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας είναι ένας από τους σημαντικότερους νομούς της χώρας για τον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας. Διαθέτει το 42% των λιμνοθαλάσσιων εκτάσεων της χώρας και το 25% των λιμνών. Ειδικά σε ότι αφορά την ιχθυοκαλλιέργεια η δραστηριότητα της περιοχής (συμπεριλαμβανομένων και των Εχινάδων Νήσων της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων οι οποίες εξυπηρετούνται από την Π.Δ.Ε.) καλύπτει το 25% της Εθνικής παραγωγής, δηλαδή άνω του 12,5% της Ευρωπαϊκής παραγωγής της τσιπούρας και του λαυρακιού.

Στο σύμπλεγμα λιμνοθαλασσών Μεσολογίου Αιτωλικού καταγράφεται τόσο αλιευτική όσο και ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα, δραστηριότητες άρρηκτα συνδεδεμένες με την ταυτότητα της περιοχής. **Η αλιεία στο σύμπλεγμα των λιμνοθαλασσών Μεσολογίου Αιτωλικού ασκείται είτε από μεμονωμένους αλιείς (ελεύθεροι αλιείς) είτε από ομάδες αλιέων με μορφή συνεταιρισμών που νοικιάζουν ή αλιευτικές θέσεις (διβάρια) ή ολόκληρες λιμνοθάλασσες στις οποίες έχουν το αποκλειστικό αλιευτικό δικαίωμα. Η ετήσια παραγωγή της λιμνοθάλασσας κυμαίνεται μεταξύ των 150 και 230 τόνων ετησίως.** Πέραν των αλιευμάτων, σημαντικό προϊόν της λιμνοθάλασσας είναι το αυγοτάραχο Μεσολογίου η παραγωγή του οποίου εκτιμάται σε 600-700 kg ανά έτος, ενώ από το 2013 το αυγοτάραχο που παράγεται στα δημόσια ιχθυοτροφεία της περιοχής έχει πιστοποιηθεί και μικρή ποσότητα αυτού κυκλοφορεί ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (ΠΟΠ).

Ο στόλος των σκαφών που αλιεύουν αποκλειστικά στη Λ/Θ Μεσολογίου ανέρχεται σε 88 σκάφη, ενώ στο σύνολο των ιχθυοτροφείων του συμπλέγματος εργάζονται περίπου 100 άτομα. Οι εργαζόμενοι στη δεκαετία του 1980 ήταν 128 άτομα ενώ το 2010 έπεσαν μέχρι και στους 70. Αξίζει να σημειωθεί ότι ενώ στις λιμνοθάλασσες το 66% των απασχολούμενων ήταν παιδιά ψαράδων, μόνο το 18% ακολουθούσαν ή είχαν την πρόθεση να ακολουθήσουν το επάγγελμα του πατέρα, ενώ το 82% δήλωνε ότι δεν επιθυμεί να ασχοληθεί με την αλιεία. Η κατάσταση αυτή δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ασυνέχειας για την αλιευτική εκμετάλλευση παραδοσιακής μορφής αλλά και για την προστασία της λιμνοθάλασσας.

¹⁷ Το σύνολο των στοιχείων της παρούσας ενότητας προέρχεται από το «Καλλιεργητικό Πλάνο Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας» που έχει εκπονηθεί από Γεν. Διεύθυνση Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας & Κτηνιατρικής, Διεύθυνση Αγροτικής Οικονομίας (Πάτρα, 2015).

Πίνακας 10 Παραγωγή των Μισθωτών Συνεταιρισμών της λιμνοθάλασσας, 2006-2013

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (κιλιά)	ΑΞΙΑ (€)	ΜΕΣΗ ΑΞΙΑ (€/kg)
2006	148.921	456.913	3,07
2007	116.256	473.110	4,07
2008	147.284	413.992	2,81
2009	106.355	419.627	3,95
2010	207.072	720.817	3,48
2011	192.751	632.147	3,28
2012	227.414	643.587	2,83
2013	218.149	615.087	2,82

Πηγή: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2015)

Πρόσθετα στοιχεία της οργάνωσης της τοπικής παραγωγής και διαχείρισης αποτελούν:

- ✓ τα τρία τελευταία χρόνια ενώ η παραγωγή αυξάνει, **δεν παρατηρείται αύξηση της συνολικής αξίας των αλιευμάτων**, τόσο λόγω της γενικότερης πτώσης των τιμών, αλλά και λόγω του ότι οι άφθονες συλλήψεις ψαριών, οδηγούν σε περαιτέρω συρρίκνωση τιμών.
- ✓ Μετά το **κλείσιμο της Ιχθυόσκαλας του Μεσολογγίου, από 1/1/2015**, η ασφαλής διακίνηση και υγιεινή των αλιευμάτων της λιμνοθάλασσας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα λόγω έλλειψης ιχνηλασιμότητας η οποία απαιτείται για την προώθησή τους σε συνδυασμό με δυνατότητες μεταποίησης που θα τους προσδώσει προστιθέμενη αξία.
- ✓ η εφαρμογή του **διαχειριστικού σχεδίου του αποθέματος των χελιών** (Καν. 1100/2007) το οποίο υποχρεώνει τους μισθωτές των ιχθυοτροφείων να απελευθερώνουν το 30% των αλιευμένων χελιών χωρίς οικονομική αποζημίωση
- ✓ η εκκρεμότητα **νομιμοποίησης των κτισμάτων των ιχθυοτροφείων και των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας τους**.
- ✓ η κατά τόπους **διάβρωση αμμονησίδων που οριοθετούν την λιμνοθάλασσα** συνιστά απειλή για το σύνολο της λιμνοθάλασσας. Οι αμμονησίδες στο μέτωπο της Λ/Θ Μεσολογγίου αποτελούν τη μεταβατική ζώνη θάλασσας-ξηράς και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι/ευάλωτοι σχηματισμοί τεράστιας σημασίας για την άγρια ζωή και τη βλάστηση που έχει προσαρμοστεί στις κρατούσες ακραίες συνθήκες. Παίζουν εξαιρετικό ρόλο για τη **διατήρηση της ακτογραμμής** και για την υπόγεια υδροφορία.

- ✓ έχει δημιουργηθεί **πιστοποιημένο εργαστήριο αυγοτάραχου Μεσολογγίου ως ΠΟΠ** από τον αλιευτικό συνεταιρισμό και έχουν αρχίσει να κυκλοφορούν δοκιμαστικά τα πρώτα παστά ψάρια ελαφριάς άλμης συσκευασμένα σε κενό αέρος.
- ✓ υποβλήθηκαν και είναι σε εξέλιξη **επενδυτικά σχέδια από αλιευτικούς συνεταιρισμούς** που αφορούν την ανάπτυξη και την αξιοποίηση της παραγωγής της λιμνοθάλασσας
- ✓ σχεδιάστηκαν και **κατασκευάστηκαν νέες ιχθυοσυλληπτικές εγκαταστάσεις** για την αύξηση της επιλεκτικότητας των παγίδων των ψαριών στα δημόσια ιχθυοτροφεία.

Παρά τις θετικές εξελίξεις οι ανάγκες του κλάδου τοπικά είναι σημαντικές και απαιτούν μια ολοκληρωμένη θεώρηση για τη αντιμετώπισή τους.

Σημειώνεται ότι η χωροταξική οργάνωση των υδατοκαλλιεργειών ρυθμίζεται από το σχετικό ειδικό πλαίσιο (2011)¹⁸ το οποίο επίσης αναγνωρίζει ότι η οικονομία της Αιτωλοακαρνανίας είναι στενά συνδεδεμένη με την υδατοκαλλιέργεια, η οποία συγκεντρώνεται στις δυτικές ακτές της Περιφερειακής Ενότητας (περιοχή Α3 Δυτ. Ακτές Αιτ/νιας – Σύμπλεγμα Εχινάδων Νήσων – «ιδιαίτερα αναπτυγμένη περιοχή» και περιοχή Δ2 Αμβρακικός Κόλπος - «περιοχή με ιδιαίτερη ευαισθησία ως προς το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον»). Οι ανωτέρω περιοχές χαρακτηρίζονται ως Περιοχές Άτυπης Συγκέντρωσης Μονάδων (Π.Α.Σ.Μ.) οπου προτείνεται η λήψη μέτρων προκειμένου να εξυγιανθούν/ αναγνωριστούν ως Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (ΠΟΑΥ).

Η Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου-Αιτωλικού δεν εντάσσεται στις ανωτέρω κατηγορίες αλλά στη γενική κατηγορία των φυσικών υφάλμυρων οικοσυστημάτων. Αναγνωρίζεται ότι **«οι Λιμνοθάλασσες είναι φυσικά, ανοικτά, ευαίσθητα, παράκτια υδάτινα οικοσυστήματα και λειτουργούν ως μονάδες υδατοκαλλιέργειας εκτατικής και ημιεντατικής μορφής**. Χαρακτηρίζονται για τα υφάλμυρα ύδατά τους και τις ευνοϊκές συνθήκες ανάπτυξης ορισμένων υδρόβιων οργανισμών, κυρίως ευρύαλων υδρόβιων οργανισμών, που εισέρχονται σ' αυτές συγκεκριμένη χρονική περίοδο από την ανοικτή θάλασσα, ιδιότητα που τις καθιστά **«φυσικά ιχθυοτροφεία»**. Οι περισσότερες υπάγονται σε διάφορα (και διεθνή) καθεστώτα προστασίας, που επιβάλλουν η υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα να «ασκείται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το καθεστώς προστασίας τους, ιδιαίτερα όσον αφορά στις επιτρεπόμενες παρεμβάσεις -κατασκευή των απαιτούμενων εγκαταστάσεων μόνιμων ή μη-, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα οικολογικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά τους».

Το Ειδικό Πλαίσιο δεν καθορίζει ΠΑΥ στα **φυσικά υφάλμυρα οικοσυστήματα, επισημαίνοντας ότι η ορθολογική αλιευτική και υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα, αποτελεί βασικό διαχειριστικό**

¹⁸ Απόφαση 31722 «Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις υδατοκαλλιέργειες και της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτού» (ΦΕΚ 2505 Β Αριθμ. 31722/4-11-2011)

εργαλείο. Η απουσία ΠΑΥ δεν περιορίζει, ωστόσο, τη δυνατότητα δημιουργίας ΠΟΑΥ, ειδικά στις περιοχές με συγκέντρωση μονάδων.

Τέλος διευκρινίζεται ότι «σε κάθε περίπτωση οι αναπτυξιακές προοπτικές [των λιμνοθαλασσών] αφορούν κυρίως την αξιοποίηση των ιδιαίτερων οικολογικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών τους, έτσι ώστε σε συνδυασμό με την υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα να υπάρξει δυνατότητα παράλληλης ανάπτυξης εναλλακτικού τουρισμού (αλιευτικός τουρισμός – ιχθυοτουρισμός), σύμφωνα και με τυχόν καθεστώς προστασίας που τις διέπει».

Το Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου-Αιτωλικού

Το «Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου–Αιτωλικού, κάτω ρου και εκβολών ποταμών Αχελώου και Εύηνου και νήσων Εχινάδων» [το «Εθνικό Πάρκο», ΚΥΑ 22306/2006(ΦΕΚ 477/Δ/31.5.06)] αποτελεί έναν από τους πλουσιότερους υγρότοπους της Ευρώπης. Η περιοχή αφορά **το εκτεταμένο σύμπλεγμα υγροτόπων λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού και των εκβολικών συστημάτων των ποταμών Εύηνου και Αχελώου, περιλαμβάνοντας** ποτάμιες και παραποτάμιες περιοχές, λιμνοθάλασσες, γλυκόβαλτους, αλμυρόβαλτους, λασποτόπια, και υδροχαρή δάση. Φυσικά όρια της περιοχής αποτελούν ποταμοί Εύηνος και Αχελώος οι οποίοι παίζουν και πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση και υφιστάμενη κατάσταση της υγροτοπικής περιοχής, και εκτείνεται μέχρι και το νησιώτικο σύμπλεγμα των Εχινάδων του Νομού Κεφαλληνίας

Το Εθνικό Πάρκο έχει έκταση περίπου 630.000 στρεμμάτων, εκ των οποίων τα 150.000 αφορά τη **λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου-Αιτωλικού**, η οποία είναι η μεγαλύτερη της χώρας μας και από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου. Με βάση τη σημερινή γεωμορφολογία της περιοχής και μετά από έντονες ανθρωπογενείς παρεμβάσεις το σύμπλεγμα αποτελείται 6 ενότητες:

1. Λιμνοθάλασσα Βορείου Διαύλου Κλείσοβας
2. Λιμνοθάλασσα Κλείσοβας
3. Κεντρική λιμνοθάλασσα
4. Λιμνοθάλασσα Θολής
5. Λιμνοθάλασσα Παλαιοποτάμου
6. Λιμνοθάλασσα Αιτωλικού (Κανάλι Αιτωλικού)

Η ευρύτερη περιοχή του υδροβιότοπου περιλαμβάνει παράκτια οικοσυστήματα, βάλτους, αλυκοποιημένες εκτάσεις και αποστραγγισμένες εκτάσεις που αποδόθηκαν στη γεωργία. Ενδεικτικά περιλαμβάνονται:

- Διάσπαρτοι λόφοι, οι περισσότεροι εκ των οποίων στο παρελθόν αποτελούσαν τμήμα των Εχινάδων νήσων που η προσχωματική δράση του Αχελώου τους ενσωμάτωσε στην ξηρά.

- Το όρος Βαράσοβα (καταφύγιο θηραμάτων) και τμήμα του όρους Αράκυνθος.
- Αμμοθίνες που δημιουργήθηκαν από τα φερτά υλικά των ποταμών και οριοθετούν τις λιμνοθάλασσες από την ανοιχτή θάλασσα.
- Το φαράγγι της Κλεισούρας που έχει ενταχθεί στις περιοχές «ιδιαιτέρου κάλλους».
- Το Δάσος του Φράξου, χαρακτηρισμένο σαν «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης».
- Καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Το νησιωτικό σύμπλεγμα των Εχινάδων, άρρηκτα δεμένο με το εκβολικό σύστημα του Αχελώου.

Η περιοχή διέπεται από πολυεπίπεδο καθεστώς προστασίας περιλαμβάνοντας υγροτοπικές περιοχές ενταγμένες στους υγρότοπους διεθνούς σημασίας (RAMSAR) ως ενδιαίτημα για τα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά, οικότοπους προτεραιότητας (Οδηγία 92/43) και σημαντικές περιοχές για τα πουλιά (Οδηγία 79/409). Επιπλέον, ισχύουν οι προβλέψεις και αυξημένες υποχρεώσεις της Οδηγίας 60/2000 για τα νερά, τον Κανονισμό για την Αλιεία στη Μεσόγειο και τον Κανονισμό 1100/2007 για την ανασύσταση των αποθεμάτων χελιού. Βάσει αυτών, **στην περιοχή απαντώνται 25 τύποι οικοτόπων προτεραιότητας και 65 προστατευόμενα είδη πουλιών** (απειλούμενα με εξαφάνιση, τρωτά και σπάνια).

Πίνακας 11 Περιοχές δικτύου N2000 του Εθνικού Πάρκου

Όνομα Τόπου	Κατηγορία	Κωδικός	Έκταση (Ha)
Δέλτα Αχελώου, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Εκβολές Ευήνου, Νήσοι Εχινάδες, Νήσος Πεταλάς	ΤΚΣ (SCI)	GR2310001	35.588
Όρος Βαράσοβα	ΤΚΣ (SCI)	GR2310005	1.446
Λίμνη Λυσιμαχία	ΖΕΠ (SPA)	GR2310013	2.275
Δέλτα Αχελώου, Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού, Εκβολές Ευήνου, Νήσοι Εχινάδες, Νήσος Πεταλάς, Δυτ. Αράκυνθος, Στενά Κλεισούρας	ΖΕΠ (SPA)	GR2310015	44.184

Ο συνδυασμός των διαφόρων (περιβαλλοντικών κυρίως) στόχων που αφορούν την περιοχή συνδυάζεται με το γεγονός το μεγαλύτερο μέρος του Εθνικού Πάρκου βρίσκεται σε άμεσα παραγωγική εκμετάλλευση, δημιουργώντας μία λεπτή ισορροπία. Ειδικά σε ότι αφορά την αναγκαία διατήρηση της καλής ποιότητας των υδάτων, ως βασικού στοιχείου της παραγωγικής διάθρωσης της περιοχής, παλαιότερες και συνεχιζόμενες πιέσεις λειτουργούν πολλαπλασιαστικά και ιδιαιτέρως απειλητικά. Όπως επισημαίνεται από τον Φορέα Διαχείρισης: «η κατάσταση που επικρατούσε στο οικοσύστημα πριν από την υλοποίηση των μεγάλων παρεμβάσεων μεταβολής των χαρακτηριστικών του των αρχών της δεκαετίας του '70 μπορεί να λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο καθορισμού στόχων αποκατάστασης... η άρση παρεμβάσεων που μετέβαλαν την φυσική μορφολογία ενός δυναμικά μεταβαλλόμενου οικοσυστήματος καθώς και η

διατήρηση και η οικονομική βιωσιμότητα των ανθρώπινων μικροκοινωνιών που συνυπήρχαν με αυτό, μπορεί να είναι ένας από τους κεντρικούς στόχους ενός διαχειριστικού πλάνου».

Στο πλαίσιο αυτό εντοπίζονται τρεις ιδιαίτερα πληγείσες ή ευάλωτες χωρικές ενότητες:

α) λιμνοθάλασσα Ανατολικής Κλείσοβας. Το βόρειο τμήμα της λιμνοθάλασσας έχει ουσιαστικά απομονωθεί, ενώ η περιορισμένη επικοινωνία με τη θάλασσα και η παροχή γεωργικών και όχι πλήρως επεξεργασμένων αστικών λυμάτων έχουν δημιουργήσει συνθήκες έντονου ευτροφισμού που οδηγεί και σε κρίσεις ανοξίας και ανάπτυξης αποικιών πολύχαιτων, οι οποίες ουσιαστικά λειτουργούν ως φράγμα. Κρίνεται ως αναγκαία η άμεση λήψη μέτρων για:

- τη βελτίωση της ποιότητας του νερού που εκρέει στο βόρειο τμήμα της λιμνοθάλασσας
- τη διευκόλυνση εισόδου θαλασσινού νερού με διατήρηση μονίμως ανοικτού του στομίου του διαύλου και τη ρύθμιση της λειτουργίας του αντλιοστασίου κατά την αμψύτιδα.

β) λιμνοθάλασσα Αιτωλικού. Η κάτω από ειδικές συνθήκες έκλυση ιδιαιτέρως τοξικού και δηλητηριώδους υδρόθειου, στη λιμνοθάλασσα του Αιτωλικού οδηγεί στη θανάτωση υδρόβιων οργανισμών και καθιστά την ατμόσφαιρα αποπνικτική για τους κατοίκους της περιοχής. Οι έως τώρα παρατηρήσεις δείχνουν ότι η απελευθέρωση γίνεται τους χειμερινούς μήνες, μετά από σφοδρούς ανέμους, συνήθως νότιους ή νοτιοανατολικούς, οπότε και διαταράσσεται η ισορροπία που κρατά τα ανοξικά νερά στα βαθιά και τα ελαφρύτερα οξυγονωμένα γλυκά στα ρηχά. Σημειώνεται ότι σε μεγάλες συγκεντρώσεις το υδρόθειο δεν γίνεται αντιληπτό και η παρατεταμένη έκθεση σε αυτό έχει σοβαρές επιπτώσεις. Η ανάγκη μελέτης της εξέλιξης του φαινομένου είναι προφανής.

γ) αμμονησίδες λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού. Οι αμμοθίνες στο μέτωπο της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, που σχηματίστηκαν από τους δύο ποταμούς της περιοχής, αποτελούν τη μεταβατική ζώνη θάλασσας-ξηράς και είναι ιδιαίτερα ευαίσθητοι/ευάλωτοι σχηματισμοί τεράστιας σημασίας για την άγρια ζωή και τη βλάστηση που έχει προσαρμοστεί στις κρατούσες ακραίες συνθήκες και παίζουν εξαιρετικό ρόλο για τη διατήρηση της ακτογραμμής και την υπόγεια υδροφορία. Η λειτουργία των φραγμάτων (κατακράτηση φερτών υλικών, μείωση μεταφορικής ικανότητας) είχε ως αποτέλεσμα να διακοπεί η ενίσχυση των αμμονησίδων με νέα υλικά και να δρουν κατά κύριο λόγο οι παράγοντες διάβρωσής τους με ορατά αποτελέσματα. Πρόσθετοι επιβαρυντικοί παράγοντες θα πρέπει να θεωρηθούν οι οικισμοί που έχουν αναπτυχθεί στην παραλία Λούρου (περιλαμβανομένης της αλλοίωσης της βλάστησης, της κυκλοφορίας των οχημάτων, της άντλησης νερού κλπ. και οι πρόβολοι που έχουν κατασκευαστεί στο μέτωπο της λιμνοθάλασσας του Παλαιοποτάμου, οι οποίοι σε ότι αφορά το δυτικό τμήμα έχουν οδηγήσει στην πλήρη διάλυση της αμμονησίδας. **Το γεγονός ότι η διάβρωση έχει προχωρήσει σε βαθμό αποκάλυψης και του υποβάθρου των αναχωμάτων του μετώπου κάνει επιτακτική την ανάγκη λήψης άμεσων μέτρων.**

Η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας αποτελεί **περιορισμένης εμβέλειας τουριστικό προορισμό**, δεχόμενη περίπου **115.000 αφίξεις (σε ξενοδοχειακά καταλύματα) ετησίως**, εκ των οποίων το **88-90% από Έλληνες** επισκέπτες (17% της Π.Δ.Ε.). Ο αριθμός των διανυκτερεύσεων το 2014 ανήλθε σε σχεδόν 278.000 (17,6% του συνόλου της Π.Δ.Ε.). Ως προς τα camping, ο αριθμός των αφίξεων κινείται γύρω στις 1.000 (4% του συνόλου της Π.Δ.Ε., ενώ οι διανυκτερεύσεις το 2014 ανήλθαν σε σχεδόν 16.000 (16% της Π.Δ.Ε.), καθιστώντας αξιοσημείωτη την υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής: ενώ σε εθνικό επίπεδο η μέση διάρκεια παραμονής σε camping είναι 4,4 ημέρες και σε επίπεδο Π.Δ.Ε. 4,5 ημέρες, στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, η μέση διάρκεια ανέρχεται σε 16 ημέρες αποδιδόμενη εξ ολοκλήρου στους **ημεδαπούς επισκέπτες των οποίων η μέση διάρκεια παραμονής ανέρχεται σε 18 ημέρες**.

Πίνακας 12 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα, 2014

	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ %
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	
ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	101.558	13.894	115.452	219.224	58.550	277.774	28.50%
Π.Δ.Ε.	366.688	188.191	554.879	829.799	750.560	1.580.359	31.70%
ΕΛΛΑΔΑ	5.536.719	11.882.134	17.418.853	13.049.668	60.901.973	73.951.641	47.30%

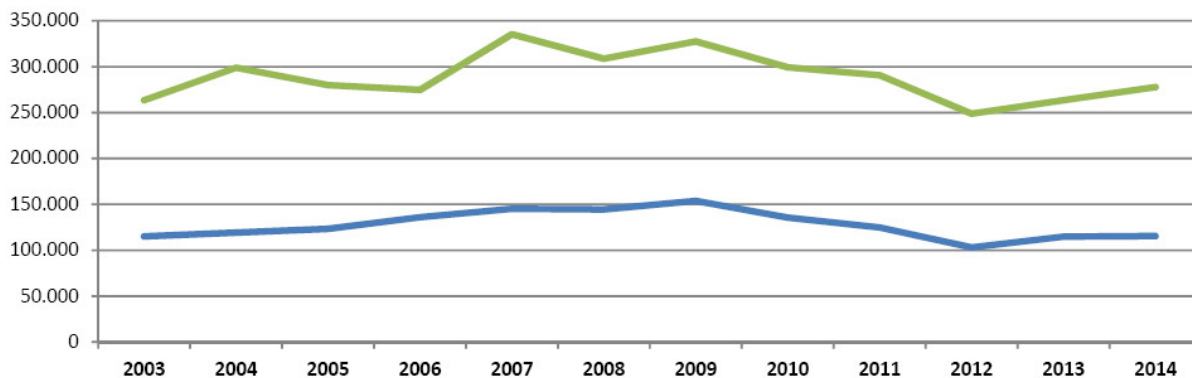
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015

Πίνακας 13 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε campings, 2014

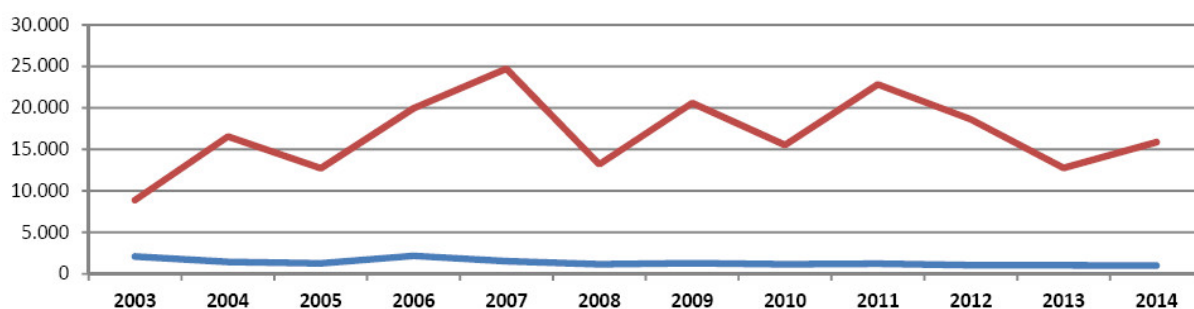
	ΑΦΙΞΕΙΣ			ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ			ΜΕΣΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ (ημέρες)		
	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΕ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ	866	122	988	15.571	308	15.879	18,0	2,5	16,1
Π.Δ.Ε.	3.114	18.938	22.052	31.857	68.077	99.934	10,2	3,6	4,5
ΕΛΛΑΔΑ	125.012	199.628	324.641	682.114	756.690	1.438.804	5,5	3,8	4,4

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2015. (Επεξεργασία)

Διάγραμμα 8 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε ξενοδοχειακά καταλύματα ΠΕ Αιτ/νίας, 2003-2014

Διάγραμμα 9 Αφίξεις και διανυκτερεύσεις σε campings ΠΕ Αιτ/νίας, 2003-2014

Παρά τον περιορισμένο αριθμό αφίξεων σε καταλύματα, πρέπει να επισημανθεί ότι η εγγύτητα της Αιτωλοακαρνανίας σε πύλες εισόδου εθνικής σημασίας μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή κίνησης και προσέλκυσης επισκεπτών που ήδη βρίσκονται στη Δυτική Ελλάδα ή τα Ιόνια νησιά.

Για το 2014, οι αφίξεις αλλοδαπών στην Πάτρα (από Ιταλία) υπολογίζονται σε σχεδόν 177.000 (SETE Intelligence, 2015), ενώ μέσω Ηγουμενίτσας εκτιμάται ότι εισήλθαν άνω των 276.000 αλλοδαπών από την Ιταλία. Αντίστοιχα, σε ότι αφορά την αεροπορική κίνηση, κατά το έτος 2014, στον Άραξο καταγράφηκαν σχεδόν 74.000 (σε ποσοστό 100% αφίξεις εξωτερικού) ενώ στο Άκτιο οι αφίξεις ξεπέρασαν τις 190.000 (σε ποσοστό 96% αφίξεις εξωτερικού).

Σε ότι αφορά τις **υποδομές**, η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας διαθέτει συνολικά 73 ξενοδοχειακές μονάδες από τις 267 της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (2015). Στην κατηγορία 3*** κατατάσσονται 32 καταλύματα, συνολικής δυναμικότητας 1.963 κλινών, ενώ στην κατηγορία 2**, 24 καταλύματα συνολικής δυναμικότητας 961 κλινών. Η Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας δεν διαθέτει ξενοδοχειακές μονάδες πολυτελείας, παρά μόνο 5 κύρια καταλύματα 4 αστέρων με δυναμικότητα που δεν ξεπερνά τις 272 κλίνες. **Ο Δήμος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου διαθέτει 5 ξενοδοχειακές μονάδες συνολικής δυναμικότητας 516 κλινών κυρίως της κατηγορίας 3***. Συνολικά, στο Δήμο βρίσκεται το 15% των κλινών της Π.Ε. ή το 3% της Π.Δ.Ε..**

Πίνακας 14 Ξενοδοχειακό Δυναμικό, ανά κατηγορία, 2015

ΠΕΡΙΟΧΗ		5****	4****	3***	2**	1*	ΣΥΝΟΛΟ
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	Μονάδες	-	-	3	-	2	5
	Κλίνες	-	-	460	-	56	516
Π.Ε. Αιτ/νίας	Μονάδες	-	5	32	24	12	73
	Κλίνες	-	272	1.963	961	267	3.463
Π.Δ.Ε.	Μονάδες	4	37	87	110	29	267
	Κλίνες	3.106	3.859	5.605	5.365	799	18.734

Πηγή: ΞΕΕ - ΜΗΤΕ, 2015

Πίνακας 15 Μη Κύρια Καταλύματα (Ενοικιαζόμενα Δωμάτια- Διαμερίσματα) ανά κατηγορία, 2015

ΠΕΡΙΟΧΗ		4Κ	3Κ	2Κ	1Κ	ΣΥΝΟΛΟ
Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου	Μονάδες	1	3	1		5
	Κλίνες	24	49	12		85
Π.Ε. Αιτ/νίας	Μονάδες	11	21	22	16	70
	Κλίνες	180	334	323	211	1.048
Π.Δ.Ε.	Μονάδες	16	79	95	43	233
	Κλίνες	268	1.298	1.302	529	3.397

Πηγή: ΜΗΤΕ, 2015

Στην κατηγορία των μη κύριων καταλυμάτων, στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας βρίσκονται 70 μονάδες επί συνόλου 233 της Π.Δ.Ε., στην πλειοψηφία τους των κατηγοριών 2 και 3 κλειδιών και με συνολική δυναμικότητα τις 1.048 κλίνες. Στην κατηγορία 2 κλειδιών κατατάσσονται 22 μονάδες με δυναμικότητας 323 κλινών ενώ στην κατηγορία 3 κλειδιών κατατάσσονται 21 μη κύρια καταλύματα συνολικής δυναμικότητας 334 κλινών. Στο Δήμο ΙΠ Μεσολογγίου, βρίσκονται 5 μονάδες μη κύριων καταλυμάτων δυναμικότητας 85 κλινών, ως επί το πλείστον κατατασσόμενες στις κατηγορίες 3 και 4 κλειδιών.

Πίνακας 16 Καταλύματα Camping στην ΠΕ Αιτωλοακαρνανίας, 2015

ΠΕΡΙΟΧΗ		5****	4****	3***	2**	1*	ΣΥΝΟΛΟ
Π.Ε. Αιτ/νίας	Μονάδες	0	0	1	2	0	3
	Θέσεις	0	0	0	0	0	0
	Οικίσκοι	0	0	45	80	0	125
	Άτομα	0	0	180	320	0	500
Π.Δ.Ε.	Μονάδες	-	1	5	16	-	22
	Θέσεις	-	41	15	12	-	68
	Οικίσκοι	-	120	408	1.138	-	1.666
	Άτομα	-	518	1.388	3.592	-	5.498

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, 2015

Τέλος, στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας, βρίσκονται 3 εκ των 22 μονάδων camping της Π.Δ.Ε., συνολικής δυναμικότητας 500 ατόμων (2 στο Μύτικα και 1 στο Αντίρριο).

Μουσεία – Αρχαιολογικοί Χώροι

Στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας βρίσκεται πλήθος μεγάλης σημασίας αρχαιολογικών χώρων, οι επισκέψιμοι εξ αυτών χαρακτηρίζονται από σχετικά μικρή επισκεψιμότητα, ειδικά συγκρινόμενοι με τον παγκοσμίου εμβέλειας πόλο της Αρχαίας Ολυμπίας, ο οποίος συγκεντρώνει και τη μερίδα του λέοντος των επισκέψεων σε επίπεδο περιφέρειας (σχεδόν 515.000 επισκέπτες το 2014 ή 98% του συνόλου της ΠΔΕ).

Παρά την ύπαρξη σημαντικών αρχαιολογικών χώρων, όσοι εξ αυτών είναι επισκέψιμοι χαρακτηρίζονται από σχετικά μικρή επισκεψιμότητα, ειδικά συγκρινόμενοι με τον παγκοσμίου εμβέλειας πόλο της Αρχαίας Ολυμπίας, ο οποίος συγκεντρώνει και τη μερίδα του λέοντος των επισκέψεων σε επίπεδο περιφέρειας (σχεδόν 515.000 επισκέπτες το 2014 ή 98% του συνόλου της Π.Δ.Ε.).

Το σύνολο των 5 αρχαιολογικών χώρων (με εισιτήριο) στην Π.Ε. δέχτηκε το 2014 σχεδόν 4.500 επισκέπτες (0,9% της Π.Δ.Ε.). Πρόκειται για τους αρχαιολογικούς χώρους Καλυδώνας, Παλαίρου, Πλευρώνας, Οινιάδων και τις Ρωμαϊκές Θέρμες Αγ. Θωμά. Όλοι οι χώροι πλην της Παλαίρου (357 επισκέπτες) βρίσκονται εντός των ορίων του Δήμου ΙΠ Μεσολογγίου και αποτελούν ένα εν δυνάμει κοινό δίκτυο.

Πίνακας 17 Στοιχεία επισκεψιμότητας Μουσείων/ Αρχαιολογικών Χώρων ΠΕ Αιτ/νιας, 2013-2014

	ΔΗΜΟΣ	2013		2014	
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΔΗΜΟΣ	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
Αρχ. Χώρος Καλυδώνας	Ι.Π. Μεσολογγίου	463	115 €	448	250 €
Αρχ. Χώρος Οινιάδων*	Ι.Π. Μεσολογγίου	932	456 €	1.440	582 €
Αρχ. Χώρος Παλαίρου	Ακτίου-Βόνιτσας	136	252 €	357	290 €
Αρχ. Χώρος Πλευρώνας	Ι.Π. Μεσολογγίου	2.020	766 €	1.739	955 €
Ρωμαϊκές Θέρμες Αγ. Θωμά	Ι.Π. Μεσολογγίου	212	104 €	508	315 €
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		3.763	1.693 €	4.492	2.392 €
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας		504.597	2.830.993 €	514.353	2.726.080 €
ΜΟΥΣΕΙΑ	ΔΗΜΟΣ	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ	ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ
Μουσείο Αγρινίου	Αγρινίου	2.297	294 €	2.378	343 €
Μουσείο Θέρμου	Θέρμου	2.191	675 €	1.212	485 €
Μουσείο Θυρρείου	Ακτίου-Βόνιτσας	217	0 €	443	200 €
Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας		4.705	969 €	4.033	1.028 €
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας		147.275	431.069 €	173.800	527.417 €

Πηγή: Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων, 2015

Τα τρία Μουσεία της Περιφερειακής Ενότητας Αιτωλοακαρνανίας, (εκτός ΙΠ Μεσολογγίου) δέχτηκαν 4.033 επισκέπτες, σημειώνοντας μείωση της τάξης του 15% σε σχέση με το 2013, μοιρασμένα σχεδόν εξίσου στα Μουσεία Θέρμου και Αγρινίου, ενώ το Μουσείο Θυρρείου αντιμετωπίζει πρόσθετα προβλήματα λειτουργίας.

Τουριστικοί λιμένες - μαρίνες

Στο Δήμο Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου λειτουργεί τουριστικός λιμένας (μαρίνα), η οποία είναι η **μόνη μαρίνα σε λιμνοθάλασσα στην Ευρώπη. Η σημερινή της δυναμικότητα είναι 200 αγκυροβόλια και 230 θέσεις στην ξηρά**, ενώ υπολογίζεται αύξηση της χωρητικότητάς της έως και 380 πλοία, με επιπλέον 800 θέσεις αποθήκευσης στην ξηρά. Ο τουριστικός λιμένας είναι χωροθετημένος και στο πλαίσιο του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό^{19,20}, εντασσόμενος στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής Ιονίου Πελάγους (ΖΝΑ9). Στο πλαίσιο αυτό, η μαρίνα αλλά και το Μεσολόγγι συνολικά μπορεί να συνδεθεί με υφιστάμενες και νέες διασυνδέσεις με άλλες μαρίνες της περιοχής, εντός της ΖΝΑ9. Η σχετική «**ενότητα θαλάσσιου τουρισμού**²¹» έχει επίκεντρο την Πάτρα και ακτίνα επιρροής τις ακτές του Κορινθιακού και Πατραϊκού Κόλπου, της Δυτικής Ελλάδας και νήσων του Ιονίου. Συμπληρωματικά αποτελεί μέρος της ενότητας Κέρκυρας και Λευκάδας, με ακτίνα επιρροής τις ακτές της Δυτικής Ελλάδας συμπεριλαμβανομένου και του Αμβρακικού κόλπου, της ΒΔ Πελοποννήσου και των νησιών του Ιονίου.

Πίνακας 18 Τουριστικοί λιμένες (μαρίνες) στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής Ιονίου Πελάγους

ΘΕΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΛΙΜΕΝΑ	ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΚΥΛΛΗΝΗ	(150 – υπό κατασκευή)	Δυτ. Ελλάδα
ΠΑΛΑΙΡΟΣ-ΑΙΤ/ΝΙΑΣ VOUNAKI BEACH	70	Δυτ. Ελλάδα
ΑΚΤΙΟ ΑΙΤ/ΝΙΑΣ CLEOPATRA	100	Δυτ. Ελλάδα
ΚΑΤΑΚΟΛΟ	140 με προοπτική 235	Δυτ. Ελλάδα
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ	250	Δυτ. Ελλάδα
ΠΑΤΡΑ ΕΝΤΟΣ ΛΙΜΕΝΑ	450	Δυτ. Ελλάδα
ΓΟΥΒΙΑ	1.100	Ιονίων Νήσων
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	(150 – υπό κατασκευή)	Ιονίων Νήσων
ΛΕΥΚΑΔΑ - ΑΛΥΚΕΣ	680	Ιονίων Νήσων
ΑΡΓΟΣΤΟΛΙ	(190 υπό κατασκευή)	Ιονίων Νήσων

¹⁹ ΑΠΟΦΑΣΗ 24208 Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 1138Β, 11 Ιουνίου 2009)

²⁰ ΑΠΟΦΑΣΗ 67659 Έγκριση τροποποίησης Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού. (ΦΕΚ 3155Β, 12 Δεκεμβρίου 2013). Πολύ πρόσφατα (Οκτώβριος 2015), εκδόθηκε ακυρωτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας επί της τροποποίησης.

²¹ Ο θαλάσσιος τουρισμός προσδιορίζεται από τη δυνατότητα χρήσης ιδιόκτητων και εκμισθωμένων σκαφών αναψυχής διαφορετικών μεγεθών και εμβέλειας ταξιδίων, με ή άνευ πληρώματος και με ποικίλους τρόπους κίνησης (Άρθρο 6: Ειδικές μορφές τουρισμού).

Άλλα σημεία εισόδου

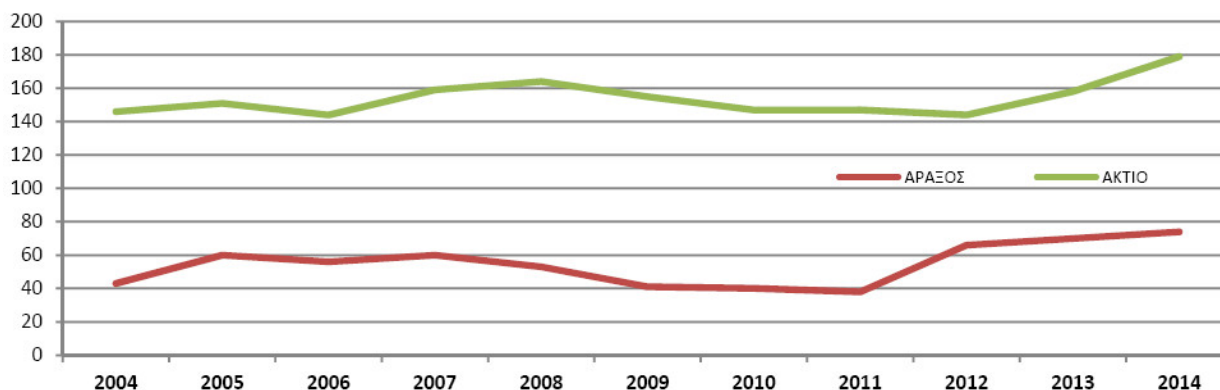
Το λιμάνι της Πάτρας αποτελεί μία από τις βασικές πύλες εισόδου στη χώρα και σίγουρα τη μεγαλύτερη στην ΠΔΕ, με ακτοπλοϊκές συνδέσεις ως επί το πλείστον με την Ιταλία. Το λιμάνι απέχει το οποίο απέχει 101 χλμ. από την Αρχαία Ολυμπία και 103 χλμ. από το Κατάκολο. Για το 2014, οι αφίξεις αλλοδαπών στην Πάτρα (από Ιταλία) υπολογίζονται σε σχεδόν 177.000 (SETE Intelligence, 2015). Συμπληρωματικά, μέσω Ηγουμενίτσας εκτιμάται ότι εισήλθαν άνω των 276.000 αλλοδαπών από την Ιταλία.

Πίνακας 19 Διεθνείς αφίξεις και αφίξεις εσωτερικού σε Άραξο και Άκτιο, 2013-2014

Αερολιμένας	ΑΦΙΞΕΙΣ 2014		
	ΔΙΕΘΝΕΙΣ	ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	ΣΥΝΟΛΟ
Άραξος	73.786	150	73.936
Άκτιο	175.986	1.907	177.893
Σύνολο	249.772	2.057	251.829

Πηγή: Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας, 2015

Διάγραμμα 10 Αφίξεις σε αεροδρόμια Άραξου και Ακτίου, 2004-2014

Τα κοντινότερα αεροδρόμια στη λιμνοθάλασσα είναι ο Κρατικός Αερολιμένας Ακτίου (σε απόσταση 115 χλμ.) και ο Αερολιμένας Αράξου (σε απόσταση 93 χλμ). Και οι δύο αερολιμένες εξυπηρετούν μεγάλο αριθμό πτήσεων charter κατά τους θερινούς μήνες, ενώ μέσω Ακτίου εξυπηρετείται και η Λευκάδα με την οποία συνδέεται και οδικώς. Κατά το έτος 2014, στον Άραξο καταγράφηκαν σχεδόν 74.000 (σε ποσοστό 100% αφίξεις εξωτερικού) ενώ στο Άκτιο οι αφίξεις ξεπέρασαν τις 190.000 (σε ποσοστό 96% αφίξεις εξωτερικού). Αξιοσημείωτη είναι η συνεχιζόμενη αύξηση της κίνησης τόσο στον Άραξο (διπλασιασμός από το 2011) αλλά και στο Άκτιο (+22%). σε σχέση με το 2003.

Σύνοψη υφιστάμενων στρατηγικών και πολιτικών που επηρεάζουν την περιοχή**Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) Δυτικής Ελλάδας 2014-2020**

Το ΠΕΠ²², το οποίο αποτελεί το βασικό περιφερειακό προγραμματικό κείμενο σε ότι αφορά την υλοποίηση του ΕΣΠΑ και του οποίου το συνολικό ύψος ανέρχεται σε 491 εκ. € - εκ των οποίων 392,8 εκ. € η συμμετοχή της ΕΕ-, συνοψίζει το όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ως εξής:

«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αιεφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον».

Για την προαγωγή του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διατυπώνονται πέντε (5) στρατηγικοί στόχοι, οι οποίοι συνδέονται με δέκα (10) θεματικούς στόχους, που ικανοποιούν τόσο την εθνική στρατηγική όπως αυτή εκφράζεται από το Σύμφωνο Εταιρικής Σχέσης (ΕΣΠΑ) 2014-2020, όσο και την ευρωπαϊκή στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (Πίνακας 20).

Πίνακας 20 Στρατηγικοί και Θεματικοί Στόχοι ΠΕΠ ΠΔΕ 2014-2020

Στρατηγικοί Στόχοι		Θεματικοί Στόχοι	
1	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας	ΘΣ 1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
		ΘΣ 2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών
		ΘΣ 3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
2	Προστασία του Περιβάλλοντος - μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον	ΘΣ 4	Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
		ΘΣ 5	Προαγωγή της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, πρόληψη και διαχείριση κινδύνων
		ΘΣ 6	Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων
3	Ανάπτυξη- εκσυγχρονισμός- συμπλήρωση μεταφορικών υποδομών	ΘΣ 7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
4	Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων	ΘΣ 8	Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
		ΘΣ 9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης
5	Ανάπτυξη- εκσυγχρονισμός - συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης	ΘΣ 9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης
		ΘΣ 10	Επένδυση στην εκπαίδευση, κατάρτιση και επαγγελματική κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση

²² Το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 (ΠΕΠ ΔΕ 2014-2020), έκδοση 1.4 υποβλήθηκε το Δεκέμβριο του 2014, εγκρίθηκε με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014GR16M2OP005) και αφορά τον προγραμματικό σχεδιασμό της Περιφέρειας για την 5η προγραμματική περίοδο 2014-2020. Για την εφαρμογή του ΕΣΠΑ έχει θεσπιστεί ο Νόμος 4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014) για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020.

Επιπλέον, στη στρατηγική στοχοθεσία της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ενσωματώνονται κατευθύνσεις ανά τομέα εξειδίκευσης :

➤ **Αγροδιατροφή:**

Η στρατηγική συνίσταται στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου παραγωγικού κλάδου, ικανού να συμβάλει στην οικονομική ευημερία και την ποιότητα ζωής των πολιτών, μέσω της παραγωγής ανταγωνιστικών, ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, με υψηλή προστιθέμενη και διατροφική αξία. Η ανάπτυξη της αγροβιοδιατροφής αποτελεί σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο βασική προτεραιότητα προκειμένου να αλλάξει το παραδοσιακό μοντέλο αγροτικής παραγωγής – ιχθυοκαλλιέργειας και παραγωγής – επεξεργασίας τροφίμων.

➤ **Τουρισμός - Πολιτισμός:**

Η στρατηγική του Τουρισμού συνίσταται στην ανάδειξη του τουρισμού με το συνδυασμό του φυσικού και του πολιτιστικού αποθέματος σε ένα συνολικό προϊόν εμπειριών, που θα το χαρακτηρίζει η υψηλή ποιότητα σε όλες τις πτυχές των προσφερόμενων υπηρεσιών.

➤ **Υλικά - Μικροηλεκτρονική:**

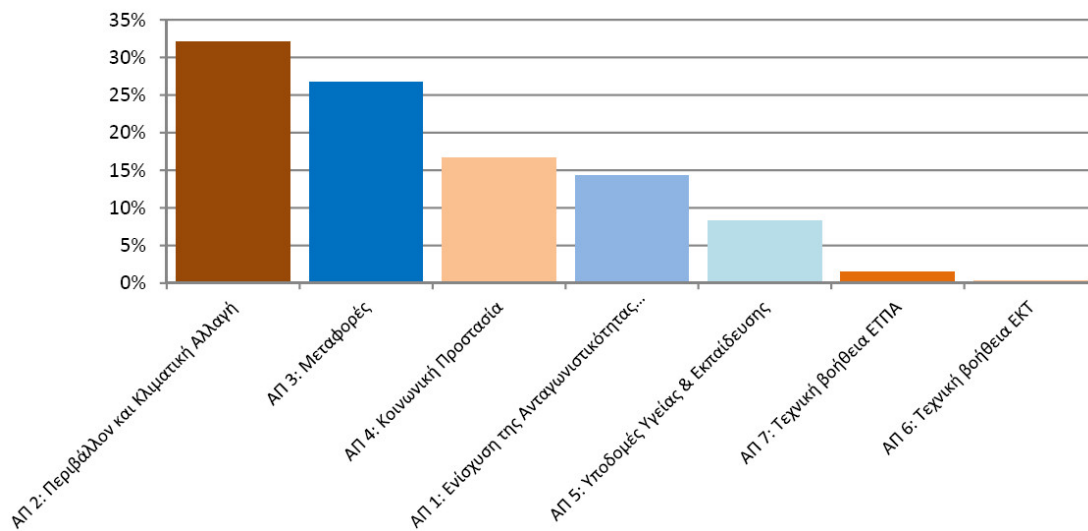
Η στρατηγική στον τομέα των Υλικών και της Μικροηλεκτρονικής εστιάζει στην παραγωγή προηγμένων υλικών που αξιοποιούνται τόσο στη μικροηλεκτρονική όσο και στην ενέργεια και στο σχεδιασμό εξαρτημάτων μικροηλεκτρονικής τα οποία βρίσκουν σημαντικές εφαρμογές σε σειρά κλάδων όπως τα ηλεκτρονικά συστήματα (βιομηχανικές και καταναλωτικές εφαρμογές), οι ΤΠΕ κ.λπ.

➤ **Ενεργειακά συστήματα και εφαρμογές - ΤΠΕ:**

Η στρατηγική στους τομείς των ενεργειακών εφαρμογών και πληροφορικής επικεντρώνεται στην οριζόντια υποστήριξη των παραπάνω τομέων καθώς αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των αλυσίδων αξίας τους.

Η στρατηγική του ΠΕΠ αντικατοπτρίζεται στην τελική διαμόρφωση των πέντε βασικών Αξόνων Προτεραιότητας (ΑΠ) του Προγράμματος και την αντίστοιχη χρηματοδοτική τους βαρύτητα (Πίνακας 21). Η μεγαλύτερη βαρύτητα δίνεται στον ΑΠ 2 «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» (32%) και εν συνεχεία στον ΑΠ 3 «Μεταφορές» (27%). Ακολουθούν ο ΑΠ 4 «Κοινωνική Προστασία» (17%) ο ΑΠ 1 «Ενίσχυση της Ανταγωνιστικότητας - Ε&Κ» (14%) και ο ΑΠ 5 «Υποδομές Υγείας & Εκπαίδευσης» (8%).

Πίνακας 21 Βαρύτητα Αξόνων Προτεραιότητας Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) 2014-2020 Δυτικής Ελλάδας

Πηγή: ΠΕΠ 2014-2020 ΠΔΕ (2014GR16M2OP005, v.1.4)

Για την εφαρμογή του ΕΣΠΑ έχει θεσπιστεί ο Νόμος 4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014) για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014–2020.

Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014 – 2019

Με την αρ. 141/2015 (ΑΔΑ: 6ΘΜΖ7Λ6-Ζ1) απόφαση Περιφερειακού Συμβουλίου (αρ. έγκρισης νομιμότητας Αποκεντρωμένης Διοίκησης 12973/1334/3.2.2016) ολοκληρώθηκε η εκπόνηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος 2014-2019 της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, στο οποίο καθορίστηκαν οι κάτωθι αναπτυξιακές προτεραιότητες:

- ▶ Η σμίκρυνση του εύρους των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και η προώθηση της Περιφέρειας ως ενιαίου οικονομικού και κοινωνικού χώρου (δημιουργία «Περιφερειακής Συνείδησης»)
- ▶ Η επίτευξη υψηλής ανταγωνιστικότητας και εξωστρέφειας, η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων στην αγορά εργασίας (ενίσχυση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής) και βελτίωση της δημόσιας διοίκησης
- ▶ Η προστασία του περιβάλλοντος και εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης
- ▶ Η ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομικών Προσώπων της, ως οργανισμών, και η βελτίωση των σχέσεών της με τους πολίτες, τους

Βάσει των ανωτέρω, επαναδιατυπώθηκε το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας:

«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αειφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον».

Για την επίτευξη του οράματος τέθηκαν έξι (6) Στρατηγικοί Στόχοι:

Στρατηγικός Στόχος 1:	Ενίσχυση κοινωνικής συνοχής με στοχευμένες δράσεις και βελτίωση υποδομών και υπηρεσιών στην υγεία, πρόνοια, παιδεία - Δια βίου μάθηση, αθλητισμό
Στρατηγικός Στόχος 2:	Ενίσχυση και ανασυγκρότηση παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας
Στρατηγικός Στόχος 3:	Στήριξη της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας
Στρατηγικός Στόχος 4:	Ανάδειξη τουριστικού προϊόντος της Δυτικής Ελλάδας σε διασύνδεση με πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους της περιοχής μας
Στρατηγικός Στόχος 5:	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και της άρσης των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων
Στρατηγικός Στόχος 6:	Βελτίωση διοικητικής λειτουργίας οργανισμού (και οργανισμών) Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην κατεύθυνση χάραξης και υλοποίησης διακριτής περιφερειακής πολιτικής

Οι Αναπτυξιακοί Άξονες που ενσωματώνουν το όραμα, όπως αυτοί εξειδικεύονται σε επιμέρους Μέτρα και ειδικούς στόχους (Πίνακας 22).

Πίνακας 22 Αναπτυξιακοί Άξονες και Μέτρα Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος ΠΔΕ (2014-2020)

Άξονας	Μέτρο	Ειδικός Στόχος	
1 ^{ος} : Προστασία περιβάλλοντος & βελτίωση ποιότητας ζωής	1.1.	Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	Προστασία, Ανάδειξη και Αποκατάσταση Περιβάλλοντος
	1.2.	Διαχείριση απορριμμάτων - αντιμετώπιση εκπεμπόμενων ρύπων	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων
	1.3.	Ολοκληρωμένες χωρικές και αστικές αναπλάσεις	Προστασία, Ανάδειξη και Αποκατάσταση Περιβάλλοντος
	1.4.	Υποδομές	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων
2 ^{ος} : Τοπική οικονομία- Απασχόληση	2.1.	Αγροτική ανάπτυξη	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων
			Ενίσχυση και Ανασυγκρότηση παραγωγικής βάσης
			Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης
	2.2.	Τουριστική ανάπτυξη	Ανάδειξη ταυτότητας της περιοχής – Τουριστική Αξιοποίηση
			Ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων
	2.3.	Επενδύσεις - Επιχειρηματικότητα	Ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων
			Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της λειτουργικής διασύνδεσης με Ευρωπαϊκούς θεσμούς και φορείς
			Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης
2.4.	Ενίσχυση της απασχόλησης	Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης	
2.5.	Έρευνα - Τεχνολογία	Ενίσχυση Έρευνας - Καινοτομίας. Διασύνδεση με ΜΜΕ και παραγωγικούς φορείς	
		Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης	
2.6.	Ενέργεια	Ενίσχυση και Ανασυγκρότηση παραγωγικής βάσης	
3 ^{ος} : Κοινωνική μέριμνα, δια βίου μάθηση, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός & απασχόληση	3.1.	Υγεία- Πρόνοια	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, πολιτισμού, αθλητισμού και δια βίου μάθησης
	3.2.	Δια Βίου Μάθηση	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας
	3.3.	Πολιτισμός- Αθλητισμός	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας
4 ^{ος} : Βελτίωση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας	4.1.	Διοικητική αποτελεσματικότητα	Ανάπτυξη της Περιφέρειας, Διοικητική Αποτελεσματικότητα και Οικονομική Αυτοτέλεια
	4.2.	Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού Περιφέρειας και Νομικών Προσώπων	Ανάπτυξη της Περιφέρειας, Διοικητική Αποτελεσματικότητα και Οικονομική Αυτοτέλεια
	4.3.	Αξιοποίηση εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών προγραμμάτων	Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της λειτουργικής διασύνδεσης με Ευρωπαϊκούς θεσμούς και φορείς

Κατά την προγραμματική περίοδο 2014 - 2019, η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καλείται να επιτύχει τους γενικούς στρατηγικούς και τους ειδικότερους στόχους, κατά προτεραιότητα και στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Για την επίτευξη των στόχων θα πρέπει να υπάρξει πλήρης εφαρμογή των 16 μέτρων του Επιχειρησιακού Προγράμματος, τα οποία συσχετίζονται με έναν ή περισσότερους ειδικούς στόχους. Η

συσχέτιση του κάθε μέτρου με τους αντίστοιχους στόχους έχει βασιστεί στην ανάλυση της Α' φάσης, το περιεχόμενο του μέτρου και τη σχετικότητα του στόχου.

Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014 - 2020

Η Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης²³ αναπτύχθηκε ώστε η χώρα αλλά και κάθε περιφέρεια να εστιάσει στην ενίσχυση συγκεκριμένων κατηγοριών επενδύσεων που θα προσδώσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στην οικονομία. Πρόκειται για μία τοπο-κεντρική (place-based) προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών σε ότι αφορά στα χαρακτηριστικά τους και τη διαδρομή που πρέπει να ακολουθήσουν προς την οικονομική ανάπτυξη. Η RIS εισάγεται **ως βασική προϋπόθεση** για τη λήψη στήριξης μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ) και ειδικότερα από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Το Όραμα της Εθνικής Στρατηγικής RIS μπορεί να συμπυκνωθεί στο εξής:

«Η εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία για την άμβλυση των περιφερειακών ανισοτήτων και τη δημιουργία βιώσιμης απασχόλησης με σεβασμό στον άνθρωπο και στην κοινωνία, στο περιβάλλον και στον πολιτισμό. Επίσης, η στρατηγική της έξυπνης εξειδίκευσης αναμένεται να συμβάλλει στη δημιουργία σταθερών σχέσεων εργασίας και γενικότερα στην διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την αποτελεσματική αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας»

Για την υλοποίηση του οράματος, η χώρα έχει θέσει ως στόχο, στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής και του Εθνικού Προγράμματος Μεταρρυθμίσεων, οι επενδύσεις σε έρευνα να φθάσουν από το 0,80% του ΑΕΠ το 2013 στο 1,2% το 2020. Αντίστοιχα, η επένδυση στην έρευνα από την πλευρά των επιχειρήσεων προσδοκάται να ανέλθει από 0,27% του ΑΕΠ το 2013 σε περίπου 0,38% του ΑΕΠ το 2020. Η φιλοδοξία είναι στην επικαιροποίηση της RIS3, οι στόχοι αυτοί να αναθεωρηθούν προς τα πάνω.

Η RIS3 έχει συγκεκριμένη τομεακή διάσταση και περιλαμβάνει τους τομείς:

- Αγρο-διατροφή
- Βιοεπιστήμες & Υγεία - Φάρμακα
- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα
- Υλικά - Κατασκευές
- Πολιτισμός - Τουρισμός - Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ)

Το Σχέδιο Παρέμβασης RIS3 αποτελείται από τρεις (3) Στρατηγικές Επιλογές και τέσσερις (4) Άξονες Παρέμβασης (Πίνακας 23).

²³ ΥΑ 82193/ΕΥΣΣΑ 1810 (ΦΕΚ1862 27-08-2015), Έγκριση Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014-2020

Πίνακας 23 Στρατηγικές Επιλογές, Άξονες & Κατηγορίες Παρέμβασης Εθνικής RIS3

Στρατηγικές επιλογές RIS3	1. Επένδυση στη δημιουργία και διάχυση της Νέας Γνώσης	2. Επένδυση στην έρευνα και καινοτομία	3. Ανάπτυξη καινοτομικής νοοτροπίας και θεσμών και διασυνδέσεων ΕΤΑΚ με την κοινωνία
Άξονες Παρέμβασης	Κατηγορίες Παρέμβασης		
α. Ανάπτυξη δυναμικού (capacity building)	1.α Ανάπτυξη δυναμικού ΕΤΑΚ στους τομείς εξειδίκευσης	2.α Εκκόλαψη νέων επιχειρηματικών παικτών	3.α Ενίσχυση μηχανισμών και θεσμικού πλαισίου
β. Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ	1.β Ενίσχυση δραστηριοτήτων ΕΤΑΚ και νησίδων αριστείας	2.β Ενίσχυση της ενδογενούς έρευνας και καινοτομίας στις επιχειρήσεις	3.β Ενίσχυση της ζήτησης για καινοτομία από τη δημόσια διοίκηση
γ. Μηχανισμοί και δομές υποστήριξης	1.γ Ενίσχυση (Υπο)δομών δικτύωσης	2.γ Υποδομές και μηχανισμοί στήριξης καινοτόμου επιχειρηματικότητας	3.γ Μηχανισμοί Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και Τεκμηρίωσης
δ. Εξωστρέφεια και δικτύωση	1.δ Διασύνδεση και συνεργασία σε ΕΤΑΚ	2.δ Επιχειρηματική εξωστρέφεια	3.δ Ανάπτυξη καινοτομικής κουλτούρας

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)²⁴ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιάζει ακόμα περισσότερο σε συγκεκριμένες προτεραιότητες τόσο στρατηγικά όσο και θεματικά.

Το «καινοτομικό» όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι **«να αποτελέσει περιφερειακό πόλο έρευνας και καινοτομίας για νέους επιστήμονες, ερευνητές και επιχειρήσεις αξιοποιώντας την γεωγραφική της θέση αλλά και το πλήθος των καινοτομικών περιουσιακών της στοιχείων που την χαρακτηρίζουν με κυριότερο τις σημαντικές εκπαιδευτικές και ερευνητικές υποδομές που έχουν ως αποτέλεσμα την διαρκή παραγωγή νέων επιστημόνων και ερευνητών».**

Ειδικότερα, η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της ΠΔΕ περιλαμβάνει τρεις (3) Στρατηγικούς Στόχους/Προτεραιότητες και πέντε (5) Θεματικές Περιοχές Προτεραιότητας (Πίνακας 24).

Πίνακας 24 Στρατηγικές Επιλογές και Θεματικές Προτεραιότητες Έξυπνης Ειδίκευσης (RIS3) Δυτικής Ελλάδας

Στρατηγικοί Στόχοι/Προτεραιότητες	Θεματικές Περιοχές Προτεραιότητας
1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ	Τουρισμός – Πολιτισμός
2: Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και ποιότητάς τους και αξιοποίηση τους στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ	Γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, τρόφιμα και ποτά
3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό και οικονομική διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας προσανατολισμένη στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ	Υλικά – Μικροηλεκτρονική
	Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών
	Ενεργειακές Τεχνολογίες

²⁴ Έγκριση από την Ε.Ε. τον Ιούλιο 2015

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 (ΠΑΑ) είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΓΤΑΑ) και στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγρο-διατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Οι «αγροτικές περιοχές» καλύπτουν το 94.3% της Ελληνικής επικράτειας (82,2% αγροτικές και 12,1% ενδιάμεσες) και κατοικεί σε αυτές περίπου το ήμισυ του πληθυσμού της χώρας (42,7%).

Η αναπτυξιακή στόχευση για την αγροτική ανάπτυξη την περίοδο 2014-2020, βασίζεται και εξυπηρετεί το Εθνικό Αναπτυξιακό πρότυπο του νέου ΕΣΠΑ 2014 – 2020, τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, τις προτεραιότητες και τους στόχους του πρώτου Πυλώνα της νέας Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, τις προτεραιότητες του Προγράμματος Προσαρμογής που ενσωματώνουν και τις συστάσεις του Συμβουλίου για το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων. Βασικές αρχές της αγροτικής ανάπτυξης την περίοδο 2014 -2020 αποτελούν η οικονομική και περιβαλλοντική αειφορία, η προώθηση της κοινωνίας της γνώσης ως δομικού στοιχείου της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, η εξωστρέφεια, η απασχόληση και η κοινωνική συνοχή.

Το όραμα για την αγροτική ανάπτυξη, είναι :

«Η Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Βιώσιμη Ανταγωνιστικότητα του αγροτικού χώρου»

με βασικό όχημα την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του αγροδιατροφικού συστήματος και την ανάδειξη του πολύ-λειτουργικού χαρακτήρα των αγροτικών περιοχών. Η στρατηγική διαρθρώνεται γύρω από τρεις (3) αλληλένδετους και συμπληρωματικούς στόχους, που στοχεύουν στην άμβλυση των επιπτώσεων της μακροχρόνιας ύφεσης λόγω της υφιστάμενης οικονομικής κρίσης και την επίτευξη των γενικότερων δεσμεύσεων που έχει αναλάβει η χώρα για την δημοσιονομική εξυγίανση και την επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και οι οποίοι εξειδικεύονται σε οκτώ (8) συνολικά ειδικούς στόχους (Πίνακας 25).

Στρατηγικός Στόχος	Ειδικός Στόχος
<p>1</p> <p>Δημιουργία ισχυρού, ανταγωνιστικού και βιώσιμου αγρο-διατροφικού συστήματος</p>	<p>1.1</p> <p>Αύξηση της ανταγωνιστικότητας του αγρο-διατροφικού συστήματος (Γεωργία και μεταποίηση γεωργικών προϊόντων).</p>
	<p>1.2</p> <p>Ενίσχυση της αλυσίδας αξίας των αγρο-διατροφικών προϊόντων</p>
	<p>1.3</p> <p>Αναβάθμιση του ανθρώπινου κεφαλαίου και ενίσχυση της επιχειρηματικής κουλτούρας</p>
<p>2</p> <p>Προαγωγή της αειφορίας του αγρο-διατροφικού συστήματος και των αγροτικών περιοχών</p>	<p>2.1</p> <p>Προστασία και διαχείριση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας στη γεωργία και δασοπονία</p>
	<p>2.2</p> <p>Μετριασμός και προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή</p>
<p>3</p> <p>Δημιουργία βιώσιμων & πολύ-λειτουργικών αγροτικών περιοχών</p>	<p>3.1</p> <p>Παροχή βασικών υπηρεσιών και ποιότητα ζωής στις περιοχές της υπαίθρου</p>
	<p>3.2</p> <p>Διαφοροποίηση της οικονομικής βάσης και δημιουργία θέσεων απασχόλησης στις περιοχές της υπαίθρου</p>
	<p>3.3</p> <p>Ενίσχυση του κοινωνικού ιστού στις αγροτικές περιοχές</p>

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας και Θάλασσας 2014 -2020

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ΕΤΘΑ/ Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ) αξιοποιεί τους πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, προκειμένου να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ) και της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής (ΟΘΠ) της ΕΕ. Η **στρατηγική του ΕΠΑΛΘ** συνίσταται στην υιοθέτηση δύο Θεματικών Στόχων της Στρατηγικής “Ευρώπη 2020”, ως εξής:

1. **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ του τομέα της Αλιείας και της Υδατοκαλλιέργειας (ΘΣ3)**, εστιάζοντας στη στήριξη μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, στο σύνολο των κλάδων του τομέα (αλιεία, υδατοκαλλιέργειες, εμπόριο και μεταποίηση), για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητάς (οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική βιωσιμότητα) τους.:
2. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων (ΘΣ6), εστιάζοντας στην μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, στην προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, και στην προώθηση της υδατοκαλλιέργειας, με υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων, καθώς και της δημόσιας υγείας και ασφάλειας.

Το αναπτυξιακό όραμα που τίθεται για την αλιεία στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι:

«Η βιώσιμη ανάπτυξη του τομέα της αλιείας στην κατεύθυνση ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας, προστασίας του περιβάλλοντος και διατήρησης της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής»

Οι παρεμβάσεις του ΕΠΑΛΘ κατανέμονται σε έξι (6) Προτεραιότητες (Πίνακας 26) και ομαδοποιούνται υπό τους ακόλουθους Ειδικούς Στόχους ως εξής:

Πίνακας 26 Προτεραιότητες και Ειδικοί Στόχοι Ε.Π. Αλιείας & Θάλασσας 2014-2020 (ΕΠΑΛΘ)

Προτεραιότητες		Ειδικοί Στόχοι
1	Πρώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τη χρήση των πόρων, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας	<ul style="list-style-type: none"> • Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον. • Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. • Διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων. • Αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των αλιευτικών επιχειρήσεων, περιλαμβανομένων των παράκτιων στόλων μικρής κλίμακας, και της βελτίωσης της ασφάλειας ή των συνθηκών εργασίας. • Παροχή στήριξης στην ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της καινοτομίας, περιλαμβανομένης της αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας, και της μεταφοράς γνώσης. • Ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης, νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης
2	Προαγωγή της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση υδατοκαλλιέργειας	<ul style="list-style-type: none"> • Παροχή στήριξης στην ενίσχυση της τεχνολογικής ανάπτυξης, της καινοτομίας και της μεταφοράς γνώσης. • Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων υδατοκαλλιέργειας, περιλαμβανομένης της βελτίωσης της ασφάλειας και των συνθηκών εργασίας, ιδίως των ΜΜΕ. • Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και της ενίσχυσης των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια και πρώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας. • Πρώθηση της υδατοκαλλιέργειας, με υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας και της καλής διαβίωσης των ζώων καθώς και της δημόσιας υγείας και ασφάλειας. • Ανάπτυξη επαγγελματικής κατάρτισης, νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης
3	Προαγωγή της εφαρμογής της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΚΑΛΠ)	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση και παροχή επιστημονικής γνώσης καθώς και της βελτίωση της συλλογής και διαχείρισης δεδομένων. • Παροχή στήριξης στην παρακολούθηση, τον έλεγχο και την επιβολή, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτό τις θεσμικές ικανότητες και την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, χωρίς αύξηση του διοικητικού φόρτου
4	Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώθηση της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής ένταξης, της δημιουργίας θέσεων εργασίας και της στήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού στις παράκτιες και τις εσωτερικές κοινότητες που εξαρτώνται από την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια • Διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο της αλιείας και σε άλλους τομείς της θαλάσσιας οικονομίας
5	Προαγωγή της εμπορίας και της μεταποίησης	<ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της οργάνωσης της αγοράς για προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας • Ενθάρρυνση των επενδύσεων στους τομείς της μεταποίησης και της εμπορίας
6	Προαγωγή της εφαρμογής της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής	<ul style="list-style-type: none"> • «Ανάπτυξη και υλοποίηση της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Πολιτικής» (Οι παρεμβάσεις θα αφορούν δράσεις που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Ολοκληρωμένης Θαλάσσιας Εποπτείας και ιδίως των στόχων του Κοινού Περιβάλλοντος Ανταλλαγής Πληροφοριών)

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα αλιείας και θάλασσας προσφέρει το πλαίσιο εντός του οποίου θα προωθηθούν δράσεις σχετικές με τις ανάγκες των περιοχών Natura 2000, στοχεύοντας στην διαχείριση, αποκατάσταση και επιτήρηση περιοχών Natura 2000 και άλλων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, οι οποίες επηρεάζονται από αλιευτικές δραστηριότητες και την αποκατάσταση των εσωτερικών υδάτων, στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2 (Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων) της Προτεραιότητας 1 (Πρώθηση της περιβαλλοντικά βιώσιμης, αποδοτικής ως προς τους πόρους, καινοτόμου, ανταγωνιστικής και βασιζόμενης στη γνώση αλιείας). Οι προβλεπόμενες προς ενίσχυση ενέργειες και δράσεις έχουν ως κύριο γνώμονα :

1. την **ολοκλήρωση θαλάσσιου δικτύου NATURA 2000** (οριοθέτηση, χαρακτηρισμός, οργάνωση και αρχική διαχείριση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών), και
2. τη **διαχείριση, αποκατάσταση και παρακολούθηση περιοχών θαλάσσιων NATURA 2000 και λοιπών θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τις οδηγίες 92/43/ΕΟΚ, 2009/147/ΕΚ και 2008/56/ΕΚ**

Το ΕΠΑΛΘ ενσωματώνει, επίσης, «**Σχέδιο δράσης για την ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και βιωσιμότητα της μικρής παράκτιας αλιείας**», το οποίο εστιάζει:

- Στην ενδυνάμωση της γνώσης για την κατάσταση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των θαλάσσιων πόρων
- Στην ανάπτυξη συνεργασιών με επιστήμονες και φορείς
- Στη βελτίωση της διαχείρισης (νέα εργαλεία και αλιευτικές μέθοδοι, σχέδια διαχείρισης, επίτευξη βιώσιμης απόδοσης, ενίσχυση περιφερειακής συνεργασίας)
- Στον εκσυγχρονισμό του στόλου σε σχέση με κανόνες ασφάλειας και υγιεινής
- Στο σχεδιασμό/υλοποίηση πιλοτικών και καινοτόμων προγραμμάτων
- Στην προσαρμογή της αλιευτικής ικανότητας στις διαθέσιμες αλιευτικές δυνατότητες
- Στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και την παροχή αντισταθμίσεων
- Στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης και στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής
- Στη διαφοροποίηση του εισοδήματος μέσω της ανάπτυξης συμπληρωματικών δραστηριοτήτων π.χ. αλιεία και τουρισμός
- Στην αξιοποίηση της παραγωγής (κυρίως ειδών με περιορισμένη εμπορική αξία) και στην πιστοποίηση των προϊόντων
- Στην υποστήριξη εισόδου νέων αλιέων, συμπεριλαμβανομένων οικονομικών κινήτρων
- Στην οργάνωση των αλιέων, στην εφαρμογή προγραμμάτων παραγωγής και εμπορίας, στη δημιουργία και λειτουργία υποδομών δικτύωσης
- Στη βελτίωση των δεξιοτήτων/γνώσεων μέσω της δια βίου μάθησης, της ανταλλαγής εμπειριών, την ανάπτυξη εξωστρέφειας με τη συμμετοχή τους σε όργανα και διαδικασίες λήψης αποφάσεων

- Στη βελτίωση των υποστηρικτικών υποδομών

Το ΕΠΑΛΘ συνεχίζει να υιοθετεί την «από κάτω προς τα πάνω» προσέγγιση στην **εδαφική ανάπτυξη** (LEADER Αλιείας), η οποία εφαρμόστηκε και σε προηγούμενες προγραμματικές περιόδους σε 11 περιοχές της χώρας, συμπεριλαμβανομένης και της λιμνοθάλασσας του Μεσολογγίου. Η **τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων**:

- εστιάζεται σε ειδικές υποπεριφερειακές ζώνες·
- πραγματοποιείται με πρωτοβουλία ομάδων τοπικής δράσης που αποτελούνται από αντιπροσώπους δημόσιων και ιδιωτικών τοπικών κοινωνικοοικονομικών συμφερόντων, στις οποίες, ούτε ο δημόσιος τομέας ούτε καμία ενιαία ομάδα συμφερόντων δεν αντιπροσωπεύει ποσοστό άνω του 49 % των δικαιωμάτων ψήφου·
- εκτελείται μέσω ολοκληρωμένων και πολυτομεακών στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης βάσει περιοχών·
- σχεδιάζεται με βάση τις τοπικές ανάγκες και το τοπικό δυναμικό και περιλαμβάνει καινοτόμα στοιχεία στο τοπικό πλαίσιο καθώς και την οργάνωση δικτύων και, κατά περίπτωση, τη συνεργασία.

Η παροχή στήριξης για την εφαρμογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων μπορεί να αφορά σε:

- προσφορά προστιθέμενης αξίας, δημιουργία θέσεων εργασίας, προσέλκυση νέων και προώθηση της καινοτομίας σε όλα τα στάδια της εφοδιαστικής αλυσίδας της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας
- στήριξη της διαφοροποίησης εντός ή εκτός των εμπορικών αλιευτικών δραστηριοτήτων, δια βίου μάθηση και δημιουργία θέσεων εργασίας σε περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας
- βελτίωση και αξιοποίηση των περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων των περιοχών αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένων δράσεων για την άμβλυση της κλιματικής αλλαγής
- προώθηση της κοινωνικής ευημερίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στις περιοχές αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, συμπεριλαμβανομένης της πολιτιστικής κληρονομιάς στους τομείς της αλιείας, της υδατοκαλλιέργειας και της θάλασσας

Το ΕΠΑΛΘ ορίζει κατηγορίες κριτηρίων επιλογής των αλιευτικών περιοχών (έκταση, συνεκτικότητα, πληθυσμός, εύρος παράκτιας ζώνης, εξάρτηση από την αλιεία), καθώς και το περιεχόμενο των τοπικών στρατηγικών. Αντιστοίχως επισημαίνεται πολλαπλώς η σημασία της εταιρικής σχέσης και οργανωτική δομή της ΟΤΔ-ΑΛΙΕΙΑΣ, η διενέργεια ευρείας διαβούλευσης με τους τοπικούς κοινωνικούς εταίρους προϊόν της οποίας να είναι το τοπικό πρόγραμμα καθώς και η γενική διασφάλιση ισορροπημένης εκπροσώπησης των κύριων ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένου του ιδιωτικού και του δημοσίου τομέα και της κοινωνίας των πολιτών.

Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας

Στο πλαίσιο της προετοιμασίας του ΕΣΠΑ/ΠΕΠ εκπονήθηκε και εγκρίθηκε από το Περιφερειακό Συμβούλιο Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και την Καταπολέμηση της Φτώχειας (ΠΕΣΚΕ ΠΔΕ 2014-2020). Για την προαγωγή του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας σε ότι αφορά το ανθρώπινο δυναμικό και ιδιαίτερα τις ευπαθείς ομάδες, υιοθετήθηκαν τέσσερις (4) Στρατηγικοί Στόχοι οι οποίοι εξειδικεύονται σε επιμέρους Προτεραιότητες (Πίνακας 27).

Πίνακας 27 Στρατηγικοί Στόχοι και Προτεραιότητες της ΠΕΣΚΕ ΠΔΕ

Στρατηγικοί Στόχοι		Προτεραιότητες	
1	Πρόσβαση σε βασικά αγαθά.	1.1	Εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικά αγαθά
2	Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, πρόνοιας και κοινωνικές υπηρεσίες	2.1	Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας
		2.2	Πρόσβαση σε υπηρεσίες πρόνοιας και λοιπές κοινωνικές υπηρεσίες
3	Ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων Κοινοτήτων και καταπολέμηση των διακρίσεων.	3.1	Κοινωνική και οικονομική ενσωμάτωση περιθωριοποιημένων κοινοτήτων
		3.2	Πρόληψη και αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ευπαθών ομάδων
4	Πρόωθηση στην απασχόληση	4.1	Υποστήριξη των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού για την ενεργό ένταξη στην αγορά εργασίας
		4.2	Ενεργοποίηση του τοπικού δυναμικού για την πρόωθηση στην απασχόληση ευπαθών ομάδων

Εθνικό και Περιφερειακό Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Ένταξη των ΡΟΜΑ

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας, η κοινωνική ένταξη και ισότιμη μεταχείριση των ομάδων με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες συνιστούν ιδιαίτερη πρόκληση σε επίπεδο Ε.Ε., δεδομένου ότι η εξασφάλιση τόσο της αρμονικής συνύπαρξης εντός του ευρύτερου κοινωνικού ιστού - με όρους δικαιοσύνης και δημοκρατίας- όσο και του σεβασμού της προσωπικότητας, είναι αναγκαία προαπαιτούμενα για την κοινωνική συνοχή και ευημερία. Για το λόγο αυτό, κάθε κράτος μέλος της ΕΕ κλίθηκε να αναπτύξει εθνική στρατηγική για την κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Στην Ελλάδα, συστάθηκε το 2011, το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τους Ρομά με στόχο την **άρση των όρων του κοινωνικού τους αποκλεισμού και τη δημιουργία προϋποθέσεων της κοινωνικής τους ένταξης**. Ο παραπάνω στρατηγικός στόχος εξυπηρετείται από τρεις (3) επιμέρους γενικούς στόχους:

- 1^ο. Εξασφάλιση και εγγύηση του «κατοικείν»
- 2^ο. Ανάπτυξη υποστηρικτικού πλέγματος κοινωνικής παρέμβασης (στους τομείς της απασχόλησης, εκπαίδευσης, υγείας και Κοινωνικής ένταξης)
- 3^ο. Ανάπτυξη Κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης, μέσω της κοινωνικής χειραφέτησης και της συμμετοχής των ίδιων των Ρομά.

Το Εθνικό Σχέδιο εξειδικεύτηκε περαιτέρω για όλες τις περιφέρειες με πρωτοβουλία της ΜΟΔ Α.Ε. Για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στο πλαίσιο Περιφερειακού σχεδίου υιοθετήθηκαν οι παρακάτω στόχοι:

- i. Να διαμορφωθούν συνθήκες μόνιμης στέγασης των Ρομά, με ταυτόχρονη μεταβολή του νομικού καθεστώτος ιδιοκτησίας και με προώθηση των ρυμοτομικών σχεδίων
- ii. Να ρυθμιστούν τα προβλήματα σύνδεσης οργανισμών κοινής ωφέλειας, δηλαδή με τα δίκτυα νερού, ηλεκτρισμού και αποχέτευσης
- iii. Να δημιουργηθούν σε οικισμούς ή/και καταυλισμούς υποδομές για μετακινούμενες ομάδες πληθυσμού
- iv. Να εξασφαλιστεί η συμμετοχή των ανήλικων Ρομά στην εκπαίδευση και να προωθηθεί η καταπολέμηση του αναλφαριθμισμού των ενηλίκων ρομά
- v. Να παρέχονται αδιαλείπτως υπηρεσίες υγείας και ανάλογη ενημέρωση για την πρόληψη νοσημάτων και κινδύνων για τη δημόσια υγεία
- vi. Να επιδιωχθεί η αποτροπή παράνομων και επιβλαβών για όλους δραστηριοτήτων βιοπορισμού, μέσω της προσφοράς εναλλακτικών πόρων διαβίωσης
 - vii. Να προταχθεί η δημόσια διαβούλευση για τη μετακίνηση των Ρομά, όπου απαιτείται, και η μετεγκατάσταση των καταυλισμών σε οικισμούς και περιοχές μετεγκατάστασης με κατάλληλες υποδομές, οι οποίες εξασφαλίζουν συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης.

Σχεδιασμός για το Εθνικό Πάρκο

Στην περιοχή του Εθνικού Πάρκου συνεχίζει να ισχύει ο γενικός στόχος που έχει οριστεί από την ΚΥΑ 22306/2006, δηλαδή **επιδιώκεται η διατήρηση και διαχείριση των σπανίων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται στη συγκεκριμένη περιοχή, η οποία όσον αφορά την ορνιθοπανίδα αποτελεί έναν από τους πλουσιότερους υγροτόπους της Ευρώπης, τόσο σε αριθμό ειδών, όσο και σε πληθυσμό.**

Το τεράστιο εύρος ειδών και οικοτόπων συνιστά την επίτευξη του ανωτέρου στόχου ιδιαίτερα περίπλοκη και φιλόδοξη αποστολή, ιδιαίτερα εφόσον το έργο και η αρμοδιότητα της επίτευξης τους κατανέμεται μεταξύ πληθώρας δημοσίων φορέων.

Η νομοθετημένη από το 2013 συγχώνευση των Φορέων Διαχείρισης της ευρύτερης περιοχής²⁵ παραμένει σε εκκρεμότητα όπως στο σύνολο της χώρας, χωρίς κάποια άμεσα ορατή λύση στο ζήτημα της διοίκησης του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών.

²⁵ Ν.4109/2013 (ΦΕΚ Α' 16), Άρθρο 8, παρ. (ε): Το Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Υγροτόπων Αμβρακικού», το Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου», και το Ν.Π.Ι.Δ. με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Καλαμά και Αχέροντα», που ιδρύθηκαν με την παρ. 10 του άρθρου 15 του ν. 2742/1999 (Α' 207) η οποία προστέθηκε με το άρθρο 13 του ν.3044/2012 (Α' 197) συγχωνεύονται και συσταούν νέο Ν.Π.Ι.Δ., με την επωνυμία «Φορέας Διαχείρισης Υγροτόπων Δυτικής Ηπείρου και Μεσολογίου». Στο νέο φορέα περιέρχεται το σύνολο των αρμοδιοτήτων της περιουσίας (ενεργητικό – παθητικό), των θέσεων και του προσωπικού των φορέων που συγχωνεύονται με την παράγραφο αυτή, και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις τους, μεταξύ των οποίων και η υποχρέωση καταβολής του ΕΕΤΗΔΕ και του φόρου ακίνητης περιουσίας, στα οποία ο φορέας που συνιστάται υπεισέρχεται ως καθολικός διάδοχός τους. Ο φορέας που συνιστάται έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια και εποπτεύεται από τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2742/1999, ως ισχύει, και του ν. 1650/1986. Η έδρα του φορέα διαχείρισης είναι η Άρτα.

Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας

Στην περιοχή αναφοράς είναι σε ισχύ το Σχέδιο Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Ποταμών του Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (GR04) (ΦΕΚ 2562 Β'/25-9-2014), σύμφωνα και με την εγκεκριμένη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΚΥΑ 169280). Το Σχέδιο αποτελεί εργαλείο συντονισμού και καθοδήγησης πλήθους εμπλεκόμενων φορέων για την οργανωμένη υλοποίηση δράσεων στη βάση ενός μακροχρόνιου σχεδιασμού για την επίτευξη της καλής κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων, όπως προβλέπεται από την οδηγία ΕΕ 60/2000 και το σχετικό Ευρωπαϊκό και Εθνικό πλαίσιο εφαρμογής της. Το Υδατικό Διαμέρισμα Δυτικής Στερεάς Ελλάδας (ή υδατικό διαμέρισμα GR04) εκτείνεται στο βόρειο τμήμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ενώ περιλαμβάνει μέρος των Περιφερειών Στερεάς Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, μικρό μέρος της Περιφέρειας Θεσσαλίας, και ελάχιστο μέρος της Περιφέρειας Ηπείρου. Η συνολική έκταση του διαμερίσματος είναι 10.199 km², από τα οποία τα 303 km² ανήκουν στη Λευκάδα και τα 53 km² σε άλλα, μικρά νησιά.

Το υδατικό διαμέρισμα περιλαμβάνει τρεις κύριες υδρολογικές λεκάνες: του Αχελώου, του Ευήνου και του Μόρνου. Το μεγαλύτερο τμήμα της περιοχής αναφοράς εντάσσεται στη λεκάνη απορροής του Αχελώου (GR15), ενώ μικρότερο τμήμα της σε αυτή του Ευήνου (GR20). Σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη κατάταξη των υδάτινων σωμάτων (ΥΣ) η περιοχή περιλαμβάνει πλήθος επιφανειακών υδάτινα σώματα διαφόρων κατηγοριών. Ως προς τα *υπόγεια υδάτινα συστήματα*, η περιοχή περιλαμβάνει 4 σώματα σε γενικά καλή κατάσταση, τα οποία υφίστανται σχετικά περιορισμένες πιέσεις.

Στον ποταμό Αχελώο λειτουργούν τρία φράγματα τα οποία επηρεάζουν έντονα τον κάτω ρου του Αχελώου σε ότι αφορά τη θερινή παροχή του ποταμού, την ποσότητα φερτών, την ελεύθερη μετακίνηση ειδών ιχθυοπανίδας και την εποχιακή κατάκλυση πολύ μεγάλων σε έκταση περιοχών, οι οποίες σήμερα στην πλειονότητά τους καλλιεργούνται. Εντούτοις, η ποσοτική κατάσταση κρίνεται από το Σχέδιο ως γενικά επαρκής²⁶: *«Η κάλυψη των αναγκών των υγροτόπων και των παράκτιων υδάτων σε καθαρό γλυκό νερό που γίνεται σήμερα δεν περιορίζεται από τη διαθεσιμότητα γλυκού νερού, η οποία όπως προαναφέρθηκε και αναλύθηκε είναι πολλαπλάσια της φυσικά αναμενόμενης κατά τη θερινή περίοδο, αλλά από ποσοτικές ρυθμίσεις στο ισοζύγιο γλυκού-αλμυρού νερού εντός των υγροτοπικών περιοχών, καθώς και από τη διάχυτη κυρίως, αλλά και σημειακή, ρύπανση που υποβαθμίζει την ποιότητα του γλυκού νερού που εισέρχεται σε αυτές».*

Τα επιφανειακά Υδάτινα Σώματα υφίστανται εξαιρετικά έντονες σημειακές και διάχυτες πιέσεις, οι οποίες επηρεάζουν την ποιότητα του γλυκού νερού που εισέρχεται στη λιμνοθάλασσα. Ως πηγές πιέσεων

²⁶Το ζήτημα της παροχής του Αχελώου αποτελεί συνάρτηση της εκτροπής 250 hm³ υδάτων από τον Αχελώο στη ΛΑΠ Πηνειού. Τα σχετικά μέτρα περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης, το οποίο εν τέλει προσβλήθηκε ενώπιον του ΣτΕ από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

καταγράφονται οι υφιστάμενες γεωργικές και κτηνοτροφικές πρακτικές, αλλά και αστικές πιέσεις. Πέραν της ρύπανσης, επισημαίνεται ο ανταγωνιστικός χαρακτήρας μεταξύ εντατικής γεωργίας και φυσικού περιβάλλοντος πέριξ των λιμνοθαλασσών ο οποίος καθιστά δυσκολότερη την τροφοδοσία των τελευταίων με γλυκό νερό, αφού δίνεται προτεραιότητα στην αποστράγγιση και στην αποφυγή πλημμυρικών φαινομένων εντός της γεωργικής γης. Στο Σχέδιο περιλαμβάνεται ακριβέστατος εντοπισμός τόσο των σημειακών πηγών ρύπανσης (αστικά λύματα, βιομηχανία, εσταυλισμένη κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, ΧΑΔΑ, ΧΥΤΑ και εξορύξεις) όσο και των διάχυτων (προέλευση οργανικού άνθρακα, του αζώτου και φωσφόρου).

Κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας, οι στόχοι του Σχεδίου Διαχείρισης προσδιορίζονται αναλυτικά ανά επιφανειακό υδάτινο σώμα και ανά υπόγειο υδατικό σύστημα και αφορά την κατάστασή τους αλλά και το χρονικό πλαίσιο επίτευξης του στόχου της Οδηγίας («καλή κατάσταση»).

Οι κύριοι περιβαλλοντικοί στόχοι για τα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα και χάρτη.

Πίνακας 28 Περιβαλλοντικοί Στόχοι για Επιφανειακά και Υπόγεια Ύδατα

Περιβαλλοντικοί στόχοι			
Επιφανειακά Ύδατα		Υπόγεια Ύδατα	
1	Μη υποβάθμιση της κατάστασης τους	1	Εφαρμογή απαραίτητων μέτρων ώστε να προληφθεί ή να περιορισθεί η διοχέτευση ρύπων σε αυτά καθώς και η υποβάθμιση της κατάστασης όλων των υπόγειων υδάτων
2	Προστασία ή και αποκατάσταση σε καλή οικολογική και χημική κατάσταση των επιφανειακών νερών (ή σε καλό οικολογικό δυναμικό για ΙΤΥΣ και ΤΥΣ) μέχρι το 2015	2	Προστασία, αναβάθμιση και αποκατάσταση όλων των υπόγειων υδατικών συστημάτων, με τη διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ των εκφορτίσεων (φυσική ή μέσω αντλήσεων) και της ανατροφοδότησης των υπόγειων υδάτων, το αργότερο μέχρι το 2015
3	Εφαρμογή απαραίτητων μέτρων με στόχο τη σταδιακή μείωση της ρύπανσης από τις Ουσίες Προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή κατάργηση των εκπομπών, απορρίψεων και διαρροών από τις Επικίνδυνες Ουσίες Προτεραιότητας.	3	Εφαρμογή απαραίτητων μέτρων ώστε να αναστραφεί κάθε σημαντική και διατηρούμενη ανοδική τάση συγκέντρωσης οποιουδήποτε ρύπου, η οποία οφείλεται σε ανθρώπινη δραστηριότητα, προκειμένου να μειωθεί η ρύπανση των υπόγειων υδάτων σταδιακά

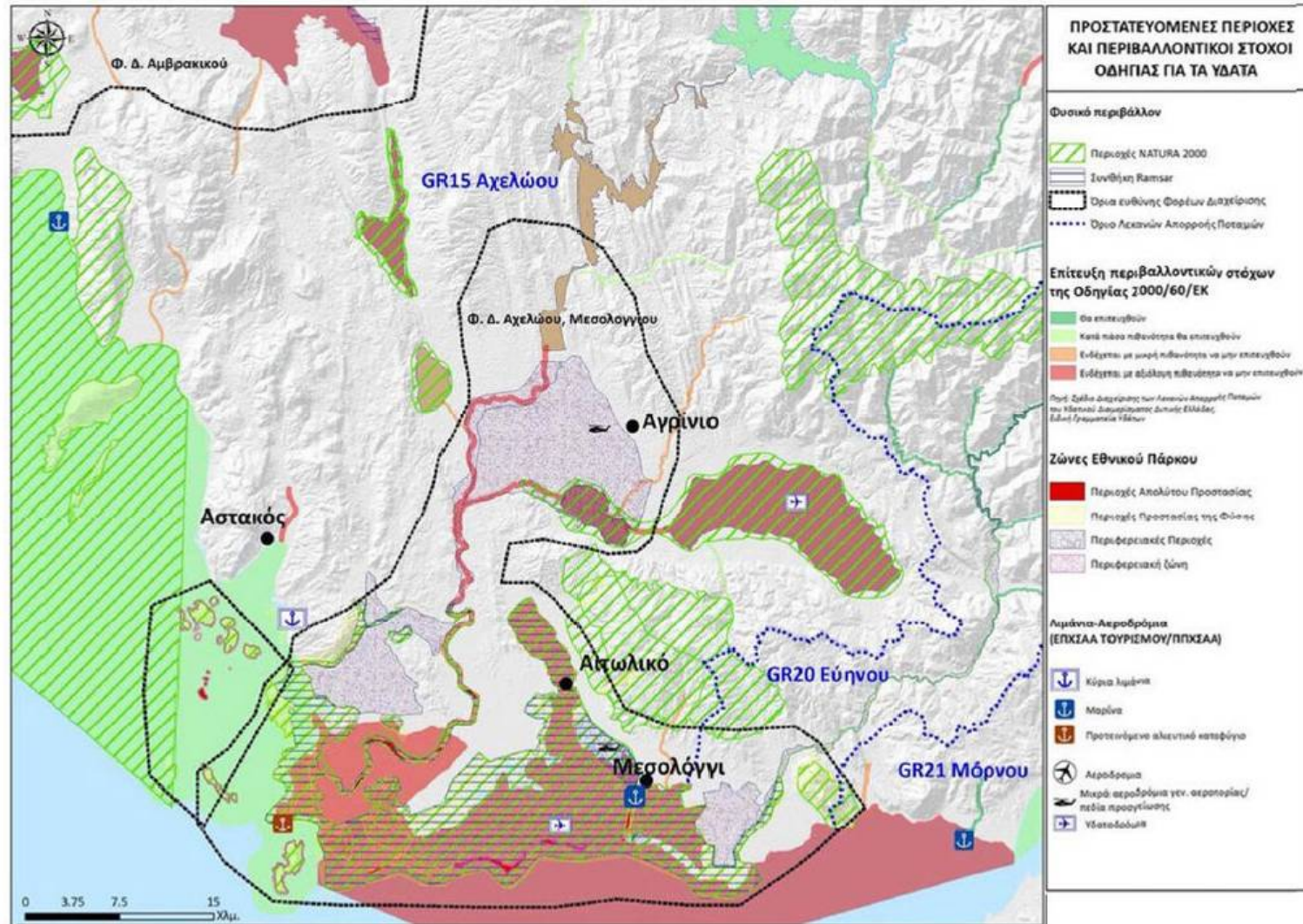
Όσον αφορά στις προστατευόμενες περιοχές, οι κύριοι περιβαλλοντικοί στόχοι είναι:

- ✓ Η συμμόρφωση με συγκεκριμένα πρότυπα και στόχους της Κοινοτικής νομοθεσίας, στο πλαίσιο της οποίας έχουν καθορισθεί οι μεμονωμένες προστατευόμενες περιοχές.
- ✓ Η επίτευξη καλής κατάστασης μέχρι το 2015.

Εντούτοις, προτείνεται η εξαίρεση σημαντικού αριθμού επιφανειακών υδάτινων σωμάτων από τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, μέσω παράτασης προθεσμίας για την επίτευξή τους καταρχήν έως το 2021, προκειμένου η κατάσταση και οι δυνατότητες περιβαλλοντικής βελτίωσης να αναθεωρηθούν κατά το ΣΔΛΑΠ 2015-2021. Στις περιοχές αυτές περιλαμβάνεται και η λιμνοθάλασσα. Επιπλέον, όπως προαναφέρθηκε, ο στόχος για τα υδάτινα σώματα των οποίων η οικολογική ή/και χημική τους κατάσταση έχει προσδιορισθεί ως άγνωστη, είναι με το πρόγραμμα παρακολούθησης να προσδιορισθεί η κατάστασή τους (οικολογική ή/και χημική) και στη συνέχεια, όπου απαιτείται, να προταθούν σχετικά μέτρα για τη βελτίωσή της.

Σε κάθε περίπτωση, και παρά την ιδιαίτερη σημασία που αποδίδεται από την Οδηγία 2000/60 στις προστατευόμενες περιοχές, θεωρείται δεδομένο πως **οι περιβαλλοντικοί στόχοι της οδηγίας δεν θα επιτευχθούν για τη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου, ενώ απαιτείται ενεργός δράση για την επίτευξη τους το 2021**, χρονικό περιθώριο μετά από το οποίο αναμένεται να τεθούν σε ισχύ οι σχετικές κυρώσεις.

Για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων του Σχεδίου προβλέπεται η υλοποίηση πλήθους βασικών και συμπληρωματικών μέτρων. Επισημαίνεται ότι μεταξύ των μέτρων του Σχεδίου περιλαμβάνεται πλήθος έργων που σχετίζονται με τη μεταφορά και διανομή 250 hm³ νερού από τον Αχελώο στη Λεκάνη Απορροής Πηνειού. Τα έργα αυτά βρίσκονται υπό αμφισβήτηση ενώπιον του ΣτΕ. Σε κάθε περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη την αντίθεση της ΠΔΕ στα έργα της εκτροπής, **η επένδυση στην περιοχή του Μεσολογγίου αποτελεί έμπρακτη επιβεβαίωση της σημασίας του Αχελώου για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.**

Χάρτης 5 Προστατευόμενες περιοχές και περιβαλλοντικοί στόχοι οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα

Σύνθεση ανάλυσης υφιστάμενης κατάστασης

Στην ενότητα αυτή συνοψίζονται τα κυριότερα προβλήματα και προκλήσεις της περιοχής εφαρμογής (ανεργία, χαμηλά εισοδήματα, ελλείψεις σε υποδομές και υπηρεσίες, περιβαλλοντική υποβάθμιση, αποβιομηχάνιση, κλπ.) που δύναται να αντιμετωπισθούν μέσω της προτεινόμενης στρατηγικής και παρουσιάζονται με εποπτικό τρόπο (S.W.O.T. Analysis) τα δυνατά (S: Strengths) και αδύνατα σημεία (W: Weaknesses) καθώς και οι ευκαιρίες (O: Opportunities) και οι απειλές (T: Threats).

S.W.O.T. Analysis

Δυνατά Σημεία (S)	Αδυναμίες (W)
<ul style="list-style-type: none"> • Εξαιρετικά ποικίλο φυσικό περιβάλλον (λίμνες, βουνά, μεγάλες πεδιάδες, εκτεταμένη παραλιακή ζώνη) το οποίο ευνοεί την τουριστική ανάπτυξη σε συνεργασία με τον πρωτογενή τομέα • Ύπαρξη τοποθεσιών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας (φυσικά τοπία με εκπληκτικές εναλλαγές) • Ύπαρξη Πανεπιστημιακών –Ερευνητικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ Μεσολογγίου) με εξειδικευμένη γνώση σε τομείς τεχνολογιών αιχμής • Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες • Αφθονία φυσικών πόρων • Εξαιρετικής ποιότητας παραγόμενα αγροτικά προϊόντα (αλιευτικά, γεωργικά και κτηνοτροφικά) • Εθνικό Πάρκο Λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου – Αιτωλικού (διεθνούς σημασίας υγροβιότοπος προστατευόμενος από διεθνείς συμβάσεις) • Σημαντική βιοποικιλότητα με πλούσια τοπική πανίδα και χλωρίδα • Πλούσιο υδάτινο δυναμικό • Ανάπτυξη αλιευτικού κλάδου (ιδιαίτερα των εσωτερικών υδάτων) • Λιμένες στο Πλατυγιάλι Αστακού ως διεθνής ελεύθερη ζώνη εμπορίου και η NABΙΠΕ Αστακού • Τουριστικός λιμένας (μαρίνα) Μεσολογγίου (Η μόνη μαρίνα σε λιμνοθάλασσα στην Ευρώπη) • Το ειδικό βάρος της περιοχής στη διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους & η ιστορική σημασία της στα αρχαία/ρωμαϊκά χρόνια • Η σημαντική λαϊκή και πολιτιστική κληρονομιά • Η πληθώρα ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων • Τα μεγάλα έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα στην ευρύτερη περιοχή (Ζεύξη Ρίου-Αντιρίου, ΠΑΘΕ, Ιονία Οδός) 	<ul style="list-style-type: none"> • Χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ • Μείωση και γήρανση του πληθυσμού και ειδικά του οικονομικά ενεργού • Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης και υψηλά ποσοστά ανεργίας • Μεγάλο ποσοστό αναλφαβητισμού σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας • Χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και εξειδίκευσης ανθρώπινου δυναμικού • Χαμηλός βαθμός εξοικείωσης και χρήσης ΤΠΕ • Ελλιπής διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας στην παραγωγική διαδικασία (έλλειμμα καινοτομίας) • Φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης • Παράκτιες - αλιευτικές περιοχές χωρίς τουριστική ανάπτυξη • Έλλειψη υψηλής ποιότητας τουριστικών υποδομών και οργάνωσης του τουριστικού επιχειρηματικού ιστού • Αδυναμία παραμονής τουριστικού ρεύματος • Χαμηλή ανταγωνιστικότητα προϊόντων και αγορών • Χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στο δευτερογενή τομέα • Ελλείψεις ποιοτικού χαρακτήρα στις υποδομές μεταφορών (οδικό – θαλάσσιο δίκτυο) • Αυξημένα προβλήματα κυκλοφορίας και προσπέλασης κύριων αστικών κέντρων • Έλλειψη στοχοθετημένης τουριστικής πολιτικής

Ευκαιρίες (Ο)

- Αξιοποίηση της 5^{ης} Προγραμματικής Περιόδου για ανάδειξη στρατηγικών πλεονεκτημάτων
- Συμμετοχή στην Διαμεσογειακή Επιτροπή των Παράκτιων Περιφερειών της Ευρώπης (CPMR) και στην Μακροπεριφέρεια Αδριατικής-Ιονίου
- Άρση απομόνωσης περιοχής αφού τα οδικά έργα που πραγματοποιήθηκαν (Γέφυρα Ρίου – Αντιρρίου, Ιονία οδός) επιτρέπουν τη διασύνδεσή της με τις διεθνείς αγορές
- Ιχθυοπαραγωγικός πλούτος και παραγωγή ιδιαίτερων προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας (ΠΟΠ λιμνοθάλασσας / εξαγωγική δραστηριότητα)
- Αξιοποίηση των ιδιαίτερων οικολογικών και περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών του συμπλέγματος των λιμνοθαλασσών («οικότοπος προτεραιότητας») σε συνδυασμό με την υδατοκαλλιεργητική δραστηριότητα
- Ανάπτυξη δυναμικών μορφών τουριστικής δραστηριότητας (αλιευτικός- ιχθυοτουρισμός - ναυταθλητισμός)
- Προοπτικές ανάπτυξης δικτύσεων και συνεργασιών σε τομείς όπως ο τουρισμός, η ιχθυοκαλλιέργεια, η βιολογική καλλιέργεια και βιολογική κτηνοτροφία, καθώς και η καινοτομία σε σύνδεση με αυτούς τους τομείς
- Αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ποιοτικών υπηρεσιών στον τομέα του ειδικού/θεματικού ή εναλλακτικού τουρισμού
- Αλλαγή διατροφικών προτύπων και στροφή καταναλωτών προς προϊόντα αναγνωρισμένης ποιότητας και προέλευσης (βιολογικά) / τοπική γαστρονομία
- Αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και αποτελεσμάτων έρευνας για την αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων (άρση οικονομικής και κοινωνικής απομόνωσης, βελτίωση ανταγωνιστικότητας κλπ)
- Ενδυνάμωση ανθρώπινου δυναμικού με εκπαίδευση, κατάρτιση, δικτύωση

Απειλές (Τ)

- Δυσμενές οικονομικό περιβάλλον εξαιτίας της κρίσης
- Υψηλό ποσοστό μακροχρόνιας ανεργίας με ιδιαίτερη έμφαση στους νέους, τις γυναίκες και τα άτομα περιορισμένων προσόντων
- Γήρανση και μείωση πληθυσμού
- Έλλειψη επαρκούς κατάρτισης και εξειδικευμένου προσωπικού
- Η αναστροφή της προοπτικής μη επίτευξης καλής ποιότητας των υδάτων της λιμνοθάλασσας
- Κίνδυνος διατάραξης οικοσυστημάτων λόγω ανθρωπογενών πιέσεων
- Κίνδυνοι λόγω κλιματικής αλλαγής: Το σύμπλεγμα των λιμνοθαλασσών λόγω των χαμηλών υψομέτρων κινδυνεύει με μόνιμη ή συχνή κατάκλυση/ πλημμυρισμό λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας αλλά και από θερμοκρασιακές αλλαγές, μείωση υδάτινων πόρων κλπ
- Καθυστέρηση σύνδεσης με Εγνατία και Διευρωπαϊκά Δίκτυα

3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΧΩΡΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

3.1 Όραμα Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης

Το ευρύτερο σύμπλεγμα υγροτόπων λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού αποτελεί τον μεγαλύτερο σε έκταση υγρότοπο στην Ελλάδα και έναν από τους μεγαλύτερους της Μεσογείου. Το τεράστιας σημασίας υδάτινο σώμα διαμορφώνεται από τα δύο μεγάλα ποτάμια της περιοχής, τον Αχελώο και τον Εύηνο, καθιστώντας το υδάτινο στοιχείο το βασικό χαρακτηριστικό, όχι μόνο του περιβάλλοντος, αλλά και της οικονομίας και της κοινωνίας της περιοχής.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη ενιαία λιμνοθάλασσα στην Ελλάδα και μία από τις μεγαλύτερες της Μεσογείου με έκταση 112.000 στρέμματα και βάθος που κυμαίνεται από 0.30μ.-1.70μ. Η περιοχή περιλαμβάνει ένα από τα πιο σπάνια και ποικίλα σε φυσικές διαπλάσεις οικοσυστήματα. Οι βασικές παραγωγικές δραστηριότητες της περιοχής είναι τρεις: η αλιεία, η γεωργική εκμετάλλευση και η παραγωγή άλατος. Το Μεσολόγγι (επισήμως, Ιερή Πόλη Μεσολογίου) είναι πρωτεύουσα του Νομού Αιτωλοακαρνανίας. Το όνομα της πόλης σύμφωνα με ιστορικές πηγές, προέρχεται από την ένωση των δύο ιταλικών λέξεων MEZZO/MESSO και LAGHI το οποίο σημαίνει «ένα μέρος εν μέσω λιμνών» ή «ένα μέρος που περιβάλλεται από λίμνες».

Παραδοσιακά, η οικιστική και παραγωγική οργάνωση της περιοχής κυριαρχείται από το υδάτινο στοιχείο με τους σημαντικότερους οικισμούς να είναι παράκτιοι/ παραλίμνιοι και με έντονη αλιευτική και ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα, αλλά και τη γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή στην «ενδοχώρα» να οργανώνεται με βάση το ανάγλυφο, την πορεία των δύο ποταμών της περιοχής και τη διαθεσιμότητα ύδατος κατά μήκος τους.

Παρά την αφθονία φυσικών πόρων, η περιοχή ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία η οποία καταγράφεται κυρίως στη μείωση και γήρανση του πληθυσμού και ειδικά του οικονομικά ενεργού τμήματος αυτού. Στην περιοχή καταγράφονται επίσης φαινόμενα κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης τα οποία χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης.

Η ιστορική σημασία της περιοχής τόσο στα αρχαία/ ρωμαϊκά χρόνια όσο και το ειδικό βάρος της διαμόρφωση του νεοελληνικού κράτους και ο προσιτός χαρακτήρας της την καθιστά σημαντικό πόλο έλξης για εγχώριο τουρισμό. Στην Αιτωλοακαρνανία καταγράφεται μικρός αριθμός διεθνών αφίξεων, αλλά υψηλότερος αριθμός αφίξεων ημεδαπών με υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής. Τα περιθώρια ανάπτυξης τόσο σε ότι αφορά το εγχώριο όσο και το διεθνή τουρισμό φαίνεται να είναι σημαντικότερα, αν

και εφόσον αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις τόσο ως προς τις υποδομές όσο και ως προς την οργάνωση της αγοράς και προς την κατεύθυνση των μοναδικών και ανταγωνιστικών της πλεονεκτημάτων.

Στα πλεονεκτήματα αυτά συγκαταλέγεται και ο χαρακτηρισμός του συμπλέγματος ως οικοτόπου προτεραιότητας. Ο χαρακτηρισμός επιβεβαιώνεται από την ποικιλία ενδιαιτημάτων και ειδών χλωρίδας και πανίδας, πολλά εκ των οποίων σπάνια ενδημικά και απειλούμενα. Ειδικότερα, ο πλούτος της περιοχής ως προς την ορνιθοπανίδα (διαχείμαση, φώλιασμα, μετανάστευση) την καθιστά ένα διεθνούς ενδιαφέροντος σημείο, όπου καταγράφονται σχεδόν 300 είδη πουλιών, μεταξύ των οποίων το σύνολο σχεδόν των ημερόβιων αρπακτικών της Ελλάδας και πολύ μεγάλος αριθμός υδρόβιων και παρυδάτιων ειδών εκ των οποίων τουλάχιστον 65 από αυτά είναι απειλούμενα. Η προστασία και ανάδειξη του πλούτου αυτού βρίσκεται στον πυρήνα της νέας προσέγγισης για την ανάπτυξη του τόπου.

Συνοπτικά, το όραμα της στρατηγικής ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων στην περιοχή του συμπλέγματος λιμνοθαλασσών Μεσολογγίου - Αιτωλικού, διατυπώνεται ως εξής:

«Η καθιέρωση ενός νέου οικο-αναπτυξιακού και χωροταξικού προτύπου βασισμένου στο ενδογενές ανθρώπινο, φυσικό και πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής της λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου, αναγνωρίζοντας τη θεμελιώδη συμβολή του υδάτινου στοιχείου στην ταυτότητα και οικονομία της περιοχής»

Η ανάπτυξη της στρατηγικής στηρίζεται σε δύο θεμελιώδεις ορισμούς:

Ορισμός περιοχής παρέμβασης: Ο πυρήνας της περιοχής παρέμβασης περιλαμβάνει τις λιμνοθάλασσες, χερσαίες και ποτάμιες περιοχές του νότιου τμήματος του Νομού Αιτωλοακαρνανίας, με έμφαση στις προστατευόμενες εκτάσεις μεταξύ των ποταμών Εύηνου και Αχελώου. Η ευρύτερη περιοχή παρέμβασης περιλαμβάνει τη χωρική ενότητα Δήμου Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου, ενώ υπό προϋποθέσεις μπορεί να περιλαμβάνει σημειακές ή αξονικές παρεμβάσεις με θετικές επιπτώσεις στην ποιότητα των υδάτων και της βιοποικιλότητας (πράσινοι διάδρομοι και υποδομές) ή/ και στην επισκεψιμότητα της περιοχής. Κατά αντιστοιχία, τα όρια της περιοχής μπορεί να επεκταθούν εντός της θαλάσσιας ζώνης, προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργική ένταξη της περιοχής στη Ζώνη Ναυσιπλοΐας Αναψυχής Ιονίου Πελάγους και Κορινθιακού Κόλπου αλλά και η απρόσκοπτη παροχή των υπηρεσιών των οικοσυστημικών προς όφελος της τοπικής οικονομίας.

Την περιοχή διατρέχει ο Εθνικής Σημασίας Δυτικός Άξονας ανάπτυξης της χώρας, ο οποίος συνδέει πρωτεύοντες εθνικούς πόλους εκατέρωθεν της περιοχής παρέμβασης, (Ιωάννινα και Ηγουμενίτσα προς

Βορρά, Πάτρα προς Νότο). Εντός της περιοχής βρίσκεται ο τουριστικός λιμένας (μαρίνα) Μεσολογγίου, ενώ τα κοντινότερα αεροδρόμια είναι αυτά του Ακτίου (βόρεια) και του Αράξου (Πάτρα, νότια).

Ορισμός τομέων παρέμβασης: Οι τομείς παρέμβασης της ΟΧΕ προκύπτουν από την Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας²⁷ (2014) και το εγκεκριμένο ΕΠ Δυτικής Ελλάδας (2014) ως εξής:

- ✓ **Τουρισμός-Πολιτισμός:** Η στρατηγική του Τουρισμού συνίσταται στην ανάδειξη του τουρισμού με το συνδυασμό του φυσικού και του πολιτιστικού αποθέματος σε ένα συνολικό προϊόν εμπειριών, που θα το χαρακτηρίζει η υψηλή ποιότητα σε όλες τις πτυχές των προσφερόμενων υπηρεσιών.
- ✓ **Αγροδιατροφή:** Η στρατηγική συνίσταται στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου παραγωγικού κλάδου, ικανού να συμβάλει στην οικονομική ευημερία και την ποιότητα ζωής των πολιτών, μέσω της παραγωγής ανταγωνιστικών, ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης, με υψηλή προστιθέμενη και διατροφική αξία. Η ανάπτυξη της αγροβιοδιατροφής αποτελεί σε εθνικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο βασική προτεραιότητα προκειμένου να αλλάξει το παραδοσιακό μοντέλο αγροτικής παραγωγής – ιχθυοκαλλιέργειας και παραγωγής – επεξεργασίας τροφίμων. Οι παραπάνω τομείς υποστηρίζονται από ενεργειακά συστήματα και εφαρμογές – ΤΠΕ που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των αλυσίδων αξίας τους.

²⁷ Τα σχετικά κείμενα περιλαμβάνουν και τον κλάδο Υλικών – Μικροηλεκτρονικής ο οποίος παρουσιάζει γεωγραφική συγκέντρωση στην Πάτρα (παραγωγή προηγμένων υλικών που αξιοποιούνται τόσο στη μικροηλεκτρονική όσο και στην ενέργεια και στο σχεδιασμό εξαρτημάτων μικροηλεκτρονικής τα οποία βρίσκουν σημαντικές εφαρμογές σε ηλεκτρονικά συστήματα (βιομηχανικές και καταναλωτικές εφαρμογές), ΤΠΕ κ.λπ.).

3.2 Η Λογική της Παρέμβασης

Η λογική της παρέμβασης, **ξεκινάει από τη σχέση της πόλης με το νερό** και το πως το Μεσολόγγι προσδιορίζεται από το υγρό στοιχείο. Στα πλαίσια μίας στρατηγικής που θεωρεί το ανθρωπογενές και το φυσικό οικοσύστημα ως αδιαίρετο σύνολο προτείνονται χειρισμοί σε όλες τις κλίμακες που επιδιώκουν την αποκατάσταση της ισορροπίας αυτού του συνόλου.

Αναμφίβολα, λοιπόν το γύρω **υγρό στοιχείο αποτελεί τον πυρήνα** από το οποίο διαμορφώνεται και η στρατηγική εφαρμογής ΟΧΕ στην περιοχή, **με κύριες κατευθύνσεις:**

- ✓ τη διαμόρφωση ενός εξωστρεφούς και ανταγωνιστικού παραγωγικού ιστού, στους τομείς περιφερειακής προτεραιότητας και ειδικά στον τομέα της αγροδιατροφής και του πολιτισμού - τουρισμού.
Σε ότι αφορά την αγροδιατροφή, η στρατηγική περιλαμβάνει το σύνολο του πρωτογενούς τομέα, καλύπτοντας γεωργικά, κτηνοτροφικά και αλιευτικά προϊόντα. Σε ότι αφορά τον πολιτισμό και τον τουρισμό, επιδιώκεται συντονισμένη προσπάθεια για την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού με έμφαση τόσο στον πολιτιστικό-αρχαιολογικό όσο και στον αθλητικό, ναυαθλητικό τουρισμό και τον οικοτουρισμό.
- ✓ τη διασφάλιση καλής ποιότητας των υδάτων της λιμνοθάλασσας, ως το θεμελιώδες ζήτημα επιβίωσης και ανάπτυξης της περιοχής, σε ότι αφορά παραδοσιακές και νέες αγροτικές, αλιευτικές και τουριστικές δραστηριότητες, οι οποίες στο σύνολο τους βασίζονται στην απρόσκοπτη παροχή των οικοσυστημικών υπηρεσιών της λιμνοθάλασσας αλλά και των ποταμών Αχελώου και Εύηνου.
- ✓ την κατοχύρωση και ενίσχυση της ελκυστικότητας της περιοχής ως χώρο διαμονής και επίσκεψης.
- ✓ την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και την αντιμετώπιση φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού, πολλά από τα οποία είναι χρόνια.

Σήμερα, η ισορροπία του συστήματος «πόλη και νερό», έχει διαταραχθεί. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι η πόλη εξελίχθηκε χωρίς να ληφθούν υπόψη οι παράμετροι και τα χαρακτηριστικά του τοπίου. Οι συνεχείς επιχωματώσεις που πραγματοποιούνται από το 1874 μέχρι και σήμερα απομάκρυναν τη θάλασσα από την πόλη. Αποτέλεσμα αυτών είναι η δημιουργία μιας ζώνης, στο παραθαλάσσιο μέτωπο, με μεγάλης κλίμακας οικοδομικά τετράγωνα η οποία, αποτελεί ένα φράγμα, ένα εμπόδιο. Η πόλη φαίνεται να στρέφει την πλάτη της προς τη θάλασσα.

Η σχέση των κατοίκων της με το νερό έχει αλλοιωθεί. Καθώς εισέρχεται κανείς στην πόλη, δεν αντιλαμβάνεται ότι το σημείο αναφοράς της, είναι η λιμνοθάλασσα γιατί, δεν μπορεί να προσανατολιστεί με βάση αυτήν. Η κίνηση είναι έμμεση και μπλοκαρισμένη από το «τείχος - φράγμα». Επιπλέον, το

μοναδικό κανάλι της πόλης αποτελεί και το όριο της. Η πόλη είναι αποκομμένη από το λιμάνι. Αποκομμένη από τον πλουτοπαραγωγικό της τουριστικό και πολιτιστικό της πόρο.

Θέλοντας να αποκατασταθεί αυτή τη σχέση και να επαναπροσδιοριστεί η ταυτότητα της πόλης και ταυτόχρονα η αναπτυξιακή δυναμική του υγρού στοιχείου ως πόλος ανάπτυξης (τουριστικός και πολιτιστικός), εντοπίζονται τα νευραλγικά σημεία όπου παρεμβαίνοντας κάποιος, η εικόνα της περιοχής αρχίζει να αλλάζει. Στόχος, είναι η αποκατάσταση της ισορροπίας των δύο πόλων του οικοσυστήματος, του ανθρωπογενούς και του φυσικού, με την εισχώρηση του ενός μέσα στο άλλο.

Το Μεσολόγγι στη πρόσφατη πολεοδομική του ιστορία έχει ανάγκη πλέον να κατανοήσει τη Λιμνοθάλασσα, να την αποδεχτεί και να την ενσωματώσει στη καθημερινότητά του. Επιβάλλεται συνεπώς η λειτουργική και συμβολική σύνδεση της πόλης με τη λιμνοθάλασσα και η ένταξη αυτής στη ζωή της πόλης, καθορίζοντας με τον τρόπο αυτό μια νέα ταυτότητα και έναν αναγεννημένο πόλο ανάπτυξης

Το Μεσολόγγι στην πρόσφατη ιστορία του επέλεξε να αναπτυχθεί (πολεοδομικά, κοινωνικά και οικονομικά) με μια εσωστρέφεια, κοιτώντας πάντα προς το κέντρο, τον πυρήνα της ένδοξης ιστορίας του, απαξιώνοντας εν πολλοίς το θαλάσσιο μέτωπό του.

Σήμερα η Περιφέρεια αναγνωρίζει ως αγαθό την Λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου-Αιτωλικού, ως "αναπτυξιακό πόλο" μιας Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης, που μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την ανάδειξη ενός brand name για την πόλη, για τον Νομό και για την Περιφέρεια, με εθνικό και διεθνή χαρακτήρα, δεμένο με τη θάλασσα, τον πολιτισμό, τον τουρισμό και την ιστορία της. Φιλοδοξία είναι η σχεδιαζόμενη στρατηγική να σηματοδοτήσει το άνοιγμα της πόλης στη λιμνοθάλασσα και να αποτελέσει μια καινοτόμο παρέμβαση που αποβλέπει στην κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής.

Στο πλαίσιο της Ο.Χ.Ε. η σύνδεση Τοπικής Παραγωγής βασισμένης στο υγρό στοιχείο, του Πολιτισμού και της στόχευσης σε εναλλακτικές μορφές του Τουρισμού προωθεί και προγραμματίζει αμφίδρομα την ενίσχυση των αποτελεσμάτων και των θετικών επιπτώσεων από μια μελλοντική μεγέθυνση της τουριστικής οικονομίας στην Περιφέρειας στην πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη.

Οδηγεί δηλαδή από τον Τουρισμό στον Πολιτισμό (με υπόβαση τον πρωτογενή τομέα) και **ανατροφοδοτεί** έτσι έναν αναπτυξιακό κύκλο που θα κινηθεί αντίθετα από τον υφιστάμενο φαύλο κύκλο της ύφεσης που δημιουργεί η σημερινή οικονομική συγκυρία. Η προσέγγιση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική, αν όχι αναγκαία σήμερα, υπό το καθεστώς περιορισμένων πόρων για τομείς όπως ο Πολιτισμός και το

Περιβάλλον οι οποίοι αν και έχουν καθοριστικό ρόλο για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη δεν παρουσιάζουν άμεσα οικονομικά αποτελέσματα.

Υπό το πρίσμα αυτό **καθοριστικές στρατηγικές επιλογές** της πρότασης είναι:

9. η υλοποίηση έργων **προστασίας και αποκατάστασης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας** και του τοπικού οικοσυστήματος
10. η **διευθέτηση του ορίου στη ζώνη του μικτού οικοσυστήματος**, εκεί δηλαδή που το ανθρωπογενές οικοσύστημα συναντά το φυσικό, σε μία προσπάθεια ομαλής μετάβασης και φιλτραρίσματος απο τον έναν στον άλλο πόλο, μέσω της δημιουργίας ενός «πράσινου ποδηλατόδρομου» που συναντά το λιμάνι και δικτυώνεται με την Τουρλίδα και την «ενδοχώρα» της Λιμνοθάλασσας.
11. η **με κάθε τρόπο ενδυνάμωση της σχέσης πόλης και θάλασσας**, διασφαλίζοντας λειτουργική και φυσική συνέχεια. Σχέση που υλοποιείται αμφίδρομα και συμβολικά, με τη διείσδυση των αστικών οδών στο μέτωπο της πόλης στη λιμνοθάλασσα, τη δικτύωση μέσω ποδηλατικών-πολιτιστικών-τουριστικών διαδρομών και εμπειριών
12. η **διείσδυση της θάλασσας στη πόλη** μέσω της ανάπλασης του καναλιού που από φυσικό όριο γίνεται σημείο εισόδου σε αυτήν
13. η **ρύθμιση των δικτύων κυκλοφορίας** πεζών και οχημάτων από και προς την πόλη και τη λίμνη
14. η **προστασία και ανάδειξη** του τοπικού οικιστικού, πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής.
15. η **στήριξη, βελτίωση και ανάπτυξη επιχειρηματικότητας** στους τομείς εξυπηρέτησης της στρατηγικής της ΟΧΕ
16. η **βελτίωση της τουριστικής ικανότητας της περιοχής** - ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, με έμφαση στη ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού και επικέντρωση στην ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ διαφορετικών τομέων επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία τοπικής τουριστικής ταυτότητας – συνέργεια με πρωτογενή τομέα, τη δημιουργία συνθηκών πολυαπασχόλησης και διαφοροποίησης της τοπικής οικονομίας, τη δημιουργία προδιαγραφών ποιότητας κ.α. ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων και πόλων έλξης με άξονα το νερό, το πολιτισμό και τον τουρισμό-οικοτουριστικές και πολιτιστικές δράσεις

3.3 Χωρικό Μοντέλο Παρέμβασης

Η περιοχή παρέμβασης προσδιορίστηκε κατά τη φάση ανάλυσης και τεκμηρίωσης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης αλλά και από τους στρατηγικούς στόχους και το ανωτέρω διατυπωμένο όραμα, μέσα στην οποία εντάσσονται αρχικά έργα και δράσεις που εξυπηρετούν το σκοπό της ΟΧΕ.

Το Χωρικό Μοντέλο της Ο.Χ.Ε. ακολουθεί τον στόχο της ανάδειξης της νέας ταυτότητας της περιοχής Μεσολογγίου – Αιτωλικού ως ένας εναλλακτικός οικο-τουριστικός προορισμός με επίκεντρο το φυσικό, ανθρώπινο και πολιτιστικό κεφάλαιο της περιοχής της Λιμνοθάλασσας, μέσα από την δημιουργία ενός ενιαίου χώρου όπου αλλητροφοδοτούνται ροές ανθρώπων και υπηρεσιών – συνδέοντας μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, πολιτιστικές υποδομές, οικοσυστήματα, τοπία και ανθρώπινες δραστηριότητες.

Απώτερος σκοπός αυτής της δικτύωσης είναι η άμεση παροχή ελκυστικού, πολύπλευρου, ολοκληρωμένου, συνεκτικού και αφομοιώσιμου περιεχομένου προς τους χρήστες (τουρίστες, επισκέπτες), που θα αναδεικνύει την ιστορική και πολιτιστική ταυτότητα της ιδιαίτερης αυτής «υδάτινης πολιτείας» έτσι ώστε να αυξάνει την ελκυστικότητα της ως εναλλακτικού τουριστικού προορισμού, να κάνει περισσότερο αναγνωρίσιμη την ταυτότητα της διεθνώς και να λειτουργεί προς όφελος της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, της τοπικής ανάπτυξης και της κοινωνικής και πολιτιστικής προόδου.

Κατά συνέπεια, το **χωρικό μοντέλο εφαρμογής της Ο.Χ.Ε.** συντίθεται στη βάση τεσσάρων στοιχείων:

- **Πόλοι Έλξης – το αστικό κέντρο του Μεσολογγίου/η Λιμνοθάλασσα/το Αιτωλικό**
Κεντρικό στοιχείο του μοντέλου χωρικής ανάπτυξης της στρατηγικής ΟΧΕ του Μεσολογγίου αποτελούν οι πόλοι έλξης, οι οποίοι είναι οι κύριες περιοχές/ζώνες στις οποίες εντοπίζεται δυνατότητα χωρικής οργάνωσης για τον σχηματισμό ιδιαίτερης αξίας περιοχών αυξημένου τουριστικού/πολιτιστικού και οικονομικού ενδιαφέροντος μέσα από συνδυασμό των πολιτιστικών, τουριστικών, φυσικών, οικονομικών συστατικών. Για κάθε πόλο προσδιορίζεται μια στόχευση που προσδιορίζει τον ρόλο και την ιδιαίτερη κατεύθυνση βάσει των δυνατοτήτων, αναγκών και των προοπτικών που υπάρχουν. Οι επενδύσεις που θα υλοποιηθούν στο πλαίσιο της ΟΧΕ και του ΠΕΠ 2014-2020 θα κατευθυνθούν προς την ενδυνάμωση αυτού του ρόλου.
- **Κόμβοι – το Λιμάνι/η Τουρλίδα/το Επιχειρηματικό και Ιστορικό Κέντρο/το Βυρώνειο Πάρκο**
Οι κύριες περιοχές αφετηρίας των τουριστικών κινήσεων στο δίκτυο (τερματικά), άλλα και τα σημεία σύνδεσης και αναδιανομής των ροών.

- **Άξονες – το όριο στη ζώνη του μικτού οικοσυστήματος /το υδάτινο στοιχείο/ο δίαυλος/οι περιμετρικές οδοί/οι κάθετοι δρόμοι προς το παραλίμνιο μέτωπο**

Σύνθεση λειτουργικών και εννοιολογικών αξόνων από "γραμμικές" συνδέσεις μεταξύ πόλων έλξης και κόμβων. Ο εννοιολογικός άξονας αποτυπώνεται χωρικά από το όριο της διεπαφής του ανθρωπογενούς με το φυσικό οικοσύστημα της Λιμνοθάλασσας και στοχεύει να ενοποιήσει το κοινωνικό, περιβαλλοντικό και οικονομικό περιεχόμενο της πόλης και της παραγωγικής της διάρθρωσης, μέσα στο ιστορικό και πολιτιστικό πλαίσιο της.

- **Διαδρομές – Πολιτιστικές/Ποδηλατικές/Οικο-τουριστικές/Ιστορικές/Λαογραφικές/Εικονικές**

Οι «διαδρομές» αυτές εικονικές ή μη, έχουν ως κύριο στόχο τη σύνδεση των πόλων, των αξόνων και των κόμβων μεταξύ τους, πάνω σε ένα ιστορικό και κοινωνικό χρονολόγιο με σκοπό να δομήσουν την νέα πολιτιστική και τουριστική ταυτότητα της πόλης, της λιμνοθάλασσας σε μια ενιαία (αλλά πολυεπίπεδη) εικόνα ενός εξωστρεφούς και ανταγωνιστικού παραγωγικού ιστού, και ειδικά στον τομέα της αγροδιατροφής και του πολιτισμού-οικοτουρισμού.

3.4 Ανάλυση της Στρατηγικής

Από το διατυπωμένο όραμα και στρατηγικό στόχο για ποιοτική ανάπτυξη και με γνώμονα τις στρατηγικές επιλογές για την επίτευξη του διατυπωμένου οράματος προκύπτουν οι άξονες προτεραιότητας (ΑΠ) και οι επιμέρους ειδικοί στόχοι (ΕΣ) για την υλοποίηση των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων για την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού.

Ειδικότερα, η δομή της Στρατηγικής, όπως φαίνεται και παρακάτω (Πίνακας 29), αναλύεται σε :

- i. **Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ)**, και
- ii. **Ειδικούς Στόχους (ΕΣ)**

Πίνακας 29 Άξονες Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ περιοχής Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου

Άξονας Προτεραιότητας (ΑΠ)		Ειδικός Στόχος (ΕΣ)	
1	Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος
		1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών
2	Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση Απασχολησιμότητας
		2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης

Η επίτευξη του αναπτυξιακού Οράματος της Στρατηγικής, μέσω κάθε Άξονα Προτεραιότητας και των επιμέρους ειδικών στόχων του, συμβάλλει στην υλοποίηση του γενικού αναπτυξιακού στόχου διασφαλίζοντας αποτελέσματα ενίσχυσης και ανάδειξης της περιοχής καθώς και αντιμετώπισης των τοπικών αναγκών και αναλύεται ως ακολούθως:

Άξονας Προτεραιότητας 1

«Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό»

Ο πρώτος αναπτυξιακός στόχος / άξονας προτεραιότητας της στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) της περιοχής Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού αφορά στην **ανάδειξη της σε οικοτουριστικό προορισμό διεθνούς ενδιαφέροντος**, εστιάζοντας θεματικά στο **υδάτινο στοιχείο**, τη **βιοποικιλότητα** και τον **πολιτισμό** του Μεσολογγίου και της ευρύτερης περιοχής της λιμνοθάλασσας.

Η στρατηγική ΟΧΕ υιοθετεί μια ρεαλιστική προσέγγιση ενθάρρυνσης στοχευμένων και ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων με υψηλή προστιθέμενη αξία, λαμβάνοντας υπόψη ότι η υφιστάμενη τουριστική δραστηριότητα στην περιοχή είναι σχετικά περιορισμένη, προκειμένου να διασφαλιστούν και να διευρυνθούν οι προϋποθέσεις επισκεψιμότητας και διαμονής στην ευρύτερη περιοχή της Λιμνοθάλασσας.

Σε ότι αφορά τις δημόσιες επενδύσεις, η προσέγγιση της ΟΧΕ εστιάζει :

- κατ' αρχήν στην προστασία της λιμνοθάλασσας και των υδάτων γενικότερα, έχοντας κατά νου ότι **η λιμνοθάλασσα και η βιοποικιλότητα της αποτελεί τη βασική πηγή τοπικής απασχόλησης και τη μόνη προοπτική αύξησης του τοπικού εισοδήματος**. Υπό το πρίσμα αυτό, ιδιαίτερη σημασία έχει η **αναστροφή της προοπτικής μη επίτευξης καλής ποιότητας των υδάτων** της λιμνοθάλασσας²⁸ η οποία μπορεί να αποτελέσει παράγοντα ολοκληρωτικής υποβάθμισης της τοπικής οικονομίας λόγω των άμεσων αρνητικών επιπτώσεων τόσο στην αλιεία / ιχθυοκαλλιέργεια όσο και στην τουριστική προοπτική.
- σε δεύτερο επίπεδο, στη διαμόρφωση των συνθηκών πρόσβασης και συνολική **αναβάθμιση οικισμών, υποδομών και επιλεγμένων σημείων της Λιμνοθάλασσας προκείμενου να καταστούν πιο ελκυστικοί για επισκέπτες**. Στο ίδιο πλαίσιο, η όποια σχετική επένδυση εξετάζεται και υπό το πρίσμα των προοπτικών της μελλοντικής λειτουργίας / συντήρησής της. Ιδιαίτερη σημασία έχει η αξιοποίηση των προοπτικών αύξησης του τουρισμού με σκάφη αναψυχής και αλιευτικού τουρισμού, αλλά και του αθλητικού και πολιτισμικού τουρισμού, και του τουρισμού υπαίθρου εν γένει.

Εντός του ανωτέρω πλαισίου, η τουριστική ανάδειξη εμπεριέχει, επίσης, την προβολή της περιοχής εντός και εκτός Ελλάδας αλλά και –πιθανώς σημαντικότερο- την ένταξη/ σύνδεση με υφιστάμενα τουριστικά «κανάλια», τα οποία αποτελούν και βασικό στόχο της. Η μικρή απόσταση από υφιστάμενους τουριστικούς πυρήνες της Π.Δ.Ε. (Ολυμπία, Αχαΐα) αλλά και των Περιφερειών Ιονίων Νήσων και Ηπείρου δημιουργεί μια κρίσιμη μάζα επισκεπτών, των οποίων ο αριθμός ξεπερνά τα 3 εκατομμύρια²⁹.

Η υλοποίηση των ανωτέρω δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την υλοποίηση και ιδιωτικών επενδύσεων, οι οποίες λόγω και της υφιστάμενης παραγωγικής οργάνωσης της περιοχής προβλέπεται να υλοποιηθούν ή να λάβουν τη μορφή μικροεπιχειρήσεων. Στο πλαίσιο αυτό, η αναγκαία εφαρμογή των κατευθύνσεων της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης θα πρέπει να λάβει τη μορφή στοχευμένης υποστήριξης για την ίδρυση επιχειρήσεων, τη συνεργασία, την καινοτομία και την εξωστρέφεια τόσο στον τουρισμό όσο και στον κλάδο της αγροδιατροφής.

²⁸ Όπως αποτυπώνεται στο Σχέδιο Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Υδατικού Διαμερίσματος Δυτικής Στερεάς Ελλάδας, 2014.

²⁹ Κατά αντιστοιχία μπορεί να ληφθεί υπόψη ότι το 2013 ο Εθνικός Δρυμός Σαμαριάς δέχτηκε 135.000 επισκέπτες σε σύνολο 3,78 αφίξεων σε ξενοδοχεία.

Ειδικός Στόχος 1.1**«Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος»**

Η ποιότητα και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, και ειδικά των υδάτων και της βιοποικιλότητας, αποτελεί το βασικότερο στοιχείο της στρατηγικής ΟΧΕ για τη Λιμνοθάλασσα στο βαθμό που αποτελεί τον βασικό πλουτοπαραγωγικό πόρο, τόσο για τον πρωτογενή τομέα, όσο και για τον τουρισμό. Ταυτόχρονα δε μπορεί να παραγνωριστεί ότι τόσο η ίδια η πόλη του Μεσολογγίου, όσο και η σύνδεση της με την Ιόνια Οδό και το Αιτωλικό χρήζουν σημαντικών αναβαθμίσεων που μπορούν να βελτιώσουν τις βιοκλιματικές επιδόσεις, την εικόνα των οικισμών αλλά και την πρόσβαση σε αυτούς και τη σύνδεση με το ΔΕΔ-Μ.

Στο πλαίσιο η γενική προσέγγιση επίτευξης του Ειδικού Στόχου 1.1 περιλαμβάνει:

- ✓ την **ανάληψη δράσεων/ ενεργειών/ έργων για την προστασία του περιβάλλοντος** και ειδικά για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της καλής ποιότητας των υδάτων. Ιδιαίτερης χρησιμότητας και υψηλής καινοτομίας στην άσκηση πολιτικής μπορεί να είναι δράσεις «πράσινων» ή «γαλάζιων» διαδρόμων και υποδομών, οι οποίοι θα συμβάλουν στην απρόσκοπτη παροχή των οικοσυστημικών υπηρεσιών που σχετίζονται με υδάτινα σώματα της περιοχής, και οποίες μπορεί να έχουν έντονη συνεισφορά στην πολιτική προστασία (πλημμύρες, διάβρωση, πυρκαγιές).
- ✓ την **στήριξη δημοσίων επενδύσεων για τη προσέλκυση ειδικών και εναλλακτικού τουρισμού** με προεξέχοντες τον οικοτουρισμό, τον πολιτισμικό τουρισμό, τον αλιευτικό τουρισμό και τον αθλητικό τουρισμό (συμπ. της ιστιοπλοΐας). Στις σχετικές υποδομές μπορεί να περιλαμβάνονται σημειακές βελτιώσεις και διαμορφώσεις υποδομών που μπορεί να περιλαμβάνουν χωρίς να περιορίζονται σε πολιτιστικούς χώρους και μνημεία, μονοπάτια και διαδρομές, εκθέσεις περιβαλλοντικής ερμηνείας, κιάσκια, σημείων/παρατηρητηρίων για ορνιθοπαρατήρηση κλπ. Σημαντικό κριτήριο επιλογής για την υλοποίηση των ανωτέρω αποτελούν και οι προοπτικές μελλοντικής λειτουργίας/ συντήρησής τους.
- ✓ τη **στοχευμένη στήριξη γεγονότων και εκδηλώσεων διεθνούς εμβέλειας** που θα επιτρέψουν την ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής, όπως αθλητικών αγώνων.
- ✓ τη βελτίωση της **πρόσβασης μεταξύ κρίσιμων σημείων της περιβαλλοντικής/ πολιτιστικής ταυτότητας** της περιοχής καθώς και με τα ΔΕΔ-Μ.
- ✓ την **υλοποίηση στοχευμένων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων (ΕΓΤΑΑ) και μέτρων προστασίας και αποκατάστασης της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων (ΕΤΘΑ)**, εφόσον προηγηθούν οι κατάλληλες ενέργειες ωρίμανσης και συντονισμού με τις αρμόδιες διαχειριστικές αρχές.

Ειδικός Στόχος 1.2 «Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας»

Εκ της προσέγγισης της, η στρατηγική ΟΧΕ σε ότι αφορά την επιχειρηματικότητα, επικεντρώνεται στην ενθάρρυνση και στήριξη τοπικών και -υπό προϋποθέσεις- υπερτοπικών επιχειρηματικών δικτυώσεων. Η **επιδιωκόμενη στήριξη επιχειρηματικών διασυνδέσεων (clusters) επικεντρώνεται σε διασυνδέσεις με απτό πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα** για την οικονομία της περιοχής.

Εκτός από τις τοπικές επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να αποκλειστεί η συμμετοχή και φορέων εκτός της περιοχής παρέμβασης, όπως:

- ✓ πανεπιστήμια/ ερευνητικά κέντρα ειδικά -αλλά όχι αποκλειστικά- όσα έχουν έδρα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.
- ✓ εθνικούς ή διεθνείς φορείς οι οποίοι μπορεί να συμβάλλουν στην ανάδειξη και επιχειρηματική αξιοποίηση της ταυτότητας της περιοχής.
- ✓ δημόσιους φορείς ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, στη βάση ξεκάθαρων ρόλων και στόχευσης από κοινού με επιχειρήσεις.

Σημειώνεται ότι η υφιστάμενη οργάνωση της τοπικής οικονομίας, ειδικά σε ότι αφορά τον πρωτογενή τομέα, δημιουργεί πρόσθετες **ανάγκες υποστήριξης και καθοδήγησης τύπου «θερμοκοιτίδας»**.

Στο βαθμό που ο αγροδιατροφικός κλάδος αποτελεί κλάδο προτεραιότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος στον οποίο απασχολείται άμεσα άνω του 30% του πληθυσμού της περιοχής παρέμβασης και έμμεσα αφορά σχεδόν έναν στους δύο απασχολούμενους, καθοριστική μπορεί να είναι η συμβολή πόρων του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας. Η συμβολή αυτή συνοδεύεται επί του παρόντος από σημαντικές αβεβαιότητες (τελική κατανομή πόρων και αρμοδιοτήτων στις Περιφερειακές Αυτοδιοικήσεις), ως εκ τούτου ενσωματώνεται ως αυτόνομο κομμάτι στη στρατηγική.

Με δεδομένο ότι η περιοχή έχει έντονα αγροτικό χαρακτήρα και ο τομέας της αγροδιατροφής αποτελεί περιφερειακή προτεραιότητα, στο πλαίσιο του παρόντος ειδικού στόχου θεωρείται αναγκαίο να επιδιωχθεί η συνέργεια με τους πόρους του ΠΑΑ 2014-2020, ειδικά, αλλά όχι αποκλειστικά, σε όσους εξ αυτών εκχωρηθούν στην ΕΥΔ ως προς τη διαχείρισή τους. Ιδιαίτερη σημασία πρέπει να δοθεί στην πρόβλεψη ότι η **«επιλογή πολυταμειακής προσέγγισης αποτελεί αντικείμενο απόφασης της Ομάδας Τοπικής Δράσης... και θα πρέπει να προκύπτει από την εκ των κάτω προς τα επάνω προετοιμασία του τοπικού προγράμματος»**. Αντίστοιχες συνέργειες θα πρέπει να επιδιωχθούν και σε σχέση με τον προγραμματισμό του ΕΠΑΛΘ. **Επενδύσεις υποδομών** στο πλαίσιο των δύο προαναφερθέντων προγραμμάτων, υπό το πρίσμα της στρατηγικής ΟΧΕ, επίσης εντάσσονται στη στήριξη της επιχειρηματικότητας, συμπεριλαμβάνοντας και το **αλιευτικό καταφύγιο εκβολών Αχελώου**.

Άξονας Προτεραιότητας 2 «Κοινωνική Αναζωογόνηση»

Η περιοχή του Μεσολογίου χαρακτηρίζεται τόσο από δημογραφική και κοινωνική φθορά, όσο και από φαινόμενα παγιωμένου κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς επίσης εμφανή και χαρακτηριστικά αποτελούν τα πάγια προβλήματα του χώρου της υπαίθρου, τα οποία εντείνονται σε παράκτιες - αλιευτικές περιοχές χωρίς τουριστική ανάπτυξη. Η φθορά αυτή αντικατοπτρίζεται έντονα στη γήρανση του πληθυσμού αλλά και στο σχετικά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης.

Από την άλλη μεριά, η αφθονία φυσικών πόρων, και η διατήρηση πλήθους παραδοσιακών ασχολιών αποτελεί μαγιά για την αναζωογόνηση της περιοχής προς την κατεύθυνση της συνολικής ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού –ειδικά μέσω κατάρτισής και επιμόρφωσης- αλλά και της ανάληψης συνολικών πρωτοβουλιών για την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση –ειδικά μέσω της ενθάρρυνσης της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.

Ειδικός Στόχος 2.1 «Βελτίωση της απασχολησιμότητας»

Οι παρεμβάσεις ενίσχυσης της απασχόλησης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού ακολουθούν πλήρως τις γενικές κατευθύνσεις του ΠΕΠ για στήριξη των δυναμικών και αναδυόμενων τομέων της οικονομίας της περιοχής, οι οποίοι και αναμένεται να έχουν τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην περιφερειακή ανάπτυξη και αύξηση της απασχόλησης. Οι τομείς αυτοί αναφέρονται σε όλο το εύρος του αγροδιατροφικού τομέα και στην αξιοποίηση ευκαιριών απασχόλησης που δημιουργούνται από την ύπαρξη πλούσιου πολιτισμικού και περιβαλλοντικού αποθέματος.

Η στρατηγική ενσωματώνει πλήρως τη διατυπωμένη από το ΠΕΠ «ανάγκη να υποστηριχθούν... ομάδες του πληθυσμού με υψηλά τυπικά προσόντα έτσι ώστε να λειτουργήσουν συμπληρωματικά στην προσπάθεια μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας» αλλά και τη διευκόλυνση των ομάδων του πληθυσμού που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα εισόδου και παραμονής στην αγορά εργασίας.

Εντός του ανωτέρω πλαισίου θα στηριχθούν δράσεις για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων, δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού σε θεματικές που συνδέονται με δυναμικούς ή αναδυόμενους τομείς της περιφερειακής οικονομίας και δράσεις αναχαίτισης του μεταναστευτικού ρεύματος επιστημόνων ("brain drain").

Η ανάπτυξη της **επαγγελματικής κατάρτισης, νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης μπορεί να στηριχθεί και μέσω και του ΕΠΑΛΘ** εφόσον προηγηθούν οι αντίστοιχες διοικητικές ενέργειες.

Ειδικός Στόχος 2.2 «Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης»

Η πορεία της όξυνσης φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού που είχε ήδη παρατηρηθεί κατά την περίοδο οικονομικής μεγέθυνσης (2001-2008) έχει ενισχυθεί με την έλευση της οικονομικής κρίσης, ενώ σε μεγάλο βαθμό η ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος έχει σε μεγάλο βαθμό προσπεράσει τη Λιμνοθάλασσα.

Προς επίρρωση των ανωτέρω επιδιώκεται η ανάδειξη της προστασίας των υδάτων και της βιοποικιλότητας του πολιτισμού ως σημαντικών στοιχείων για την κοινωνική ενσωμάτωση.

Στοχεύοντας χωρικά κυρίως στο Μεσολόγγι, η στρατηγική θα επιδιώξει την ενσωμάτωση της περιφερειακής στρατηγικής καινοτομίας σε **δράσεις ενεργού ένταξης**, ιδίως για ομάδες που αντιμετωπίζουν εντονότερα τον κίνδυνο αποκλεισμού όπως νέοι, γυναίκες και ΑμεΑ. Στο πλαίσιο αυτό είναι θεμελιώδης η **αξιοποίηση του στοιχείου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας** για την ένταξη των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων στην αγορά εργασίας, ενώ θα επιδιωχθεί και η ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη.

3.5 Δομή της Στρατηγικής

Η Στρατηγική ΟΧΕ για την ευρύτερη περιοχή του Μεσολογγίου - Αιτωλικού υπόκειται στη **λογική της παρέμβασης** των περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων. Μέσα από αυτά αντλεί πόρους, σχεδιάζει και υλοποιεί δράσεις από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2014 – 2020 και δημιουργεί «λογικές συνδέσεις» ανάμεσα στις αναπτυξιακές ανάγκες και στην επιλογή των στόχων και αποτελεσμάτων.

Η ΟΧΕ Μεσολογγίου-Αιτωλικού δομείται σε:

- **Άξονες Προτεραιότητας (ΑΠ)** που συνδέονται άμεσα με τους ειδικούς στόχους των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.
- **Ειδικούς Στόχους (ΕΣ)**, οι οποίοι εξειδικεύουν το περιεχόμενο της ΟΧΕ.
- **Πυλώνες Παρέμβασης (ΠΠ)** που βρίσκονται σε αντιστοίχιση με τις επενδυτικές προτεραιότητες των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Πίνακας 30 Άξονες Προτεραιότητας ΟΧΕ Μεσολογγίου - Αιτωλικού

Άξονες Προτεραιότητας ΟΧΕ	
ΑΠ 1	Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό
ΑΠ 2	Κοινωνική Αναζωογόνηση

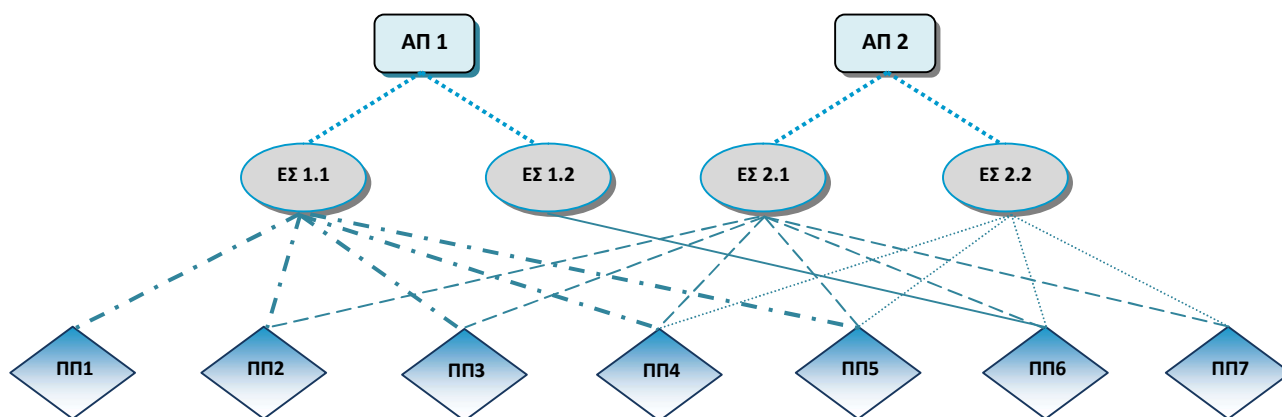
Πίνακας 31 Ειδικοί Στόχοι της ΟΧΕ Μεσολογγίου-Αιτωλικού

Ειδικοί Στόχοι ΟΧΕ	
ΕΣ 1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος
ΕΣ 1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω Συνεργατικών Σχημάτων
ΕΣ 2.1	Βελτίωση της Απασχολησιμότητας
ΕΣ 2.2	Διασφάλιση Συνθηκών Κοινωνικής Ενσωμάτωσης

Πίνακας 32 Πυλώνες Παρέμβασης της ΟΧΕ Μεσολογγίου-Αιτωλικού

Πυλώνες Παρέμβασης ΟΧΕ	
ΠΠ1	Διασφάλιση – βελτίωση ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού
ΠΠ2	Ανάδειξη της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού ως αναγνωρίσιμο πόλο τουρισμού και πολιτισμού
ΠΠ3	Προβολή - προώθηση και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς
ΠΠ4	Ανάπτυξη έξυπνων εφαρμογών ΤΠΕ για την προώθηση θεματικού τουρισμού και αναβάθμιση ηλεκτρονικών υποδομών και υπηρεσιών
ΠΠ5	Ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη και αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής
ΠΠ6	Προώθηση και Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας
ΠΠ7	Διασφάλιση και ενίσχυση συνθηκών απασχόλησης και ανθρώπινου δυναμικού

Ακολουθεί **ενδεικτικό** διάγραμμα συσχέτισης των Αξόνων Προτεραιότητας με τους Ειδικούς Στόχους και τους Πυλώνες Παρέμβασης στο οποίο περιγράφεται διαγραμματικά η φιλοσοφία της “λογικής παρέμβασης” της ΟΧΕ.

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 33) συσχετίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικόί Στόχοι της Στρατηγικής με τους Θεματικούς Στόχους, τις Επενδυτικές Προτεραιότητες και τους Ειδικούς Στόχους του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας για την υλοποίηση πράξεων που εντάσσονται στην Στρατηγική των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού.

Πίνακας 33 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Θεματικό Στόχο / Επενδυτική Προτεραιότητα / Ειδικό Στόχο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ (ΑΠ)	Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ (ΕΣ)	Επιδιώξεις του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 ανά Θεματικό Στόχο / Επενδυτική Προτεραιότητα / Ειδικό Στόχο							
		Θεματικός Στόχος (ΘΣ)		Επενδυτική Προτεραιότητα (ΕΠ)		Ειδικός Στόχος (ΕΣ)			
1. Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	4	Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	e	Πρωτόηση στρατηγικών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα για όλα τα είδη περιοχών, ιδιαίτερα για τις αστικές περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου πολυτροπικής αστικής κινητικότητας και των μέτρων προσαρμογής σχετικά με τον περιορισμό των επιπτώσεων	1	Ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	
			6	Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	c	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς		1	Αύξηση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών περιοχών
					d	Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και του εδάφους και προώθηση των υπηρεσιών οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων μέσω του δικτύου Natura 2000, και των πράσινων υποδομών		1	Προστασία των περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας
					e	Ανάληψη δράσης για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος, την ανάπλαση των πόλεων, την αναζωογόνηση και την απολύμανση των υποβαθμισμένων περιβαλλοντικά εκτάσεων (συμπεριλαμβανομένων των προς ανασυγκρότηση περιοχών), τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου		1	Στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη
			7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των προβλημάτων σε βασικές υποδομές δικτύων	b	Ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ, περιλαμβανομένων των πολυτροπικών κόμβων		1	Βελτίωση της προσβασιμότητας σε αστικά κέντρα και σε σημεία γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος
	1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	2	Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	b	Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικό εμπόριο και αύξηση της ζήτησης για ΤΠΕ		1	Αύξηση των επιχειρήσεων που εκσυγχρονίζονται ως προς την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ
					c	Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας		1	Αύξηση των προσφερόμενων υπηρεσιών ΤΠΕ σε επιχειρήσεις και πολίτες
			3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	a	Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων		1	Αύξηση των επενδύσεων σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης

2. Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	8	Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	1	Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	1	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση ανέργων της Περιφέρειας με έμφαση σε αυτούς με υψηλά τυπικά προσόντα
					3	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	1	Αύξηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς που έχουν αναδειχθεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης
					5	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές	1	Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης
			9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης	v	Προώθηση της κοινωνική επιχειρηματικότητα και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	1	Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο
	2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	8	Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	1	Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	1	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση ανέργων της Περιφέρειας με έμφαση σε αυτούς με υψηλά τυπικά προσόντα
					1	Πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία και των μη ενεργών οικονομικά ατόμων στην απασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων και των ατόμων που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα εκτός της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και της υποστήριξης της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	1	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση ανέργων της Περιφέρειας με έμφαση σε αυτούς με υψηλά τυπικά προσόντα
					3	Αυτοαπασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων	1	Αύξηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς που έχουν αναδειχθεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης
					5	Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές	1	Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης
			9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και κάθε διάκρισης	v	Προώθηση της κοινωνική επιχειρηματικότητα και της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση	1	Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο

«Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές»

Σε επίπεδο Ειδικών Στόχων απεικονίζεται στον ακόλουθο πίνακα (Πίνακας 34) η συσχέτιση της παρούσας Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) με το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2014 – 2020.

Πίνακας 34 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Ειδικό Στόχο του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ (ΑΠ)	Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ (ΕΣ)	Ειδικός Στόχος ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020	
1. Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1 Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	4.e.1	Ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας
		6.c.1	Αύξηση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών περιοχών
		6.d.1	Προστασία των περιοχών ιδιαίτερης περιβαλλοντικής και αισθητικής αξίας
		6.e.1	Στήριξη για βιώσιμη και ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη
		7.b.1	Βελτίωση της προσβασιμότητας σε αστικά κέντρα και σε σημεία γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος
	1.2 Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	2.b.1	Αύξηση των επιχειρήσεων που εκσυγχρονίζονται ως προς την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ
		2.c.1	Αύξηση των προσφερόμενων υπηρεσιών ΤΠΕ σε επιχειρήσεις και πολίτες
		3.a.1	Αύξηση των επενδύσεων σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης
2. Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1 Βελτίωση της απασχολησιμότητας	8.1.1	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση ανέργων της Περιφέρειας με έμφαση σε αυτούς με υψηλά τυπικά προσόντα
		8.3.1	Αύξηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς που έχουν αναδειχθεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης
		8.5.1	Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης
		9.v.1	Πρωώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο
	2.2 Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	8.1.1	Αύξηση των ευκαιριών πρόσβασης στην απασχόληση ανέργων της Περιφέρειας με έμφαση σε αυτούς με υψηλά τυπικά προσόντα
		8.3.1	Αύξηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς που έχουν αναδειχθεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης
		8.5.1	Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης
		9.v.1	Πρωώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο

«Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές»

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 35) συσχετίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής με τους Άξονες Προτεραιότητας, τα Μέτρα και τους Ειδικούς Στόχους του Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την υλοποίηση πράξεων που εντάσσονται στην Στρατηγική των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού.

Πίνακας 35 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Άξονα Προτεραιότητας / Μέτρο / Ειδικό Στόχο του Ε. Π. Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ (ΑΠ)	Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ (ΕΣ)		Προβλέψεις Πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας ανά Άξονα Προτεραιότητας / Μέτρο / Ειδικό Στόχο						
			Άξονας Προτεραιότητας	Μέτρο		Ειδικός Στόχος			
1. Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	1	Προστασία περιβάλλοντος & βελτίωση ποιότητας ζωής	1	Προστασία και ανάδειξη φυσικού περιβάλλοντος	Προστασία, Ανάδειξη και Αποκατάσταση Περιβάλλοντος		
					3	Ολοκληρωμένες χωρικές και αστικές αναπλάσεις	Προστασία, Ανάδειξη και Αποκατάσταση Περιβάλλοντος		
					4	Υποδομές	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων		
			2	Τοπική οικονομία- Απασχόληση	1	Αγροτική ανάπτυξη	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων		
					2	Τουριστική ανάπτυξη	Ανάδειξη ταυτότητας της περιοχής – Τουριστική Αξιοποίηση		
			3	Κοινωνική μέριμνα, δια βίου μάθηση, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός & απασχόληση	3	Πολιτισμός- Αθλητισμός	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας		
			1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	2	Τοπική οικονομία- Απασχόληση	1	Αγροτική ανάπτυξη	Ενίσχυση και Ανασυγκρότηση παραγωγικής βάσης
							2	Τουριστική ανάπτυξη	Ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων
							3	Επενδύσεις - Επιχειρηματικότητα	Ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων
	Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της λειτουργικής διασύνδεσης με Ευρωπαϊκούς θεσμούς και φορείς								
	4	Ενίσχυση της απασχόλησης					Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης		
	5	Έρευνα - Τεχνολογία	Ενίσχυση Έρευνας - Καινοτομίας. Διασύνδεση με ΜΜΕ και παραγωγικούς φορείς						
			Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης						

2. Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	2	Τοπική οικονομία- Απασχόληση	1	Αγροτική ανάπτυξη	Βελτίωση – Δημιουργία Υποδομών και Δικτύων	
							Ενίσχυση και Ανασυγκρότηση παραγωγικής βάσης	
					2	Τουριστική ανάπτυξη	Ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων	
					3	Επενδύσεις - Επιχειρηματικότητα	Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης	
					4	Ενίσχυση της απασχόλησης		
	5	Έρευνα - Τεχνολογία						
	2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	3	Κοινωνική μέριμνα, δια βίου μάθηση, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός & απασχόληση	2	Δια Βίου Μάθηση	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας	
					3	Πολιτισμός- Αθλητισμός	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας	
			2	Τοπική οικονομία- Απασχόληση	4	Ενίσχυση της απασχόλησης	Αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με στήριξη της απασχόλησης	
					3	Κοινωνική μέριμνα, δια βίου μάθηση, παιδεία, πολιτισμός, αθλητισμός & απασχόληση	2	Δια Βίου Μάθηση
3							Πολιτισμός- Αθλητισμός	Ενίσχυση των κοινωνικών υποδομών και των υποδομών υγείας, τουρισμού, πολιτισμού, αθλητισμού και παιδείας

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 36) συσχετίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής με τις Στρατηγικές Προτεραιότητες και Στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης για την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας σε Θεματικές περιοχές προτεραιότητάς της για την υλοποίηση πράξεων που εντάσσονται στην Στρατηγική των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού.

Πίνακας 36 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Στρατηγικούς Στόχους και με Θεματικές περιοχές της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ		Επιδιώξεις της Περιφερειακής Στρατηγικής για την Έξυπνη Εξειδίκευση στη Δυτική Ελλάδα		
			Θεματική Περιοχή	Στρατηγικός Στόχος / Προτεραιότητα	
1. Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	Τουρισμός – Πολιτισμός	1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
			Γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, τρόφιμα και ποτά	2	Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και ποιότητάς τους και αξιοποίηση τους στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
	1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	Τουρισμός – Πολιτισμός	2	Βελτίωση της πρόσβασης σε Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), της χρήσης και ποιότητάς τους και αξιοποίηση τους στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
			Τεχνολογίες Πληροφορικής & Επικοινωνιών	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό και οικονομική διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας προσανατολισμένη στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
2. Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	Τουρισμός – Πολιτισμός	1	Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
			Γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, τρόφιμα και ποτά	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό και οικονομική διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας προσανατολισμένη στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
	2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	Τουρισμός – Πολιτισμός	3	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό και οικονομική διαφοροποίηση της περιφερειακής οικονομίας προσανατολισμένη στις τεχνολογικές, τομεακές και διατομεακές περιοχές προτεραιότητας έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΔΕ
			Γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργειες, τρόφιμα και ποτά		

«Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές»

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 37) συσχετίζονται οι Άξονες Προτεραιότητας και οι Ειδικοί Στόχοι της Στρατηγικής με τις Στρατηγικές Κατευθύνσεις και στόχους του Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ) για την υλοποίηση πράξεων που εντάσσονται που εντάσσονται στην Στρατηγική των Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού.

Πίνακας 37 Συσχέτιση Αξόνων Προτεραιότητας / Ειδικών Στόχων Στρατηγικής με Στρατηγικούς Στόχους και Κατευθύνσεις Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ)

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ	Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ		Προβλέψεις και Στρατηγικές Κατευθύνσεις Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας (ΠΠΧΣΑΑ) ανά Στρατηγικό Στόχο (Άξονα)			
			Στρατηγικός Στόχος		Στρατηγική Κατεύθυνση	
1. Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	1	Αναβάθμιση της χωρικής ένταξης της περιφέρειας στον εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο	1	Αναβάθμιση της ευρωπαϊκής (διεθνούς) και εθνικής ακτινοβολίας της Περιφέρειας ως κεντρικής περιοχής ανάπτυξης στην Μακροπεριφέρεια Αδριατικής Ιονίου και Νότιας Δυτικής Πύλης της χώρας προς την Κεντρική Μεσόγειο και την Ευρωπαϊκή Ένωση (περιοχή σύγκλισης πέντε διευρωπαϊκών διαδρόμων ανάπτυξης), ως σταυροδρόμι συνδυασμένων μεταφορών και εμπορευματικού, διαμετακομιστικού – επικοινωνιακού κόμβου.
			3	Βιώσιμη ανάπτυξη - Οικιστική διάρθρωση και ανάδειξη της εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου	1	Αειφόρος αστική ανάπτυξη και ισόρροπη σχέση του αστικού με τον περιβάλλοντα αγροτικό χώρο, με τη σταδιακή δημιουργία εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου και βιώσιμης ανάπτυξης των ορεινών περιοχών και του αγροτικού χώρου μέσω σχέσεων συνέργειας
			4	Προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και των τοπίων της Π.Δ.Ε.	2	Ανάδειξη της ιδιαίτερης ταυτότητας του συστήματος οικισμών 2ου έως 6ου επιπέδου
					1	Προστασία και ανάδειξη των θεσμοθετημένων προστατευόμενων περιοχών και των τοπίων (κατά προτεραιότητα διεθνούς και εθνικής σημασίας)
					2	Υλοποίηση δράσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
3	Αειφόρος χρήση των θαλασσών και των υδάτων, διατήρηση και προστασία των οικοσυστημάτων και των βασικών πόρων τους					
5	Προστασία, αξιοποίηση, ανάδειξη και σύνδεση σε δίκτυα του σημαντικού αριθμού αρχαιολογικών χώρων, μνημείων και ιστορικών τόπων (παγκόσμιας κληρονομιάς)					
5	Ανάδειξη – ενίσχυση των βιώσιμων μεταφορών με προτεραιότητα των ΔΕΔ-Μ	3	Ενδοπεριφερειακοί οδοικοί άξονες			

	1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	2	Αναπτυξιακή αναδιάρθρωση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της Περιφέρειας σε κρίσιμους παραγωγικούς τομείς	<p>1 Εκσυγχρονισμός-ανταγωνιστικότητα και σταδιακή ανάδειξη του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας σε δραστηριότητα με φιλοπεριβαλλοντικό (αιιφορικό) χαρακτήρα</p> <p>2 Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, ανάπτυξη προηγμένων υπηρεσιών στην έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία και ενίσχυση της συνεργασίας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με τους φορείς έρευνας, τεχνολογίας και εκπαίδευσης</p> <p>3 Ανάπτυξη του ποιοτικού, υψηλού επιπέδου τουρισμού στις παράκτιες περιοχές, ειδικών/ήπιων μορφών τουρισμού σε συνδυασμένα πολιτιστικά-περιβαλλοντικά δίκτυα και σταδιακή αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα</p> <p>4 Σχεδιασμένη ρύθμιση, έλεγχος πιέσεων/ συγκρούσεων δραστηριοτήτων και βιώσιμη οργανωμένη ανάπτυξη δραστηριοτήτων στα πλαίσια ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάπτυξης περιοχών</p>
2. Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	2	Αναπτυξιακή αναδιάρθρωση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας της Περιφέρειας σε κρίσιμους παραγωγικούς τομείς	1 Εκσυγχρονισμός-ανταγωνιστικότητα και σταδιακή ανάδειξη του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας σε δραστηριότητα με φιλοπεριβαλλοντικό (αιιφορικό) χαρακτήρα
					2 Ενίσχυση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, ανάπτυξη προηγμένων υπηρεσιών στην έρευνα, τις νέες τεχνολογίες και την καινοτομία και ενίσχυση της συνεργασίας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας με τους φορείς έρευνας, τεχνολογίας και εκπαίδευσης
					3 Ανάπτυξη του ποιοτικού, υψηλού επιπέδου τουρισμού στις παράκτιες περιοχές, ειδικών/ήπιων μορφών τουρισμού σε συνδυασμένα πολιτιστικά-περιβαλλοντικά δίκτυα και σταδιακή αύξηση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα
					4 Σχεδιασμένη ρύθμιση, έλεγχος πιέσεων/ συγκρούσεων δραστηριοτήτων και βιώσιμη οργανωμένη ανάπτυξη δραστηριοτήτων στα πλαίσια ολοκληρωμένων παρεμβάσεων ανάπτυξης περιοχών
	2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	3	Βιώσιμη ανάπτυξη - Οικιστική διάρθρωση και ανάδειξη της εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου	1 Αειφόρος αστική ανάπτυξη και ισόρροπη σχέση του αστικού με τον περιβάλλοντα αγροτικό χώρο, με τη σταδιακή δημιουργία εταιρικής σχέσης πόλης-υπαίθρου και βιώσιμης ανάπτυξης των ορεινών περιοχών και του αγροτικού χώρου μέσω σχέσεων συνέργειας
					3 Ορθολογική κατανομή του διοικητικού, αυτοδιοικητικού και κοινωνικού εξοπλισμού σε τοπικό επίπεδο (με βάση και την μεταρρύθμιση στην Αυτοδιοίκηση)

«Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές»

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 38) οι Άξονες Προτεραιότητας της Στρατηγικής σε Ειδικούς Στόχους και αποτυπώνονται τα αναμενόμενα και επιδιωκόμενα αποτελέσματα της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) στην περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Αιτωλικού.

Πίνακας 38 Αναμενόμενα Αποτελέσματα Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) περιοχής Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού

Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ		Ειδικός Στόχος Στρατηγικής ΟΧΕ		Αναμενόμενα Αποτελέσματα
		α/α	Τίτλος	
1.	Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό	1.1	Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Προστασία περιβάλλοντος - διατήρηση της βιοποικιλότητας και της καλής ποιότητας των υδάτων ▪ Προσέλκυση ειδικών και εναλλακτικού τουρισμού με προεξέχοντες τον οικοτουρισμό, τον πολιτισμικό τουρισμό, τον αλιευτικό τουρισμό και τον αθλητικό τουρισμό ▪ Στοχευμένη στήριξη γεγονότων και εκδηλώσεων διεθνούς εμβέλειας που θα επιτρέψουν την ανάδειξη της ταυτότητας της περιοχής ▪ Την υλοποίηση στοχευμένων αγροπεριβαλλοντικών μέτρων και μέτρων προστασίας και αποκατάστασης της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων ▪ Αναβάθμιση και αναζωογόνηση του οικοσυστήματος της περιοχής με δυνατότητες αξιοποίησης και αιεφορικής χρήσης, υπερτοπικής σημασίας, με πολυποίκιλα μακροπρόθεσμα κοινωνικοοικονομικά και περιβαλλοντικά οφέλη για την περιοχή ▪ Διαμόρφωση και αξιοποίηση της Λιμνοθάλασσας σε ένα οικολογικό και πολιτισμικό χώρο αναψυχής, αθλητισμού και δημιουργικής απασχόλησης του κοινωνικού συνόλου συμβάλλοντας σημαντικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής της πόλης ▪ Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων ▪ Τόνωση του κοινωνικού και παραγωγικού ιστού και χαρακτήρα της περιοχής ▪ Αύξηση της επισκεψιμότητας και προώθηση εναλλακτικών μορφών κινητικότητας ▪ Υλοποίηση του οράματος για το άνοιγμα της πόλης προς την Λιμνοθάλασσα ▪ Βελτίωση του μικροκλίματος της περιοχής ▪ Αποκατάσταση της απρόσκοπτης επικοινωνίας του αστικού ιστού με το θαλάσσιο μέτωπο ▪ Εξασφάλιση λειτουργικής και αισθητικής συνοχής της παραλιακής ζώνης ▪ Προώθηση βιώσιμης κινητικότητας με την διευκόλυνση και προστασία της κίνησης των πεζών και προώθηση ήπιων μορφών μετακίνησης (ποδηλατόδρομοι) ▪ Ενίσχυση της τοπικής οικονομίας
		1.2	Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	<ul style="list-style-type: none"> • Ενθάρρυνση και στήριξη τοπικών και -υπό προϋποθέσεις- υπερτοπικών επιχειρηματικών δικτυώσεων / επιχειρηματικών διασυνδέσεων (clusters) σε όλους τους τομείς με έμφαση στον πρωτογενή τομέα, καθώς και στον κλάδο της αγροδιατροφής

2.	Κοινωνική Αναζωογόνηση	2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αύξηση της απασχόλησης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού για στήριξη των δυναμικών και αναδυόμενων τομέων της οικονομίας της περιοχής ▪ Δράσεις για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας, δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης που οδηγούν σε πιστοποίηση γνώσεων, δράσεις αναβάθμισης γνώσεων και δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού σε θεματικές που συνδέονται με δυναμικούς ή αναδυόμενους τομείς της περιφερειακής οικονομίας και δράσεις αναχαίτισης του μεταναστευτικού ρεύματος επιστημόνων ("brain drain") ▪ Ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης, νέων επαγγελματιών δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης
		2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Δράσεις ενεργού ένταξης, ιδίως για ομάδες που αντιμετωπίζουν εντονότερα τον κίνδυνο αποκλεισμού όπως νέοι, γυναίκες και ΑμεΑ. ▪ Αξιοποίηση του στοιχείου της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων στην αγορά εργασίας, ενώ θα επιδιωχθεί και η ανάπτυξη ολοκληρωμένων παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Η Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου - Αιτωλικού συγκροτείται σε **επτά (7) Πυλώνες Παρέμβασης**. Πιο συγκεκριμένα:

1^{ος} Πυλώνας «Διασφάλιση – βελτίωση ποιότητας του φυσικού περιβάλλοντος Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού»

Ο 1^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται κυρίως με παρεμβάσεις βελτίωσης, διατήρησης και διασφάλισης της ποιότητας των υδάτων της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού, και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις :

- Π.1.1 Συμπληρωματικά έργα αναβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων της Ν.Δ. Αιτωλοακαρνανίας
- Π.1.2 Αποχέτευση - Αποστράγγιση Αντλιοστασίων D1, D2, D6 και συναφών έργων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού
- Π.1.3 Καινοτόμο Σύστημα Διαχείρισης λυματολάσπης και διαχείριση λιπάνσεων στις γεωργικές εκτάσεις του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου

2^{ος} Πυλώνας «Ανάδειξη της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού ως σנגωνορίσιμο πόλο τουρισμού και πολιτισμού»

Ο 2^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και κατάρτισης, τουριστικές διαδρομές σε περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ανάδειξη προορισμών με δραστηριότητες σχετικές με το περιβάλλον, αναβάθμισης χώρων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, διαδρομές οικοτουριστικής ανάπτυξης και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις:

- Π.2.1 Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού
- Π.2.2 Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα
- Π.2.3 Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού
- Π.2.4 Δράσεις εξυπηρέτησης Οικοτουρισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού
- Π.2.5 Δημιουργία ποδηλατικής διαδρομής στον άξονα σύνδεσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου με την ανατολική περιμετρική
- Π.2.6 Δημιουργία Ναυταθλητικού Κέντρου
- Π.2.7 Δημιουργία υποθαλάσσιου πάρκου

3^{ος} Πυλώνας «Προβολή - προώθηση και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς»

Ο 3^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις προβολής του πολιτιστικού, ιστορικού και αρχαιολογικού υποβάθρου της περιοχής, αναδεικνύοντας τον πολιτιστικό πλούτο, την ποικιλόμορφη

ιστορική ταυτότητά της που είναι απόλυτα συνδεδεμένη με το «υδάτινο στοιχείο» και το φυσικό περιβάλλον, και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις

- Π.3.1 Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογγίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών
- Π.3.2 Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών
- Π.3.3 Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού

4^{ος} Πυλώνας «Ανάπτυξη έξυπνων εφαρμογών ΤΠΕ για την προώθηση θεματικού τουρισμού και αναβάθμιση ηλεκτρονικών υποδομών και υπηρεσιών»

Ο 4^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις ανάπτυξης έξυπνων εφαρμογών και τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών για την προώθηση θεματικού τουρισμού και για την αναβάθμιση – βελτίωση των παρεχόμενων στους πολίτες και επισκέπτες υπηρεσιών και υποδομών, και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις :

- Π.4.1 Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής
- Π.4.2 Αναβάθμιση – Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου
- Π.4.3 WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες

5^{ος} Πυλώνας «Ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη και αύξηση της ελκυστικότητας της περιοχής»

Ο 5^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις αναζωογόνησης και ανάπλασης αστικών περιοχών και και σημείων τουριστικού και οικονομικού ενδιαφέροντος, ανάδειξης τοπικού τουριστικού αποθέματος, υποδομές πολιτιστικής και οικοτουριστικής ανάπτυξης, και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις:

- Π.5.1 Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας
- Π.5.2 Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2^ο Λύκειο
- Π.5.3 Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό
- Π.5.4 Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου
- Π.5.5 Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού
- Π.5.6 Ανάπλαση Δυτικής Περιμετρικής
- Π.5.7 Αναβάθμιση οδών Μουστακλή, τμήματος Σπύρου Τρικούπη και γειτονικών πλατειών
- Π.5.8 Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»
- Π.5.9 Δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης για το «Σπίτι του Τουρίστα»

6^{ος} Πυλώνας «Προώθηση και Ενίσχυση Επιχειρηματικότητας»

Ο 6^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις προώθησης επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, καθώς και με δράσεις αύξησης των επενδύσεων σε επιχειρήσεις που συνδέονται με τους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης. Ειδικότερα περιλαμβάνονται οι παρακάτω Πράξεις :

Π.6.1 Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας

Π.6.2 Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο

7^{ος} Πυλώνας «Διασφάλιση και ενίσχυση συνθηκών απασχόλησης και ανθρώπινου δυναμικού»

Ο 7^{ος} Πυλώνας παρέμβασης σχετίζεται με δράσεις υποστήριξης, κατάρτισης και βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού (εργαζομένων και επιχειρήσεων) σε τομείς της τοπικής οικονομίας με συγκριτικά πλεονεκτήματα για την περιοχή που περιλαμβάνονται στην περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης και ειδικότερα περιλαμβάνει τις παρακάτω Πράξεις :

Π.7.1 Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης

Π.7.2 Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων

Π.7.3 Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων

Π.7.4 Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους

Π.7.5 Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία

Π.7.6 Βελτίωση - Αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών δημόσιων ιχθυοτροφείων

Διευκρινίζεται ότι όλες οι προτεινόμενες προς ένταξη Πράξεις εξετάστηκαν βάσει των εξής κριτηρίων:

i. Συνάφεια

Αφορά την κατ' αρχήν εξέταση της κάθε πρότασης προκειμένου να αποτιμηθεί για το αν σχετίζεται με το περιεχόμενο και την περιοχή εφαρμογής της Ο.Χ.Ε..

ii. Σκοπιμότητα

Η ένταξη μίας πράξης στην Στρατηγική της Ο.Χ.Ε. δεν περιορίζεται μόνο στο αν είναι συναφές με το αντικείμενο της, αλλά στο κατά πόσο υποστηρίζει την υλοποίηση των στόχων της και συμβάλει στην επίτευξη των αποτελεσμάτων της.

iii. Ωριμότητα

Οι προτάσεις εξετάζονται γύρω από την ωριμότητα τους προκειμένου να είναι εφικτή μια σχετικά ασφαλής εκτίμηση του κατά πόσο μπορούν να υλοποιηθούν στο δεδομένο χρονικό - προγραμματικό πλαίσιο της Ο.Χ.Ε. (ως το 2020).

iv. Αποδοτικότητα

Ο σχεδιασμός της Ο.Χ.Ε. έχει συγκεκριμένους πόρους για να επιτύχει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Οι πράξεις που έχουν προταθεί υπερκαλύπτουν πολλές φορές τους πόρους αυτούς, έτσι θα πρέπει εν τέλει να επιλεγούν οι πράξεις που συμβάλουν στην υλοποίηση των αποτελεσμάτων αυτών με το λιγότερο δυνατό κόστος. Η αποδοτικότητα αναφέρεται κυρίως σε πράξεις που συμβάλουν στην υλοποίηση κάποιου κοινού στόχου.

Ιδιαίτερα σημαντικό ωστόσο στοιχείο του όλου επιχειρησιακού σχεδιασμού που κατατίθεται, αποτελεί η διαπίστωση ότι η Στρατηγική οφείλει να αποτελεί μια δυναμική διαδικασία που τροφοδοτείται, τροφοδοτεί και συντονίζει τους διαφορετικούς τομείς εμπλοκής φορέων και χρηματοδοτικών πηγών, για το λόγο αυτό είναι μια ανοιχτή - σε αλλαγές, επανακαθορισμό στόχων, ένταξη νέων έργων, κ.α.- προσέγγιση σχεδιασμού ανάλογα με την πορεία υλοποίησής της και επίτευξης των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων της. Κρίσιμο, συνεπώς, στοιχείο αποτελεί η αξιολόγηση κατά τη διάρκεια της υλοποίησής της, τόσο σε σχέση με την εφαρμογή, όσο και με τις επιπτώσεις μίας παρέμβασης, έτσι ώστε να μπορεί να αναθεωρηθεί και να επανασχεδιαστεί με νέους όρους και στόχους σε στάδια προγενέστερα της ολοκλήρωσής της.

4.1 Ανάλυση Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ

Στο πλαίσιο εφαρμογής της Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων παρουσιάζεται το σχέδιο δράσης με ανάλυση των ενδεικτικών προτεινόμενων Πράξεων ανά Άξονα Προτεραιότητας της Στρατηγικής και Ειδικό Στόχο αντίστοιχα (Πίνακας 39 και Πίνακας 40).

Πίνακας 39 Ανάλυση Σχεδίου Δράσης σε Ενδεικτικές Πράξεις 1ου Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής

1^{ος} Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ «Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό»		
Ειδικός Στόχος	Ενδεικτικές Πράξεις	
ΕΣ1.1 Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος	Π.1.1 Συμπληρωματικά έργα αναβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων της Ν.Δ. Αιτωλοακαρνανίας	
	Π.1.2 Αποχέτευση - Αποστράγγιση Αντλιοστασίων D1, D2, D6 και συναφών έργων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	
	Π.1.3 Καινοτόμο Σύστημα Διαχείρισης λυμματολάσπης και διαχείριση λιπάνσεων στις γεωργικές εκτάσεις του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου	
	Π.2.1 Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	
	Π.2.2 Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα	
	Π.2.3 Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	
	Π.2.4 Δράσεις εξυπηρέτησης Οικοτουρισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	
	Π.2.5 Δημιουργία ποδηλατικής διαδρομής στον άξονα σύνδεσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου με την ανατολική περιμετρική	
	Π.2.6 Δημιουργία Ναυταθλητικού Κέντρου	
	Π.2.7 Δημιουργία υποθαλάσσιου πάρκου	
	Π.3.1 Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογγίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών	
	Π.3.2 Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών	
	Π.3.3 Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού	
	Π.4.1 Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	
	Π.4.2 Αναβάθμιση – Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	
	Π.5.1 Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας	
	Π.5.2 Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2 ^ο Λύκειο	
	Π.5.3 Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό	
	Π.5.4 Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου	
	Π.5.5 Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού	
	Π.5.6 Ανάπλαση Δυτικής Περιμετρικής	
	Π.5.7 Αναβάθμιση οδών Μουστακλή, τμήματος Σπύρου Τρικούπη και γειτονικών πλατειών	
	Π.5.8 Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»	
	Π.5.9 Δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης για το «Σπίτι του Τουρίστα»	
	ΕΣ1.2 Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών	Π.4.1 Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής
		Π.4.2 Αναβάθμιση – Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου
Π.4.3 WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες		
Π.6.1 Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας		
Π.6.2 Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο		
Π.7.2 Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων		

Πίνακας 40 Ανάλυση Σχεδίου Πράξεις σε Ενδεικτικές Πράξεις 2ου Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής

2 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής ΟΧΕ «Κοινωνική Αναζωογόνηση»		Ενδεικτικές Πράξεις	
Ειδικός Στόχος		Ενδεικτικές Πράξεις	
ΕΣ 2.1	Βελτίωση της απασχολησιμότητας	Π.6.1.	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας
		Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο
		Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης
		Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων
		Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων
		Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους
		Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία
ΕΣ 2.2	Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης
		Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων
		Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων
		Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους
		Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία

Οι επιμέρους Ενδεικτικές Πράξεις της Στρατηγικής αναλύονται στο Παράρτημα Α, παρουσιάζοντας την ταυτότητα της κάθε προτεινόμενης πράξης για την υλοποίηση της Στρατηγικής ΟΧΕ, ανά Ειδικό Στόχο, με στοιχεία που σχετίζονται με το φυσικό και οικονομικό αντικείμενό τους, το πρόγραμμα και το ταμείο χρηματοδότησης, τους δυνητικούς δικαιούχους, τους φορείς λειτουργίας και τις ωφελούμενους - ομάδες στόχους.

Κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί, επίσης, ότι όλες οι Ενδεικτικές Πράξεις βρίσκονται σε **συνάφεια** με το Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας, συμβάλλοντας στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, και σε συμβατότητα με στόχους σχεδίων δράσης του πενταετούς Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, έτσι όπως εξετάστηκαν κατά την υποβολή τους στο Φορέα Στρατηγικής.

4.2 Χρονικός Προγραμματισμός Υλοποίησης Στρατηγικής ΟΧΕ

Το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης για το σύνολο των προτεινόμενων Πράξεων Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ), για όλες τις δυνητικές πηγές χρηματοδότησης αποτυπώνεται στον παρακάτω Πίνακα (Πίνακας 41).

Πίνακας 41 Εκτιμώμενο Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ

Εκτιμώμενο Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ							
Α/Α	Πράξη		Ημερομηνία			Χρονική Διάρκεια Υλοποίησης	Ημερομηνία Λήξης
	Κωδικός	Τίτλος	Δημοσίευσης Προκήρυξης	Διαγωνισμού	Σύμβασης		
1	Π.1.1	Συμπληρωματικά έργα αναβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων της Ν.Δ. Αιτωλοακαρνανίας	Υπό διευκρίνιση-διερεύνηση				
2	Π.1.2	Αποχέτευση - Αποστράγγιση Αντλιοστασίων D1, D2, D6 και συναφών έργων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	Υπό διευκρίνιση-διερεύνηση				
3	Π.1.3	Καινοτόμο Σύστημα Διαχείρισης λυμματολάσπης και διαχείριση λιπάνσεων στις γεωργικές εκτάσεις του Δήμου Ι.Π. Μεσολογίου	01/2017	03/2017	06/2017	18 Μήνες	12/2019
4	Π.2.1	Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	10/2017	11/2017	01/2018	4 Μήνες	05/2018
5	Π.2.2	Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα	03/2017	04/2017	06/2017	12 Μήνες	06/2018
6	Π.2.3	Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	05/2017	08/2017	09/2017	12 Μήνες	09/2018
7	Π.2.4	Δράσεις εξυπηρέτησης Οικοτουρισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	05/2017	08/2017	09/2017	12 Μήνες	09/2018
8	Π.2.5	Δημιουργία ποδηλατικής διαδρομής στον άξονα σύνδεσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογίου με την ανατολική περιμετρική	06/2018	07/2018	08/2018	5 Μήνες	01/2019
9	Π.2.6	Δημιουργία Ναυταθλητικού Κέντρου	06/2017	08/2017	09/2017	8 Μήνες	05/2018
10	Π.2.7	Δημιουργία υποθαλάσσιου πάρκου	05/2018	07/2018	09/2018	12 Μήνες	09/2019
11	Π.3.1	Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών.	11/2016	12/2016	01/2017	3 Έτη	01/2020
12	Π.3.2	Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου-Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών	07/2017	08/2017	09/2017	6 μήνες	03/2018
13	Π.3.3	Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού	07/2017	08/2017	09/2017	18 Μήνες	03/2019

14	Π.4.1	Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	01/2017	04/2017	06/2017	12 Μήνες	06/2018
15	Π.4.2	Αναβάθμιση - Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	01/2017	04/2017	06/2017	8 Μήνες	02/2018
16	Π.4.3	WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες	01/2017	04/2017	06/2017	8 Μήνες	02/2018
17	Π.5.1	Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας	03/2017	04/2017	06/2017	18 Μήνες	12/2018
18	Π.5.2	Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2 ^ο Λύκειο	03/2017	04/2017	06/2017	12 Μήνες	06/2018
19	Π.5.3	Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό	03/2017	04/2017	06/2017	12 Μήνες	06/2018
20	Π.5.4	Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου	03/2017	04/2017	06/2017	6 Μήνες	12/2017
21	Π.5.5	Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού	12/2017	04/2017	06/2017	12 Μήνες	06/2018
22	Π.5.6	Ανάπλαση Δυτικής Περιμετρικής	12/2017	12/2018	03/2018	8 Μήνες	11/2018
23	Π.5.7	Αναβάθμιση οδών Μουστακλή, τμήματος Σπύρου Τρικούπη και γειτονικών πλατειών	12/2017	01/2018	03/2018	8 Μήνες	11/2018
24	Π.5.8	Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»	01/2017	02/2017	03/2017	9 Μήνες	12/2017
25	Π.5.9	Δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης για το "Σπίτι του Τουρίστα"	06/2017	08/2017	09/2017	12 μήνες	09/2017
26	Π.6.1	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	12/2016		09/2017	18 Μήνες	03/2019
27	Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο	06/2017	08/2017	09/2017	10 μήνες	07/2018
28	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης	12/2016		09/2017	18 Μήνες	03/2019
29	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	12/2016		09/2017	18 Μήνες	03/2019
30	Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων	12/2016		09/2017	18 Μήνες	03/2019
31	Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους	Υπό διευκρίνιση-διερεύνηση			18 Μήνες	--
32	Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία	Υπό διευκρίνιση-διερεύνηση			12Μήνες	--
33	Π.7.6	Βελτίωση - Αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών δημόσιων ιχθυοτροφείων	Υπό διευκρίνιση-διερεύνηση			--	--

4.3 Ωριμότητα Στρατηγικής ΟΧΕ

Η ωριμότητα των Πράξεων Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα (Πίνακας 42).

Ειδικότερα για τις Πράξεις, οι οποίες προτείνονται για ένταξη στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας, συμπληρώνεται ο αιτούμενος προϋπολογισμός για τυχόν απαιτούμενες τεχνικές μελέτες ωριμότητας έργων, ο οποίος μπορεί να ανέρχεται μέχρι το 10% του προϋπολογισμού επί της αιτούμενης επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης της πράξης.

Πίνακας 42 Ενέργειες ωρίμανσης Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ

Ενέργειες Ωρίμανσης - Ωριμότητας Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ						
Α/Α	Πράξη				Στάδιο εξέλιξης τεχνικών μελετών	Στάδιο εξέλιξης άλλων διοικητικών ενεργειών
	Κωδικός	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Αιτούμενος Π/Υ τεχνικών μελετών ωριμότητας/ υποέργο		
1	Π.1.1	Συμπληρωματικά έργα αναβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων της Ν.Δ. Αιτωλοακαρνανίας	10.128.915,67	---	Υπάρχουν ώριμες μελέτες	---
2	Π.1.2	Αποχέτευση - Αποστράγγιση Αντλιοστασίων D1, D2, D6 και συναφών έργων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	10.600.000,00	---	Υπάρχουν ώριμες μελέτες	---
3	Π.1.3	Καινοτόμο Σύστημα Διαχείρισης λυμματολάσπης και διαχείριση λιπάνσεων στις γεωργικές εκτάσεις του Δήμου Ι.Π. Μεσολογγίου	600.000,00	---	Υπάρχουν ώριμες μελέτες	Εφαρμογή του άρθρου 4 της ΚΥΑ 80568/4225/1991 [§ 2.α.1 και 2], για την παροχή άδειας, εκ μέρους της περιφέρειας, για γεωργική χρησιμοποίηση της ιλύος σε δεδομένη περιοχή
4	Π.2.1	Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	1.000.000,00	---	Φάση εκπόνησης μελετών	Απαλλαγή περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων
5	Π.2.2	Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα	350.000,00	---	Υπάρχουν οι προμελέτες	Απαλλαγή περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων
6	Π.2.3	Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	200.000,00	---		---
7	Π.2.4	Δράσεις εξυπηρέτησης Οικοτουρισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	1.050.000,00	---		---
8	Π.2.5	Δημιουργία ποδηλατικής διαδρομής στον άξονα σύνδεσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου με την ανατολική περιμετρική	1.500.000,00	---	Σύνταξη προμελέτης	Έλεγχος απαιτούμενων περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων
9	Π.2.6	Δημιουργία Ναυταθλητικού Κέντρου	250.000,00	---	Σύνταξη μελέτης	
10	Π.2.7	Δημιουργία υποθαλάσσιου πάρκου	160.000,00	---	---	Έλεγχος απαιτούμενων περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων

11	Π.3.1	Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογγίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών.	3.800.000,00	---	Εγκεκριμένες Μελέτες	Έχουν ληφθεί οι απαιτούμενες αδειοδοτήσεις / εγκρίσεις
12	Π.3.2	Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών	250.000,00	---	Σύνταξη Μελέτης	---
13	Π.3.3	Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού	500.000,00	---	Σύνταξη Μελέτης	---
14	Π.4.1	Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	250.000,00	---	Υπάρχει έτοιμη εφαρμογή-απαιτείται παραμετροποίηση	---
15	Π.4.2	Αναβάθμιση - Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	350.000,00	---	Σύνταξη τεχνικών Δελτίων	---
16	Π.4.3	WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες	150.000,00	---	Σύνταξη τεχνικών Δελτίων	---
17	Π.5.1	Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας	1.800.000,00	---	Μελέτη υπό εκπόνηση	---
18	Π.5.2	Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2 ^ο Λύκειο	2.200.000,00	---	Εκπόνηση μελετών	---
19	Π.5.3	Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό	1.100.000,00	---	Εκπόνηση μελετών	---
20	Π.5.4	Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου	2.700.000,00	---	Εκπόνηση μελετών από ΤΥ Δήμου	Έλεγχος περιβαλλοντικών εγκρίσεων διαύλου
21	Π.5.5	Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού	2.000.000,00	---	Καθορισμός Αιγιαλού και Παραλίας (νότιο τμήμα) Τροποποίηση σχ. Πόλεως Αιτωλικού '71 Μελέτη ανάπλασης παραλιακής περιοχής νησιού Αιτωλικού (Γραφείο '75, 2003), υπάρχει προμελέτη	Έλεγχος απαιτούμενων περιβαλλοντικών αδειοδοτήσεων
22	Π.5.6	Ανάπλαση Δυτικής Περιμετρικής	700.000,00	---	Φάση εκπόνησης μελετών	---
23	Π.5.7	Αναβάθμιση οδών Μουστακλή, τμήματος Σπύρου Τρικούπη και γειτονικών πλατειών	1.700.000,00	---	Φάση εκπόνησης μελετών	Απαιτείται τροποποίηση κυκλοφοριακής μελέτης
24	Π.5.8	Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»	450.000,00	---	Σύνταξη μελετών	---
25	Π.5.9	Δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης για το "Σπίτι του Τουρίστα"	200.000,00	---	Σύνταξη μελέτης	---
26	Π.6.1	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	2.000.000,00	---	Υπό έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης των εντύπων εξειδίκευσης	
27	Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο	1.000.000,00	---	Φάση εκπόνησης μελετών	Η συγκεκριμένη έκταση ανήκει στην Κτηματική υπηρεσία. Κατόπιν ενεργειών του Δήμου έχει ξεκινήσει η διαδικασία παραχώρησης στο Δήμο για τη χρήση που προτείνεται στα πλαίσια της ΟΧΕ

28	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης	100.000,00	---	Υπό έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης των εντύπων εξειδίκευσης	
29	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	150.000,00	---	Υπό έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης των εντύπων εξειδίκευσης	
30	Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων	150.000,00	---	Υπό έγκριση από την Επιτροπή Παρακολούθησης των εντύπων εξειδίκευσης	
31	Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους	150.000,00	---	Δεν απαιτούνται	---
32	Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία	100.000,00	---	Δεν απαιτούνται	---
33	Π.7.6	Βελτίωση - Αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών δημόσιων ιχθυοτροφείων	350.000,00	---	Έχουν συνταχθεί αρχικές μελέτες για τα κτήρια από τους συνεταιρισμούς στα πλαίσια προτάσεων που είχαν υποβληθεί	Οι παρεμβάσεις θα περιληφθούν στη συμπληρωματική μελέτη επί της ΑΕΠΟ του 2015 / Εκκρεμεί η ολοκλήρωση της νομιμοποίησης

4.4 Συμπληρωματικότητα και συνέργεια των Πράξεων ΟΧΕ με Στρατηγικές και Στόχους της Π.Δ.Ε.

Για τη συμπληρωματικότητα και τη συνέργεια της Στρατηγικής ΟΧΕ και των παρεμβάσεών της, ώστε να εξασφαλίζονται πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ Π.Δ.Ε. και στο αναπτυξιακό όραμα για την περιοχή και την Περιφέρεια, κρίνεται ακόπιμο να αναφερθεί ότι η παρούσα Στρατηγική Ολοκληρωμένων Επενδύσεων (ΟΧΕ) είναι συμβατή με

- το 5ετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας,
- το ΕΣΠΑ (Περιφερειακό και τομεακά προγράμματα)
- τη Περιφερειακή Έξυπνη Εξειδίκευση
- το Χωροταξικό σχεδιασμό (Περιφερειακό και ειδικό τουρισμού/όπως ισχύει)

καθώς επίσης λαμβάνει υπόψη όλα τα δυνατά χρηματοδοτικά εργαλεία (ΕΣΠΑ/ΠΕΠ & τομεακά, ευρωπαϊκά προγράμματα κλπ).

Επιπρόσθετα, η συμβολή των Πράξεων ΟΧΕ που προτείνονται για ένταξη στο Π.Ε.Π. Π.Δ.Ε. 2014-2020 στους αντίστοιχους δείκτες εκροών και αποτελέσματος των σχετικών Αξόνων Προτεραιότητας φαίνεται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 43).

Πίνακας 43 Συμβολή πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ στην επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ Π.Δ.Ε. 2014 - 2020

Συμβολή πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ στην επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ Π.Δ.Ε. 2014 - 2020										
Α/Α	Πράξη		Α.Π. ΠΕΠ	Δείκτης						Εκτίμηση / περιγραφή συμβολής
	Κωδικός	Τίτλος		Κωδικός	Τίτλος	Είδος	Μονάδα Μέτρησης	Τιμή Στόχου (2023)	Ορόσημο για 2018	
1	Π.2.1	Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις /έτος	957.726,00	--	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη φυσικού-πολιτιστικού περιβάλλοντος&κληρονομιάς / Αύξηση της επισκεψιμότητας και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού / / Προώθηση βιώσιμης κινητικότητας με την ανάδειξη του ποδηλάτου ως μέσο μεταφοράς και αναψυχής
2	Π.2.2	Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις /έτος	957.726,00	--	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη φυσικής - πολιτιστικής κληρονομιάς / Αύξηση της επισκεψιμότητας και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού
				T1813	Πολιτιστικά Μνημεία που αναβαθμίζονται	Εκροής	Αριθμός	3,00	--	
3	Π.2.3	Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογγίου – Αιτωλικού	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις /έτος	957.726,00	--	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη φυσικού-πολιτιστικού περιβάλλοντος&κληρονομιάς/ Αύξηση της επισκεψιμότητας και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού
4	Π.3.1	Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογγίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις /έτος	957.726,00	--	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη πολιτιστικής κληρονομιάς / Αύξηση της επισκεψιμότητας
				T1813	Πολιτιστικά Μνημεία που αναβαθμίζονται	Εκροής	Αριθμός	3,00	--	
5	Π.3.2	Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου-Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών	2	T1805	Επιχειρήσεις που επένδυσαν σε ΤΠΕ	Αποτελέσματος	Ποσοστό	36,90	--	Αξιοποίηση ΤΠΕ στους τομείς του Τουρισμού και του Πολιτισμού με στοχευμένες δράσεις και ολοκληρωμένες λύσεις προώθησης, ενημέρωσης και αξιοποίησης
				T1806	Χρήστες ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών του δημοσίου	Αποτελέσματος	αριθμός	255.000,00	--	
				T1801	Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές που δημιουργούνται	Εκροής	αριθμός	5,00	--	

6	Π.3.3	Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις /έτος	957.726,00	--	Διατήρηση, προστασία, προώθηση και ανάπτυξη πολιτιστικής κληρονομιάς / Αύξηση της επισκεψιμότητας
				T1813	Πολιτιστικά Μνημεία που αναβαθμίζονται	Εκροής	Αριθμός	3,00	--	
7	Π.4.1	Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	2	T1805	Επιχειρήσεις που επένδυσαν σε ΤΠΕ	Αποτελέσματος	Ποσοστό	36,90	--	Αξιοποίηση ΤΠΕ στους τομείς του Τουρισμού και του Πολιτισμού με στοχευμένες δράσεις και ολοκληρωμένες λύσεις προώθησης, ενημέρωσης και αξιοποίησης
				T1806	Χρήστες ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών του δημοσίου	Αποτελέσματος	αριθμός	255.000,00	--	
				T1801	Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές που δημιουργούνται	Εκροής	αριθμός	5,00	--	
8	Π.4.2	Αναβάθμιση - Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	2	T1806	Χρήστες ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών του δημοσίου	Αποτελέσματος	αριθμός	255.000,00	--	Προβολή, ανάδειξη και προώθηση πολιτιστικών πόρων με τη χρήση έξυπνων εφαρμογών / Βελτίωση - αναβάθμιση προσφερόμενων υπηρεσιών στους πολίτες - επικέπτες
				T1801	Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές που δημιουργούνται	Εκροής	αριθμός	5,00	--	
9	Π.4.3	WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες	2	T1806	Χρήστες ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών του δημοσίου	Αποτελέσματος	αριθμός	255.000,00	--	Τόνωση του κοινωνικού, παραγωγικού ιστού και εμπορικού χαρακτήρα της περιοχής μέσα από την αξιοποίηση των ΤΠΕ /Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών από τις τοπικές επιχειρήσεις
				T1801	Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές που δημιουργούνται	Εκροής	αριθμός	5,00	--	
10	Π.5.1	Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας	7	T1827	Χρονοαπόσταση	Αποτελέσματος	Ώρα: Λεπτά	14,00	--	Βελτίωση προσβασιμότητας προς την περιοχή της Τουρλίδας συνδέοντας τον ατικό ιστό της πόλης με το θαλάσσιο μέτωπο / Ανάδειξη περιοχής αναπτυσσομένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
				CO14	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών	Εκροής	χλμ.	22,00	--	
11	Π.5.2	Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2 ^ο Λύκειο	7	T1827	Χρονοαπόσταση	Αποτελέσματος	Ώρα: Λεπτά	14,00	--	Βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος μέσω εργασιών ανάπλασης, στοχεύοντας τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης και την προώθηση μέτρων για τον περιορισμό του θορύβου με κυκλοφοριακές ρυθμίσεις
				CO14	Οδικό δίκτυο: Συνολικό μήκος ανακατασκευασμένων ή αναβαθμισμένων οδών	Εκροής	χλμ.	22,00	--	

12	Π.5.3	Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό	6	T1824	Μέγιστος αρ. ημερών με μέση ημερήσια συγκέντρωση ΑΣ10 μεγαλύτερη από 50 µg/m ³	Αποτελέσματος	Ημέρες / έτος	35	--	Αναζωογόνηση – αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος / Ανάδειξη παραλίμιου μετώπου πόλης και σύνδεσής του με την είσοδο της πόλης
				CO37	Αστική ανάπτυξη: Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης	Εκροής	Άτομα	271.690,00	--	
13	Π.5.4	Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου	6	T1824	Μέγιστος αρ. ημερών με μέση ημερήσια συγκέντρωση ΑΣ10 μεγαλύτερη από 50 µg/m ³	Αποτελέσματος	Ημέρες / έτος	35	--	Αναζωογόνηση – αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος με την αξιοποίηση και ανάπλαση ενός υδάτινου τμήματος εντός του αστικού ιστού / Αξιοποίηση - Αναβάθμιση φυσικού τοπίου
				CO37	Αστική ανάπτυξη: Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης	Εκροής	Άτομα	271.690,00	--	
14	Π.5.5	Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού	6	T1824	Μέγιστος αρ. ημερών με μέση ημερήσια συγκέντρωση ΑΣ10 μεγαλύτερη από 50 µg/m ³	Αποτελέσματος	Ημέρες / έτος	35	--	Αναζωογόνηση – αναβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος / Αξιοποίηση - Αναβάθμιση φυσικού τοπίου / Αύξηση της επισκεψιμότητας και της ελκυστικότητας της περιοχής
				CO37	Αστική ανάπτυξη: Πληθυσμός που ζει σε περιοχές με ολοκληρωμένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης	Εκροής	Άτομα	271.690,00	--	
15	Π.5.8	Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»	6	T1822	Επισκεψιμότητα πολιτιστικών χώρων	Αποτελέσματος	Επισκέψεις / έτος	957.726,00	--	Προώθηση, προβολή και ανάδειξη φυσικής - πολιτιστικής κληρονομιάς / Αύξηση της επισκεψιμότητας και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού

16	Π.6.1	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	3	T1807	Κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης	Αποτελέσματος	εκ. ευρώ	872,64	--	Ενίσχυση των δημιουργικών και "πράσινων" επιχειρήσεων, επιχειρήσεων μεταποίησης, την καινοτομική και έμπειρη Επιχειρηματικότητα / Ανταγωνιστικότητα νεοφυών ή πολύ Μικρών επιχειρήσεων
				CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Εκροής	Επιχειρήσεις	700,00	--	
				CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Εκροής	Επιχειρήσεις	700,00	--	
				CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Εκροής	Ισοδύναμα Πλήρους Απασχόλησης	700,00	--	
17	Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο	3	T1807	Κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης	Αποτελέσματος	εκ. ευρώ	872,64	--	Ανάδειξη και αξιοποίηση της παραλίμνιας περιοχής, με επιχειρηματική δραστηριότητα / Αύξηση της επισκεψιμότητας και βελτίωση της ζωής των κατοίκων
				CO01	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν στήριξη	Εκροής	Επιχειρήσεις	700,00	--	
				CO02	Παραγωγικές επενδύσεις: Αριθμός επιχειρήσεων που λαμβάνουν επιχορηγήσεις	Εκροής	Επιχειρήσεις	700,00	--	
				CO08	Παραγωγικές επενδύσεις: Αύξηση της απασχόλησης στις επιχειρήσεις που λαμβάνουν ενίσχυση	Εκροής	Ισοδύναμα Πλήρους Απασχόλησης	700,00	--	
18	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης	8	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αποτελέσματος	Αριθμός	450,00	--	Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της βελτίωσης δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού και της εξωστρέφειας - διεθνοποίησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
				CO01	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Εκροής	Αριθμός	1.000,00	--	

19	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	8	T1836	Επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης ένα έτος μετά την ενίσχυση τους	Αποτελέσματος	Αριθμός	60,00	--	Ενίσχυση αυτοαπασχόλησης, επιχειρηματικότητας και δημιουργία νέων επιχειρήσεων, και ειδικά καινοτόμων μικρομεσαίων επιχειρήσεων / Αύξηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης
				T1832	Επιχειρηματικά σχέδια για νέες επιχειρήσεις στους τομείς της RIS3	Εκροής	Αριθμός	80,00	--	
20	Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων	8	T1837	Επιχειρήσεις με βελτιωμένη κατάσταση επιχειρησιακής λειτουργίας ένα έτος μετά τη λήξη της ενίσχυση τους	Αποτελέσματος	Αριθμός	120,00	--	Προώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων / Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης
				CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Εκροής	Αριθμός	163,00	--	
21	Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους	9	T1839	Κοινωνικές επιχειρήσεις που η λειτουργία τους συνεχίζεται ένα έτος μετά τη λήξη της παρέμβασης	Αποτελέσματος	Αριθμός	8,00	--	Προώθηση κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο μέσω δικτύωσης και συνέργειας / Προώθηση της επαγγελματικής ενσωμάτωσης σε κοινωνικές επιχειρήσεις και την κοινωνική και αλληλέγγυο οικονομία ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην απασχόληση
				CO23	Αριθμός υποστηριζόμενων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων (συμπεριλαμβανομένων συνεταιριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας)	Εκροής	Αριθμός	138,00	--	
22	Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία	8	CR03	Συμμετέχοντες που αποκτούν εξειδίκευση αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους	Αποτελέσματος	Αριθμός	450,00	--	Ενίσχυση - υποστήριξη ατόμων με αναπηρία για την κοινωνική ένταξή τους μέσω της κατάρτισης - εκπαίδευσης / διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων με ιδιαιτερότητες / ανέργων
				CO01	Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	Εκροής	Αριθμός	1.000,00	--	

5. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Στο κεφάλαιο αυτό αποτυπώνονται ο Προϋπολογισμός και οι Πηγές χρηματοδότησης του Σχεδίου Δράσης. Κατά την κατάρτιση του Χρηματοδοτικού Πίνακα, ειδικά ως προς το σκέλος που αφορά σε Ενδεικτικές Πράξεις που προτείνεται να χρηματοδοτηθούν από το Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 λαμβάνεται υπόψη η διαθέσιμη κατανομή των πόρων, όπως αυτή αποτυπώνεται στη σχετική πρόσκληση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Π.Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας .

Η ανάλυση των παραπάνω πραγματοποιείται ανά Άξονα Προτεραιότητας, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Κατηγορία Πράξης της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης (ΟΧΕ) για την περιοχή Μεσολογγίου Αιτωλικού, ως ακολούθως (Πίνακας 44):

«Στρατηγική Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) για άλλες χωρικές στρατηγικές»

Πίνακας 44 Χρηματοδοτικός Πίνακας ανά Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Πράξης της ΟΧΕ

Χρηματοδοτικός Πίνακας ανά Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής, Ειδικό Στόχο και Ενδεικτική Πράξη της ΟΧΕ							
Α/Α	Ενδεικτική Κατηγορία Πράξης		Προϋπολογισμός και Πηγή Χρηματοδότησης				
	Κωδικός	Τίτλος	Προϋπολογισμός (€)	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα	Άξονας Προτεραιότητας Ε.Π.	ΕΔΕΤ	Άλλη Πηγή
1^{ος} Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής "Ανάδειξη Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου – Αιτωλικού σε Διεθνή Οικοτουριστικό Προορισμό"							
Ειδικός Στόχος 1.1 "Διατήρηση και Ανάδειξη της Υψηλής Ποιότητας του Φυσικού και Πολιτιστικού Περιβάλλοντος"							
1	Π.1.1	Συμπληρωματικά έργα αναβάθμισης των υδατικών οικοσυστημάτων της Ν.Δ. Αιτωλοακαρνανίας	10.128.915,67	Τομεακό	--	ΕΤΘΑ	
2	Π.1.2	Αποχέτευση - Αποστράγγιση Αντλιοστασίων D1, D2, D6 και συναφών έργων στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	10.600.000,00	Τομεακό	--	ΕΤΘΑ	
3	Π.1.3	Καινοτόμο Σύστημα Διαχείρισης λυματολάσπης και διαχείριση λιπάνσεων στις γεωργικές εκτάσεις του Δήμου Ι.Π. Μεσολογίου	600.000,00	Τομεακό	--	ΕΓΤΑΑ	
4	Π.2.1	Ποδηλατική διαδρομή μέσα στη λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	1.000.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
5	Π.2.2	Μουσείο Άλατος στην Τουρλίδα	350.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
6	Π.2.3	Δράσεις ανάδειξης Φύσης – Πολιτισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	200.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
7	Π.2.4	Δράσεις εξυπηρέτησης Οικοτουρισμού στη Λιμνοθάλασσα Μεσολογίου – Αιτωλικού	1.050.000,00	Τομεακό	--	ΕΤΘΑ	
8	Π.2.5	Δημιουργία ποδηλατικής διαδρομής στον άξονα σύνδεσης του Τ.Ε.Ι. Μεσολογίου με την ανατολική περιμετρική	1.500.000,00	Τομεακό /Άλλο	--	--	
9	Π.2.6	Δημιουργία Ναυταθλητικού Κέντρου	250.000,00	Άλλο	--	ΕΤΘΑ	v
10	Π.2.7	Δημιουργία υποθαλάσσιου πάρκου	160.000,00	Άλλο	--	ΕΤΘΑ	v
11	Π.3.1	Αποκατάσταση του διατηρητέου σχολικού κτιρίου με την επωνυμία "Ξενοκράτειο" στην Ι.Π. Μεσολογίου και μετατροπή του σε μουσειακό χώρο για τη στέγαση αρχαιολογικών συλλογών	3.800.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
12	Π.3.2	Δημιουργία πολιτισμικής διαδρομής γύρω από την περιοχή Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου- Αιτωλικού με χρήση έξυπνων ψηφιακών εφαρμογών	250.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
13	Π.3.3	Ανάδειξη Ανατολικών και Δυτικών Γεφυριών Αιτωλικού	500.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	

14	Π.4.1	Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	250.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
15	Π.4.2	Αναβάθμιση – Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	350.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
16	Π.5.1	Βελτίωση προσβασιμότητας περιοχής Τουρλίδας	1.800.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	7	ΕΤΠΑ	
17	Π.5.2	Βελτίωση - αναβάθμιση αστικής αρτηρίας οδού Ναυπάκτου έως 2ο Λύκειο	2.200.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	7	ΕΤΠΑ	
18	Π.5.3	Ανάπλαση ανατολικής Περιμετρικής και συνδετήριας με Δυτική Περιμετρική Οδό	1.100.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
19	Π.5.4	Ανάπλαση διαύλου πόλης και Βυρώνειο Πάρκο – Ανάπλαση οδού Κύπρου	2.700.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
20	Π.5.5	Ανάπλαση νοτίου τμήματος Αιτωλικού	2.000.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
21	Π.5.6	Ανάπλαση Δυτικής Περιμετρικής	700.000,00	Τομεακό /Άλλο	--	--	
22	Π.5.7	Αναβάθμιση οδών Μουστακλή, τμήματος Σπύρου Τρικούπη και γειτονικών πλατειών	1.700.000,00	Τομεακό /Άλλο	--	--	
23	Π.5.8	Αιτωλική Φιλοξενία «Το Σπίτι του Τουρίστα»	450.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	6	ΕΤΠΑ	
24	Π.5.9	Δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης για το «Σπίτι του Τουρίστα»	200.000,00	Άλλο	--	--	v
Ειδικός Στόχος 1.2 "Στήριξη της Καινοτόμου και Εξωστρεφούς Επιχειρηματικότητας, ειδικά μέσω συνεργατικών σχηματισμών"							
1	Π.4.1	Σύστημα ανάδειξης πολιτιστικής, ιστορικής, αρχαιολογικής, λαογραφικής και τουριστικής πληροφορίας για το Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου αξιοποιώντας mobile ψυχαγωγίας, τεχνολογίες και εφαρμογές εκπαιδευτικής	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
2	Π.4.2	Αναβάθμιση – Ψηφιοποίηση Πινακοθήκης Δήμου Μεσολογγίου	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
3	Π.4.3	WiFi Δήμου για Επιχειρήσεις και Δημότες	150.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	2	ΕΤΠΑ	
4	Π.6.1.	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	2.000.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	3	ΕΤΠΑ	
5	Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο	1.000.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	3	ΕΤΠΑ	
6	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	150.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
Σύνολο 1^{ου} Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής			47.138.915,67				

2 ^{ος} Άξονας Προτεραιότητας Στρατηγικής "Κοινωνική Αναζωογόνηση"							
Ειδικός Στόχος 2.1 "Βελτίωση της απασχολησιμότητας"							
1	Π.6.1.	Δράσεις ενίσχυσης και στήριξης επιχειρήσεων και ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	3	ΕΤΠΑ	
2	Π.6.2	Αναβάθμιση - Ανάδειξη οικοπέδου περιοχής Αγ. Νεκταρίου ως επιχειρηματικό πάρκο	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	3	ΕΤΠΑ	
3	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης	100.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
4	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
5	Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων	150.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
6	Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους	150.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	9	ΕΚΤ	
7	Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία	100.000,00	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
8	Π.7.6	Βελτίωση - Αναβάθμιση υφιστάμενων υποδομών δημόσιων ιχθυοτροφείων	350.000,00	Άλλο	--	--	v
Ειδικός Στόχος 2.2 "Διασφάλιση συνθηκών κοινωνικής ενσωμάτωσης"							
1	Π.7.1	Δράσεις βελτίωσης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και ενίσχυσης της απασχόλησης	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
2	Π.7.2	Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επιχειρήσεων	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
3	Π.7.3	Δράσεις υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρήσεων	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
4	Π.7.4	Σχεδιασμός και λειτουργία θερμοκοιτίδας Ανάπτυξης Επιχειρηματικότητας για όλους	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	9	ΕΚΤ	
5	Π.7.5	Προγράμματα κατάρτισης και υποστηρικτικών αυτών δράσεων για την κοινωνική ένταξη ατόμων με αναπηρία	Όπως έχει συμπεριληφθεί ως ανωτέρω	ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας	8	ΕΚΤ	
Σύνολο 2^{ου} Άξονα Προτεραιότητας Στρατηγικής			850.000,00				
Γενικό Σύνολο			47.988.915,67				

6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Στο Κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι ενέργειες διαβούλευσης με τους τοπικούς φορείς ή/και Ομάδες Στόχου, στο πλαίσιο καθορισμού της χωρικής στρατηγικής και την ανάλυσης του Σχεδίου Δράσης.

6.1 Ενέργειες Διαβούλευσης

Είδος ενέργειας	Ημερίδα
Ημερομηνία διεξαγωγής	01/03/2016
<p>Συμμετέχοντες</p> <p>Στην εκδήλωση τον Περιφερειάρχη Δυτικής Ελλάδας, Απόστολο Κατσιφάρα, πλαισίωσαν η Αντιπεριφερειάρχης Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας Χριστίνα Σταρακά, ο Αντιπεριφερειάρχης Περιφερειακής Ανάπτυξης και Επιχειρηματικότητας Γιώργος Αγγελόπουλος, ο Αντιπεριφερειάρχης Υποδομών και Δικτύων Ιωάννης Λύτρας, ο Αντιπεριφερειάρχης Ενέργειας και Περιβάλλοντος Νίκος Υφαντής, η Προϊσταμένη της Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής της ΠΔΕ Άλκηστης Σταθοπούλου με στελέχη της υπηρεσίας, ο Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών Δημήτρης Καραβίδας, ο Γενικός Διευθυντής Ανάπτυξης Κωνσταντίνος Κόλλαρης, περιφερειακοί σύμβουλοι της Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας και υπηρεσιακοί παράγοντες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.</p> <p>Από φορείς συμμετείχαν: ο Δήμαρχος Μεσολογγίου Νίκος Καραπάνος μαζί με Αντιδημάρχους, ο Δήμαρχος Θέρμου Σπύρος Κωνσταντάρας, ο Λιμενάρχης Μεσολογγίου Ιωάννης Σακεριανός, η προϊσταμένη της Εφορίας Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας Ολυμπία Βικάτου, ο πρόεδρος του Επιμελητηρίου Αιτωλοακαρνανίας Παναγιώτης Τσιχριτζής, ο πρόεδρος του Εμποροβιομηχανικού Συλλόγου Μεσολογγίου Βασίλης Σπυρόπουλος, ο πρόεδρος του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας Βασίλης Τριανταφύλλου, ο δασάρχης Μεσολογγίου Γεώργιος Φούντας, ο πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου Φώτης Περγαντής, η Πρόεδρος του Εργαστηρίου «ΠΑΝΑΓΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ» Διονυσία Σαμαντά, εκπρόσωποι της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Μεσολογγίου, της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης Αιτωλοακαρνανίας, του ΓΕΩΤΕΕ – Παράρτημα Πελοποννήσου & Δυτικής Ελλάδας, του Συλλόγου Ιδιοκτητών Καταστημάτων Εστίασης Μεσολογγίου, Αγροτικών και Αλιευτικών Συνδέσμων, επιχειρήσεων ιχθυοκαλλιέργειας, πολιτιστικών συλλόγων.</p>	
<p>Ομάδα/ες στόχος</p> <p>Ευρεία διαβούλευση με τους τοπικούς φορείς και τους πολίτες</p>	
<p>Συμπεράσματα / Αποτελέσματα</p> <p>Η Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση (ΟΧΕ) στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο που αντιμετωπίζει συγκεκριμένα προβλήματα και αξιοποιεί τις σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής μέσα από την αξιοποίηση ενός μείγματος δράσεων που μπορούν να περιλαμβάνουν από δράσεις προστασίας του περιβάλλοντος μέχρι δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης και δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης προκειμένου να υπάρχει συμβίωση της ανθρώπινης κοινωνίας με το φυσικό περιβάλλον αλλά και παραγωγή πλούτου και θέσεων εργασίας. Τονίστηκε δε, η ανάγκη της ενεργούς συμμετοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων, της αυτοδιοίκησης και των τοπικών κοινωνιών, ώστε να διαμορφωθούν όσο το δυνατόν καλύτερα αυτές οι στρατηγικές και να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά όλες αυτές οι τοπικές ανάγκες και να αξιοποιηθούν καλύτερα οι διατιθέμενοι πόροι. Θα ακολουθήσει ευρεία διαβούλευση και θα πραγματοποιηθεί η καταγραφή, η ιεράρχηση, η κοστολόγηση και ο έλεγχος της ωριμότητας των προτάσεων που θα καταγραφούν.</p>	

Μετά την 1^η Ημερίδα (με κύριο θέμα την παρουσίαση της Μελέτης για την «Εφαρμογή Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2014-2020, στην περιοχή της Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου»), πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη και εξαντλητική διαβούλευση (σε διάφορες ημερομηνίες) με όλους τους δυνητικά εμπλεκόμενους φορείς της Περιφέρειας. Ζητήθηκαν επισημάνσεις, διορθώσεις, συμπληρώσεις και ειδικές προτάσεις από όλους, έτσι ώστε να γίνει ακόμη λεπτομερέστερη διερεύνηση (ενόψει της Υποβολής του Στρατηγικού Σχεδίου).

Διαδικτυακή πλατφόρμα διαβούλευσης

Στην ιστοσελίδα της Ε.Υ.Δ. της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αναρτήθηκε πλατφόρμα διαβούλευσης, όπου οι φορείς των περιοχών αλλά και απλοί πολίτες κατέθεσαν τις προτάσεις τους στο σύνδεσμο:

<http://dytikiellada.gr/διαβουλευσεις/διαβουλευση-για-ολοκληρωμενη-χωρικη/>

Διαβούλευση για Ολοκληρωμένη Χωρική Επένδυση «Μεσολόγγι-Αιτωλικό»

Συμπληρώστε τα παρακάτω πεδία για την υποβολή της πρότασής σας έως 31/05/2016

λαμβάνοντας υπόψη σας και τη

[ΜΕΛΕΤΗ ΟΧΕ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ-ΑΙΤΩΛΙΚΟΥ](#)

Όνοματεπώνυμο (απαραίτητο)

Email επικοινωνίας (απαραίτητο)

Τηλέφωνο επικοινωνίας (απαραίτητο)

Όργανισμός - Ιδιότητα (απαραίτητο, αν δεν εκπροσωπείτε κάποιον οργανισμό συμπληρώστε 'ιδιώτης')

Προτάσεις

6.2 Λοιπές Ενέργειες Ενημέρωσης

Στο πλαίσιο κατάρτισης της παρούσας Στρατηγικής Ολοκληρωμένων Χωρικών Επενδύσεων (ΟΧΕ) στην περιοχή Μεσολογίου – Αιτωλικού υπήρξαν επαρκείς διαδικασίες ευρείας διαβούλευσης με ενεργή συμμετοχή των ενδιαφερομένων και εμπλεκόμενων φορέων, ως ακολούθως:

A/A	Ενέργειες Ενημέρωσης – Διαβούλευσης	
1	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	04/05/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς: <ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογίου Ομάδα/ες στόχος Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς	
2	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	06/05/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς: <ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογίου Ομάδα/ες στόχος Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς	
3	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	10/05/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς: <ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογίου • Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου Ομάδα/ες στόχος Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς	
4	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	16/05/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς: <ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογίου Ομάδα/ες στόχος Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς	
5	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	05/07/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς: <ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δυτικής Ελλάδας Ομάδα/ες στόχος Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς	

6	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	23/06/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Εφορεία Αρχαιοτήτων Αιτωλοακαρνανίας και Λευκάδας 	
	Ομάδα/ες στόχος	Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς
7	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	20/07/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου 	
	Ομάδα/ες στόχος	Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς
8	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	03/08/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Επιμελητήριο Αιτωλοακαρνανίας 	
	Ομάδα/ες στόχος	Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς
9	Είδος ενέργειας	Τεχνική Συνάντηση
	Ημερομηνία διεξαγωγής	09/09/2016
	Στην συνάντηση συμμετείχαν οι παρακάτω φορείς:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας • Δήμος Ι.Π. Μεσολογγίου • Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 	
	Ομάδα/ες στόχος	Διαβούλευση – Συνάντηση με εμπλεκόμενους φορείς

7. ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΟΧΕ

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1303/2013³⁰, «το Κράτος Μέλος, η Διαχειριστική Αρχή και οι δικαιούχοι οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα δυνατά μέτρα για την πληροφόρηση του κοινού όσον αφορά στις δυνατότητες που τους παρέχουν οι πόροι των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων. Οι πολίτες δικαιούνται να γνωρίζουν εάν και πως αξιοποιούνται και δαπανώνται οι διαθέσιμοι πόροι, τι αποτελέσματα πετυχαίνουν οι δημόσιες οργανώσεις για κάθε μία από τις προβλεπόμενες αρμοδιότητές τους. Η πληροφορία διαχέεται, προκειμένου να εξασφαλιστεί η μέγιστη διαφάνεια όσον αφορά στην αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων». Οι διατάξεις σχετικά με την πληροφόρηση και την επικοινωνία παρατίθενται στα άρθρα 115-117 και στο παράρτημα XII. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας μαζί με οδηγίες για τις υποχρεώσεις των εμπλεκόμενων φορέων καθορίζονται στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 821/201431 και αναπτύσσονται αναλυτικά στον Επικοινωνιακό οδηγό ΕΣΠΑ 2014-2020³².

Με τον κατάλληλο σχεδιασμό των δράσεων επικοινωνίας:

- ✓ οι εν δυνάμει δικαιούχοι του προγράμματος:
 - ▶ θα πληροφορηθούν για τις δυνατότητες υλοποίησης των έργων τους μέσα στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης
- ✓ το ευρύ κοινό:
 - ▶ θα ενημερωθεί για την τυχόν έμμεση ή άμεση συμμετοχή του
 - ▶ θα ενημερωθεί για τα επιτεύγματα των Ταμείων της Ένωσης και
 - ▶ θα ευαισθητοποιηθεί όσον αφορά τους στόχους της πολιτικής συνοχής. (Οι πολίτες θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να γνωρίζουν πως επενδύονται οι δημοσιονομικοί πόροι της Ένωσης).
 - ▶ Η μεγιστοποίηση του επικοινωνιακού αποτελέσματος θα εξασφαλιστεί μέσα από τη συνέργεια, τη συμπληρωματικότητα, τη συνεκτικότητα, τη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια και την επίτευξη οικονομιών κλίμακας, λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις της Εθνικής Αρχής Συντονισμού και τις ενέργειες των συνεργαζόμενων φορέων και δικαιούχων.

³⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006

³¹ Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 821/2014 της Επιτροπής, της 28ης Ιουλίου 2014, περί καθορισμού κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις λεπτομέρειες για τη μεταβίβαση και διαχείριση των συνεισφορών των προγραμμάτων, την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής, τα τεχνικά χαρακτηριστικά των μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας για τις πράξεις και το σύστημα καταγραφής και αποθήκευσης των δεδομένων

³² https://www.espa.gr/elibrary/EO_2014-2020_v30_5.pdf

7.1 Η Δημοσιότητα για το Στρατηγικό Σχέδιο Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δυτική Ελλάδα 2014-2020

Στο πλαίσιο του ΕΠ Δυτική Ελλάδα 2014-2020 και της εγκεκριμένης Στρατηγικής Επικοινωνίας αυτού, απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση καθώς και για την επιτυχημένη υλοποίηση του Στρατηγικού Σχεδίου της ΟΧΕ αποτελεί :

- η **εκτενής δημοσιότητά του**, η οποία συμβάλλει στην ανάδειξη του ενεργού ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφορικά με τη χρηματοδότηση των παρεμβάσεων μέσω των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων και την προβολή της προστιθέμενης αξίας της κοινοτικής συμμετοχής
- η **πληροφόρηση των πολιτών** για τις παρεμβάσεις του Στρατηγικού Σχεδίου της ΟΧΕ με έμφαση στις επιμέρους ενέργειές του και τη φύση τους
- η **αύξηση της αναγνωρισιμότητας** του Στρατηγικού Σχεδίου από την κοινή γνώμη
- η **διασφάλιση της διαφάνειας**, όσον αφορά την υλοποίηση των σχεδίων

Επισημαίνεται ότι η ομαλή και επιτυχής εφαρμογή της Ολοκληρωμένης Χωρικής Επένδυσης εξαρτάται σε πολύ μεγάλο βαθμό από την αποδοχή της από την τοπική κοινωνία (η οποία θα λειτουργήσει και ως πολλαπλασιαστής πληροφόρησης), γεγονός που επιβάλλει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο πρόκειται να γίνει η προβολή αυτής της παρέμβασης.

7.2 Υποχρεωτικά στοιχεία δημοσιότητας του Στρατηγικού Σχεδίου ΟΧΕ

Λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, ο οποίος αναφέρεται στην Προγραμματική Περίοδο 2014-2020 και στη δημοσιότητα των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο της, οι υποχρεώσεις πληροφόρησης για τις οποίες είναι υπεύθυνος ο Δικαιούχος είναι οι εξής:

A. Με την έγκριση της στρατηγικής και πριν την έναρξη της

- ✓ Συνδυασμένη **διενέργεια εκδηλώσεων** ενημέρωσης των πολιτών για τη σκοπιμότητα της στρατηγικής σε όλα τα κομβικά σημεία της παρέμβασης
- ✓ **Ανάρτηση πινακίδων πληροφόρησης** σε επιλεγμένα σημεία για την ορθή πληροφόρηση των πολιτών
- ✓ **Έντυπο ενημερωτικό υλικό** που θα χορηγείται στους πολίτες για τις πράξεις που θα υλοποιηθούν και για τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτές

- ✓ Ορισμός υπεύθυνου επικοινωνίας του **στρατηγικού φορέα** που θα συνεργάζεται με τον **υπεύθυνο επικοινωνίας της ΕΥΔΕΠ/ΠΔΕ** για τις δράσεις δημοσιότητας

Β. Κατά την υλοποίηση

- ✓ Έντυπο υλικό που θα χορηγείται στους πολίτες για την εξέλιξη των πράξεων που υλοποιούνται και για τα οφέλη που προκύπτουν από αυτές
- ✓ Ανάρτηση κατασκευαστικών πινακίδων πληροφόρησης στα σημεία υλοποίησης κάθε πράξης (εύκολα ορατό από το κοινό όπως η είσοδος σε ένα κτίριο) η οποία θα περιλαμβάνει :
 - ⇒ το όνομα της πράξης
 - ⇒ τη χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Ένωση
 - ⇒ το σήμα του ΕΣΠΑ 2014-2020
 - ⇒ αναφορά στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 - ⇒ αναφορά στο αντίστοιχο στρατηγικό σχέδιο
 - ⇒ το έμβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Διαρθρωτικό Ταμείο (π.χ. ΕΤΠΑ, ΕΚΤ). Η αναφορά αυτή πρέπει να καταλαμβάνει τουλάχιστον το 25% της πινακίδας.
- ✓ Δημιουργία ιστοσελίδας για την προβολή των πράξεων του στρατηγικού σχεδίου. Σε περίπτωση που ο δικαιούχος διαθέτει ιστότοπο, δημιουργία ειδικής σελίδας για τις πράξεις αυτές με πληροφορίες, επικοινωνία με το κοινό/ προτάσεις – παράπονα / παρατηρήσεις.
- ✓ Διενέργεια εκδηλώσεων ενημέρωσης των πολιτών – δυνητικών ωφελουμένων (ημερίδες, σεμινάρια, κ.λ.π.) για τη σκοπιμότητα των πράξεων. Στο χώρο διεξαγωγής θα πρέπει να υπάρχει αναρτημένη πινακίδα ή αφίσα πληροφόρησης, η οποία να αναφέρει τις πράξεις, το φορέα χρηματοδότησής και όλα τα υποχρεωτικά στοιχεία και λογότυπα δημοσιότητας. Όλα τα έγγραφα που θα αφορούν στην εκδήλωση, όπως έντυπα πληροφόρησης, πιστοποιητικά συμμετοχής, κ.λ.π., θα πρέπει επίσης να φέρουν τα υποχρεωτικά λογότυπα δημοσιότητας.
- ✓ Για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και κατά περίπτωση για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ ή το Ταμείο Συνοχής, ο δικαιούχος εξασφαλίζει ότι οι συμμετέχοντες στην πράξη έχουν ενημερωθεί γι' αυτή τη χρηματοδότηση.

Γ. Μετά την ολοκλήρωση

- ✓ Ανάρτηση αναμνηστικών πινακίδων σε επιλεγμένα σημεία των πράξεων σε συνεννόηση με την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης.
- ✓ Επίσης προτείνεται η οργάνωση εκδήλωσης **ολοκλήρωσης** του Στρατηγικού Σχεδίου ΟΧΕ συνδυασμένο με δημιουργία βίντεο αποτύπωσης του, το οποίο μπορεί να συμπεριλαμβάνει σχόλια από ωφελούμενους / ευρύ κοινό για τα οφέλη όλων των παρεμβάσεων στην περιοχή.

7.3 Κρίσιμες επισημάνσεις

Επισημαίνεται και ισχύει για κάθε μορφή επικοινωνίας και σε όλα τα είδη των πράξεων και δράσεων στο ΕΣΠΑ³³, ότι:

↳ Η μη εφαρμογή των μέτρων πληροφόρησης και επικοινωνίας όπως ορίζονται στον Κανονισμό 1303/2013 και στον Εκτελεστικό Κανονισμό 821/2014, μπορεί να επιφέρει κατ' αποκοπή διόρθωση επί του συνόλου των δαπανών του έργου.

Τα υποχρεωτικά στοιχεία και οι λογότυποι δημοσιότητας πρέπει να είναι εμφανή κατά τη διενέργεια δράσεων όπως: εκδόσεις εντύπων, δημοσιεύσεις – καταχωρήσεις στον τύπο των φορέων υλοποίησης, προσκλήσεις ωφελουμένων κ.λ.π. προκειμένου να είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση οι αντίστοιχες δαπάνες.

↳ Στην περίπτωση που η ΔΑ ή ο δικαιούχος, αποφασίσουν να λάβουν μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας για την πράξη που ενδεχομένως δεν έχουν αναφερθεί ρητά στο παρόν, τα μέτρα αυτά θα πρέπει να τηρούν τον Κανονισμό 1303/2013 και τον Εκτελεστικό Κανονισμό 821/2014.

↳ Σε περίπτωση που οποιοσδήποτε εμπλεκόμενος φορέας αποφασίσει να υλοποιήσει διαφημιστικές ή ενημερωτικές δράσεις σχετικές με συγχρηματοδοτούμενα έργα ή προγράμματα, ακόμα κι αν τις καλύπτει με δική του χρηματοδότηση, οφείλει να τηρήσει τις ίδιες υποχρεώσεις σε ότι αφορά τη σηματοδότηση και τις εκφωνήσεις των μηνυμάτων.

↳ Σε όλα τα μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας θα πρέπει να τηρείται η υποχρέωση για παροχή προσβάσιμης πληροφόρησης στα άτομα με αναπηρία (Παράρτημα 5 του επικοινωνιακού οδηγού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ).

Τα λογότυπα και γραφιστικά πρότυπα **παράρτημα 3 (εφαρμογή ενιαίας ταυτότητας του ΕΣΠΑ)** καθώς και το **παράρτημα 5 (προσβασιμότητα πληροφόρησης για ΑΜΕΑ)** που πρέπει να χρησιμοποιηθούν βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδος, (<http://dytikiellada.gr/wp-content/uploads/2015/12/Επικοινωνιακός-Οδηγός-για-την-πληροφόρηση-και-τη-δημοσιότητα-των-Επιχειρησιακών-Προγραμμάτων-του-ΕΣΠΑ-2014-2020.pdf>), καθώς και στην ιστοσελίδα του ΕΣΠΑ (https://www.espa.gr/elibrary/EO_2014-2020_v30_5.pdf).

³³ Όλα τα μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας που παρέχει ο δικαιούχος αναγνωρίζουν τη στήριξη της πράξης από τα Ταμεία, προβάλλοντας:

- το έμβλημα της Ένωσης, με αναφορά στην Ένωση, σύμφωνα με τα τεχνικά χαρακτηριστικά που καθορίζονται στο Εκτελεστικό Κανονισμό 821/2014
- αναφορά στο Ταμείο ή στα Ταμεία που στηρίζουν την πράξη

Όταν ένα μέτρο πληροφόρησης και επικοινωνίας αφορά μία ή περισσότερες πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από περισσότερα του ενός Ταμεία, η αναφορά στο Ταμείο μπορεί να αντικατασταθεί από την αναφορά στα ΕΔΕΤ.

8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ**Παράρτημα Α. Ανάλυση Πράξεων Στρατηγικής ΟΧΕ****Παράρτημα Β. Αποφάσεις συλλογικών οργάνων φορέων****Παράρτημα Γ. Υποστηρικτικά έγγραφα διαδικασιών διαβούλευσης Στρατηγικής ΟΧΕ****Παράρτημα Δ. Λοιπά υποστηρικτικά έγγραφα χαρακτηριστικών της περιοχής παρέμβασης**

- Την υποβολή του ανωτέρω Στρατηγικού Σχεδίου στην με Α.Π. 2720/05-07-2016 (όπως αυτή τροποποιήθηκε με την Α.Π. 3497/26-8-2016) πρόσκληση για υποβολή στρατηγικών ολοκληρωμένης χωρικής επένδυσης της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. Δυτικής Ελλάδας 2014-2020.
- Εξουσιοδοτεί την Αντιπεριφερειάρχη Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας κ.Σταρακά Χριστίνα, για την υποβολή του τελικού κειμένου Στρατηγικής καθώς και τις όποιες άλλες τυχόν - από το πρόγραμμα- ενέργειες απαιτηθούν σχετικά με την υποβολή, την έγκριση και την υλοποίηση της ανωτέρω στρατηγικής.

Κατά της απόφασης αυτής ψήφισε ο Επικεφαλής της Παράταξης «Λαϊκή Συσπείρωση Δυτικής Ελλάδας» κ. Κοτσιλιάνος Κωνσταντίνος.

Το παρόν Πρακτικό αφού συντάχθηκε, διαβάστηκε και βεβαιώθηκε, υπογράφεται ως ακολούθως :

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ****ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Γ. ΤΟΓΙΟΠΟΥΛΟΥ****ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΥΣΤΑΣ****ΤΑ ΜΕΛΗ**